

SPRAWOZDANIA
Z CZYNNOŚCI
I POSIEDZEŃ NAUKOWYCH ŁTN

SPRAWOZDANIA
Z CZYNNOCI
I POSIEDZENI NAUKOWYCH ŁTN

tom
LXVII
2013

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

90-505 Łódź, ul. M. Skłodowskiej-Curie 11
tel. 42 66 55 459, fax 42 66 55 464
<http://www.ltn.lodz.pl/> e-mail: biuro@ltn.lodz.pl
sprzedaż wydawnictw tel. 42 66 55 448
księgarnia internetowa <http://sklep.ltn.lodz.pl>

**REDAKCJA NACZELNA WYDAWNICTW
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO**

Krystyna Czyżewska, A. Sławomir Gala, Wanda M. Krajewska (redaktor naczelna),
Edward Karasiński, Jan Szymczak

REDAKTOR SERII

Krystyna Czyżewska

SEKRETARZ REDAKCJI

Katarzyna Lelewska

© Copyright by Łódzkie Towarzystwo Naukowe – Łódź 2013

Wydanie pierwsze, wersja drukowana pierwotna

Printed in Poland

ISSN 0206-628X

Skład: Karolina Piechowicz
Wydanie I. Nakład 200 egz.
Druk: Drukarnia Wojskowa w Łodzi Sp. z o.o.
ul. Gdańska 130 90-520 Łódź

SPIS TREŚCI

Część I – Administracyjna

1. Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.....	9
2. Sprawozdanie z działalności Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w roku 2013	17
3. Sprawozdania wydziałów i komisji specjalistycznych za rok 2013	33
4. Sprawozdanie z XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi	55
5. Sprawozdanie z cyklu wykładów profesorów ŁTN dla doktorantów łódzkich uczelni realizowanych w roku akademickim 2012/2013	69
6. Informacja o stanie księgozbioru biblioteki ŁTN w roku 2013	73
7. Działalność wydawnicza Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w roku 2013	75
8. Sprawozdanie finansowe Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2013	77
9. Sprawozdanie z uzyskania i wykorzystania środków z tytułu 1% odpisu od podatku od osób fizycznych	83

Część II – Sprawy członkowskie

1. Władze Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	87
1.1. Prezydium Zarządu	87
1.2. Zarząd ŁTN	87
1.3. Komisja Rewizyjna	87
1.4. Władze Wydziałów	88
1.5. Kapituła Medalu ŁTN	89
1.6. Kapituła Nagrody Naukowej ŁTN	89
1.7. Kapituła Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	89
1.8. Rada programowa wykładów dla doktorantów	89
1.9. Redakcja Naczelna Wydawnictw ŁTN	90
1.10. Redakcje czasopism	90
1.11. Rada Biblioteczna	92
1.12. Biuro Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	93
2. Członkowie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	95
2.1. Członkowie zwyczajni	95
2.2. Członkowie honorowi ŁTN	101
2.3. Prezesi ŁTN w latach 1936-2013	102
2.4. Laureaci Medalu ŁTN	103
2.5. Laureaci Nagrody Naukowej ŁTN	103
2.6. Laureaci Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	104
3. Nowi Członkowie Honorowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	107
4. Nowi laureaci Medalu ŁTN	115
5. Nagroda Naukowa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego	121
6. Nagroda ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk	127
7. Życiorysy członków ŁTN przyjętych w roku 2013	137
8. Członkowie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego zmarli w roku 2013	167
8.1. Zmarli członkowie ŁTN	167
8.2. Nekrologi	168

Część III – Jubileusze

Sprawozdanie z uroczystego posiedzenia Zarządu w 77. rocznicę powołania Towarzystwa Przyjaciół Nauk – Łódzkiego Towarzystwa Naukowego 18 listopada 2013 roku	217
--	-----

Część IV – Merytoryczna

Piotr Łukowski, <i>Implikacja treściowa a definicja prawdy Alfreda Tarskiego</i>	223
Konrad W. Tatarowski, „ <i>Drugi obieg</i> ” wydawniczy (1976-1989) i jego znaczenie dla <i>kultury polskiej</i>	231
Rafał Zarębski, <i>Przejaw tabu pierwotnego i magii językowej w dawnej i współczesnej polszczyźnie</i>	241

CZEŚĆ I
ADMINISTRACYJNA

1. ZWYCZAJNE ZGROMADZENIE OGÓLNE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego odbyło się 4 kwietnia 2013 roku w auli Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego przy ul. Kopcińskiego 8/12 z następującym porządkiem obrad:

I. CZĘŚĆ PUBLICZNA

1. Zagajenie.
2. Wybór przewodniczącego Zgromadzenia oraz Komisji Skrutacyjnej.
3. Wręczenie Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2012 prof. dr. hab. Tadeuszowi Robakowi.
4. Nadanie tytułu Członka Honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego profesorom: Ewie Marxen-Wolskiej i Jerzemu Wolskiemu.
5. Wręczenie Medali Łódzkiego Towarzystwa Naukowego A. Sławomirowi Gali (Medal nr 28), Ryszardowi Hungerowi (Medal nr 29), Wandzie Małgorzacie Krajewskiej (Medal nr 30), Januszowi Szoslandowi (Medal nr 31) i Januszowi Tylmanowi (Medal nr 32).
6. Wręczenie nominacji nowym członkom ŁTN.
7. Wręczenie nominacji redaktorom i sekretarzom wydawnictw ŁTN na kadencję 2013-2015.
8. Wykład prof. dr. hab. Wiesława Pusia *Powstanie styczniowe – klęska i chwala*.

II. CZĘŚĆ ORGANIZACYJNA

1. Przyjęcie protokołu z ostatniego Zwyczajnego Zgromadzenia Sprawozdawczo-Wyborczego ŁTN.
2. Sprawozdanie Zarządu ŁTN z działalności w 2012 r. – wygłasza Sekretarz Generalny ŁTN, prof. dr hab. Wanda M. Krajewska.
3. Sprawozdanie finansowe za rok 2012 – wygłasza Skarbnik ŁTN, prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki.
4. Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej ŁTN – wygłasza przewodniczący Komisji Rewizyjnej, prof. dr hab. Marian Głosek.
5. Dyskusja nad sprawozdaniami.
6. Podjęcie uchwał:
  - o przyjęciu sprawozdania Zarządu z działalności Towarzystwa za rok 2012,
  - o przyjęciu sprawozdania finansowego Towarzystwa za rok 2012,

- o przyjęciu bilansu i sprawozdania z zysku i strat,
  - w sprawie wyniku finansowego,
  - o udzieleniu absolutorium dla Prezesa i Prezydium Zarządu za rok 2012.
7. Plan działalności ŁTN na 2013 r.
  8. Preliminarz budżetowy ŁTN na 2013 r.
  9. Przyjęcie uchwały o planie działalności Towarzystwa na 2013 r. i preliminarzu budżetowym Towarzystwa na rok 2013.
  10. Wolne wnioski.

Obradom przewodniczył prof. dr hab. Jan Berner.

Po wyborze Komisji Skrutacyjnej w składzie profesorowie Maria Magdalena Blombergowa, Liliana T. Byczkowska-Lipińska i Ryszard Markert, przewodniczący obrad udzielił głosu Prezesowi ŁTN prof. dr. hab. Stanisławowi Liszewskiemu, który odczytał uchwałę Zarządu ŁTN w sprawie przyznania Nagrody Naukowej ŁTN prof. dr. hab. Tadeuszowi Robakowi oraz list profesora Tadeusza Robaka usprawiedliwiający nieobecność uczestnictwem w konferencji naukowej poza granicami Polski. Wręczenie nagrody nastąpi w okresie późniejszym na posiedzeniu Zarządu ŁTN. Uchwała Zarządu ŁTN o przyznaniu Nagrody Naukowej została przedstawiona w drugiej części tej publikacji.

W dalszej części obrad, po dyskusji, w drodze jawnego głosowania, Zgromadzenie podjęło uchwałę o nadaniu tytułu Członka Honorowego profesorom Ewie Marxen-Wolskiej i Jerzemu Wolskiemu.

Następnie przewodniczący obrad poprosił Prezesa ŁTN o odczytanie uchwały Zarządu w sprawie nadania Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i wręczenie medali następującym profesorom: Adamowi Sławomirowi Gali, Ryszardowi Hungerowi, Wandzie Małgorzacie Krajewskiej, Januszowi Szoslandowi i Januszowi Tylmanowi. Uchwała Zarządu ŁTN w sprawie nadania Medalu ŁTN została zamieszczona w drugiej części *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych ŁTN*.

Prezes wręczył także nominacje nowym członkom ŁTN: Marioli Antczak, Adamowi Baldowi, Tomaszowi Cieślakowi, Piotrowi Łukowskiemu, Tomaszowi Majewskiemu, Piotrowi Paneth, Piotrowi Sitarskiemu, Konradowi Tatarowskiemu i Bartoszowi Walczakowi.

***

Wykład inauguracyjny *Powstanie styczniowe – klęska i chwała* przedstawił prof. dr hab. Wiesław Puś.

***

Po przerwie przystąpiono do organizacyjnej części obrad. Zgromadzenie jednogłośnie przyjęło protokół z poprzedniego posiedzenia Ogólnego ŁTN. Sprawozdanie Zarządu z działalności za rok 2012 przedstawiła Sekretarz Generalny prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska, a sprawozdanie finansowe – Skarbnik prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki. Tekst tych sprawozdań został opublikowany w 66 tomie *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych ŁTN*.

***

Sprawozdanie Komisji Rewizyjnej ŁTN przedstawił jej Przewodniczący, prof. dr hab. Marian Głosek, odczytując protokół z jej posiedzenia.

**Protokół
posiedzenia Komisji Rewizyjnej
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
w dniu 26 marca 2013 r.**

W dniu 26 marca 2013 roku Komisja Rewizyjna Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w składzie:

Przewodniczący	prof. dr hab. Marian Głosek
Członkowie	prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara prof. dr hab. Gabriela Małeń-Mucha prof. dr hab. Kazimierz Kopias

działając na podstawie § 33 statutu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, dokonała kontroli i oceny działalności Towarzystwa w roku 2012.

Komisja zapoznała się ze sprawozdaniem finansowym skarbnika Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, które wraz z dodatkowymi wyjaśnieniami i zestawieniami były dla Komisji podstawą do oceny działalności finansowej Towarzystwa. Zestawienia i wyjaśnienia były jasne i instruktywne przy poznawaniu zasad działalności finansowej Towarzystwa. Komisja zapoznała się również ze sprawozdaniem Zarządu Głównego z działalności organizacyjnej Towarzystwa. Działalność Zarządu Głównego ŁTN Komisja Rewizyjna mogła również śledzić poprzez stałe uczestnictwo w zebraniach.

Komisja Rewizyjna zapoznała się z przedstawionymi przez Biuro Dyrektora następującymi dokumentami:

1. Sprawozdanie z działalności Zarządu Głównego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w roku 2012.

2. Sprawozdanie z cyklu wykładów profesorów Łódzkiego Towarzystwa Naukowego dla doktorów łódzkich uczelni, realizowanych w roku akademickim 2011/12.
3. Sprawozdanie z XII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi 16-23 kwietnia 2012 roku.
4. Wprowadzenie do sprawozdania finansowego.
5. Potwierdzenie z Banku Pekao S.A. salda na dzień 31.12.2012.
6. Bilans aktywów i pasywów za rok 2012.
7. Rachunek zysków i strat.
8. Dodatkowe informacje i objaśnienia zawierające:
  - (a) wyjaśnienia do bilansu,
  - (b) wyjaśnienia rachunku zysków i strat,
  - (c) objaśnienia zagadnień osobowych.
9. Protokół inwentaryzacji kasy.
10. Rozliczenie dotacji na dzień 31.12.2012.
11. Wpłaty składek członkowskich w rozbiciu na Wydziały.
12. Zaległości w płaceniu składek w rozbiciu na Wydziały.
13. Zestawienie zobowiązań na dzień 31.12.2012.
14. Zestawienie produkcji zakończonej w 2012 r.
15. Zestawienie produkcji niezakończonych w 2012 r.
16. Sprawozdanie z uzyskania i wykorzystania środków z tytułu 1% odpisu od podatku od osób fizycznych.
17. Rozliczenie znaczków pocztowych na dzień 31.12.2012.
18. Plan przychodów i wydatków na 2013 r.
19. Plan działalności na rok 2012.
20. Protokół stanu zbiorów biblioteki.
21. Uchwały Zgromadzenia Ogólnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Przedstawione Komisji Rewizyjnej materiały do oceny działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego odpowiadają stronie formalnej podjętych działań, dokumenty nie budzą zastrzeżeń, a ich analiza pozwala na ocenę działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w okresie sprawozdawczym, czyli 1.01.2012-31.12.2012. Działalność Zarządu Głównego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest zgodna ze statutem, rozporządzanie środkami będącymi w dyspozycji Towarzystwa jest merytorycznie uzasadnione, a dbałość o majątek Towarzystwa jest godna uznania.

Komisja zwraca uwagę i wysoko ocenia zabiegi działalności mające na celu pozyskania środków finansowych, co pozwoliło na organizację wielu przedsięwzięć i utrzymać dotychczasowy zakres działalności. Przedstawione rozliczenie aktywów i pasywów bilansu za rok 2012 kompensują się, a więc nie budzi zastrzeżeń.

Komisja stwierdza jednak, że sytuacja finansowa Towarzystwa w dalszym ciągu nie jest dobra i straty są wyższe niż w roku 2011. Również zaległości w płaceniu składek przez członków są znaczne, aczkolwiek są one mniejsze niż w 2011 r. i wynoszą prawie 32 tys. Zaległości dotyczą 94 członków naszego Towarzystwa, co w sumie na 450 członków nie jest małą liczbą. Głównym źródłem dochodów Towarzystwa są dotacje, zwłaszcza z Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego – 292 705 zł i z Urzędu Miasta Łodzi – 208 012 zł.

Zwraca uwagę powolny, lecz systematyczny wzrost wpłat z tytułu odpisu 1% od osób fizycznych, która w roku sprawozdawczym osiągnęła sumę prawie 17 tys. zł (16 942,70 zł) przy 15 279 zł w 2011 r., co świadczy o zaangażowaniu członków Towarzystwa, jak i zabiegów Zarządu.

Docenić należy działalność naukowo-dydaktyczną Towarzystwa, polegającą na zorganizowaniu przez Wydziały i Komisje 26 spotkań, na których przedstawiono 52 referaty oraz na realizacji dwóch interesujących grantów przyznanych przez Prezydenta Miasta Łodzi. Towarzystwo było również współorganizatorem XVIII Międzynarodowej i Ogólnopolskiej Konferencji Onomastycznej.

Komisja wysoko ocenia działalność wydawniczą Towarzystwa. W sumie wydano 34 pozycje, na co składało się 19 tytułów o pojemności 464,7 arkuszy drukarskich, które kosztowały ŁTN ponad 251 tys. zł. Wszystkie tytuły są zaprezentowane w formie elektronicznej. Czasopisma wydawane przez ŁTN, z wyjątkiem jednego, są na liście punktowanej MNiSW. Link do internetowej Księgarni ŁTN pozwala zapoznać się z charakterystyką poszczególnych tytułów i tomów.

Komisja zapoznała się ze stanem i nabytkami publikacji do biblioteki Towarzystwa, która nie jest niestety imponująca i ogranicza się do 31 egzemplarzy w 2012 r. Godna podkreślenia jest również działalność integracyjna Zarządu, na które składają się spotkania z interesującymi osobami, a także koncerty noworoczne w Filharmonii Łódzkiej, które nie mieszczą w sali chętnych ich wysłuchania.

Komisja zapoznała się z uchwałami podjętymi na Zgromadzeniu Ogólnym Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i wszystkie te uchwały (było ich 10), zostały zrealizowane bezpośrednio na Zgromadzeniu lub w trakcie minionego roku sprawozdawczego. Przedstawiony plan przychodów i wydatków na 2013 rok w wysokości 700 tys. zł. jest optymistyczny i należy życzyć tylko jego realizacji.

Z lektury dokumentów oraz ze sprawozdania Sekretarza Generalnego Rady Programowej cyklu wykładów dla doktorantów oraz Przewodniczącego Komitetu Organizacyjnego 12 Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki wylania się obraz wielkiej aktywności Zarządu, jego ciał pomocniczych i całego Towarzystwa. Na szczególne podkreślenie zasługują zabiegi orga-

nizacyjne i starania o finanse na kolejny Festiwal oraz organizacja cyklu wykładów profesorów dla doktorów łódzkich uczelni w ramach promocji nauki i osiągnięć badawczych. Te inicjatywy i ich organizacja nie byłyby możliwe bez zaangażowania poszczególnych członków Towarzystwa, Zarządu, a zwłaszcza Prezesa Profesora Stanisława Liszewskiego.

W wyniku analizy wszystkich przedstawionych dokumentów, uzupełnionych spostrzeżeniami członków Komisji dotyczącymi pracy organizacyjnej, Komisja Rewizyjna zgłasza Zgromadzeniu Ogólnemu wniosek o zatwierdzenie

– sprawozdania finansowego Skarbnika Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,

– sprawozdania Sekretarza Generalnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

oraz o udzielenie Zarządowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego absolutorium za okres sprawozdawczy 1.01.2012-31.12.2012 r.

Przewodniczący Komisji Rewizyjnej: *prof. dr hab. Marian Głosek*

Członkowie: *prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz, prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara*

prof. dr hab. Gabriela Małeń-Mucha, prof. dr hab. Kazimierz Kopias

Następnie Zgromadzenie przyjęło uchwały o przyjęciu sprawozdania z działalności Zarządu, o przyjęciu sprawozdania finansowego, o pokryciu straty bilansowej z funduszu statutowego oraz o udzieleniu absolutorium dla Prezesa i Prezydium Zarządu za rok 2012.

Następnie Prezes przedstawił projekt działalności Towarzystwa na 2013 rok.

Projekt działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w 2013 roku

A. Sprawy organizacyjne:

- Walne Zgromadzenie: 4 IV (czwartek),
- Uroczyste posiedzenie Zarządu z okazji 77. rocznicy powstania Towarzystwa – 18 XI,
- posiedzenia Zarządu: 21 I, 4 III, 17 VI, 23 IX, 28 X, 16 XII (poniedziałek),
- posiedzenia Prezydium: 17 I, 28 II, 28 III, 11 IV, 23 V, 27 VI, 26 IX, 24 X, 21 XI, 12 XII (czwartki).

B. Działalność naukowa:

- działalność wydawnictwa ŁTN według planu wydawniczego zatwierdzonego przez Zarząd ŁTN,
- seminaria i konferencje naukowe:
  - a) Seminarium w 10. rocznicę śmierci prof. I. Lepalczyk (współorganizator – Katedra Pedagogiki Społecznej UŁ) 27 maja 2013 r. (poniedziałek),
  - b) konferencja *Jan Muszkowski: ludzie, epoka, książki. Polska bibliologia uniwersytecka w 60 lat od śmierci Profesora* (współorganizator) 13-15 V.
  - c) seminarium naukowe nt. *Łódzka Metropolia Miejska*,
  - d) konferencja *Panorama Łódzkiej Nauki*,
- komputeryzacja biblioteki.

C. Działalność dydaktyczna:

- wykłady dla doktorantów wyższych uczelni (IV i V cykl),

D. Działalność popularyzatorska:

- organizacja XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki (15-22 IV 2013),

E. Dokumentowanie i rejestracja dorobku środowiska akademickiego Łodzi:

- powołanie redakcji *Słownika biograficznego członków TPŃŁ-ŁTN*,
- konwersatorium *Szkoły i zespoły naukowe*,
- spotkania pokoleniowe w ŁTN (3-4 spotkania),
- sympozja jubileuszowe (wspomnieniowe): prof. A. Kurnatowska, prof. E. Bald, prof. K. Turkowska, prof. A. Jocz, prof. A. Koziarski, prof. K. Kłysik, prof. G. Gazda, prof. T. Pajszczyk-Kieszkiewicz, prof. J. Kulpińska.
- organizacja archiwum fotograficznego ŁTN.

F. Działalność integracyjna:

- organizacja wieczoru wigilijnego,
- organizacja koncertu noworocznego dla środowiska akademickiego Łodzi,
- spotkania byłych i obecnych Rektorów uczelni państwowych Łodzi.

G. Nagrody i wyróżnienia:

- Nagroda Naukowa ŁTN za 2012 r. (4 IV 2013),
- Nagroda za prace badawcze z pedagogiki społecznej im. Prof. I. Lepalczyk za 2012 r. (18 XI 2013),
- nadanie członkostwa honorowego (4 IV 2013),
- przyznanie Medalu ŁTN (do 5 Medalu rocznie).

H. Działalność merytoryczna i organizacyjna Wydziałów i Komisji ŁTN według planu przyjętego przez Wydziały.

W głosowaniu jawnym Zgromadzenie podjęło jednogłośnie uchwałę o planie działalności ŁTN w 2013 roku oraz zatwierdziło preliminarz budżetowy na 2013 rok.

Prezes ŁTN poinformował o zmianie w składzie Kapituły Nagrody Naukowej ŁTN. W miejsce prof. Małgorzaty Leyko członkiem Kapituły została prof. Krystyna Juszyńska, co jest podyktowane zmianami w kierownictwie Wydziału. Przedstawił nowy skład Kapituły Medalu ŁTN: Profesor Stanisław Liszewski (przewodniczący), Profesor Ryszard Hunger, Profesor Maciej Pawlik, Profesor Zygfryd Rymaszewski, Profesor Romuald Skowroński, Profesor Janusz Szosland, Profesor Leszek Wojtczak. Proponowane zmiany wynikają z pogarszającego się stanu zdrowia kilku członków dotychczasowego składu Kapituły, co utrudnia im uczestnictwo w zebraniach Kapituły.

Na tym obrady zwyczajnego zgromadzenia ogólnego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego zakończono.

2. SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO W ROKU 2013

Rok 2013 był drugim rokiem działalności obecnej kadencji Zarządu Towarzystwa. W roku sprawozdawczym Towarzystwo kontynuowało swoją działalność zgodnie z Uchwałą Zgromadzenia Ogólnego z dnia 4 kwietnia 2013 roku.

W roku sprawozdawczym odbyło się dziesięć posiedzeń Prezydium Zarządu (17 stycznia, 28 lutego, 28 marca, 11 kwietnia, 23 maja, 27 czerwca, 26 września, 24 października, 21 listopada, 12 grudnia) i sześć roboczych posiedzeń Zarządu (21 stycznia, 4 marca, 17 czerwca, 23 września, 28 października, 16 grudnia). W dniu 4 kwietnia 2013 roku, na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego, odbyło się Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne, a w dniu 18 listopada 2013 roku w siedzibie ŁTN – uroczyste posiedzenie Zarządu z okazji 77-lecia Towarzystwa. Szczegółowe sprawozdanie z uroczystego posiedzenia Zarządu ŁTN zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

Z inicjatywy Rady Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN w dniach 17-18 września 2013 roku w Warszawie miał miejsce I Kongres Towarzystw Naukowych. Włączając się w dyskusję nad rolą towarzystw naukowych w kreowaniu społeczeństwa wiedzy przedstawiliśmy trzy referaty zatytułowane: 1. *Miejsce, rola i zadania towarzystwa naukowego ogólnego (regionalnego) w dużym ośrodku akademickim. Przykład Łódzkiego Towarzystwa Naukowego* (W.M. Krajewska, S. Liszewski), 2. *Wkład Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w organizację łódzkich Festiwali Nauki Techniki i Sztuki – największej imprezy upowszechniającej naukę i sztukę w Łodzi* (E. Karasiński, A. Różalski) oraz 3. *Wspomaganie społecznego ruchu naukowego w kilku krajach ościennych* (J. Ławrynowicz), które opublikowane zostały w wydawnictwie *Towarzystwa Naukowe w Polsce – dziedzictwo, kultura, nauka, trwanie* (red. Z. Kruszewski), Rada Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, Warszawa 2013. Uczestnicy Kongresu podjęli uchwałę w sprawie konieczności wypracowania zasad polityki państwa w stosunku do społecznego ruchu naukowego i jego finansowania w systemie nauki. Uchwała skierowana została do Prezydenta RP, Marszałka Sejmu RP, Marszałka Senatu RP, Prezesa Rady Ministrów, Ministra Finansów, Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Prezesa PAN.

Z satysfakcją należy podkreślić fakt, że podjęta przez Towarzystwo, na wniosek profesora Macieja Pawlika, inicjatywa, której celem było

umieszczenie na rogatkach miasta informacji „miasto akademickie”, a w samym mieście oznakowania dojazdów do uczelni, spotkała się z poparciem nie tylko władz szkół wyższych, ale również władz miasta Łodzi, które podjęło stosowne działania.

Sprawy członkowskie

Z głębokim żalem informujemy, że w 2013 roku zmarli następujący członkowie naszej korporacji profesorowie: Władysław Welfe (7 lutego), Aleksander Świeżawski (14 lutego), Stanisław Barcikowski (15 lipca), Romuald Skowroński (15 sierpnia), Ewa Marxen-Wolska (21 sierpnia), Jerzy Wolski (1 września), Henryk Lewandowski (8 września), Włodzimierz Waliszewski (14 października), Zdzisław Orzechowski (22 października), Witold Broniewicz (4 listopada), Maria Witkowska-Gutkowska (22 listopada), A. Sławomir Gała (11 grudnia) i Claude Surry (19 grudnia). Na zawsze pozostaną w naszej pamięci.

Według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku ŁTN liczy ogółem 442 członków. W roku sprawozdawczym Towarzystwo zaprosiło do współpracy i członkostwa 15 pracowników nauki. Na Wydział I przyjęto cztery osoby: doktorów habilitowanych Tomasza Cieślaka, Piotra Łukowskiego, Ewę Szkudlarek-Śmiechowicz i Rafała Zarębskiego; na Wydział II – jedną osobę: doktora habilitowanego Michała Majsterka; na Wydział IV – cztery osoby: profesorów Tomasza Kostkę, Darię Orszulak-Michalak i Janusza Piekarskiego oraz doktora habilitowanego Jakuba Fichnę; na Wydział V – dwie osoby: profesorów Piotra Panetha i Cezarego Szczepaniaka; na Wydział VI – cztery osoby: doktorów habilitowanych Wojciecha Ledera, Tomasza Majewskiego, Piotra Sitarskiego i Bartosza Walczaka. Z członkostwa w Towarzystwie zrezygnowało 10 osób: profesorowie Adam Antczak (Wydział IV), Marek Belka (Wydział II), Jan Brzeziński (Wydział IV), Piotr Cap (Wydział I), Bogdan Kruszyński (Wydział V), Stanisław Mitura (Wydział V), Marek Moneta (Wydział III), Krystyna Płachcińska (Wydział I), Cezary Watała (Wydział IV) i Bogusław Więcek (Wydział V).

Szczegółowe dane dotyczące liczby członków Towarzystwa według stanu na dzień 31 grudnia 2013 roku przedstawia tabela 1.

Spśród 442 członków Towarzystwa 107 osób ma nieuregulowane składki członkowskie. Kwota wynikająca z zaległości w opłatach składek członkowskich na dzień 31 grudnia 2013 roku wynosiła 29 400 zł (tabela 2).

Tabela 1. Członkowie ŁTN w latach 2011–2013

Wydział	Liczba członków			Nowoprzyjęci			Zmarli			Rezygnacja / Skreślenie		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
I	71	74	74	4	4	4	1	1	2	4	–	2
II	115	105	101	1	1	1	2	1	4	1	10	1
III	83	84	80	–	7	–	1	–	3	1	6	1
IV	92	92	92	–	1	4	2	1	1	1	–	3
V	70	70	68	3	3	2	3	1	1	1	2	3
VI	26	25	27	–	1	4	–	1	2	–	1	–
Ogółem	457	450	442	8	17	15	9	5	13	8	19	10

Tabela 2. Zaległości w opłatach składek członkowskich

Wydział	Liczba osób zalegających z opłatą			Odsetek członków ogółem [%]			Kwota [zł]		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013	2011	2012	2013
I	12	15	18	16,9	20,3	24,3	4900,-	4600,-	4 800,-
II	59	25	22	51,3	23,8	21,8	19 750,-	8080,-	6 950,-
III	35	13	25	42,2	15,5	31,3	12 500,-	4500,-	5 800,-
IV	19	26	18	20,7	28,3	19,6	5400,-	8100,-	6 400,-
V	24	13	19	34,3	18,6	27,9	8200,-	4900,-	3 850,-
VI	16	2	5	61,5	8,0	18,5	4600,-	1000,-	1 600,-
Ogółem	165	94	107	36,1	20,9	24,2	55 350,-	31 180,-	29 400,-

W roku sprawozdawczym osoby najbardziej zasłużone dla Towarzystwa wyróżniono godnością członka honorowego przyznawaną od 1952 roku, a także ustanowionym w 2006 roku Medalem ŁTN. Tytuł członka honorowego Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Towarzystwa w dniu 4 kwietnia 2013 roku, nadało profesor Ewie Marxen-Wolskiej i docentowi Jerzemu Wolskiemu. Obecnie spośród 442 członków Towarzystwa 21 osób posiada tytuł członka honorowego. Podczas Zgromadzenia Ogólnego w dniu 4 kwietnia 2013 roku Medal ŁTN otrzymali profesorowie: Sławomir Gala (Medal nr 28), Ryszard Hunger (Medal nr 29), Wanda M. Krajewska (Medal nr 30), Janusz Szosland (Medal nr 31) i Janusz Tylman (Medal nr 32).

Działalność integracyjna

W roku 2013 członkowie Towarzystwa podejmowali i kontynuowali inicjatywy służące realizacji statutowego celu Towarzystwa, jakim jest integracja środowiska akademickiego, organizowali, współorganizowali lub uczestniczyli z referatami bądź listami gratulacyjnymi w konferencjach naukowych oraz w spotkaniach i sesjach dedykowanych zasłużonym profesorom, a także w uroczystościach jubileuszowych, wydarzeniach inspirowanych do podsumowania i prezentacji dorobku naukowego.

- 7 stycznia – 17. koncert noworoczny (organizowany corocznie od 1997 r.) w Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina w wykonaniu Orkiestry Dętej Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów w Łodzi pod dyrekcją Artura Czereszewskiego z udziałem solistów – pedagogów i studentów AM w Łodzi; koncert prowadził Janusz Janyst.
- 14 stycznia – Spotkanie opłatkowe z księdzem arcybiskupem metropolitą łódzkim profesorem Markiem Jędraszewskim w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi.
- 24 stycznia – Wykład profesor Eleonory Bielawskiej-Batorowicz pt. *Różnice między kobietami i mężczyznami – czy psychologia je potwierdza*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 12 lutego – Spotkanie dyskusyjne Prezesa ŁTN profesora Stanisława Liszewskiego z byłymi i obecnymi Rektorami publicznych szkół wyższych w Łodzi.
- 21 lutego – Wykład profesora Piotra Łukowskiego pt. *Kiedy media zagrażają demokracji, rzecz o manipulacji*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 25 lutego – Seminarium dedykowane profesor Alicji Kurnatowskiej, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 112 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*, zorganizowane przez Wydział IV.
- 7 marca – wykład profesora Marka Kowalskiego pt. *Alergie – epidemie XXI wieku*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 8 marca – Sympozjum jubileuszowe poświęcone dorobkowi naukowemu profesora Edwarda Balda, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 109 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*, zorganizowane przez Wydział III.
- 11 marca – Pierwsze seminarium z cyklu *Spotkania pokoleniowe* prezentujące członków ŁTN profesorów Tadeusza Pawlikowskiego i Jana

- Chrzanowskiego przez ich descendentów, członków Towarzystwa, profesorów Marka Pawlikowskiego i Witolda Chrzanowskiego.
- 21 marca – Wykład profesora Marka Pabicha pt. *Architektura muzeów sztuki, relacja budynek – odbiorca*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 4 kwietnia – Zwyczajne Zgromadzenie Ogólne Towarzystwa, na którym profesor Wiesław Puś przedstawił wykład pt. *Powstanie styczniowe – klęska i chwała*; zgromadzeniu przewodniczył profesor Jan Berner.
- 15-22 kwietnia – XIII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi pod hasłem *Z wiedzą w drogę życia*, któremu przewodniczył profesor Antoni Różalski.
- 25 kwietnia – Wykład profesora Pawła Strumiłło pt. *Systemy wspomagające osoby niepełnosprawne w interakcji z otoczeniem*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 13 maja – Sympozjum z okazji wydania 100. numeru *Acta Geographica Lodziensia* i jubileuszu profesor Krystyny Turkowskiej, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 111 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*, zorganizowane przez Wydział III.
- 13-14 maja – Konferencja *Jan Muszkowski: ludzie, epoka, książki. Polska bibliologia uniwersytecka w 60 lat od śmierci Profesora*, której przewodniczyła profesor Hanna Tadeusiewicz, zorganizowana przez Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ, pod patronatem m.in. ŁTN.
- 16 maja – Wykład profesora Andrzeja Bartczaka pt. *Moje książki artystyczne – grafika i poezja*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 27 maja – Seminarium naukowe *Pedagogika społeczna – wstępy i kontynuacje*, której przewodniczyła profesor Ewa Marynowicz-Hetka, zorganizowane przez Katedrę Pedagogiki Społecznej UŁ i ŁTN.
- 13 czerwca – Seminarium podsumowujące wykłady dla doktorantów i debata panelowa na temat społecznej funkcji nauki i znaczenia badań naukowych dla współczesności, moderowane przez Radę Programową.
- 20 czerwca – Spotkanie poświęcone pamięci zmarłej w 2012 roku profesor Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 114 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*, zorganizowane przez Wydział IV.
- 24 czerwca – Drugie seminarium z cyklu *Spotkania pokoleniowe* prezentujące członków ŁTN profesorów Wacława Markerta i Alinę Komo-

- rowską przez ich descendentów, członków Towarzystwa, profesorów Ryszarda Markerta i Jan Komorowskiego.
- 16 września – Udział w otwarciu wystawy w Bibliotece UŁ pt. *Dawne i obecne mapy z terytorium Republiki Czeskiej*, współorganizowanej przez Konsula Honorowego Republiki Czeskiej w Łodzi profesora Krzysztofa Skotnickiego.
- 17-18 września – I Kongres Towarzystw Naukowych w Warszawie; przedstawienie trzech referatów przez profesorów Wandę M. Krajewską, Juliana Ławrynowicza oraz doktora Edwarda Karasińskiego, dotyczących roli społecznego ruchu naukowego w budowaniu społeczeństwa wiedzy.
- wrzesień/październik – Udział w uroczystościach inauguracji roku akademickiego 2013/2014 w państwowych uczelniach w Łodzi.
- 17 października – Inauguracja V. cyklu wykładów dla doktorantów – profesor Stanisław Liszewski Prezes ŁTN; wykład profesor Anity Wolaniuk pt. *Uniwersytety i ich rola w organizacji przestrzeni*.
- 21 października – Szóste konwersatorium z cyklu *Szkoły i zespoły naukowe łódzkich uczelni. Przeszłość – teraźniejszość – przyszłość* poświęcone *Łódzkiej Szkole Automatyki*, zorganizowane przez Wydział V.
- 5 listopada – Sympozjum poświęcone dorobkowi artystyczno-badawczemu profesora Andrzeja Jocz, któremu towarzyszyło wydanie zeszytu 110 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych*, zorganizowane przez Wydział IV.
- 14 listopada – Wykład profesora Wojciecha Wolfa pt. *Krystalografia – trzeci wymiar chemii*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 15 listopada – Posiedzenie poświęcone pamięci zmarłego w 2012 roku profesora Jerzego Starnawskiego, zorganizowane przez Wydział I.
- 18 listopada – Uroczyste posiedzenie Zarządu w 77. rocznicę Towarzystwa, na którym dr Bohdan Cyrański z Uniwersytetu Łódzkiego, laureat Nagrody ŁTN im. Ireny Lepalczyk przedstawił wykład pt. *Pedagogika społeczna jako środowisko formacji*; promocja VII tomu książki *Moja Droga do Nauki* pod redakcją Macieja Pawlika, wydanego przez ŁTN w 2013 roku.
- 28 listopada – Trzecie seminarium z cyklu *Spotkania pokoleniowe* prezentujące członków ŁTN profesorów Jerzego Różnieckiego oraz Jerzego Lutowieckiego i Anitę Lutowiecką-Wranicz przez ich descendentów, członków Towarzystwa, Jacka Różnieckiego i Jerzego Wranicza.

- 5 grudnia – Wykład profesor Jolanty Rudzkiej-Habisiak pt. *Nowoczesny design a powrót rękodziela*, w ramach cyklu wykładów profesorów, członków Towarzystwa dla doktorantów.
- 14 grudnia – Spotkanie opłatkowe z księdzem arcybiskupem metropolitą łódzkim profesorem Markiem Jędraszewskim w Wyższym Seminarium Duchownym w Łodzi.
- 19 grudnia – 19. spotkanie wigilijne (pierwsze w 1995 r.) zorganizowane w siedzibie Towarzystwa przez panią M. Alicję Liszewską we współpracy z pracownikami Biura ŁTN.
- 20 grudnia – Wojewódzkie spotkanie Bożonarodzeniowe w Muzeum Miasta Łodzi zorganizowane przez Wojewodę Łódzkiego, Marszałka Województwa Łódzkiego i Prezydenta Miasta Łodzi.

Działalność integracyjna Towarzystwa ma wymiar zarówno środowiskowy, jak również ogólnołodzki i ogólnopolski. Prezes Towarzystwa profesor Stanisław Liszewski wchodzi w skład Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych. Radzie ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi, powołanej w 1996 roku w wyniku podpisanego, między innymi z inicjatywy Towarzystwa, porozumienia o wzajemnej współpracy między Konferencją Rektorów, Łódzkim oddziałem PAN oraz ŁTN a Prezydentem Miasta Łodzi, w latach 2006-2012 przewodniczył z wyboru Prezes Towarzystwa profesor Stanisław Liszewski, a w kadencji 2013-2016 funkcję tę powierzono profesor Wandzie M. Krajewskiej, Sekretarzowi Generalnemu ŁTN. W pracach poszczególnych Komisji wyżej wymienionej Rady w kadencji 2013-2016 uczestniczą, reprezentując Towarzystwo, w 2013 roku profesor A. Sławomir Gala a obecnie profesor Ryszard Dębski – Komisja ds. rozwoju Łodzi akademickiej, profesor Krzysztof Skotnicki – Komisja ds. współpracy z zagranicą oraz profesor Maciej Pawlik – Komisja ds. promocji nauki łódzkiej. Profesor Julian Ławrynowicz od 2003 roku reprezentuje Towarzystwo w Radzie Towarzystw Naukowych przy Prezydium PAN, gdzie poświęca wiele uwagi perspektywom rozwoju i uregulowań prawnych społecznego ruchu naukowego.

Działalność naukowo-dydaktyczna

W roku 2013 Wydziały i Komisje zorganizowały ogółem 32 spotkania i zebrania naukowe, na których przedstawiono 44 referaty. Aktywność Wydziałów w latach 2011-2013 przedstawia tabela 3. Szczegółowe sprawozdania z działalności poszczególnych Wydziałów i Komisji w 2013 roku zawarto w mniejszym tomie *Sprawozdań...*

Tabela 3. Spotkania i zebrania Naukowe organizowane przez Wydziały i Komisje ŁTN

Wydział	Liczba spotkań i zebrań			Liczba referatów		
	2011	2012	2013	2011	2012	2013
I	5	5	6	15	7	11
II	1	3	3	1	2	2
III	8	8	6	34	34	21
IV	2	3	6	3	2	1
V	3	3	4	3	3	3
VI	-	4	7	-	4	6
Ogółem	19	26	32	56	52	44

W 2013 roku Nagrodę Naukową, ustanowioną przez Towarzystwo w 1980 roku, przyznano profesorowi Tadeuszowi Robakowi, uznanemu autorytetowi z zakresu hematologii, za całokształt działalności naukowej.

W roku sprawozdawczym odbyła się dziewiąta edycja konkursu o ustanowioną przez Towarzystwo w 2005 roku Nagrodę im. Profesor Ireny Lepalczyk za prace badawcze z zakresu pedagogiki społecznej. Laureatem, spośród ośmiu zgłoszonych do nagrody kandydatów, został doktor Bohdan Cyrański z Uniwersytetu Łódzkiego za pracę *Asjologiczne podstawy pedagogiki społecznej Heleny Radlińskiej. Przykład zastosowania interpretacji hermeneutycznej*, wydaną przez Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego w 2012 roku. Doktor habilitowanej Annie Nowak z Uniwersytetu Śląskiego przyznano wyróżnienie za pracę *Zagrożenie wykluczeniem społecznym kobiet niepełnosprawnych* Katowice 2012, z uwagi na przeglądowy wymiar zagadnienia wyłączenia społecznego, odnoszący się do populacji kobiet. Wręczenie nagrody miało miejsce w dniu 18 listopada 2013 roku podczas uroczystego posiedzenia Zarządu w 77. rocznicę powołania Towarzystwa, którego gościem honorowym była pani Zofia Brodowska, fundatorka nagrody, siostra zmarłej profesor Ireny Lepalczyk. Laureat przedstawił wykład *Pedagogika społeczna jako środowisko formacji*.

W minionym roku kontynuowano konwersatoria z cyklu *Szkoły i zespoły naukowe. Przeszłość – terażniejszość – przyszłość*, regularnie organizowane od 2008 roku, prezentujące dorobek zespołów i szkół naukowych, jakie wytworzyły się w łódzkim środowisku akademickim, koordynowane przez profesor Ewę Marynowicz-Hetkę. 21 października 2013 roku odbyło się szóste konwersatorium poświęcone *Łódzkiej Szkole Automatyki*.

W roku sprawozdawczym rozpoczęto realizację inicjatywy profesor Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz zatytułowanej *Spotkania pokoleniowe*, na których antenaci, członkowie Towarzystwa przybliżają sylwetki swoich rodziców i dziadków, również członków Towarzystwa. Całość przedsię-

wzięcia koordynuje profesor Kazimierz Jędrzejewski. W roku 2013 odbyły się trzy spotkania Wydziału IV, na których przedstawiono następujące referaty:

– *Mój Ojciec, prof. dr hab. med. Tadeusz Pawlikowski, jeden z pierwszych członków Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w okresie powojennym* – profesor Marek Pawlikowski (11 marca 2013)

– *Sylwetka prof. dr hab. med. Jana Chrzanowskiego, zasłużonego członka Łódzkiego Towarzystwa Naukowego* – profesor Witold Chrzanowski (11 marca 2013)

– *Prof. dr hab. med. Wacław Markert – świadek wieku* – profesor Ryszard Markert (24 czerwca 2013)

– *Profesor Alina Komorowska – życie z medycyną* – profesor Jan Komorowski (24 czerwca 2013)

– *Jerzy Roźniecki – profesor medycyny i humanista* – profesor Jacek Roźniecki (28 listopada 2013)

– *Ojciec i córka – podróż w przeszłość. Wspomnienia o prof. Jerzym Lutowieckim i prof. Anicie Lutowieckiej-Wranicz* – profesor Jerzy Wranicz (28 listopada 2013)

W 2013 roku podjęto prace organizacyjne dotyczące przygotowania słownika biograficznego członków TPŃ/ŁTN. Wydanie słownika planowane jest w 2016 roku z okazji 80-lecia Towarzystwa.

Towarzystwo było współorganizatorem ogólnopolskiego seminarium naukowego *Pedagogika społeczna – wstępy i kontynuacje* zorganizowanego przez Katedrę Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego w 10. rocznicę śmierci profesor Ireny Lepalczyk, współtwórczyni szkoły myślenia społeczno-pedagogicznego. Konferencja odbyła się 27 maja 2013 roku w siedzibie Towarzystwa, a przewodniczyła jej profesor Ewa Marynowicz-Hetka.

Towarzystwo objęło swoim patronatem konferencję dedykowaną Profesorowi Janowi Muszkowskiemu, wybitnemu teoretykowi książki, twórcy pierwszego uniwersyteckiego ośrodka kształcenia bibliotekoznawców i badań księgoznawczych. Konferencja *Jan Muszkowski: ludzie, epoka, książki. Polska bibliologia uniwersytecka w 60 lat od śmierci Profesora*, zorganizowana przez Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego odbyła się w dniach 13-14 maja 2013 roku w Centrum Konferencyjnym Uniwersytetu Łódzkiego, a przewodniczyła jej profesor Hanna Tadeusiewicz.

W roku sprawozdawczym kontynuowano wykłady profesorów, członków ŁTN dla doktorantów, zatytułowane *Współczesny świat i jego poznanie – rezultaty badań łódzkich naukowców*. Realizowane są one,

w porozumieniu z władzami szkół wyższych w Łodzi, w formie 30-godzinnego cyklu, w ramach wykładów do wyboru ujętych w programie studiów doktoranckich, począwszy od roku akademickiego 2009/2010. Na wykłady zakwalifikowywanych jest około 100 doktorantów, a zaliczenie uzyskuje około 70% słuchaczy. W 2013 roku kontynuowano IV cykl wykładów zaproponowanych w roku akademickim 2012/2013 i rozpoczęto V cykl wykładów dla roku akademickiego 2013/2014.

W skład Rady Programowej w roku sprawozdawczym wchodził: profesor Stanisław Liszewski – przewodniczący, profesorowie Eleonora Bielawska-Batorowicz, A. Sławomir Gala, Elżbieta Szkurlat i Wojciech Wolf – członkowie oraz profesor Ewa Marynowicz-Hetka – sekretarz i koordynator przedsięwzięcia.

Szczegółowe sprawozdanie z cyklu wykładów dla doktorantów zawarto w dalszej części niniejszego tomu *Sprawozdań*...

W roku sprawozdawczym księgozbiór biblioteki Towarzystwa powiększył się o 39 egzemplarzy wydawnictw ciągłych. Według stanu na 31 grudnia 2013 roku liczy łącznie 2101 egzemplarzy, w tym biblioteka podręczna 586 egzemplarzy i biblioteka wydawnictw ciągłych 1515 egzemplarzy. Szczegółowe sprawozdanie Rady Bibliotecznej zawarto w dalszej części niniejszego tomu *Sprawozdań*...

Działalność wydawnicza

W roku sprawozdawczym, zgodnie z paragrafem 37 Statutu ŁTN, Zarząd Towarzystwa na posiedzeniu w dniu 4 marca 2013 roku powołał Redakcję wydawnictw ciągłych na kadencję 2013-2015. Powołania wręczono podczas Zwyczajnego Zgromadzenia Ogólnego Towarzystwa w dniu 4 kwietnia 2013 roku. Obecnie dziewięć Komitetów Redakcyjnych i Rad Naukowych czasopism ŁTN ma charakter międzynarodowy, a dwa – ogólnopolski. Imienny skład Redakcji wydawnictw ciągłych ŁTN zawarto w dalszej części niniejszego tomu *Sprawozdań*...

Plan wydawniczy Towarzystwa na rok 2013, przyjęty przez Redakcję Naczelną w dniu 30 stycznia 2013 roku i Prezydium Zarządu w dniu 28 lutego 2013 roku, zatwierdzony został przez Zarząd ŁTN w dniu 4 marca 2013 roku. W roku sprawozdawczym odbyły się dwa posiedzenia Redakcji Naczelnej (30 stycznia, 8 października).

W 2013 roku ogółem wydano 36 pozycji / 23 tytuły (469 arkuszy drukarskich). Nakładem Towarzystwa w roku sprawozdawczym ukazały się kolejne tomy i zeszyty (łącznie 22 pozycje) wszystkich 11 czasopism wydawanych przez ŁTN, tj. *Przegląd Socjologiczny* (1930/1957/1992) – t. 62 z. 1-4; *Prace Polonistyczne* (1937/1958) – t. 68; *Acta Archaeologica Lodziensia* (1948/1962) – t. 59; *Acta Geographica Lodziensia* (1948/1963)

– t. 101; *Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź. Série: Recherches sur les Déformations* (1950/1984/1990) – t. 63 z.1-3; *Rozprawy Komisji Językowej* (1954/1992) – t. 59; *Zagadnienia Rodzajów Literackich* (1958/1992) – t. 56 z. 1-2; *Folia Medica Lodziensia* (1965) – t. 40 z. 1-2; *Studia Prawno-Ekonomiczne* (1968/1993) – t. 87, 88, 89, 90; *Art Inquiry. Recherches sur les Arts* (1992/1999) – t. 15; *Studia Wyborcze* (2006) – t. 15,16.

Zgodnie z obowiązującym wykazem czasopism naukowych, opublikowanym przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego w dniu 17 grudnia 2013 roku, wszystkie czasopisma wydawane przez ŁTN znajdują się na liście czasopism punktowanych, w tym 10 w części B (czasopisma nieposiadające współczynnika wpływu IF) oraz jedno (*Zagadnienia Rodzajów Literackich*) w części C (czasopisma znajdujące się w bazie ERIH). Punktację czasopism Towarzystwa w latach 2009-2013 przedstawia tabela 4.

Redaktorom i Zespołom Redakcyjnym poszczególnych tytułów należą się słowa uznania za dbałość o wysoki poziom merytoryczny i zaangażowanie w wypełnianie wszystkich rygorów branych pod uwagę przy ocenie czasopism naukowych.

Podziękowania kieruję również do pracowników Biura ŁTN za nieocenioną pomoc w realizowaniu wymogów formalnych oceny czasopism naukowych.

Tabela 4. Punktacja czasopism ŁTN w latach 2009-2013

Tytuł	2009	2010	2011	2012	2013
<i>Acta Archaeologica Lodziensia</i>	2	2	2	2	3
<i>Acta Geographica Lodziensia</i>	2	2	0	0	4
<i>Art Inquiry. Recherches sur les Arts</i>	4	9	7	7	6
<i>Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź. Série: Recherches sur les Déformations</i>	0	2	3	3	7
<i>Folia Medica Lodziensia</i>	0	2	2	2	1
<i>Prace Polonistyczne</i>	4	6	3	3	4
<i>Przegląd Socjologiczny</i>	4	6	10	10	10
<i>Rozprawy Komisji Językowej</i>	0	6	5	5	7
<i>Studia Prawno-Ekonomiczne</i>	4	6	6	6	7
<i>Studia Wyborcze</i>	2	2	3	3	4
<i>Zagadnienia Rodzajów Literackich</i>	4	6	10	10	10

W minionym roku w ramach serii wydawniczych ŁTN ukazał się kolejny 66 tom *Sprawozdań z Czynności i Posiedzeń Naukowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego* (dotychczasowy tytuł *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych*) został rozszerzony decyzją Prezydium Zarządu w dniu 28 lutego 2013 roku) podsumowujący działalność Towarzystwa w 2012 roku oraz kolejny 39 tom z serii *Szlakami Nauki*. W ramach serii o charakterze biograficznym wydawanej od 1992 roku pt. *Sylwetki Łódzkich Uczonych* wydano trzy zeszyty dokumentujące osiągnięcia i dorobek publikacyjny zasłużonych dla nauki profesorów: Andrzeja Jocz (z. 110), Andrzeja Koziarskiego (z. 113) oraz Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz (z. 114). W ramach tytułów wydawniczych o charakterze seryjnym w 2013 roku ukazał się VII tom pozycji wydawanej od 1993 roku *Moja Droga do Nauki*, zawierającej autobiografie związanych z Łodzią uczonych, ukazujące ich drogę naukową i udział w kreowaniu elity intelektualnej naszego miasta, a także czwarty tom z cyklu *Szkoły i zespoły naukowe Łodzi akademickiej. Przeszłość – terażniejszość – przyszłość* mających na celu identyfikowanie i promocję zespołów i szkół naukowych, jakie utworzyły się w ciągu lat w łódzkich uczelniach, zatytułowany *Łódzka szkoła automatyki*.

Szczegółowy wykaz opublikowanych w 2013 roku tytułów zawarto w dalszej części niniejszego tomu *Sprawozdań*...

Wydawnictwa ŁTN prezentowane są na stronie internetowej Towarzystwa >www.ltn.lodz.pl< oraz Księgarni Internetowej Towarzystwa (sklep.ltn.lodz.pl), a kolejne tomy serii *Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego*, począwszy od tomu 63 (2009) dostępne są w wersji cyfrowej w Bibliotece Uniwersytetu Łódzkiego.

Pozycje wydawane przez Towarzystwo, na podstawie zawartych umów, zamieszczane są w następujących bazach międzynarodowych i polskich.

- COPERNICUS www.indexcopernicus.com – wszystkie czasopisma wydawane przez ŁTN.

Tabela 5. Ewaluacja czasopism w bazie COPERNICUS

Czasopismo	ICV* 2012
<i>Acta Archaeologica Lodziensia</i>	5,06
<i>Acta Geographica Lodziensia</i>	3,61
<i>Art Inquiry. Recherches sur les Arts</i>	6,05
<i>Bulletin de la Société des Sciences et des Letters de Łódź. Série: Recherches sur les Déformation</i>	5,87
<i>Folia Medica Lodziensia</i>	3,63
<i>Prace Polonistyczne</i>	4,64

<i>Przegląd Socjologiczny</i>	4,10
<i>Rozprawy Komisji Językowej</i>	6,07
<i>Studia Prawno-Ekonomiczne</i>	4,34
<i>Studia Wyborcze</i>	4,03
<i>Zagadnienia Rodzajów Literackich</i>	6,56

*ICV – Index Copernicus Value

- CEEOL www.ceeol.com – *Acta Archaeologica Lodziensia*, *Acta Geographica Lodziensia*, *Art Inquiry*, *Recherches sur les Arts*, *Prace Polonistyczne*, *Przegląd Socjologiczny*, *Rozprawy Komisji Językowej*, *Studia Prawno-Ekonomiczne*, *Studia Wyborcze*, *Zagadnienia Rodzajów Literackich*.
- ProQuest www.proquest.co.uk – *Acta Archaeologica Lodziensia* i *Acta Geographica Lodziensia* w Earth Sciences oraz *Przegląd Socjologiczny*, *Studia Prawno-Ekonomiczne* i *Studia Wyborcze* w Social Sciences.
- EBSCOhost www.ebscohost.com – wszystkie czasopisma ŁTN poza tytułem *Rozprawy Komisji Językowej*.
- Eppn.pl www.eppn.pl – wszystkie wydawane przez Towarzystwo pozycje.
- Ogólnopolski System Dystrybucji Wydawnictw AZYMUT www.ibuk.pl – czasopisma wydawane przez ŁTN są w trakcie zamieszczania.

Sprzedaż wydawnictw ŁTN odbywa się bezpośrednio w siedzibie Towarzystwa, poprzez internetową księgarnię ŁTN oraz za pośrednictwem księgarni i hurtowni w Łodzi (9) i w Polsce (16), których liczba ogółem w roku 2013 wynosiła 25: *Łódź* – Księgarnia Naukowo-Medyczna, ul. Piotrkowska 102, Księgarnia NIKE, ul. Struga 3, Księgarnia Odkrywcy, ul. Narutowicza 46, Księgarnia PWN, ul. Kopcińskiego 51, Firma Księgarska W. Juszcza, ul. Pomorska 40, Biblioteka Główna Uniwersytetu Medycznego, Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego; *Warszawa* – Centrala Handlu Zagranicznego „ArsPolona”, Księgarnia Historyczna, Księgarnia LEXICON, Księgarnia LIBRA, Trademark/Tadeusz Nowak, Wolters Kluwer; *Kraków* – Główna Księgarnia Naukowa, Księgarnia Akademicka, Księgarnia SKARBNIKA; *Gdańsk* – Polskie Księgarnie Specjalistyczne; *Lublin* – Księgarnia Uniwersytecka; *Poznań* – Biblioteka Raczyńskich; *Toruń* – Księgarnia Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika, a także Garmond Press SA, Kolporter (*Kielce*), Ruch SA.

Egzemplarz obowiązkowy każdej publikacji ŁTN otrzymują: Biblioteka Uniwersytetu Łódzkiego, Biblioteka Główna Uniwersytetu Warszawskiego, Biblioteka Narodowa w Warszawie, Biblioteka Publiczna Miasta Stołecznego Warszawy, Biblioteka Jagiellońska w Krakowie, Biblioteka Uniwersytetu Gdańskiego, Biblioteka Śląska w Katowicach, Biblioteka Uniwersytetu Marii Skłodowskiej-Curie w Lublinie, Biblioteka Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego, Biblioteka Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu, Książnica Pomorska w Szczecinie, Biblioteka Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, Biblioteka Uniwersytetu Wrocławskiego oraz w przypadku *Studiów Wyborczych* również Krajowe Biuro Wyborcze, a w przypadku wydawnictw regionalnych Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Józefa Piłsudskiego w Łodzi.

Popularyzacja wiedzy

W roku sprawozdawczym Towarzystwo, tak jak w latach ubiegłych, było organizatorem kolejnego XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi odbywającego się corocznie od roku 2001. Tradycyjnie Festiwal zorganizowany został przy aktywnym udziale Urzędu Miasta Łodzi, Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi oraz Konferencji Rektorów Łódzkich Uczelni Publicznych. XIII Festiwal pod hasłem *Z wiedzą w drogę życia* odbył się 15-22 kwietnia 2013 roku. Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego był profesor Antoni Różalski, zastępca Sekretarza Generalnego ŁTN, który sprawuje tę funkcję od roku 2010. Dyrektorem Biura Festiwalu był dr Edward Karasiński, dyrektor ŁTN, a sekretariat prowadziła mgr Joanna Sadowska, odpowiedzialna również za stronę internetową Festiwalu. W organizacji Festiwalu uczestniczyli wszyscy pracownicy biura ŁTN: mgr Renata Antosik, mgr Violetta Józwiak, mgr Katarzyna Lelewska i Robert Kamiński. Za stronę techniczną i informatyczną odpowiadał mgr inż. Jerzy Janisz. W przygotowaniu imprez festiwalowych uczestniczyło społecznie około 1000 pracowników, doktorantów i studentów wyższych uczelni publicznych – Akademii Muzycznej, Akademii Sztuk Pięknych, Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej, Politechniki Łódzkiej, Uniwersytetu Łódzkiego, Uniwersytetu Medycznego, Wyższego Seminarium Duchownego; szkół prywatnych – Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej, instytutów i organizacji naukowych – Oddziału PAN w Łodzi, Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych PAN, Instytutu Biologii Medycznej PAN, Naczelnej Organizacji Technicznej NOT, Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Akademickiego Ośrodka Inicjatyw Artystycznych; a także Urzędu Miasta Łodzi, Łódzkiego Domu Kultury, Klubu Sympatyków Rudy Pabianickiej, Miejskiej Galerii Sztuki, Muzeum Ki-

nematografii, Muzeum Miasta Łodzi oraz Elektrociepłowni, Fundacji „NetSupport”, Zajezdni Tramwajowej „Telefoniczna”.

Ogółem odbyło się ponad 400 imprez zgrupowanych w blokach tematycznych oraz sześć imprez centralnych. Wykład plenarny, który zgodnie z tradycją przedstawia rektor łódzkiej uczelni, wygłosiła profesor Jolanta Rudzka-Habisiak, Rektor Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi. Tytuł wykładu – *Nowoczesny design a powrót rękodziela*.

W roku 2013 w dniach 20 i 21 kwietnia (sobota i niedziela) na terenie Manufaktury po raz szósty zorganizowany został, cieszący się dużym zainteresowaniem, *Piknik Naukowy*, na który przygotowanych zostało blisko 60 imprez o charakterze pokazów i eksperymentów.

Podczas inauguracji Festiwalu w sali Obrad Urzędu Miasta Łodzi wręczono wyróżnienia *Łódzkie Eureka*, przyznawane w drodze konkursu przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi od 2004 roku, osobom i zespołom nagrodzonym w roku poprzedzającym Festiwal na forum międzynarodowym i krajowym. W roku 2013 przyznano ogółem siedem nagród w kategorii nauka, technika i sztuka, w tym jedną nagrodę indywidualną i sześć nagród zespołowych. Szczegółowe sprawozdanie z XIII Festiwalu zawarto w niniejszym tomie *Sprawozdań...*

Centralne imprezy artystyczne Festiwalu przygotowane zostały, tak jak w latach ubiegłych, przez pracowników i studentów Akademii Muzycznej im. Grażyny i Kiejstuta Bacewiczów oraz Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. Leona Schillera w Łodzi, a także Chóry Akademickie. Artystyczne otwarcie Festiwalu miało miejsce w dniu 15 kwietnia 2013 roku w Filharmonii Łódzkiej im. Artura Rubinsteina. Orkiestrą Kameralną i Chórem AM w Łodzi dyrygował Marcin Wolniewski, a Chór przygotowała Anna Domańska. Koncert prowadził Janusz Janyst. W dniu 21 kwietnia 2014 roku w Kościele pw. Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi odbył się koncert Chórów Akademii Muzycznej w Łodzi (dyryg. Anna Domańska), Politechniki Łódzkiej (dyryg. Jerzy Radwański), Społecznej Akademii Nauk (dyryg. Renata Banacka-Walczak), Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (dyryg. Anna Domańska) i Uniwersytetu Łódzkiego (dyryg. Andrzej Ryłko), zorganizowany przez profesor Annę Domańską. Koncert prowadził Janusz Janyst. Na zakończenie Festiwalu w dniu 22 kwietnia 2013 roku zaprezentowano w Teatrze im. Stefana Jaracza w Łodzi spektakl dyplomowy studentów IV roku PWSFTviT w Łodzi pt. *Dyplom z miłości* w reżyserii Roberta Glińskiego. Imprezę zorganizowała profesor Zofia Uzelac.

W 2013 roku Towarzystwo podjęło prace związane z przygotowaniem XIV Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki w Łodzi, który odbędzie się w dniach 7-14 kwietnia 2014 roku pod hasłem *Odkrywamy świat*. Organi-

zając Festiwalu powierzono ponownie profesorowi Antoniemu Różalskiemu.

* * *

Wszystkim członkom Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i pracownikom Biura serdecznie dziękuję za owocną współpracę, zaangażowanie i współudział w realizacji poszczególnych inicjatyw i zadań statutowych Towarzystwa.

Sekretarz Generalny ŁTN
Prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska

3. SPRAWOZDANIA WYDZIAŁÓW I KOMISJI SPECJALISTYCZNYCH ZA ROK 2013

Wydział I Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii

W roku 2013 odbyło się sześć spotkań naukowych Wydziału I ŁTN. Wszystkie one (z wyjątkiem czwartego) odbyły się w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, przy ulicy Skłodowskiej-Curie 11. Wszystkim zebraniom przewodniczył przewodniczący Wydziału I ŁTN prof. dr hab. Sławomir Gala. Przyjęto czterech nowych członków: dr hab. prof. nadzw. UŁ Piotr Łukowski, dr hab. Tomasz Cieślak, dr hab. prof. nadzw. UŁ Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz, dr hab. Rafał Zarębski. Niestety jeden członek, prof. dr hab. Sławomir Gala, przewodniczący Wydziału I ŁTN, uchył z powodu śmierci. Aktualnie Wydział I ŁTN liczy 74 członków.

1. Pierwsze spotkanie naukowe Wydziału I w roku 2013 miało miejsce w dniu 15.01.2013 r. Zebranie otworzył Przewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Sławomir Gala, proponując, by na początku uczcić na stojąco minutą ciszy pamięć niedawno zmarłej wybitnej łódzkiej uczonej, profesora Uniwersytetu Medycznego i wieloletniego członka ŁTN (Wydziału IV) prof. dr hab. Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz. Zebrani chętnie przystali na tę propozycję.

Następnie odbyło się zebranie o charakterze naukowym. Wygłoszono następujący referat:

– dr Monika Sulejewicz-Nowicka, *Jana Amosa Komeńskiego wykład o umiejętnym posługiwaniu się książkami jako najcelniejszym narzędziem kształcenia umysłu.*

W dyskusji nad wystąpieniem dr M. Sulejewicz-Nowickiej wzięli udział: prof. H. Tadeusiewicz, prof. M. Wichowa, dr hab. M. Antczak, prof. S. Gala, prof. K. Tatarowski oraz prof. A. Wicher.

W zebraniu brało udział 7 osób (6 członków ŁTN i 1 gość).

2. Drugie zebranie odbyło się w dniu 26.02.2013 r. W pierwszej części zebrania, które miało charakter naukowy, wygłoszono następujące referaty:

– dr hab. prof. UŁ Piotr Łukowski, *Propozycja prostego rozwiązania antynomii klamcy.*

– dr hab. Tomasz Cieślak, *Poeci trzech pokoleń o Kresach (Herbert, Zagajewski, Różycy)*.

W ożywionej i dość długiej dyskusji nad wystąpieniami obydwu referentów wzięli udział: prof. I. Janicka-Świdarska, prof. M. Wichowa, dr hab. M. Antczak, prof. S. Gala, prof. P. Stalmaszczyk, prof. K. Tatarowski oraz prof. R. Zawadzki.

Część druga była poświęcona przyjęciu nowych członków. Rekomendacji dr. hab. prof. UŁ Piotrowi Łukowskiemu udzielili: prof. dr hab. E. Marynowicz-Hetkai prof. dr hab. M. Zirk-Sadowski (z Wydziału II ŁTN), natomiast dr. hab. Tomaszowi Cieślakowi rekomendacji udzielili: prof. M. Wichowa i prof. S. Gala. Obie kandydatury zostały zaaprobowane jednogłośnie, w głosowaniu tajnym padło 11 głosów na tak.

W zebraniu brało udział 17 osób (14 członków ŁTN i 3 gości).

3. Trzecie zebranie odbyło się w dniu 19.03.2013 r. Zebranie to miało charakter czysto naukowy. Wygłoszono następujące dwa referaty:

– Dr Monika Worsowicz, *Stosowność retoryczna a współczesne przekazy medialne*.

– Prof. dr hab. Barbara Bogołębska, *Od tradycji do nowatorstwa, od transgresji do adaptacji w literaturze i publicystyce*.

W dyskusji nad powyższymi wystąpieniami wzięli udział: prof. T. Cieślukowska, prof. I. Janicka-Świdarska, prof. S. Gala oraz prof. A. Wicher.

W zebraniu brało udział 6 osób (5 członków ŁTN i 1 gość).

4. Czwarte zebranie odbyło się w dniu 16.05.2013 r. w siedzibie Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii UŁ (pokój 304, al. Kościuszki 65, Łódź). Było to posiedzenie naukowe zorganizowane przez Wydział I ŁTN, Katedrę Dialektologii Polskiej i Logopedii UŁ oraz Instytut Filologii Słowiańskiej UMCS. Posiedzenie otworzył Przewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Sławomir Gala. Wygłoszono następujące referaty:

– Peter Sotirov, *Z prac nad słownikiem leksyki potocznej bułgarsko-polskiej – problemy metodologiczne*.

– Marek Olejnik, *Kilka uwag metodologicznych w badaniach nad mikrotoponimią pogranicza polsko-ukraińskiego*.

– Henryk Munia, *Zoonimia w rosyjskiej literaturze wiejskiej*.

– Sławomir Gala, *Rzeczownikowe derywaty sufiksalne w gwarach północnomatopolskich i małopolsko-mazowiecko-wielkopolskiego pogranicza*.

Po każdym z wystąpień odbyła się krótka, ale ożywiona dyskusja.

W posiedzeniu wzięło udział 20 osób: 9 członków ŁTN, przedstawiciel Instytutu Filologii Słowiańskiej UMCS (prof. P. Sotirov) oraz 10 przedstawicieli Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii UŁ.

5. Piąte zebranie odbyło się w dniu 22.10.2013 r. Posiedzenie otworzył Przewodniczący Wydziału I prof. dr hab. Sławomir Gala. Wygłoszono następujące referaty:

– dr hab. prof. nadzw. UŁ Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz, *Rodzaje odpowiedzi na pytania dziennikarzy w wywiadach i dyskusjach politycznych*.

– dr hab. Rafał Zarębski, *O tabu bez tabu. Zjawisko 'tabu' w języku polskim (na materiale dawnym i współczesnym)*.

Tematyka referatów spotkała się z dużym zainteresowaniem, a po wystąpieniach odbyła się ożywiona dyskusja.

Następnie odbyła się część zebrania poświęcona sprawom członkowskim. Zebrani członkowie ŁTN (w liczbie piętnastu) jednomyślnie poparli, w tajnym głosowaniu, wniosek prof. dr hab. Sławomira Gali o przyjęcie w poczet członków ŁTN zarówno dr hab. prof. nadzw. UŁ Ewy Szkudlarek-Śmiechowicz, jak i dr hab. Rafała Zarębskiego. Rekomendacji dr hab. prof. nadzw. UŁ Ewie Szkudlarek-Śmiechowicz udzielili: prof. dr hab. Barbara Kudra i prof. dr hab. Sławomir Gala. Natomiast dr hab. Rafałowi Zarębskiemu rekomendacji udzielili: prof. dr hab. Elżbieta Umińska-Tytoń oraz prof. dr hab. Marek Cybulski.

W posiedzeniu wzięło udział 22 osób: 15 członków ŁTN oraz 7 gości.

6. Szóste i ostatnie w 2013 roku zebranie odbyło się w dniu 15.11.2013 r. Było to nadzwyczajne posiedzenie Wydziału I ŁTN poświęcone pamięci zmarłego rok temu prof. dr hab. Jerzego Starnawskiego, wybitnego historyka literatury o międzynarodowej renomie, absolwenta polonistyki KUL, profesora Uniwersytetu Łódzkiego, członka Polskiej Akademii Umiejętności, a także wieloletniego członka ŁTN i przewodniczącego Wydziału I ŁTN.

Jako pierwszy z gości głos zabrał, zaproszony w charakterze gościa specjalnego, prof. dr hab. Stanisław Liszewski, prezes ŁTN i były rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Następnie zebrani wysłuchali wystąpienia prof. dr hab. Marii Wichowej, wiceprzewodniczącej Wydziału I ŁTN, w którym zarysowana została sylwetka prof. dr hab. Jerzego Starnawskiego, jako uczonego i człowieka. Później, na temat osobowości i dorobku naukowego prof. dr hab. Jerzego Starnawskiego wypowiedzieli się: prof. dr hab. Andrzej Linert z Uniwersytetu Jagiellońskiego, prof. dr hab. Krystyna Kujawińska-Courtney z Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Mi-

rosława Ołdakowska-Kufłowa z Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, prof. UŁ dr hab. Krystyna Płachcińska, mgr Barbara Czajka, dyrektor Wojewódzkiej Biblioteki Publicznej im. Marszałka Józefa Piłsudskiego w Łodzi oraz prof. dr hab. Andrzej Wicher z Uniwersytetu Łódzkiego. W zebraniu wzięły także udział i głos zabrały małżonka oraz córka zmarłego profesora Jerzego Starnawskiego. Zebranie otworzył, a także zamknął i podsumował Przewodniczący Wydziału I ŁTN prof. dr hab. Sławomir Gala.

W posiedzeniu wzięło udział 30 osób: 25 członków ŁTN oraz 5 gości.

Sekretarz Wydziału I
Prof. dr hab. Andrzej Wicher

Wydział II **Nauk Historycznych i Społecznych**

1. W skład Wydziału II wchodzi 101 członków (w tym dwie osoby to Członkowie Honorowi Towarzystwa) – spadek liczebności członków Wydziału wynika z weryfikacji członkostwa związanej z płatnościami składek członkowskich oraz ruchu naturalnego.

2. W 2013 r. zmarło 3 członków II Wydziału ŁTN, tj.

– w dniu 7.02.2013 r. prof. zw. dr hab. Władysław Welfe, członek korespondent PAN, *doctor honoris causa* Uniwersytetu w Uppsali (Szwecja), Akademii Ekonomicznej w Krakowie, Uniwersytetu Lyon II Lumiere i Uniwersytetu Łódzkiego, przez wiele lat przewodniczący Zarządu Wydziału II ŁTN. W 2012 r. został członkiem honorowym Łódzkiego Towarzystwa Naukowego,

– w dniu 8.09.2013 r. prof. zw. dr hab. Henryk Lewandowski, wybitny znawca prawa pracy,

– w dniu 4 listopada 2013 roku prof. zw. dr hab. Witold Broniewicz, powszechnie uznany autorytet (znany w Polsce i w innych krajach europejskich, zwłaszcza we Włoszech) w zakresie nauki prawa postępowania cywilnego; od wielu lat członek Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, w latach 1972-1978 pełnił przez dwie kadencje funkcję przewodniczącego Komisji Prawniczej ŁTN. W 2003 r. Łódzkie Towarzystwo Naukowe wydało zeszyt nr 69 z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych* poświęcony Profesorowi Witoldowi Broniewiczowi. W 2012 r. nadano Profesorowi Medal Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (Medal nr 23).

3. Wśród wielu aktywności podjętych w minionym 2013 roku przez Wydział II należy wymienić następujące:

– Wykład dr. Marcina Głuszaka z Katedry Historii Państwa i Prawa Polskiego UŁ pt. *Rezolucje Rady Nieustającej – przyczynek do dyskusji nad potrzebą publikacji źródeł historyczno-prawnych*, który odbył się dnia 23 maja 2013 r. na Wydziale Prawa i Administracji; był to głos w dyskusji na temat publikowania dokumentów dających świadectwo o początkach aktywności ustawodawczej w Polsce, sięgającej XVIII w.

– Wykład dr. hab. Michała Majsterka, prof. nadzw., zastępcy dyrektora Instytutu Ekonometrii na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym Uniwersytetu Łódzkiego: *Niestabilność procesów gospodarczych i społecznych i jej konsekwencje w życiu codziennym*, który odbył się dnia 21 listopada na Wydziale Ekonomiczno-Socjologicznym; profesor M. Majsterka kandydował na członka ŁTN, po wykładzie odbyło się głosowanie obecnych członków Wydziału II, którzy poparli kandydaturę prof. M. Majsterka. Rekomendacji udzieliły dwie osoby: prof. Łucja Tomaszewicz oraz prof. Bogusława Urbaniak, wieloletnie członkinie ŁTN;

– Opracowanie i złożenie do Biura ŁTN tekstu wspomnień o profesorze H. Lewandowskim i profesorze W. Broniewiczu przygotowane na prośbę prof. Ryszarda Dębskiego do opublikowania w ŁTN przez prof. zw. dr. hab. Z. Górala oraz prof. zw. dr. hab. A. Marciniaka;

4. Udział w zebraniach i spotkaniach tematycznych zorganizowanych przez inne Wydziały ŁTN.

Sprawozdanie sporządziła *prof.dr hab. B. Urbaniak*, sekretarz Wydziału II

Wydział III **Nauk Matematyczno-Przyrodniczych**

Wydział działał w składzie:

przewodniczący – prof. dr hab. Janusz Markowski
wiceprzewodniczący – prof. dr hab. Joanna Wibig
sekretarz – prof. dr hab. Witold Ciesielski

W strukturach Wydziału są następujące Komisje:

Komisja Biologiczna – działalność zawieszona

Komisja Chemiczna

przewodniczący – prof. dr hab. Jarosław Lewkowski
sekretarz – dr Konrad Kowalski

Komisja Geograficzna

- przewodniczący – prof. dr hab. Andrzej Suliborski
sekretarz – prof. nadzw. dr hab. Anita Wolaniuk

Komisja Krystalografii

- przewodniczący – prof. dr hab. Grzegorz Bujacz
sekretarz – dr Waldemar Maniukiewicz

Komisja Matematyczno-Fizyczna

- przewodniczący – prof. dr hab. Julian Ławrynowicz
sekretarz – dr Aleksandra Baszczyńska

Wydział w roku sprawozdawczym liczył 80 członków.

W okresie sprawozdawczym Wydział nie organizował posiedzeń naukowych.

Działalność organizacyjna:

- prof. dr hab. Anita Wolaniuk wygłosiła wykład dla doktorantów łódzkich uczelni,
- w Prezydium Zarządu ŁTN pracuje 3 członków Wydziału III (prof. dr hab. S. Liszewski – prezes, prof. dr hab. W. M. Krajewska – sekretarz generalny, prof. dr hab. A. Różalski zastępca sekretarza generalnego).
- prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara jest członkiem Komisji Rewizyjnej ŁTN

Komisja Biologiczna nie podjęła działalności w roku sprawozdawczym.

Sekretarz Wydziału III
Prof. dr hab. Witold Ciesielski

Przewodniczący Wydziału III
Prof. dr hab. Janusz Markowski

Prace w komisjach:

Komisja Chemiczna

Komisja Chemiczna działająca w ramach Wydziału III ŁTN wykonuje zadania wynikające ze statutu Towarzystwa skupiając się głównie na działalności związanej z integracją środowiska akademickiego Łodzi i popularyzacją oraz promowaniem nauki w społeczności Łodzi i regionu.

W ostatnim roku, szczególnym osiągnięciem Komisji była pomoc w organizacji I Łódzkiego Sympozjum Doktorantów Chemii, które odbyło się w ramach XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, w dniach 18-19 kwietnia 2013. Komisja Chemiczna ŁTN objęła naukową i organizacyjną opieką tę cenną inicjatywę doktorantów.

Dnia 24 września 2013 roku, odbyło się też połączone spotkanie naukowe Komisji Chemicznej ŁTN i Łódzkiego Oddziału PTChem, na którym prof. dr hab. Zbigniew Leśnikowski wygłosił wykład pt. *Chemia bioorganiczna klasterów boru – w poszukiwaniu nowych związków bioaktywnych*. Tego typu połączone spotkania sprzyjają integracji łódzkiego środowiska akademickiego.

Niestety, rok 2013 przyniósł nam niepowetowaną stratę, dnia 15 sierpnia odszedł od nas Profesor Romuald Skowroński, wybitny organik, wychowawca kilku pokoleń chemików, były rektor Uniwersytetu Łódzkiego. Profesor Skowroński całe życie aktywnie działał w imię propagowania akademickiej Łodzi nie tylko w Polsce, ale i za granicą. Część Jego pamięci!

Przewodniczący Komisji Chemicznej
Prof. UŁ dr hab. Jarosław Lewkowski

Komisja Geograficzna

Komisja nie złożyła sprawozdania.

Komisja Krystalograficzna

Komisja nie złożyła sprawozdania.

Komisja Matematyczno-Fizyczna

W okresie sprawozdawczym odbyły się trzy posiedzenia Komisji Matematyczno-Fizycznej ŁTN. W trakcie posiedzeń zreferowano 18 prac. W okresie sprawozdawczym ukazały się 3 volumeny *Recherches sur les déformations*.

W załączeniu porządek trzech posiedzeń w 2013 roku.

Aleksandra Baszczyńska
Sekretarz Komisji Matematyczno-Fizycznej

7 lutego 2013 r. odbyło się CXI posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Informacja o nieznacznej modyfikacji tytułu pracy Juliana Ławrynowicza wspólnej z Kiyoharu Nôno (Fukuoka), Daiki Nagayamą i Osamu Suzukim (Tokio), pt. *Noncommutative Galois theory on nonion algebra and su (3) with application to constructions of quark models*, przedstawionej do druku w serii *Recherches sur les déformations* 6.12.2012 r., z zachowaniem tej samej treści. Aktualny tytuł: *A method of*

noncommutative Galois theory for construction of quark models (Kobayashi-Masukawa model).

2. Przedstawienie przez prof. Leona Mikołajczyka do druku w serii *Rech. Déform.* uzupełnionej pracy Andrija Targonskiego (Żytomierz), pt. *Extremal problems for partially nonoverlapping domains on equiangular systems of points* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

3. Przedstawienie przez prof. Zbigniewa Jakubowskiego do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Bogumiły Kowalczyk i Adama Lecko (Olsztyn), pt. *Radius problem in classes of polynomial close-to-convex functions I-II* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

4. Przedstawienie przez prof. Marka Monetę do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Tomasza Kapitaniaka, Anny Karmazyn i Andrzeja Polki (Łódź), pt. *Vectors of a square matrix in $\mathbb{R}^n$* (ref. mgr Anna Karmazyn). Dyskusja i głosowanie.

5. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(*dr Aleksandra Baszczyńska*)

Przewodniczący Komisji
(*prof. dr hab. Julian Ławrynowicz*)

18 czerwca 2013 r. odbyło się CXII posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Przedstawienie przez prof. Leszka Wojtczaka do druku w serii *Recherches sur les déformations* prac: a) własnej, wspólnej ze Štefanem Zajacem (Praga), pt. *On the Valenta model and its actuality II* (ref. Przedstawiający), b) Stanisława Bednarka i Pawła Tyrana (Łódź), pt. *Systematic research on factors determining the giant magnetoresistance in magnetorheological suspensions* (ref. prof. Bednarek). Dyskusja i głosowania.

2. Przedstawienie przez prof. Władysława Wilczyńskiego do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Gertrudy Ivanovej (Łódź), pt. *Remarks on some modification of the Darboux property* (ref. Autorka). Dyskusja i głosowanie.

3. Przedstawienie przez prof. Marka Monetę do druku w serii *Rech. Déform.* prac własnych, wspólnych: a) z Romualdem Brzozowskim, Małgorzatą Antoszewską-Monetą, Józefem Balcerskim, Kazimierzem Doleckim, Ewelina Frączzak, Tomaszem Gwizdałą i Bogdanem Pawłowskim (Łódź), pt. *PIXE (particie induced x-ray emission) induced by medium energy heavy ions in application to thin films and subsurface regions* (ref. mgr Antoszevska-Moneta), b) z Ewelina Frączzak (Łódź) i José Emilio Prieto de Castro (Madryt), pt. *Growth and characterization of epitaxial iron-nitride thin films* (ref. mgr Frączzak). Dyskusja i głosowania.

4. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Krzysztofa Pomorskiego (Kraków) i Przemysława

Prokopowa (Warszawa), pt. *Nearly time-independent Ginzburg-Landau equations for various superconducting structures and the transport mechanism* (ref. przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

5. Informacja zdobywców Dyplomów Uznania za aktywny udział w Pikniku Naukowym MANUFATURA 2013 (20-21 kwietnia) Małgorzaty Antoszewskiej-Monety, Eweliny Frątczak, Piotra Jaconia i Pawła Tyrana (Łódź), pt. *Piknik MANUFATURA wczoraj* (2012), dziś (2013) i jutro (2014). Wymiana ocen i propozycji.

6. Projekt upamiętnienia 60-lecia Szkoły Naukowej Analizy Zespołowej w Łodzi zapoczątkowanej fundamentalną rozprawą Profesora Zygmunta Charzyńskiego, pt. *Sur les fonctions univalentes bornées*, *Rozprawy Mat. - Dissertationes Math.* **2** (1953), stron 57 (ref. prof. Zbigniew Jakubowski i Julian Ławrynowicz).

7. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(*dr Aleksandra Baszczyńska*)

Przewodniczący Komisji
(*prof. dr hab. Julian Ławrynowicz*)

16 grudnia 2013 r. odbyło się CXIII posiedzenie Komisji Matematyczno-Fizycznej Wydziału III ŁTN z następującym porządkiem dziennym:

1. Wspomnienie prof. Juliana Ławrynowicza o śp. Profesorze **Włodzimierzu Waliszewskim**, członku zwyczajnym ŁTN i naszej Komisji.

2. Informacja prof. Andrzeja Łuczaka o uroczystości odnowienia doktoratu prof. **Leona Mikołajczyka**.

3. Przedstawienie przez prof. Leszka Wojtczaka do druku w serii *Recherches sur les déformations* prac: a) własnej, wspólnej ze Štefanem Zajacem (Praga), pt. *On the Valenta model and its actuality III* (ref. Przedstawiający), b) Stanisława Bednarka (Łódź), pt. *Great human battery* (ref. prof. Bednarek). Dyskusja i głosowania.

4. Przedstawienie przez prof. Leona Mikołajczyka do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Lilii N. Apostolovej (Sofia), pt. *Square roots of bicomplex numbers* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

5. Przedstawienie przez prof. Zbigniewa Jakubowskiego do druku w serii *Rech. Déform.* prac: a) własnej, pt. *Some remarks on the origin of complex analysis in Łódź*, b) Bogumiły Kowalczyk i Adama Lecko (Olsztyn), pt. *Polynomial close-to-convex functions I-II* (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowania.

6. Spotkanie przy opłatku i świąteczny pokaz prof. Stanisława Bednarka.

7. Przedstawienie przez prof. Adama Paszkiewicza do druku w serii *Rech. Déform.* pracy Lyubovi V. Kulavets, Oksany M. Mulyavy i Myroslava M. Sheremety (Lwów), pt. *On belonging of characteristic functions*

of probability laws to a convergence class (ref. Przedstawiający). Dyskusja i głosowanie.

8. Przedstawienie przez prof. Marka Monetę do druku w serii *Rech. Déform.* pracy własnej, wspólnej z Romualdem Brzozowskim, Ewelina Frączak, Małgorzatą Antoszewską-Monetą, Tomaszem Gwizdałą, Bogdanem Pawłowskim i Józefem Balcerskim (Łódź), pt. *Phase transformations of VP 800 surface by impact of slow heavy ions analyzed with CEMS* (ref. mgr R. Brzozowski). Dyskusja i głosowanie.

9. Przedstawienie przez prof. Juliana Ławrynowicza do druku w serii *Rech. Déform.* prac: a) własnej, wspólnej z Kiyoharu Nôno (Fukuoka), Daiki Nagayamą i Osamu Suzukim (Tokio), pt. *Binary and ternary Clifford analysis on nonion algebra and su(3)*, b) Marii I. Mitrevej (Sofia), pt. *On the inversion theorem of Chow Wei-liang* (ref. przedstawiający). Dyskusja i głosowania.

10. Dyskusja nad upamiętnieniem 60-lecia Szkoły Naukowej Analizy Zespołonej w Łodzi i 60-lecia Międzynarodowych Konferencji Funkcji Analitycznych organizowanych przez matematyków łódzkich, krakowskich i lubelskich (ref. prof. Zbigniew Jakubowski i Julian Ławrynowicz).

11. Wolne wnioski.

Sekretarz Komisji
(*dr Aleksandra Baszczyńska*)

Przewodniczący Komisji
(*prof. dr hab. Julian Ławrynowicz*)

Wydział IV Nauk Medycznych

1. Władze Wydziału IV

Zarząd Wydziału Nauk Medycznych ŁTN w styczniu 2013 roku pracował w następującym składzie:

prof. Marek Pawlikowski	– przewodniczący
dr hab. Ryszard Markert prof. nadzw. UM	– wiceprzewodniczący
prof. Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz	– sekretarz

Na zebraniu członków Wydziału IV dnia 25 lutego 2013 r. na sekretarza Zarządu została wybrana dr hab. n. med. Katarzyna Winczyk prof. nadzw. Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

Członkowie:

Obeenie Wydział IV. liczy 92 członków.

Zmarła Profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz.

W czerwcu 2013 do Wydziału IV. przyjęto cztery osoby – dr hab. n. med. Jakuba Fichnę, prof. dr hab. Tomasza Kostkę, prof. dr hab. n. farm. Dariusz Orszulak-Michalak, prof. dr hab. Janusza Piekarskiego.

2. Zebrania Wydziału

W roku 2013 Wydział IV. zorganizował sześć spotkań naukowych.

2.1. Posiedzenie dnia 25 lutego

Program spotkania składał się z dwóch części – administracyjnej, w której dokonano wyboru sekretarza Wydziału i zaopiniowano kandydaturę Wydziału do nagrody naukowej ŁTN w 2013 roku oraz części uroczystej poświęconej osobie prof. dr hab. Alicji Kurnatowskiej.

Prof. Marek Pawlikowski na sekretarza Wydziału zgłosił dr hab. Katarzynę Winczyk i przedstawił zebranych krótką charakterystykę jej działalności naukowej i akademickiej. Członkowie IV Wydziału w głosowaniu tajnym jednogłośnie wybrali dr hab. Katarzynę Winczyk na sekretarza.

W kolejnym punkcie spotkania prof. Marek Pawlikowski zgłosił kandydaturę prof. dr. hab. med. Tadeusza Robaka do nagrody naukowej, a wniosek również został poparty jednogłośnie przez wszystkich zebranych członków Wydziału IV.

Na wstępie części uroczystej prof. Marek Pawlikowski przedstawił sylwetkę prof. Alicji Kurnatowskiej – wieloletniego wybitnego nauczyciela akademickiego i naukowca, a następnie wręczył Pani Profesor wydaną przez ŁTN książeczkę z serii *Sylwetki Łódzkich Uczonych* poświęconą Jej osobie. Następnie zabrało głos wiele osób, które współpracowały z prof. Kurnatowską, a także Jej uczniowie – doktoranci i docenci.

2.2. Posiedzenie dnia 11 marca

Spotkanie rozpoczął wiceprezes ŁTN prof. Kazimierz Jędrzejewski, który powitał wszystkich zebranych członków Wydziału IV i zaproszonych Gości oraz poinformował, że jest to pierwsze posiedzenie z nowego cyklu spotkań tzw. „Spotkanie Pokoleniowe” na których obecni członkowie ŁTN będą prezentować sylwetki swoich Rodziców, Dziadków, którzy także byli członkami ŁTN.

Cykl wspomnień rozpoczął przewodniczący Wydziału IV. prof. Marek Pawlikowski na temat: „Mój Ojciec, prof. dr hab. med. Tadeusz Pawlikowski, jeden z pierwszych członków Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w okresie powojennym”.

Następnie o swoim ojcu opowiadał prof. Witold Chrzanowski – „Sylwetka prof. dr hab. med. Jana Chrzanowskiego, zasłużonego członka Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”.

W spotkaniu wzięło udział 30 osób.

2.3. Posiedzenie dnia 3 czerwca

Zebranie otworzył przewodniczący Wydziału IV prof. Marek Pawlikowski i powitał przybyłych członków ŁTN oraz gości. Zgodnie z ustalonym programem spotkania prof. Tomasz Kostka przedstawił referat na temat: „Sprawność funkcjonalna starzejącego się społeczeństwa jako wyzwanie dla zdrowia publicznego”.

W dyskusji związanej z tematem wykładu wzięli udział: prof. W. Chrzanowski, prof. K. Jędrzejewski, prof. J. Goch, prof. H. Bartel, prof. K. Winczyk i prof. M. Pawlikowski.

Następnie w ramach spraw organizacyjnych i członkowskich prof. Marek Pawlikowski przedstawił sylwetki i działalność naukową dwóch kandydatów na członków ŁTN – prof. dr hab. n. farm. Darii Orszulak-Michalak i dr hab. n. med. Jakuba Fichny.

W głosowaniu tajnym – zebrania i liczenia głosów podjęli się prof. R. Markert i prof. K. Winczyk, członkowie IV Wydziału jednogłośnie poparli przyjęcie prof. Darii Orszulak-Michalak i dr. hab. Jakuba Fichny do grona członków ŁTN.

Na zakończenie prof. Marek Pawlikowski zaprosił zebranych na dwa kolejne spotkania Wydziału IV Nauk Medycznych – pierwsze poświęcone pamięci prof. Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz i na II Spotkanie Pokoleniowe, na którym sylwetki swoich Rodziców będą przedstawiać prof. Ryszard Markert i prof. Jan Komorowski.

W zebraniu wzięło udział 11 osób (9 członków ŁTN i 2 gości).

2.4. Spotkanie dnia 20 czerwca

Poświęcone pamięci zmarłej niedawno prof. dr hab. med. Teresie Pajszczyk-Kieszkiewicz zasłużonego wieloletniego członka ŁTN, sekretarza Wydziału Nauk Medycznych ŁTN. Słowo wstępne wygłosił prezes ŁTN prof. dr hab. Stanisław Liszewski. Sylwetkę Profesor Pajszczyk-Kieszkiewicz przedstawiła Jej wychowanka prof. dr hab. med. Urszula Kowalska-Koprek w swoim wystąpieniu pt. „Droga życiowa Pani Profesor Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz – mojego nauczyciela”. Następnie o Profesor mówiła w swoim wystąpieniu pt. „Moja ukochana szefowa” Jej wieloletnia sekretarka Krystyna Kosmalska.

Kolejnym punktem spotkania były „Wspomnienia o Pani Profesor” które prowadził przewodniczący Wydziału IV prof. Marek Pawlikowski.

Następnie wielu uczestników spotkania wspominało Panią Profesor mówiąc o Jej zasługach w dziedzinie ginekologii, kształceniu kadry akademickiej i niezwykle zaangażowaniu w działalność Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Głos zabrali m.in. dr M. Berner-Trąbska, prof. T.

Krzemińska-Pakuła, dr Z. Rosseti, prof. J. Berner, p. J. Sobczuk, mgr A. Liszewska i ks. rektor Janusz Lewandowicz.

Zebranie zakończyło się spotkaniem towarzyskim, w którym wzięli udział zarówno członkowie ŁTN jak i zaproszeni goście.

2.5. Spotkanie dnia 24 czerwca

Drugie z serii „Spotkań Pokoleniowych”.

Wszystkich zebranych osoby przywitał przewodniczący Wydziału IV prof. Marek Pawlikowski, a następnie prowadzenie przejął viceprezes ŁTN prof. Jędrzejewski. Na wstępie prof. Jędrzejewski powitał prezesa ŁTN prof. S. Liszewskiego i sekretarza generalnego ŁTN prof. W. Krajewską oraz wszystkich gości – rodziny i współpracowników oraz uczniów omawianych postaci. Przypomniawszy także wszystkim zebranych, że inicjatywa „Spotkań Pokoleniowych” należy do zmarłej niedawno profesor Teresy Pajszczyk-Kieszkiewicz, a następnie oddał głos prelegentom.

Pierwszy o swoim ojcu opowiadał zastępca przewodniczącego Wydziału Nauk Medycznych dr hab. med. Ryszard Markert prof. nadzw. UM w wystąpieniu pt. „Prof. dr hab. med. Wacław Markert – świadek wieku”. Przypomniawszy ważne etapy z życia Profesora – okres warszawski, udział w wojnie polsko-bolszewickiej oraz wieloletni okres łódzki obejmujący działalność naukową, akademicką i leczniczą. Przypomniawszy, że jego Ojciec był przewodniczącym Wydziału Nauk Medycznych, honorowym członkiem ŁTN i wieloletnim redaktorem czasopisma medycznego ŁTN *Folia Medica Lodziensia*. Uznanie w środowisku naukowym Profesor Markert zyskał dzięki szczególnym cechom charakteru takim jak: niezależność, skromność, sprawiedliwość i patriotyzm.

Drugim prelegentem był prof. dr hab. med. Jan Komorowski, który w referacie pt. „Profesor Alina Komorowska – życie z medycyną” przedstawił sylwetkę swojej matki. Prof. Jan Komorowski opowiedział o Jej życiu przed wybuchem II wojny światowej i studiach na Wydziale Lekarskim w Wilnie, o pracy w warszawskich szpitalach podczas wojny i udziale w Powstaniu Warszawskim, a następnie omówił łódzką działalność akademicką i naukową.

Swoje wspomnienia omawianych postaci przedstawili także prof. H. Bartel, prof. A. Palatyński, dr Stanisław Ciechowicz i prof. S. Liszewski.

W spotkaniu wzięło udział 37 osób, w tym 22 członków ŁTN

2.6. Spotkanie dnia 28 listopada

Trzecie „Spotkanie Pokoleniowe”.

„Jerzy Roźniecki – profesor medycyny i humanista” – przedstawił syn dr hab. med. Jacek Roźniecki prof. nadzw. UM.

„Ojciec i córka – podróż w przeszłość”. Wspomnienia o prof. Jerzym Lutowieckim i prof. Anicie Lutowieckiej-Wranicz – przedstawił dr hab. med. Jerzy Wranicz. prof. nadzw. UM.

W spotkaniu wzięło udział 46 osób, w tym 120 członków ŁTN

3. Wydawnictwa

Wydział IV publikuje czasopismo *Folia Medica Lodziensia* (półrocznik) znajdujące się na Ministerialnej Liście Czasopism Punktowanych.

4. Udział w działalności ogólnej ŁTN

XII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki (16-23.04.2012)

5. Odznaczenia

Prof. dr hab. med. Tadeusz Robak został wyróżniony Nagrodą Naukową ŁTN za 2012 rok.

Sprawozdanie sporządziła Sekretarz Wydziału IV,
dr hab. med. Katarzyna Winczyk prof. nadzw. UM

Wydział V Nauk Technicznych

Działalność V Wydziału Nauk Technicznych ŁTN:

I. W roku 2013 Zarząd V Wydziału Nauk Technicznych ŁTN zorganizował następujące sesje referatowe:

Prof. dr hab. Piotr Paneth na temat: „Zastosowanie efektów izotropowych do badania reakcji” w dniu 14 stycznia 2013 r. z udziałem 16 uczestników.

– Prof. dr hab. Cezary Szczepaniak na temat „Masa i energia” w dniu 22 kwietnia 2013 r. z udziałem 13 uczestników.

– Prof. dr hab. Piotr Kula na temat: „Grafen – materiał przyszłości” w dniu 17 czerwca 2013 r. z udziałem 34 uczestników.

II. W roku 2013 Wydział V Nauk Technicznych ŁTN zaopiniował przyjęcie nowych członków zwyczajnych ŁTN w osobach:

– Prof. dr hab. Piotr Paneth – posiedzenie administracyjne Wydziału w dniu 14 stycznia 2013 r. Członkowie wprowadzający: Prof. dr hab. Wojciech Wolf, Prof. dr inż. Andrzej Koziarski.

– Prof. dr hab. Cezary Szczepaniak – posiedzenie administracyjne Wydziału w dniu 22 kwietnia 2013 r. Członkowie wprowadzający: Prof. dr hab. Maria Kotełko, Prof. dr hab. Marian Królak,

W lipcu 2013 r. odszedł z naszego grona Prof. zw. dr inż. Zdzisław Orzechowski.

Sekretarz Wydziału V
Prof. WSInf. dr Janusz Lipiński

Wydział VI Sztuki i Nauk o Sztuce

1. Władze Wydziału VI.

Zarząd Wydziału VI. w 2013 roku pracował w następującym składzie:

prof. nadzw. dr Krystyna Juszyńska	– przewodniczący
prof. Andrzej Jocz	– wiceprzewodniczący
prof. nadzw. dr hab. Marek Pabich	– sekretarz

Członkowie:

Obecnie Wydział VI. liczy 27 członków.

W 2013 do Wydziału VI. przyjęto:

1. prof. UŁ dr hab. Piotra Sitarskiego, profesora Katedry Mediów i Kultury Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego
2. prof. UŁ dr hab. Tomasza Majewskiego
3. prof. Wojciecha Ledera z Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi
4. dr hab. Bartosza Walczaka z Instytutu Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej.

W 2013 roku zmarli członkowie Wydziału VI. ŁTN:

1. Prof. dr hab. Ewa Marxen-Wolska, historyk i konserwator sztuki, zmarła 21.08.2013.
2. Doc. Jerzy Wolski, konserwator dzieł sztuki, zmarł 1.09.2013.

2. Zebrania Wydziału

W roku 2012 Wydział VI. zorganizował sześć zebrań naukowych.

a) 15 stycznia 2013 – *Pozasystemowe wykorzystanie nowych mediów w okresie schyłku PRL* – prof. dr hab. Piotr Sitarski

Prof. dr hab. Piotr Sitarski przypomniał, że w latach 80. XX wieku pojawiło się bądź rozpowszechniło wiele nowych technik medialnych, od komputerów osobistych i gier komputerowych poprzez technologie zapisu

obrazu i dźwięku, aż po nowe sposoby przesyłania sygnału telewizyjnego za pomocą kabli i satelity telekomunikacyjne. Te nowe, oparte na interaktywności media umożliwiały bądź nawet wymuszały takie sposoby wykorzystania, które wykraczały zarówno poza system prawny PRL (kopiowanie kaset magnetofonowych i VHS, wymiana towarzyska i komercyjna kaset czy programów komputerowych, publiczne projekcje wideo), jak i poza tradycyjne protokoły obsługi mediów (kompilowanie zestawów utworów, dogrywanie ścieżek dźwiękowych do filmów, tworzenie programów komputerowych).

b) 15 stycznia 213 – *Jean Martin Charcot i ikonografia hysterii* – prof. dr hab. Tomasz Majewski

Prof. dr hab. Tomasz Majewski przedstawił sylwetkę Jeana Martina Charcot, profesora anatomii patologicznej, a później neurologii na wydziale lekarskim Sorbony. Charcot był również ordynatorem w paryskim szpitalu kobiecym Salpêtrière. Trafiały do niego żebraczki, prostytutki, stręczycielki, chore wenerycznie, zdemencjałe starszuszki, obłąkani. To „imperium ludzkiej nędzy” – według Charcota – było „żyjącym muzeum patologii o niewyobrażalnych zasobach”. Do tego muzeum miał Charcot wstęp uprzywilejowany i ono przyniosło mu światowy rozgłos. Napływ chorych był zawrotny, bo i śmiertelność utrzymywała się wysoka. Uzyskanie zgody na sekcję zwłok nie stanowiło problemu. Charcot obserwował bacznie chorych, katalogował symptomy ich choroby, a następnie szukał ich odbicia w układzie nerwowym – na autopsji, po śmierci. I znajdował. I tak, Salpêtrière z przytułku dla niechcianych przekształciło się w „Świątynię wiedzy”. Wymagało to, oczywiście, talentu, ambicji, pracowitości – ale te cechy posiadał Charcot w nadmiarze. W ciągu dekady lat sześćdziesiątych XIX wieku zidentyfikował stwardnienie rozsiane, płasawicę, afazję, stwardnienie powrózków bocznych, zespół Tourette’a, zespół Charcot Marie – by wymienić najgłośniejsze, do dziś klasyczne pozycje neurologii. Dokonania te przyniosły mu sławę. Jego rozpoznania choroby uznawano za niepodważalne. Wtedy wreszcie mógł się zająć swoją największą fascynacją – histerią.

c) 26 lutego 2013 – *Parytet sztuki* – prof. dr hab. Wojciech Leder

Sztuka jest polem napięć aksjologicznych. Profesor Wojciech Leder odniósł pojęcie jej wartości do wartości uniwersalnej, czyli pieniądza. Umowna wartość pieniądza zależna jest od koniunktury, nastrojów, inwestorów. Podobnie jest ze sztuką. Prawie wszystko co stanowi o jej wartości jest na zewnątrz obiektu artystycznego, o ile posiada materialną postać, a nie jest po prostu gestem albo tekstem. Według teorii Artura Danto, amerykańskiego filozofa i krytyka sztuki, sztuką jest to, co zostało uznane za dzieło sztuki przez instytucje sztuki, czyli przez kuratorów, krytyków,

dyrektorów muzeów i festiwali artystycznych. Krytyka, kuratorzy dysponują certyfikatami znaczącymi obiekty i akty artystyczne. Podobnie jak pieniądze nie mają zabezpieczenia w złocie, czyli w parytecie, tak sztuka wypluła się ze zmysłowości formy, nie służy doznaniom zmysłowym.

d) 21.05.2013 – *Zespoły fabryczno-mieszkalne w europejskim przemyśle włókienniczym w latach 1771-1914* – prof. dr hab. Bartosz Walczak

Dr hab. Bartosz Walczak przedstawił wyniki swoich badań związanych z rozwojem zespołów fabryczno-mieszkalnych w europejskim przemyśle włókienniczym w latach 1771-1914. Na początku omówił mieszkania pracowników, związanych z produkcją włókienniczą – od średniowiecza po lata poprzedzające rewolucję przemysłową w Wielkiej Brytanii. Przedmiotem zainteresowania stały się różne formy domów rzemieślniczych, a także manufaktury scentralizowane. Dla porównania przedstawione zostały również wybrane przykłady związane z innymi gałęziami produkcji. Dalej autor skoncentrował się na analizie czynników, które decydować mogły o powstawaniu i rozwoju zespołów fabryczno-mieszkalnych, ze szczególnym uwzględnieniem przemysłu włókienniczego. Omówił kwestie postępu technologicznego i rozwoju przemysłu, ewolucję poglądów społeczno-gospodarczych oraz religijnych, przemiany obowiązujących przepisów prawnych, a także rozwój myśli architektonicznej i urbanistycznej. Wystawy światowe przedstawione zostały jako istotne forum międzynarodowej wymiany myśli i rozprzestrzeniania nowych rozwiązań w licznych dziedzinach: technologii, organizacji produkcji, budownictwie i architekturze, a nawet w zakresie reform socjalnych. Zaprezentował zespoły fabryczno-mieszkalne w układzie chronologicznym, co pozwoliło prześledzić ewolucję rozwiązań funkcjonalno-przestrzennych oraz form architektonicznych zabudowy.

Zespoły fabryczno-mieszkalne stanowiły integralną część krajobrazu dziewiętnastowiecznych miast przemysłowych i ważny składnik lokalnego dziedzictwa. Z jednej strony świadczą o wyjątkowości i niepowtarzalności wielu miejscowości, z drugiej symbolizują jednak powszechne procesy zachodzące w Europie w okresie industrializacji. Mimo powszechności zjawiska zespoły z poszczególnych regionów Europy zachowały odrębność i lokalną specyfikę. Różnice kulturowe były najwyraźniej silniejsze niż uniwersalizm dziewiętnastowiecznego kapitalizmu. Zespoły łączy wspólna koncepcja społeczno-gospodarcza, ale nie rozwiązania przestrzenne i architektoniczne. Ład przestrzenny i harmonia społeczna utrzymały się w wielu osiedlach europejskich do lat siedemdziesiątych XX wieku, kiedy kryzys światowy zachwiał tradycyjnymi gałęziami przemysłu europejskiego. Upadek zakładu oznaczał nie tylko utratę ekonomicznych podstaw egzystencji przez mieszkańców osiedla – stanowił kres lokalnej wspólnoty, rozpad więzi łączących ludzi, czasem od

pokoleń. Transformacja przemysłu europejskiego wpłynęła szczególnie niekorzystnie na stopień zachowania poszczególnych zespołów. Tylko nieliczne kompleksy cieszą się powszechnym uznaniem i pełną ochroną. Dotyczy to przede wszystkim tych najcenniejszych, wpisanych na listę światowego dziedzictwa UNESCO.

e) 5.11.2013 – Jubileusz i sympozjum poświęcone dorobkowi artystyczno-badawczemu profesora Andrzeja Jocza.

Profesor Andrzej Jocz wygłosił wykład na temat swojej twórczości. Przypomniał między innymi, że autonomizm to jego najważniejsza rzeźbiarska koncepcja. Są to prace inspirowane biologią i techniką. Najważniejsze jest to, że nie mają swoich odpowiedników w przyrodzie. Ale łatwo je skojarzyć z czymś nam znanym. Dlatego jest tak wiele możliwości, co dana rzeźba może przedstawiać. Autonomizmy żyją własnym życiem. Interesująco została omówiona rzeźba jego studentów *Bookłazan*, której forma została zaczerpnięta ze świata biologii. Są nazwę kilkumetrowy monument zawdzięcza podobieństwu do warzywa, zwanego inaczej oberżyną. Wążąca tonę rzeźba, której metalowe "korzenie" sięgają głęboko w ziemię, ustawiona została przed wejściem do Biblioteki PŁ. Profesor Andrzej Jocz przedstawił pogląd, że również architektura powinna posłużyć się formami organicznymi, roślinnymi. One doskonale nadają się do wypełnienia nimi przestrzeni miejskiej. Nie chodzi tylko o rzeźby. Wyobraźmy sobie budynki o takich kształcie. Dziś funkcja obiektu nie jest już uzależniona od dostępnego surowca. Można wyobrazić sobie, że te szczeliny wypełnione są oknami lub kolektorami słonecznymi. Bioidee tworzą dziś wytyczne dla biotechnologii. Prof. Jocz wyraził przekonanie, że *Odwołujemy się do biologii, bo jest to główne źródło komunikatywności. Wyszukanie tej syntetyzującej linii jest pewnym wysiłkiem intelektualnym, który sobie w codziennej naszej pracy zakładamy.*

f) 12 listopada 2013 – *Sopran koloraturowy w literaturze wokalne* – prof. dr hab. Anna Jeremus

Głos ludzki jest instrumentem wyjątkowym ze względu na organiczne połączenie z organizmem ludzkim oraz niepowtarzalne możliwości uzewnętrzniania i przekazywania stanów emocjonalnych. Jednym z rodzajów głosów sopranowych jest sopran koloraturowy. Sopran koloraturowy jest to najwyższy głos kobiecy, charakteryzujący się najszerszą skalą od c¹ do f³ oraz dużą ruchliwością (szybkie i precyzyjne wykonywanie gam, obiegników, pasaży, ozdobników). Od dwudziestu lat prof. dr hab. Anna Jeremus wykonuje zawód śpiewaczki operowej i dysponuje sopranem koloraturowym, a więc wszystko to, co zostało przedstawione oparte zostało na doświadczeniach i spostrzeżeniach zdobytych w rezultacie

wieloletniej pracy na scenie operowej i koncertowej. Omówiła wybrane zagadnienia z teorii pedagogiki wokalne dla głosu koloraturowego (min. kształcenie i „prowadzenie” głosu) oraz zilustrowała je wybranymi przykładami muzycznymi z repertuaru klasycznego na przestrzeni wieków w powiązaniu z włoską techniką prowadzenia głosu *belcanto*. W świetle przedstawionych zagadnień, tak kształcenie sopranów koloraturowych, jak i praca zawodowa z wykorzystaniem tego rodzaju głosu w zakresie wokalistyki artystycznej jest zjawiskiem szalenie złożonym. Jednakże, sopran koloraturowy właśnie dzięki swoim wyjątkowym predyspozycjom i walorom, jest głosem bardzo interesującym. Na zakończenie odczytano wiersz Wisławy Szymborskiej o sopranie koloraturowym.

g) 17 grudnia 2013 – „Art Inquiry” tom XIV pt. *Bezdomność sztuki* (wyd. ŁTN, Łódź 2011) – prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński (redaktor tomu).

Tom XIII „Art Inquiry” zawiera artykuły o profilu filozoficzno-estetycznym 16 autorów reprezentujących różne ośrodki akademickie w Polsce (Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Jagielloński, Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu, Akademia Sztuk Pięknych w Łodzi) oraz 2 artykuły autorów z USA (Uniwersytet w Los Angeles).

Sformułowania nawiązujące do pojęć „zadomowienia” i „bezdomności” od kilkudziesięciu lat pojawiają się w różnych obszarach humanistyki. Występują one w wielu kontekstach i nadawany jest im różny sens. W filozofii XX wieku podstawowe znaczenie ma Heideggerowski problem człowieka jako „sąsiada bycia”, czyli zamieszkiwania przez niego w „bliskości wobec bycia”. Lukacs poddawał krytyce „transcendentalną bezdomność”, którą uważał za charakterystyczną dla współczesnej kultury. Inni filozofowie zwracali uwagę na to, że zachodzenie szybkich zmian sprzyja utracie uczucia zadomowienia. W drugiej połowie XX wieku rozwijał się też dyskurs związany z kryzysem zamieszkiwania. Podkreślano, że zadomowienie i związane z nim poczucie bezpieczeństwa może okazać się ograniczające. Za wolność płaci się przecież na ogół utratą poczucia bezpieczeństwa, zanikiem stanu bliskości, zażyłości. Problematyka ta w różny sposób odnosi się do sztuki. Z jednej strony może ona być rozważana jako ważny głos w sporach dotyczących zadomowienia i bezdomności, z drugiej zaś w odniesieniu do niej samej można stawiać pytania o potrzebę zakorzenienia w tradycji, albo poszukiwania przez nią nowych miejsc. Artykuły w tomie XIII „Art Inquiry” dotyczą albo teoretycznych aspektów zadomowienia i bezdomności w sztuce, działalności artysty, odbiorze dzieł, albo prezentują konkretne przykłady z zakresu różnych dziedzin twórczości artystycznej, w których tytułowe zjawisko przybiera konkretną postać.

3. Wydawnictwa

3.1. Ukazała się publikacja pt. *Profesor Andrzej Jocz* w serii *Sylwetki łódzkich uczonych*, Zeszyt nr 110, wyd. ŁTN, Łódź 2013.

3.2. Wydano kolejny tom rocznika „Art Inquiet” tom XV pt. *Crossing Borders: Imagining Europe, Representing Periphery*, wyd. ŁTN, Łódź 2013.

4. Udział w działalności ogólnej ŁTN:

Członkowie Wydziału VI brali udział w różnych pracach i uroczystościach organizowanych przez Zarząd ŁTN takich, jak:

4.1. *Koncert Noworoczny* w Filharmonii Łódzkiej (7.01.2013) w wykonaniu Klasycznej Orkiestry Dętej Akademii Muzycznej z udziałem solistów – pedagogów i studentów Akademii Muzycznej w Łodzi pod dyrekcją Artura Czereszewskiego.

4.2. XIII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki (15-22 IV 2013).

4.2.1. Zajęcia warsztatowe z rzeźby prowadzone przez prof. Andrzeja Jocz w Instytucie Architektury PŁ.

4.2.2. Wykład prof. Joanny Olenderek: *Ars sine scientia nihil est – czyli Podróże małe i duże z wiedzą o architekturze*.

4.2.3. Artystyczne otwarcie Festiwalu (15.04.2013 – koncert w Filharmonii Łódzkiej w wykonaniu Orkiestry Kameralnej i Chóru Akademii Muzycznej w Łodzi pod dyrekcją Marcina Wolniewskiego; przygotowanie Chóru – prof. Anna Domańska

4.2.4. Koncert chórów akademickich (21.04.2013) w kościele pw. Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi zorganizowany przez prof. Annę Domańską.

4.2.5. Artystyczne zakończenie XIII Festiwalu (22.04.2013) – spektakl teatralny studentów PWSFTViT w Łodzi z piosenkami Agnieszki Osieckiej pt. *Dyplom z miłości*, reżyseria Robert Gliński – zorganizowała prof. Zofia Uzelac.

5. Wykłady ŁTN dla doktorantów

5.1. Architektura muzeów sztuki, relacja budynek – odbiorca (21.03.2013) – prof. dr hab. Marek Pabich, PŁ

5.2. Moje książki artystyczne – grafika i poezja (16.05.2013) – prof. Andrzej Bartczak, ASP

6. Odznaczenia

Prof. Ryszard Hunger został odznaczony Medalem ŁTN.

Prof. Ewa Marxen-Wolska i doc. Jerzy Wolski zostali honorowymi członkami ŁTN.

7. Tytuły profesorskie

7.1. Prof. Anna Jeremus-Lewandowska otrzymała tytuł profesora sztuk muzycznych (maj 2013).

7.2. Prof. dr kw. II st. Marta Szoka otrzymała tytuł profesora sztuk muzycznych (luty 2013).

Sprawozdanie sporządzili:
Sekretarz Wydziału VI. ŁTN, *Prof. nadzw. dr hab. Marek Pabich*
Przewodniczący Wydziału VI. ŁTN, *Prof. dr Krystyna Juszyńska*

4. SPRAWOZDANIE Z XIII FESTIWALU NAUKI, TECHNIKI I SZTUKI W ŁODZI 15-22 KWIETNIA 2013 ROKU

XIII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki odbył się w dniach 15-22 kwietnia 2013 roku. Hasło tegorocznego Festiwalu *Z wiedzą w drogę życia* miało przekonać wszystkich, przede wszystkim jednak ludzi młodych, że wykształcenie, zdobywanie i pogłębianie wiedzy, rozwijanie zainteresowań i talentów ułatwia start w dorosłe życie. Organizatorzy Festiwalu wierzą, iż wiedza i kompetencje w połączeniu z pracowitością to klucz do osiągnięcia życiowych sukcesów. Festiwal, jak w latach poprzednich promował postawy otwartości, ciekawości świata, chęci poznawania nowych ludzi ich poglądów i opinii, czyli postawy niezwykle ważne w dzisiejszych czasach. Specyfiką łódzkich Festiwali jest to, iż trzy dziedziny aktywności twórczej: badawcza, wynalazcza i artystyczna są traktowane równorzędnie.

1. Cele Festiwalu

Cele łódzkiego Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki od początku jego organizowania pozostają niezmiennie, zmienia się natomiast wykaz imprez, a do ich specyfiki dostosowywane są formy przekazu. Festiwal jest imprezą promującą i popularyzującą różne dziedziny i dyscypliny nauki i sztuki. Ważną misją Festiwalu jest wskazanie na konieczność prezentowania postawy twórczej, otwartości na wiedzę, potrzebę ciągłego jej pogłębiania i uzupełniania, poszerzania horyzontów myślenia, korzystania z osiągnięć różnych dyscyplin naukowych, odkryć i wynalazków technicznych oraz przeżywania twórczości artystycznej.

Głównym celem XIII Festiwalu była promocja i popularyzacja osiągnięć łódzkiej nauki, techniki i sztuki wśród mieszkańców miasta i regionu. Realizacji tego celu służyły liczne imprezy festiwalowe. Nie mniej ważnym celem, jakie stawiali sobie organizatorzy Festiwalu była prezentacja łódzkich wyższych uczelni i placówek badawczych, rezultatów badań w nich prowadzonych, sal wykładowych, laboratoriów, sal ćwiczeniowych. Każdy ciekawy tych „świętyń wiedzy” mógł w czasie imprez festiwalowych zwiedzić je i zapoznać się z projektami badawczymi i programami dydaktycznymi tam realizowanymi. Podczas Festiwalu w uczelniach i instytutach PAN otwarto drzwi dla wszystkich chętnych wejścia do laboratoriów naukowych i dydaktycznych oraz pracowni artystów i zapoznania się z tematyką badawczą i metodami dydaktycznymi, a także sposobami realizacji wizji i pomysłów twórczych. Ta forma promocji była

szczególnie kierowana do młodzieży szkół, zwłaszcza średnich, która swoją przyszłość łączy ze szkołami wyższymi.

Tradycyjnym celem łódzkich Festiwalu jest integracja środowiska akademickiego Łodzi i to zarówno wewnętrzna, jak i zewnętrzna, czyli ze społeczeństwem miasta i regionu. Ten cel realizowano głównie w drodze organizacji wspólnych imprez festiwalowych (Teatr Jaracza, Filharmonia) oraz zaangażowaniu pracowników naukowych łódzkich uczelni i instytutów. W przygotowaniu XIII edycji Festiwalu udział wzięło ok. 1000 pracowników naukowych oraz studentów, którzy zorganizowali ponad 350 imprez festiwalowych (licząc odbywające się zarówno w sobotę, jak i w niedzielę imprezy piknikowe oraz powtórzone na Wydziałach spotkania ich liczba wyniosła ponad 400).

Imprezy XIII Festiwalu Nauki, Techniki Sztuki były kierowane do wszystkich mieszkańców Łodzi i regionu, szczególnie jednak ich odbiorcami byli młodzież szkół gimnazjalnych i średnich oraz mieszkańcy w wieku emerytalnym, zwłaszcza słuchacze licznych w Łodzi *Uniwersytetów Trzeciego Wieku*, zainteresowani nowymi odkryciami nauki i wynalazkami, a także twórczością pracowników i studentów uczelni artystycznych.

2. Organizacja Festiwalu

Organizatorem XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki, jak co roku, było Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN). Za merytoryczne przygotowanie imprez odpowiedzialne były przede wszystkim wyższe uczelnie: Uniwersytet Łódzki (UŁ), Politechnika Łódzka (PŁ), Uniwersytet Medyczny (UM), Akademia Sztuk Pięknych im. Władysława Strzemińskiego (ASP), Akademia Muzyczna im G. i K. Bacewiczów (AMuz), Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa Telewizyjna i Teatralna im. Leona Schillera (PWSFTViT), Wyższe Seminarium Duchowne (WSD). Festiwalowe spotkania przygotowali również: Naczelna Organizacja Techniczna (NOT), Centrum Badań Molekularnych i Makromolekularnych Polskiej Akademii Nauk (CBMiM PAN), Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi (AHE), Miejska Galeria Sztuki (MGS), Muzeum Miasta Łodzi, Klub Sympatyków Rudy Pabianickiej oraz Fundacja „Net Support” (Akademia Cisco) & Cotton House Systemy IT. Część merytoryczna imprez przygotowana została społecznie, co świadczy o ogromnym zaangażowaniu środowiska akademickiego Łodzi w propagowanie wiedzy i rozwoju intelektualnego wśród mieszkańców miasta i regionu. Jest to świadomy wkład środowiska akademickiego w rozwój naszego miasta. Zasada ta obowiązuje od początku organizowania Festiwalu, czyli od 2001 roku.

Odpowiedzialność za program, przygotowanie i przebieg Festiwalu spoczywała na Komitecie Organizacyjnym, który został utworzony z uwzględnieniem udziału przedstawicieli wyższych uczelni Łodzi, instytucji naukowych, naukowo-technicznych i kulturalnych, współorganizujących to wydarzenie. Komitetowi przewodniczył prof. dr hab. Antoni Różalski (UŁ), dyrektorem Biura Festiwalu był dr Edward Karasiński (ŁTN). Członkami Komitetu byli (w porządku alfabetycznym): prof. dr hab. Tadeusz Antczak (PŁ), dr hab. prof. UŁ Sławomir Cieślak (UŁ), dr Piotr Czubła (UŁ), prof. Anna Domańska (Akademia Muzyczna), mgr Przemysław Fabjanowski (UMŁ), dr Maria Finogenow (UŁ), mgr Elżbieta Fuchs (Miejska Galeria Sztuki), ks. dr Mariusz Rucki (WSD), mgr inż. Jerzy Janisz (Biuro Festiwalu), dr inż. Barbara Jeżyńska (CBMiM PAN), prof. dr hab. inż. Jarosław Jędrusiak (PŁ), dr inż. Anna Klepacz-Smółka (PŁ), dr Magdalena Łabieniec-Watała (UŁ), prof. dr hab. Maria Kotełko (NOT), prof. dr hab. inż. Dorota Kozanecka (PŁ), dr Milena Lange (UŁ), dr Katarzyna Lubnauer (UŁ), mgr inż. Katarzyna Maćczak (PŁ), dr Jan Malinowski (UŁ), dr inż. Andrzej Marcinkowski (PŁ), dr Edyta Matyjas-Zgondek (PŁ), dr Dominik Mierzejewski (UŁ), mgr Joanna Milczarek (UM), dr Hanna Niedźwiedzińska (PŁ), dr inż. Magdalena Nowosielska (PŁ), dr Jan Olejniczak (UŁ), dr Jakub Olejnik (UŁ), prof. dr hab. Maciej Pawlik (PŁ), prof. dr hab. Henryk Piekarski (UŁ), dr Wit Pietrzak (UŁ), dr Marcin Piotrowski (UŁ), prof. dr hab. Marek Potrzebowski (CBMiM PAN), dr Joanna Rzepecka (PŁ), dr hab. prof. UŁ Agnieszka Rossa (UŁ), mgr Joanna Sadowska (Biuro Festiwalu), mgr Agnieszka Sińska-Głowacka (UMŁ), prof. dr hab. Krzysztof Śmigielski (PŁ), dr Iwona Sójkowska (Biblioteka Główna PŁ), dr Dariusz Trzmielak (UŁ), dr Paweł Urbaniak (UŁ), prof. Zofia Uzelac (PWSFTViT), prof. dr hab. Aleksander Welfe (PAN), mgr Anna Winnicka (AHE), dr inż. Krzysztof Wojciechowski (PŁ), dr Ewa Wojtyniak-Dębińska (ASP), prof. dr hab. Lucyna Woźniak (UM), dr hab. inż. prof. PŁ Jerzy Zgraja (PŁ).

Komitet Organizacyjny spotkał się na dwóch posiedzeniach: 18 października 2012 r. oraz 21 lutego 2013 r., w czasie których podjęto decyzje niezbędne do przygotowania kolejnych etapów Festiwalu i jego realizacji. Dodatkowo 11 kwietnia 2013 r. przed otwarciem Festiwalu Komitet zorganizował konferencję prasową dla łódzkich mediów prezentując program XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki na poszczególnych uczelniach, wydziałach, w instytutach i organizacjach.

Stronę organizacyjną i koordynacyjną Festiwalu zabezpieczało Biuro Festiwalowe i sekretariat, które działały w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Dyrektorem organizacyjnym XIII Festiwalu był dr Edward Karasiński, sekretariat prowadziła mgr Joanna Sadowska (odpowiedzialna również za przygotowanie programu do druku i prowadzenie

strony internetowej Festiwalu). Przy organizacji Festiwalu pomagali pracownicy biura ŁTN: mgr Renata Antosik, mgr Violetta Józwiak, mgr Katarzyna Lelewska, Robert Kamiński. Za stronę techniczną i informacyjną odpowiadał mgr inż. Jerzy Janisz.

Powołany został również Komitet Honorowy XIII Festiwalu, w skład którego weszli: ks. abp prof. dr hab. Marek Jędraszewski – arcybiskup metropolita łódzki, ks. bp Jan Cieślar – biskup ewangelicko-augsburski, Hanna Zdanowska – prezydent miasta Łodzi, Jolanta Chelmińska – wojewoda łódzki, Witold Stępień – marszałek województwa łódzkiego, Tomasz Kacprzak – przewodniczący Rady Miasta Łodzi, prof. dr hab. Włodzimierz Nykiel – rektor Uniwersytetu Łódzkiego, prof. dr hab. Stanisław Bielecki – rektor Politechniki Łódzkiej, prof. dr hab. Paweł Górski – rektor Uniwersytetu Medycznego, prof. Cezary Sanecki – rektor Akademii Muzycznej, prof. Mariusz Grzegorzek – rektor Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej Telewizyjnej i Teatralnej, prof. Jolanta Rudzka-Habisiak – rektor Akademii Sztuk Pięknych, ks. dr Janusz Lewandowicz – rektor Wyższego Seminarium Duchownego, prof. dr hab. Czesław Cierniewski – prezes łódzkiego Oddziału PAN, Jan Kamiński – łódzki kurator oświaty oraz prof. dr hab. Stanisław Liszewski – prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Głównymi sponsorami Festiwalu byli Urząd Miasta Łodzi (UMŁ) i Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego (MNiSW). Partnerami Festiwalu byli: Dalkia Łódź, BSH Sprzęt Gospodarstwa Domowego sp. z o.o., Manufaktura, Radio Żak, Akademickie Radio UŁ, Eksperymentarium i Telewizja Internetowa Lodman.

Patronami medialnymi byli TVP Łódź, Radio Łódź oraz Dziennik Łódzki – Polska the Times. Patronat medialny zapewnił szeroką relację prasową i telewizyjną oraz radiową. W Dzienniku Łódzkim codziennie pojawiały się artykuły pod redakcją red. Pawła Patory i współpracowników, informujące o przebiegu Festiwalu, a także zapowiadające kolejne imprezy festiwalowe. 12 kwietnia 2013 r. w specjalnym dodatku do Dziennika ukazał się szczegółowy program Festiwalu, który rozkolportowany został w ok. 100 tysiącach egzemplarzy. Łódzkie Towarzystwo Naukowe we własnym zakresie rozdystrybuowało kolejne 3 tysiące programów do szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych w województwie łódzkim, instytucji kulturalnych i na uczelnie.

Przebieg Festiwalu relacjonowany był w Łódzkich Wiadomościach. Studenckie Radio Żak, Radio Uniwersyteckie, Radio Eska oraz Telewizja Toya również aktywnie informowali o Festiwalu i przeprowadzali wywiady z organizatorami i uczestnikami Festiwalu.

Promocja festiwalu odbywała się również w innych formach:

– wydano kalendarz festiwalowy na rok 2013. Został on rozpowszechniony w nakładzie 1000 egzemplarzy (głównie placówki oświatowe, szkoły wyższe, instytucje itd.);

– aktywnie działała strona internetowa www.festiwal.lodz.pl, gdzie oprócz elektronicznej bazy danych z programem Festiwalu zamieszczano również informacje o bieżących wydarzeniach;

– stworzono plakat promujący Festiwal (1000 sztuk) oraz plakaty i ulotki promujące poszczególne imprezy oraz piknik naukowy;

– wysłano pocztą elektroniczną informację o Festiwalu wraz z programem (w wersji PDF) do szkół podstawowych, gimnazjalnych, licealnych, policealnych, zawodowych oraz Uniwersytetów Trzeciego Wieku w całym województwie łódzkim.

Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki obok logo graficznego, posiada hejnał festiwalowy (sygnał muzyczny), który został skomponowany przez pracownika Akademii Muzycznej Macieja Staszewskiego i nagrany przez Orkiestrę Akademii Muzycznej. Sygnał ten był odtwarzany na centralnych imprezach festiwalowych.

3. Program Festiwalu i jego realizacja

Program Festiwalu składał się z dwóch grup imprez: centralnych (głównie artystycznych), organizowanych poza obiektami wyższych uczelni i instytutów oraz imprez zblokowanych w wymienionych niżej grupach tematycznych i realizowanych głównie na terenach wyższych uczelni i instytutów badawczych.

Bloki tematyczne XIII Festiwalu:

- Przyroda i jej ochrona (16 imprez)
- Świat fizyki i chemii (35 imprez)
- Ekonomia w kryzysie (18 imprez)
- Język polski i języki obce (13 imprez)
- Technika i technologia XXI wieku (39 imprez)
- Poznaj siebie i otoczenie (60 imprez)
- Wyzwania współczesnej medycyny (12 imprez)
- Kultura i sztuka w życiu człowieka (43 imprez)
- Matematyka i informatyka (31 imprez)
- Wycieczki po Łodzi i regionie (3 imprezy)
- Poznaj łódzkie muzea (3 imprezy)
- Imprezy towarzyszące (20 imprez)
- Piknik Naukowy (56 imprez).

Uroczysta inauguracja XIII Festiwalu miała miejsce 15 kwietnia 2013 r. w Dużej Sali Obrad Urzędu Miasta Łodzi. Spotkanie otworzył przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Antoni Różalski, witając przybyłych gości, m.in.: przedstawiciele władz oraz rektorów łódzkich szkół wyższych. W uroczystym otwarciu udział wzięło kilkadziesiąt osób m.in. Wiceprezydent Prezydent Miasta Łodzi Marek Cieślak, Wicewojewoda Łódzki Paweł Bejda, Przewodniczący Rady Miejskiej Tomasz Kacprzak. W drugiej części uroczystego otwarcia Festiwalu prof. dr hab. Antoni Różalski przedstawił kolejno zespoły badawcze i osoby, które w 2012 roku za swoje osiągnięcia naukowe, wynalazcze i artystyczne były wyróżnione na forum międzynarodowym lub ogólnopolskim. Przewodnicząca Rady ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi prof. dr hab. Wanda M. Krajewska wręczyła laureatom statuetki *Łódzkie Eureka* nadane przez Radę (autorem statuetki jest profesor Akademii Sztuk Pięknych w Łodzi Jan Grodek). Przyznawanie tych wyróżnień przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi w drodze otwartego konkursu jest wypróbowanym sposobem promowania we własnym mieście osiągnięć naukowych i artystycznych, które zostały wcześniej wyróżnione przez niezależne ogólnopolskie lub międzynarodowe gremia. Statuetki *Łódzkie Eureka* otrzymali:

– Zespół naukowy z Politechniki Łódzkiej (Wydział Mechaniczny) kierowany przez prof. dr hab. Bogdana Wendlera (w składzie: dr inż. Adam Rylski, dr inż. Wojciech Pawlak, mgr inż. Ivan Progalskij, mgr inż. Piotr Nolbrzak, mgr inż. Marcin Makówka, mgr inż. Katarzyna Włodarczyk) za *technologię wytwarzania powłok metodą magnetronową z wykorzystaniem plazmy o wysokiej gęstości*. Rozwiązanie to zostało nagrodzone złotymi medalami wystaw: VII Międzynarodowej Wystawy Wynalazków i Nowych Technologii w Sewastopolu; VII Międzynarodowej Wystawy Wynalazków w Kunshan oraz nagrodą specjalną China Science and Merchants Excellent Invention Award, a także dyplomem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego;

– Zespół naukowy z Uniwersytetu Łódzkiego (Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny) kierowany przez prof. dr hab. Czesława Domańskiego (w składzie: dr inż. Jacek Białek, dr Katarzyna Bolonek-Lasoń, dr Artur Mikulec) za książkę pt. *„Nieklasyczne metody oceny efektywności i ryzyka. Otwarte fundusze emerytalne”* wyróżnioną Nagrodą Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego;

– Zespół Wydziału Aktorskiego Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej, Telewizyjnej i Teatralnej im. L. Schillera w Łodzi (w składzie: Anna Adamska, Daria Polasik, Aleksandra Bogna Rodzik, Ewelina Rucińska,

Agnieszka Skrzypczak, Michalina Sosna, Delfina Wilkońska, Magdalena Wróbel, Piotr Gawron Jedlikowski, Jan Jakubowski, Mateusz Król, Paweł Kudaj, Konrad Łaszewski, Filip Pławiak, Karol Puciaty) za spektakl „*Z Różewicza dyplom*” uhonorowany m. in. główną nagrodą na Międzynarodowym Festiwalu Szkół Teatralnych w Moskwie. Warto zaznaczyć, że nagrodzony zespół wystąpił z tym spektaklem podczas artystycznej inauguracji 12 Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki;

– Centrum Badań Nad Zdrowym Starzeniem / Healthy Ageing Research Centre – HARC Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (w składzie: prof. dr hab. Marek Kowalski, prof. dr hab. Lucyna A. Woźniak, prof. dr hab. Tomasz Kostka, prof. dr hab. Maciej Banach, dr n. med. Maria Kołomecka, mgr Małgorzata Ochman) za zorganizowanie w ramach Open Days 2012 w Brukseli sesji naukowo-szkoleniowej dotyczącej aktywnego i zdrowego starzenia się (jako jedyna uczelnia europejska);

– dr Ewa Mrowca-Kościukiewicz z Akademii Muzycznej w Łodzi za wydanie płyty solowej: Jean-Nicolas Geoffrey *Pieces de clavessin* Dux 0137, sierpień 2012. W listopadzie 2012 roku płyta została nominowana do nagrody International Classical Music Awards w kategorii *Baroque instrumental*;

– Zespół naukowy z Politechniki Łódzkiej (Wydział Elektrotechniki, Elektroniki, Informatyki i Automatyki) kierowany przez prof. dr hab. inż. Andrzeja Napieralskiego (w składzie: dr n. med. Tomasz Waszyrowski, dr Wojciech Tylman, dr hab. inż. Mariusz Zubert, mgr inż. Zbigniew Kulesza, mgr inż. Radosław Tomala, mgr inż. Maciej Wenerski, mgr inż. Paweł Marciniak, mgr inż. Rafał Kotas) za *zautomatyzowany system wieloparametrowej oceny stanu ogólnego pacjenta z pogłębioną analizą funkcji układu oddechowego i układu krążenia*. Wynalazek nagrodzony został złotym medalem na międzynarodowej wystawie wynalazków BRUSSELS INNOVA – Brussels Eureka Competition, złotym medalem na międzynarodowej wystawie wynalazków IENA International Trade Fair „Ideas-Inventions-New Products” oraz dyplomem Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego uzyskanym na XX Gieldzie Wynalazków w Warszawie w roku 2013;

– Zespół naukowy z Politechniki Łódzkiej (Wydział Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów) kierowany przez prof. dr hab. inż. Izabellę Krucińską (w składzie: dr inż. Michał Chrzanowski, inż. Stanisława Kowalska, dr inż. Agnieszka Komisarczyk, dr inż. Krystyna Twarowska-Schmidt, dr inż. Danuta Ciechańska, dr inż. Konrad Sulak, Krzysztof Olczyk, dr hab. Piotr Dobrzyński, prof. dr hab. inż. Marek Kowalczyk, mgr inż. Małgorzata Pastusiak, mgr inż. Michał Sobota, dr Elżbieta Mielicka, dr Anna Pinar, dr Bogusława Żywicka) za *zastosowanie*

kopolimerów laktydui glikolidu o podwyższonych właściwościach biogodnych do wytwarzania włóknistych wyrobów medycznych. Wynalazek wyróżniony został złotym medalem *Brussels EUREKA!* na 61. Wystawie „The World Exhibition on Inventions, Research and New Technologies – Brussels Innova” oraz medalem przyznany przez Ministerstwo Edukacji, Badań, Młodzieży i Sportu w Rumunii.

Wyróżnieni w 10-minutowych wystąpieniach zaprezentowali swoje osiągnięcia.

Wieczorem 15 kwietnia odbyło się również artystyczne otwarcie Festiwalu w Filharmonii Łódzkiej. Przy pełnej sali (ponad 650 miejsc) goście wysłuchali koncertu w wykonaniu Orkiestry Kameralnej i Chóru Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów w Łodzi pod dyrekcją Marcina Wolniewskiego. W programie koncertu: A. Vivaldi – *Introdukcja* i *Gloria* na orkiestrę, chór i solistów, M. Glinka: *Kamarinska*, F. Schubert: *VIII symfonia h-moll D 756 Niedokończona*. Koncert prowadził Janusz Janyst.

Pierwszego dnia Festiwalu odbyło się w sumie 29 imprez; najwięcej spotkań zaproponowała Akademia Sztuk Pięknych i Wydział Filologiczny UŁ. Na przykład w Katedrze Sławistyki Południowej UŁ odbył się wykład wraz z pokazem multimedialnym pt. „Sławistyka na Uniwersytecie Łódzkim: piękno Słowenii”. Przedstawione zostały turystyczne atrakcje Słowenii, odbył się mini-konkurs dla publiczności, omówione też były ciekawostki języka słoweńskiego. Wykład spotkał się z dużym zainteresowaniem ze strony młodzieży licealnej i zgromadził ponad kilkadziesiąt osób. Podczas dni festiwalowych na Wydziale Sztuk Wizualnych ASP oraz na Wydziale Wzornictwa i Architektury Wnętrz zostało zorganizowanych kilka warsztatów dla dzieci, młodzieży i dorosłych, a także zrealizowano wystawy, akcje artystyczne, pokazy oraz wykład. W ramach Festiwalu zostały także przeprowadzone Dni Otwarte na Wydziale Sztuk Wizualnych oraz Wydziale Wzornictwa i Architektury Wnętrz ASP w Łodzi. Zarówno grupom zorganizowanym, jak i osobom indywidualnym umożliwiono zwiedzenie pracowni artystycznych i zapoznanie się ze strukturą Akademii. Wszyscy zainteresowani zostali oprowadzeni przez pedagogów, którzy udzielali szczegółowych informacji na temat specyfiki Wydziałów. Dniom Otwartym towarzyszyły wystawy prac studenckich i multimedialne prezentacje pracowni. Odwiedzający mogli również uzyskać korekty własnych prac, których udzielali pracownicy dydaktyczni Akademii Sztuk Pięknych. Szacuje się, że w imprezach zorganizowanych na terenie ASP w ramach XIII Festiwalu Nauki Techniki i Sztuki wzięło udział około siedemset osób.

Drugiego dnia Festiwalu, we wtorek 16 kwietnia organizatorzy zaproponowali 26 imprez, które odbyły się głównie w Naczelnej Organizacji

Technicznej, Bibliotece Politechniki Łódzkiej i na Wydziale Filologicznym UŁ. Naczelna Organizacja Techniczna zorganizowała tego dnia 7 wykładów i prezentacji, a także zwiedzanie łódzkich elektrociepłowni i zajezdni tramwajowej przy ul. Telefonicznej. Uczestnicy spotkań w Bibliotece PŁ dowiedzieli się jak studiować przez Internet, zapoznani zostali z funkcjami oprogramowania wykorzystywanego w Oddziale Digitalizacji Biblioteki do tworzenia m.in. książek elektronicznych, a podczas spaceru po Bibliotece podziwiać mogli zabytkowe, odrestaurowane wnętrza pofabryczne i rozlokowane w nich kolekcje książek i czasopism naukowych.

W środę 17 kwietnia uczelnie, instytuty i organizacje zaprosiły na aż 116 spotkań. Ogromnym zainteresowaniem tego dnia cieszyły się wykłady na Wydziale Nauk Geograficznych UŁ. Z powodu bardzo dużej frekwencji kilka wykładów musiało zostać powtórzonych. Taka sama sytuacja miała miejsce również na innych Wydziałach, gdzie z powodu dużego zainteresowania organizatorzy zmuszeni byli przeprowadzić spotkania ponownie. W imprezach na Wydziale Nauk Geograficznych wzięło udział w sumie ponad 950 osób – głównie uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Z kolei Wydział Nauk o Wychowaniu UŁ zaproponował prawie 30 warsztatów dotyczących umiejętności psychologicznych i mechanizmów psychospołecznego funkcjonowania człowieka m.in.: komunikacji interpersonalnej, autoprezentacji, przełamywania schematów myślenia i działania, technik manipulacji, funkcjonowania mózgu. Poruszona została także problematyka handlu ludźmi oraz dorosłości jako ważnego etapu życia związanego z planowaniem własnej przyszłości, w tym kariery zawodowej. Uczniowie gimnazjów i liceów dowiedzieli się m. in. jak radzić sobie ze złością, jak zostać mistrzem dialogu, jak być kreatywnym i jak uczyć się efektywniej. W warsztatach wzięło udział ponad 450 uczniów szkół licealnych, a także gimnazjów z województwa łódzkiego. Wydział Matematyki i Informatyki UŁ zorganizował 16 prezentacji dla 700 uczniów ze szkoły podstawowej, gimnazjów i liceów z całego województwa łódzkiego. Wydział Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ zaprosił natomiast do zwiedzania swoich pracowni: jądrowej, fizycznej i mikroprocesowej oraz przygotował kilka wykładów i pokazów. Ciekawe spotkania zaproponowali również pracownicy Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, m.in. warsztaty z tworzenia ankiet, szkolenie rozwijające umiejętność określania celów personalnych i ich realizacji czy wykład o nagrodzie Nobla z dziedziny nauk ekonomicznych. Był to również dzień Wydziału Filozoficzno-Historycznego UŁ, który zaprezentował m. in. wystawę archeologiczną, podczas której zwiedzający mieli okazję zobaczyć narzędzia krzemienne i kamienne, ceramikę naczyniową, oraz broń i ozdoby wczesnośredniowieczne. Na Wydziale zorganizowano również warsztaty z archeologii eksperymentalnej, na których zaprezen-

towano m.in. sposoby produkcji narzędzi z epoki kamienia, oraz rekonstrukcje broni, uzbrojenia, odzieży, ozdób i naczyń Słowian i mieszkańców Skandynawii. Z kolei Wydział Chemii UŁ zaprosił na chemiczny jarmark składający się z czterech paneli. W ramach jednego z nich odbyły się pokazy doświadczeń chemiluminescencyjnych. Uczestnicy Nocy Chemików mogli samodzielnie wyprodukować niektóre kosmetyki takie mydło, krem do rąk. W kolejnym laboratorium mogli zbadać skład chemiczny wody przyniesionej przez uczestników. Ostatni panel zawierał szereg zagadek chemicznych – prostych doświadczeń do samodzielnego wykonania. Ogółem we wszystkich imprezach na Wydziale Chemii udział wzięło prawie 500 osób.

W czwartek 18 kwietnia wykład rektorski wygłosiła JM prof. dr hab. Jolanta Rudzka-Habisiak, rektor Akademii Sztuk Pięknych. Wykład pt. *Nowoczesny design a powrót rękodziela* odbył się w Łódzkim Towarzystwie Naukowym.

Jak co roku w czwartek bogaty program festiwalowy przygotowała Politechnika Łódzka. W Centrum Kształcenia Międzynarodowego IFE odbyło się ponad 60 imprez. 20-minutowe wykłady z obszaru techniki i technologii jak również sztuki, matematyki i informatyki oraz fizyki i medycyny odbywały się jednocześnie w kilku różnych salach i cieszyły się ogromnym zainteresowaniem. Młodzi ludzie, którzy odwiedzili Centrum chcieli się przede wszystkim dowiedzieć, czy miłość ma zapach, czy trucizny to śmiertelne zagrożenie czy może nowe generacje leków, jak wygląda świat chemią widziany oraz czy kolor soków jest prawdziwy. W IFE pojawiło się prawie 4000 uczestników. W czwartek odbyło się w sumie 87 imprez.

19 kwietnia w piątek zainteresowani zaproszeni zostali na 29 spotkań.

Jednym z ciekawszych wydarzeń było spotkanie zorganizowane przez Uniwersytet Medyczny dla starszych uczestników Festiwalu pt. *Centrum Dydaktyczne seniorom miasta – Lepiej zapobiegać niż leczyć!* W programie odbył się cykl wykładów dotyczących problematyki zdrowia seniorów. Profesor Tomasz Kostka radził *Jak żyć do 100 lat a może i dłużej*, dr n. med. Tomasz Adamczewski opowiadał o *Ageing – nowych wyzwaniach dla rehabilitacji*, poruszone zostały również problemy żywieniowe osób w wieku podeszłym. Podczas trwania sesji wykładowej równoległe można było przeprowadzić proste badania i sprawdzić kondycję swojego organizmu: zrobiono test wydolności fizycznej Coopera i analizę składu ciała metodą bioimpedancji elektrycznej oraz zaprezentowano możliwości antropometrii trójwymiarowej.

Tego dnia w ramach Festiwalu Klub Sympatyków Rudy Pabianickiej w porozumieniu z Uniwersytetem Łódzkim i Politechniką Łódzką zaprosili na seminarium poświęcone Rudzie Pabianickiej, które odbyło się

w Centrum Zajęć Pozaszkolnych nr 2 w Łodzi. Z okazji 90. rocznicy nadania praw miejskich Rudzie Pabianickiej uczestnicy wysłuchać mogli m.in. wykładu prof. S. Liszewskiego pt. *Ruda Pabianicka w badaniach naukowych Uniwersytetu Łódzkiego*, wykładu o historycznych i współczesnych mapach tego regionu i dowiedzieli się o historii lotnictwa w Łodzi. W ramach seminarium obejrzyć można było wystawę starych zdjęć pokazujących historię Rudy Pabianickiej i wysłuchać koncertu przedstawiającego twórczość poetycką związaną z tym rejonem Łodzi oraz muzykę i taniec okresu lat dwudziestych i trzydziestych XX wieku.

Największym zainteresowaniem, jak co roku, cieszył się piknik naukowy, który odbył się w weekend 20-21 kwietnia w godz. 10.00-18.00. W tym roku dzięki jeszcze większej liczbie ciekawych propozycji, sprzyjającej pogodzie i lokalizacji na głównym rynku Manufaktury piknik odwiedziły tłumy zwiedzających. Młodszy i starsi miłośnicy wiedzy wzięli udział w eksperymentach i warsztatach i przyglądali się pokazom i eksperymentom. Dzięki prezentacji Wydziału Fizyki i Informatyki Stosowanej UŁ publiczność obserwowała pokazy programowania urządzeń mikroprocesorowych i poczynania robotów humanoidalnych, a także sprawdzili możliwości robotów mobilnych klasy mini sumo. Studenckie Koło Naukowe Historyków UŁ przygotowało prezentację *Wspomnienia z uśmiechem – historia PRL oczami współczesnych*, która przez zabawy i konkursy opowiedziała o życiu codziennym tamtych czasów, o zakupach na kartki lub kultowych produktach epoki, jak telewizor Rubin lub proszek do prania IXI. Sekcja Zoologii Bezkręgowców Koła Naukowego Biologów UŁ pokazała ptaszniki, karaczany i modliszki. Zaproponowali również coś dla odważnych – degustację smażonych na miejscu larw chrząszczy. Z kolei Sekcja Ekologii Zwierząt UŁ zaprezentowała zarówno rodzime, jak i zagraniczne gatunki ryb, węży, żółwi, i jaszczurek. Wydział Filozoficzno-Historyczny Uniwersytetu Łódzkiego przygotował grę miejską polegającą na rozwiązywaniu zadań na pięciu stacjach rozlokowanych w różnych miejscach na terenie Manufaktury. Z przygotowanych przez Uniwersytet Łódzki ekspozycji zwiedzający dowiedzieli się również jak bada się grupy krwi, na czym polega zarządzanie zasobami ludzkimi, jak wydobyć olejki ze skórki pomarańczy do perfum własnej roboty, co to jest „Biochemia Sherlocka Holmesa” i wielu innych ciekawostek. Równie różnorodnie propozycje przygotowała Politechnika Łódzka. Studenci z Koła Naukowego Elektroniki Praktycznej i Mikroelektroniki w pokazach: „WRC – warcy, rycy, cescy” zaprezentowali różnego typu urządzenia, wśród nich: wyświetlacz widmowy, czterośmigłowiec, pionowzlot – miniaturowy samolot ze zdolnością pionowego startu lub zdalnie sterowany pojazd spalinowy. Z kolei Koło Naukowe SKaNeR przy Instytucie Automatyki PŁ zaprezentowało pokazy robotów Line Follower oraz robotów Sumo. Enactus z Wydziału

Organizacji i Zarządzania poprzez ekonomiczną grę edukacyjną pokazali, że do prawdziwego życiowego sukcesu wystarczy przedsiębiorczość. Natomiast propozycja Wydziału Technologii Materiałowych i Wzornictwa Tekstyliów skierowana była do miłośników oryginalnych, własnoręcznie zdobionych tkanin. Warsztat z wykorzystaniem techniki Shibori pozwolił uczestnikom zaprojektować i wykonać oryginalne wzory na torbach i apaszkach. Na stoisku „Biotechnologia w 5 smakach”, studenci Kół Naukowych Ferment i Kollaps opowiedzieli jak zrobić w domu kefir, pieczywo gryczane lub żelki z alginianu. W czasie pikniku zaprezentowali się również studenci Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Studenci zrzeszeni w IFMSA zaprezentowali Szpital Pluszowego Misia, który oswaja dzieci w wieku przedszkolnym z lekarzem, szpitalem i badaniami. Projekt „Bezpiecznie na słońcu” nauczył dzieci i starszych bezpiecznego opalania, „Kostek z klasą” pozwolił dowiedzieć się więcej o kościach. Dla dorosłych studenci przygotowali „Antitobacco”, czyli pomiar poziomu tlenu węgla w wydychanym powietrzu oraz przybliżenie tematyki szkodliwego wpływu palenia na zdrowie, a także „Festiwal Zdrowia” – pomiary stężenia glukozy we krwi, ciśnienia tętniczego i stężenia tkanki tłuszczowej w organizmie. Poza tym studenci wyliczali BMI, uczyli samobadania piersi, promowali ideę dawstwa szpiku i udzielili porad dotyczących zdrowego odżywiania.

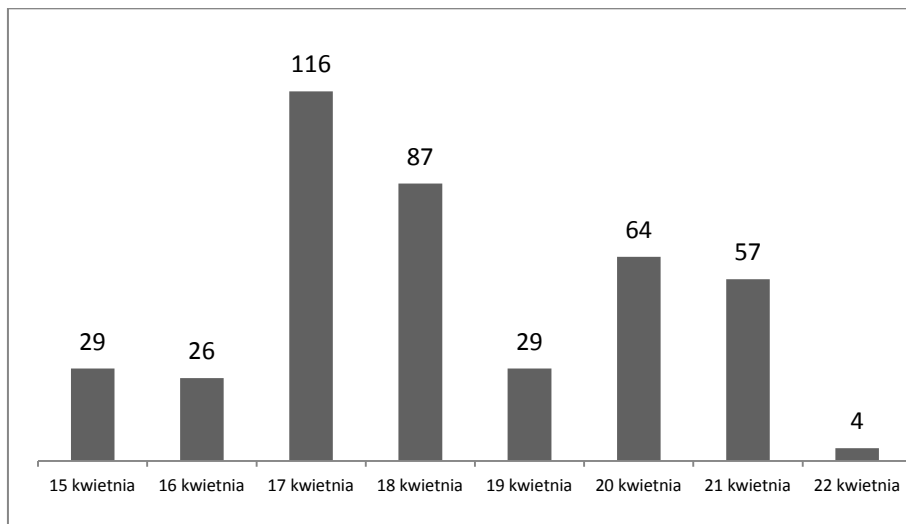
Warto zaznaczyć, że studenci i doktoranci byli bardzo zaangażowani w przygotowanie pokazów, a także aktywnie wyjaśniali prezentowane zjawiska i procesy oraz obserwowane obiekty i materiały. Bardzo pozytywne doświadczenia z pikniku naukowego ponownie skłaniają organizatorów do dalszego rozszerzenia oferty piknikowej w latach następnych.

W niedzielę 21 kwietnia o godz. 19.00 Łódzkie Towarzystwo Naukowe zaprosiło na koncert chórów akademickich. W tym roku po raz pierwszy koncert odbył się w kościele pw. Matki Boskiej Zwycięskiej w Łodzi. Wystąpiły Chóry: Politechniki Łódzkiej (dyrygent Jerzy Rachubiński), Uniwersytetu Łódzkiego (dyrygent Andrzej Ryłko), Społecznej Akademii Nauk (dyrygent Renata Banacka-Walczak) oraz Akademii Muzycznej im. G. i K. Bacewiczów i Uniwersytetu Medycznego w Łodzi (dwa ostatnie Chóry pod dyrekcją Anny Domańskiej). Koncert prowadził Janusz Janyst.

Uroczyste zakończenie Festiwalu miało miejsce w poniedziałek 22 kwietnia 2013 r. W programie goście obejrzeli muzyczny spektakl z piosenkami Agnieszki Osieckiej pt. „Dyplom z miłości” w wykonaniu studentów Wydziału Aktorskiego. Przed koncertem wstępne podsumowanie XIII Festiwalu przedstawił Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego prof. dr hab. Antoni Różalski.

Festiwalowe imprezy, które zostały powyżej szczegółowo wymienione są tylko niewielkim przykładem wszystkich ponad 350 wydarzeń.

Najwięcej imprez odbyło się w środku tygodnia (w środę i czwartek) oraz w weekend (piknik naukowy w Manufakturze). Podobnie jak w zeszłym roku największą pod względem liczby naukowych propozycji przygotowali Uniwersytet Łódzki (178) i Politechnika Łódzka (91).

Ryc 1. Liczba imprez w poszczególnych dniach festiwalowych.

Tabela 1. Imprezy festiwalowe w liczbach

Bloki tematyczne	Uczelnie i instytucje											Razem
	AHE	AMuz	ASP	ŁTN	NOT	PAN	PŁ	PWSFTviT	UŁ	UM	Inne	
Ekonomia w kryzysie							6		12			18
Przyroda i jej ochrona					1		5		10			16
Świat fizyki i chemii						3	14		18			35
Język polski i języki obce									13			13
Technika i technologia XXI w.					14	1	23		1			39
Poznaj siebie i otoczenie	3			1			8		46		2	60
Wyzwania współczesnej medycyny						1	4			7		12
Kultura i sztuka w życiu człowieka			8		1		5		26		3	43
Matematyka i informatyka							11		16		4	31

Wycieczki po Łodzi i regionie									3			3
Poznaj łódzkie muzea									2		1	3
Imprezy towarzyszące			4			1	2		8		5	20
Pilnik Naukowy		1				2	13		23	14	3	56
Imprezy centralne		1		3				1				5
Razem	3	2	12	4	16	8	91	1	178	21	18	354

Akademia Humanistyczno-Ekonomiczna (AHE)
 Akademia Muzyczna (AMuz)
 Akademia Sztuk Pięknych (ASP)
 Łódzkie Towarzystwo Naukowe (ŁTN)
 Naczelna Organizacja Techniczna (NOT)
 Politechnika Łódzka (PŁ)

Państwowa Wyższa Szkoła Filmowa,
 Telewizyjna i Teatralna (PWSFTViT)
 Uniwersytet Łódzki (UŁ)
 Uniwersytet Medyczny (UM)
 Centrum Badań Molekularnych i Makro-
 molekularnych (PAN)

4. Podsumowanie

XIII Festiwal Nauki, Techniki i Sztuki cieszył się w tym roku dużą frekwencją dzięki jeszcze lepszej promocji. Media, przede wszystkim Dziennik Łódzki, TVP Łódź, Radio Żak i Radio Uniwersyteckie codziennie podawały wiadomości o Festiwalu. Informacje o Festiwalu zamieszczane były również na różnych stronach internetowych, głównie związanych z Łodzią, a także wysłane były bezpośrednio do szkół w całym województwie łódzkim, zarówno przez Biuro Festiwalu, jak i Wydział Edukacji UMŁ.

Organizatorzy szacują, że we wszystkich imprezach festiwalowych uczestniczyło kilkadziesiąt tysięcy mieszkańców Łodzi i regionu łódzkiego. Dokładną liczbę niełatwo określić ze względu na trudną do oszacowania liczbę gości na pikniku naukowym.

Festiwal Nauki Techniki i Sztuki ma już stałe miejsce wśród festiwali i podobnych imprez organizowanych w Łodzi. XIII Festiwal został przychylnie oceniony przez różne gremia środowiskowe akademickie Łodzi, które wyrażają swoje opinie i sugestie pod adresem organizatorów. Ocenę przedstawiły: Prezydium Zarządu ŁTN, Konferencja Rektorów Uczelni Wyższych Łodzi oraz gremia uczelniane.

Przewodniczący Komitetu Organizacyjnego
 XIII Festiwalu Nauki, Techniki i Sztuki
Prof. dr hab. Antoni Różalski

5. SPRAWOZDANIE Z CYKLU WYKŁADÓW PROFESORÓW ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO DLA DOKTORANTÓW ŁÓDZKICH UCZELNI, REALIZOWANYCH W ROKU AKADEMICKIM 2012/2013

1. Inicjatywa

W roku akademickim 2012/2013 Łódzkie Towarzystwo Naukowe, realizując swe zadania statutowe, promocji nauki i osiągnięć badawczych, kontynuowało cykl wykładów dla doktorantów łódzkich uczelni, które prowadzili najwyższej klasy specjaliści-profesorowie – członkowie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Inicjatywa Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta w roku akademickim 2009/2010 została wdrożona po przedyskutowaniu pomysłu z prorektorami uczelni prowadzących studia doktoranckie oraz z kierownikami tychże studiów. Od pierwszego roku trwania spotkała się z bardzo dużym odzewem środowiska. Uzyskała także poparcie Konferencji Rektorów Łódzkich Wyższych Uczelni. Zarząd ŁTN, po zapoznaniu się z przebiegiem danego cyklu i z opiniami, każdego roku podejmuje uchwałę o uruchomieniu cyklu wykładów dla doktorantów łódzkich uczelni.

Inicjatywa ta spotyka się z bardzo dobrym odbiorem wśród uczestników, co także stanowi dodatkowy impuls dla jej kontynuowania. Umożliwia naszym członkom włączenie się w proces kształcenia kadr na poziomie doktorskim. Polega ona na zaproponowaniu studentom-doktorantom łódzkich uczelni uczestnictwa w cyklu dziesięciu wykładów, zintegrowanych z programem kształcenia na swojej uczelni, w ramach wykładów do wyboru na studiach doktoranckich.

W roku akademickim 2012/2013 zrealizowaliśmy czwarty cykl wykładów dla doktorantów. Tematyka wykładów, ich harmonogram, jak również ulotka o wykładach, informacja o profesorach, prowadzących wykłady zostały przygotowane na cały rok akademicki i udostępnione wszystkim zainteresowanym w postaci listownej (do Rektorów i Prorektorów łódzkich uczelni), listów mailowych (do kierowników studiów i uczestników wykładów – doktorantów) oraz na stronie internetowej ŁTN. W popularyzowaniu inicjatywy i zachęceniu studentów do udziału w tym cyklu wykładów nieocenione było poparcie ze strony Rektorów i Prorektorów uczelni wyższych oraz bezpośrednia pomoc Kierowników studiów doktoranckich.

Nad całością przedsięwzięcia czuwa Rada Programowa w składzie: Przewodniczący – prof. Stanisław Liszewski – Prezes ŁTN, członkowie: †prof. Sławomir Gala, prof. Eleonora Bielawska-Batorowicz, sekretarz: prof. Ewa Marynowicz-Hetka, poszerzona w roku 2012/2013 o dwu nowych członków: prof. Elżbietę Szkurłat i prof. Wojciecha Wolfa. Rada odbywa regularnie zebrania i konsultacje.

2. Tematyka wykładów i forma zajęć w roku 2012/2013

Tematyka 30. godzinnego cyklu wykładów pt. *Współczesny świat i jego poznanie – rezultaty badań łódzkich naukowców*, obejmowała następujące tematy, prowadzone przez zaproszonych przez Radę Programową Profesorów Łódzkiego Towarzystwa Naukowego:

25. października 2012 – Inauguracja wykładów – prof. dr hab. Stanisław Liszewski – Prezes ŁTN; *Nauka a świat codzienności* – prof. Barbara Tuchańska

22. listopada 2012 – *Globalne ocieplenie – fakty i mity* – prof. Witold Ciesielski

13. grudnia 2012 – *Encyklopedyzm w Europie XVII i XVIII w. „Nowe Ateny” ks. Benedykta Chmielowskiego (1745-1746)* – prof. Maria Wichowa

24. stycznia 2013 – *Różnice między kobietami i mężczyznami – czy psychologia je potwierdza?* – prof. Eleonora Bielawska-Batorowicz

21. lutego 2013 – *Kiedy media zagrażają demokracji, czyli rzecz o manipulacji* – prof. Piotr Łukowski

7. marca 2013 – *Alergie – epidemie XXI wieku* – prof. Marek Kowalski

21. marca 2013 – *Architektura muzeów sztuki, relacja budynek – odbiorca* – prof. Marek Pabich

25. kwietnia 2013 – *Systemy wspomagające osoby niepełnosprawne w interakcji z otoczeniem* – prof. Paweł Strumiłło

16. maja 2013 – *Moje książki artystyczne – grafika i poezja* – prof. Andrzej Bartczak

13. czerwca 2013 – Seminarium podsumowujące i debata panelowa na temat społecznej funkcji nauki i znaczenia badań naukowych dla współczesności. Przygotowanie: Rada Programowa.

Spotkania odbywały się raz w miesiącu, w czwartki w godz. 16.00–19.00, w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Obejmowały trzy części: wykład, dyskusję i spotkanie z Profesorem prowadzącym wykład. Czwarty cykl wykładów zorganizowany został wokół złożonych zagadnień społecznej funkcji nauki i znaczenia badań naukowych dla

praktyki. Ramę teoretyczną dla omawianego zagadnienia stanowił z jednej strony wykład inauguracyjny prof. Barbary Tuchańskiej, z drugiej zaś panelowa dyskusja na seminarium podsumowującym ten cykl wykładów.

Podkreślić należy, że Rada Programowa ze starannością analizuje opinie doktorantów i w kolejnych programach wykładów stara się uwzględniać preferencje odbiorców.

Organizację każdego z dziesięciu trzygodzinnych spotkań zabezpieczało biuro ŁTN, jego Pracownikom należą się słowa uznania oraz podziękowania za dyspozycyjność i pomoc w realizowaniu tej innowacyjnej formy kontaktu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego z dużą grupą uczestników.

3. Zgłoszenie uczestnictwa, postępowanie kwalifikacyjne oraz zasady potwierdzenia uczestnictwa w wykładach

Zgłoszenie uczestnictwa odbywało się za pośrednictwem kierownika studiów doktoranckich na danym kierunku/ wydziale bądź indywidualnie przez zainteresowanego doktoranta w formie pośredniej (Internet, poczta) lub bezpośrednio w sekretariacie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Do ustalonego terminu 10. października 2012 otrzymaliśmy 97 zgłoszeń z następujących uczelni: Uniwersytet Łódzki, Uniwersytet Medyczny, Politechnika Łódzka. W roku sprawozdawczym uczestniczyła też jedna doktorantka z Uniwersytetu Jagiellońskiego. Rada Programowa zaakceptowała wszystkie zgłoszenia. O wynikach postępowania kwalifikacyjnego studenci zostali poinformowani drogą mailową. Również informację otrzymali kierownicy studiów doktoranckich łódzkich uczelni, z którymi intensywnie współpracujemy przy organizacji tej formy promocji nauki.

Zasady włączenia tej formy zajęć do systemu kształcenia doktorantów zostały omówione na zebraniu, w dniu 8 czerwca 2009, z Prorektorami i kierownikami studiów doktoranckich. Bardzo wyraźnie podkreślono, że ŁTN nie zamierza w żadnym zakresie przejmować funkcji dydaktycznych uczelni wyższych, proponuje jedynie alternatywną formę kontaktu młodych naukowców z doświadczonymi badaczami, reprezentującymi różne dyscypliny naukowe. Tak więc przyjęto ustalenie, że Łódzkie Towarzystwo Naukowe zadba o tworzenie tej przestrzeni wymiany naukowej, a uczelnie w zależności od indywidualnych decyzji kierowników studiów podyplomowych, uznawać mogą uczestnictwo doktoranta w cyklu wykładów jako podstawę zaliczenia przedmiotu do wyboru, przewidzianego programem studiów.

Szczegóły tych ustaleń dopracowała Rada Programowa, która ustaliła, że Łódzkie Towarzystwo Naukowe, na podstawie obecności (co naj-

mniej 70%) na wykładach będzie potwierdzać wysłuchanie cyklu 30. godzin zajęć. Stosowne zaświadczenie student będzie mógł przedstawić kierownikowi studiów doktoranckich na swej uczelni/wydziale w celu otrzymania zaliczenia.

W roku 2012/2013 zaświadczenia wysłuchania cyklu wykładów otrzymało 68 osób (dla N=97). Podkreślić należy wysoki wskaźnik efektywności kształcenia, który od lat utrzymuje się na poziomie i wynosi 70% osób, które spełniły przyjęte wymagania.

4. Ocena realizacji IV edycji cyklu wykładów dla doktorantów

Ocena przebiegu poszczególnych edycji cyklu wykładów dla doktorantów jest prowadzona systematycznie. Zbieranie opinii ułatwia też formularz ewaluacyjny dla doktorantów, o wypełnienie którego uczestnicy wykładów proszeni są na ostatnich zajęciach. Na podstawie analizy ankiet ewaluacyjnych można stwierdzić, że uczestnicy wykładów wysoko je oceniają zarówno pod względem treści, formy przekazu, jak i organizacji. Podobnie wysokie są oceny środowiska akademickiego łódzkich uczelni.

Po zapoznaniu się z ocenami i opiniami Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego przychylił się do wniosku Prezydium o uruchomienie w roku akademickim 2013/2014 piątej edycji cyklu wykładów dla doktorantów.

W imieniu Rady Programowej sprawozdanie przygotowała
Prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka

6. INFORMACJA
O STANIE KSIĘGOZBIORU BIBLIOTEKI ŁTN
W ROKU 2013

Stan księgozbioru podręcznego biblioteki w 2013 r. nie uległ zmianie i liczy 586 pozycji (o wartości 1184,83 zł).

W 2013 r. wpłynęło do zbioru wydawnictw ciągłych 39 pozycji i stan na 31 grudnia 2013 r. wynosi 1515 pozycji (o wartości 13 783,89 zł).

Łącznie biblioteka ŁTN liczy obecnie 2101 pozycji (o wartości 14 968,72 zł).

Przewodnicząca Rady Bibliotecznej
Prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

7. DZIAŁALNOŚĆ WYDAWNICZA
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
W ROKU 2013

Czasopisma:

Acta Archaeologica Lodziensia – t. 59
Acta Geographica Lodziensia – t. 101
Art Inquiry. Recherches sur les arts – t. 15
Bulletin de la Société des Science et des Lettres de Łódź.
Série: Recherches sur les Déformations – t. 63/1–3
Folia Medica Lodziensia – t. 40/1–2
Prace Polonistyczne – t. 68
Przegląd Socjologiczny – t. 62/1–4
Rozprawy Komisji Językowej – t. 59
Studia Prawno-Ekonomiczne – t. 87, 88, 89, 90
Studia Wyborcze – t. 15, 16
Zagadnienia Rodzajów Literackich – t. 56/1–2

Serie wydawnicze:

Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego – t. 66
Sylwetki Łódzkich Uczonych: zeszyt 110 – Profesor Andrzej Jocz, zeszyt 113 – Profesor Andrzej Koziarski, zeszyt 114 – Profesor Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz
Szlakami Nauki – t. 39, *Tourism and the transformation of large cities in the post-communist countries of Central and Eastern Europe* – Waldemar Cudny, Tomasz Michalski i Rafał Roubą

Książki:

Folklor jako inspiracja twórczości wybranych kompozytorów słowiańskich XIX i XX wieku – Anna Liszewska
Ludzie matematyki łódzkiej – Zbigniew Jerzy Jakubowski
Mocarze czasu – pomnikowe drzewa w świecie i na ziemi łódzkiej – Janusz Hereźniak
Moja Droga do Nauki Część 7 – redaktor Maciej Pawlik
Mój ojciec porucznik rezerwy Tadeusz Poklewski-Koziół 7 X 1890-10 VII 1942 – Tadeusz Szczepan Poklewski-Koziół
Profesor Adam Szpunar 1913-2002 – redaktor Wojciech Katner

Selectet Medieval and Religious Themes in the Works of C. S. Lewis and J. R. R. Tolkien – Andrzej Wicher

Szkoły i Zespoły Naukowe Łodzi Akademickiej. Przeszłość – Terazniejszość – Przyszłość. Łódzka szkoła automatyki – redaktor Ewa Marynowicz-Hetka

Wille fabrykanckie 1870-1939 – Krzysztof Stefański

Redaktor Naczelny Wydawnictw ŁTN
Prof. dr hab. Wanda Małgorzata Krajewska

8. SPRAWOZDANIE FINASOWE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
ZA ROK 2013

Wprowadzenie do sprawozdania finansowego

1. Nazwa i siedziba firmy

Łódzkie Towarzystwo Naukowe
90-505 Łódź, ul. M. Skłodowskiej-Curie 11

Cel działania

Popieranie rozwoju nauki we wszelkich dziedzinach, ze szczególnym uwzględnieniem dziedzin ważnych dla m. Łodzi i regionu oraz rozbudzanie życia naukowego w terenie. Towarzystwo dąży do zespolenia środowiska naukowego m. Łodzi i regionu oraz jest wyrazicielem jego dążeń w stosunku do władz i społeczeństwa.

Organ prowadzący rejestr

Sąd Rejonowy dla Łodzi-Śródmieścia w Łodzi XX Wydział Krajowego Rejestru Sądowego – Rejestr Stowarzyszeń, Innych Organizacji Społecznych i Zawodowych, Fundacji oraz Publicznych Zakładów Opieki Zdrowotnej. Nr KRS 0000090256.

2. Roczne sprawozdanie finansowe za okres od 01.01.2013 r. do 31.12.2013 r.

3. Roczne sprawozdanie sporządzono przy założeniu kontynuowania działalności statutowej przez Towarzystwo przez co najmniej 12 kolejnych miesięcy i dłużej; nie są nam znane okoliczności, które wskazywałyby na istnienie poważnych zagrożeń dla kontynuowania przez ŁTN działalności.

4. Aktywa i pasywa wyceniono według zasad określonych ustawą o rachunkowości z tym, że:

a) do amortyzacji środków trwałych jednostka stosuje stawki przewidziane w Wykazie rocznych stawek amortyzacyjnych i stanowiącym załącznik do ustawy podatkowej. Środki trwale amortyzuje się metodą liniową.

b) stany i rozchody objętych ewidencją ilościowo-wartościową wydawnictw własnych wycenia się według cen sprzedaży netto.

Łódź, dnia 10 marca 2014 r.

BILANS

Aktywa	Stan na	
	31.12.2013	31.12.2012
A. Aktywa trwałe	4 357,58	8 738,45
I. Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
1. Koszty zakończonych prac rozwojowych	0,00	0,00
2. Wartość firmy	0,00	0,00
3. Inne wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
4. Zaliczki na wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
II. Rzeczowe aktywa trwałe	4 357,58	8 738,45
1. Środki trwałe	4 357,58	8 738,45
a) grunty (w tym prawo użytkowania wieczystego gruntu)	0,00	0,00
b) budynki, lokale i obiekty inżynierii lądowej i wodnej	0,00	0,00
c) urządzenia techniczne i maszyny	1 131,73	1 778,43
d) środki transportu	0,00	0,00
e) inne środki trwałe	3 225,85	6 960,02
2. Środki trwałe w budowie	0,00	0,00
3. Zaliczki na środki trwałe w budowie	0,00	0,00
III. Należności długoterminowe	0,00	0,00
1. Od jednostek powiązanych	0,00	0,00
2. Od pozostałych jednostek	0,00	0,00
IV. Inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
1. Nieruchomości	0,00	0,00
2. Wartości niematerialne i prawne	0,00	0,00
3. Długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
a) w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b) w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne długoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
4. Inne inwestycje długoterminowe	0,00	0,00
V. Długoterminowe rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
1. Aktywa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Inne rozliczenia międzyokresowe	0,00	0,00
B. Aktywa obrotowe	832 792,31	629 414,96
I. Zapasy	630 966,00	449 386,63
1. Materiały	0,00	0,00
2. Półprodukty i produkty w toku	0,00	2 920,00
3. Produkty gotowe	630 966,00	446 466,63
4. Towary	0,00	0,00
5. Zaliczki na dostawy	0,00	0,00
II. Należności krótkoterminowe	44 310,62	36 390,32
1. Należności od jednostek powiązanych	0,00	0,00

a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	0,00	0,00
- do 12 miesięcy	0,00	0,00
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b) inne	0,00	0,00
2. Należności od pozostałych jednostek	44 310,62	36 390,32
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie spłaty:	38 610,62	36 078,32
- do 12 miesięcy	38 565,61	36 033,32
- powyżej 12 miesięcy	45,01	45,00
b) z tytułu podatków, dotacji, ceł, ubezpieczeń społecznych i zdrowotnych oraz innych świadczeń	5 700,00	312,00
c) inne	0,00	0,00
d) dochodzone na drodze sądowej	0,00	0,00
III. Inwestycje krótkoterminowe	155 093,60	138 506,29
1. Krótkoterminowe aktywa finansowe	155 093,60	138 506,29
a) w jednostkach powiązanych	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
b) w pozostałych jednostkach	0,00	0,00
- udziały lub akcje	0,00	0,00
- inne papiery wartościowe	0,00	0,00
- udzielone pożyczki	0,00	0,00
- inne krótkoterminowe aktywa finansowe	0,00	0,00
c) środki pieniężne i inne aktywa pieniężne	155 093,60	138 506,29
- środki pieniężne w kasie i na rachunkach	155 093,60	138 506,29
- inne środki pieniężne	0,00	0,00
- inne aktywa pieniężne	0,00	0,00
2. Inne inwestycje krótkoterminowe	0,00	0,00
IV. Krótkoterminowe rozliczenia międzyokresowe	2 422,09	5 131,72
Aktywa razem	837 149,89	638 153,41
Pasywa	Stan na	
	31.12.2013	31.12.2012
A. Kapitał (fundusz) własny	580 430,75	470 731,41
I. Kapitał (fundusz) podstawowy	0,00	0,00
II. Należne wpłaty na kapitał podstawowy (wielkość ujemna)	0,00	0,00
III. Udziały (akcje) własne (wielkość ujemna)	0,00	0,00
IV. Kapitał (fundusz) zapasowy	470 731,41	544 555,75
V. Kapitał (fundusz) z aktualizacji wyceny	0,00	0,00
VI. Pozostałe kapitały (fundusze) rezerwowe	0,00	0,00
VII. Zysk (strata) z lat ubiegłych	0,00	0,00
VIII. Zysk (strata) netto	109 699,34	-73 824,34
IX. Odpisy z zysku netto w ciągu roku obrotowego (wielkość ujemna)	0,00	0,00
B. Zobowiązania i rezerwy na zobowiązania	256 719,14	167 422,00
I. Rezerwy na zobowiązania	0,00	0,00
1. Rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego	0,00	0,00
2. Rezerwa na świadczenia emerytalne i podobne	0,00	0,00
- długoterminowa	0,00	0,00

- krótkoterminowa	0,00	0,00
3.Pozostałe rezerwy	0,00	0,00
- długoterminowa	0,00	0,00
- krótkoterminowa	0,00	0,00
II. Zobowiązania długoterminowe	0,00	0,00
1.Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
2.Wobec pozostałych jednostek	0,00	0,00
a) kredyty i pożyczki	0,00	0,00
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
d) inne	0,00	0,00
III. Zobowiązania krótkoterminowe	255 863,21	136 198,97
1.Wobec jednostek powiązanych	0,00	0,00
a) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	0,00	0,00
- do 12 miesięcy	0,00	0,00
- powyżej 12 miesięcy	0,00	0,00
b) inne	0,00	0,00
2.Wobec pozostałych jednostek	255 863,21	136 198,97
a) kredyty i pożyczki	0,00	0,00
b) z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	0,00	0,00
c) inne zobowiązania finansowe	0,00	0,00
d) z tytułu dostaw i usług, o okresie wymagalności:	173 838,03	66 095,87
- do 12 miesięcy	162 494,04	48 503,33
- powyżej 12 miesięcy	11 343,99	17 592,54
e) zaliczki otrzymane na dostawy	0,00	0,00
f) zobowiązania wekslowe	0,00	0,00
g) z tytułu podatków, ceł, ubezpieczeń i innych świadczeń	25 170,98	28 719,15
h) z tytułu wynagrodzeń	56 563,00	41 119,00
i) inne	291,20	264,95
3.Fundusze specjalne	0,00	0,00
IV. Rozliczenia międzyokresowe	855,93	31 223,03
1.Ujemna wartość firmy	0,00	0,00
2.Inne rozliczenia międzyokresowe	855,93	31 223,03
- długoterminowe	0,00	0,00
- krótkoterminowe	855,93	31 223,03
Pasywa razem	837 149,89	638 153,41

RACHUNEK ZYSKÓW I STRAT

Nazwa pozycji	Kwota za rok	
	OBROTOWY 01.01.2013- 31.12.2013	UBIEGLY 01.01.2012- 31.12.2012
A. Przychody netto ze sprzedaży i zrównane z nimi, w tym:	245 970,03	90 327,47
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
I. Przychody netto ze sprzedaży produktów	69 774,65	82 082,08
II. Zmiana stanu produktów (zwiększenie - wartość dodatnia, zmniejszenie - wartość ujemna)	176 195,38	8 245,39
III. Koszt wytworzenia produktów na własne potrzeby jednostki	0,00	0,00
IV. Przychody netto ze sprzedaży towarów i materiałów	0,00	0,00
B. Koszty działalności operacyjnej	901 089,26	860 593,97
I. Amortyzacja	7 009,71	20 721,25
II. Zużycie materiałów i energii	56 064,13	62 747,45
III. Usługi obce	412 552,33	294 498,13
IV. Podatki i opłaty, w tym:	35 494,32	30 306,38
- podatek akcyzowy	0,00	0,00
V. Wynagrodzenia	306 078,38	356 082,96
VI. Ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	38 978,89	39 955,98
VII. Pozostałe koszty rodzajowe	44 911,50	56 281,82
VIII. Wartość sprzedanych towarów i materiałów	0,00	0,00
C. Zysk (strata) ze sprzedaży (A-B)	-655 119,23	-770 266,50
D. Pozostałe przychody operacyjne	821 234,78	762 275,04
I. Zysk ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
II. Dotacje	420 258,17	462 991,18
III. Inne przychody operacyjne	400 976,61	299 283,86
E. Pozostałe koszty operacyjne	56 800,06	68 364,09
I. Strata ze zbycia niefinansowych aktywów trwałych	0,00	0,00
II. Aktualizacja wartości aktywów niefinansowych	0,00	0,00
III. Inne koszty operacyjne	56 800,06	68 364,09
F. Zysk (strata) z działalności operacyjnej (C+D-E)	109 315,49	-76 355,55
G. Przychody finansowe	1 784,20	6 160,31
I. Dywidendy i udziały w zyskach, w tym:	0,00	0,00
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Odsetki, w tym:	1 784,20	6 160,31
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
III. Zysk ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
IV. Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
V. Inne	0,00	0,00
H. Koszty finansowe	1 400,35	3 629,10
I. Odsetki, w tym:	0,00	232,49
- od jednostek powiązanych	0,00	0,00
II. Strata ze zbycia inwestycji	0,00	0,00
III. Aktualizacja wartości inwestycji	0,00	0,00
IV. Inne	1 400,35	3 396,61
I. Zysk (strata) z działalności gospodarczej (F+G-H)	109 699,34	-73 824,34

J. Wynik zdarzeń nadzwyczajnych (J.I.-J.II.)	0,00	0,00
I. Zyski nadzwyczajne	0,00	0,00
II. Straty nadzwyczajne	0,00	0,00
K. Zysk (strata) brutto (I +/- J)	109 699,34	-73 824,34
L. Podatek dochodowy	0,00	0,00
M. Pozostałe obowiązkowe zmniejszenia zysku (zwiększenia straty)	0,00	0,00
N. Zysk (strata) netto (K-L-M)	109 699,34	-73 824,34

Podpisali:

Prezes ŁTN – *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*,
Wiceprezes ŁTN – *prof. dr hab. Maciej Pawlik*,
Wiceprezes ŁTN – *prof. dr hab. Kazimierz Jędrzejewski*,
Sekretarz Generalny ŁTN – *prof. dr hab. Wanda M. Krajewska*,
Zastępca Sekretarza Generalnego – *prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka*,
Zastępca Sekretarza Generalnego – *prof. dr hab. Antoni Różalski*,
Dyrektor Biura – *dr Edward Karasiński*

Biuro Rachunkowe
Stanisław Włodarczyk

Skarbnik ŁTN
Prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki

9. SPRAWOZDANIE
Z UZYSKANIA I WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW
Z TYTUŁU 1% ODPISU OD PODATKU
OD OSÓB FIZYCZNYCH

Jednym z celów statutowych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest promocja wiedzy, działalności wydawniczej oraz popularyzacja wiedzy. Adresatem tej działalności jest społeczność miasta Łodzi, a w szczególności uczniowie szkół licealnych, gimnazjalnych i podstawowych.

W 2013 roku z 1% odpisu od podatku wpłynęła na konto Towarzystwa kwota 14 221,45 zł (94,38% wpłat z Łodzi, 5,62% spoza Łodzi).

Kwota została wykorzystana na działalność statutową Towarzystwa.

Sprawozdanie podpisał *dr Edward Karasiński*, Dyrektor Biura ŁTN

CZEŚĆ II
SPRAWY CZŁONKOWSKIE

1. WŁADZE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

1.1. Prezydium Zarządu

Prezes	– prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Wiceprezes	– prof. dr hab. Maciej Pawlik
Wiceprezes	– prof. dr hab. Kazimierz Jędrzejewski
Sekretarz Generalny	– prof. dr hab. Wanda M. Krajewska
Z-ca Sekretarza Generalnego	– prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka
Z-ca Sekretarza Generalnego	– prof. dr hab. Antoni Różalski
Skarbnik	– prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki
Dyrektor Biura	– dr Edward Karasiński

1.2. Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

†prof. dr hab. A. Sławomir Gala
prof. dr hab. Maria Wichowa
prof. dr hab. Andrzej Wicher
prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa
prof. dr hab. Ryszard Dębski
prof. dr hab. Bogusława Urbaniak
prof. dr hab. Janusz Markowski
prof. dr hab. Joanna Wibig
prof. dr hab. Witold Ciesielski
prof. dr hab. Marek Pawlikowski
prof. dr hab. Ryszard Markert
dr hab. Katarzyna Winczyk
prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
prof. dr hab. Andrzej Heim
prof. WSInf. dr Janusz Lipiński
prof. Krystyna Juszyńska
prof. Andrzej Jocz
prof. dr hab. Marek Pabich

1.3. Komisja Rewizyjna

prof. dr hab. Marian Głosek – przewodniczący
prof. dr hab. Gabriela Meleń-Mucha – wiceprzewodnicząca
prof. dr hab. Janina Jakubowska-Gabara
prof. dr hab. Kazimierz Kopias
prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz

1.4. Władze Wydziałów

Wydział I

Przewodniczący	– †prof. dr hab. A. Sławomir Gala
Wiceprzewodnicząca	– prof. dr hab. Maria Wichowa
Sekretarz	– prof. dr hab. Andrzej Wicher

Wydział II

Przewodniczący	– prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Ryszard Dębski
Sekretarz	– prof. dr hab. Bogusława Urbaniak

Wydział III

Przewodniczący	– prof. dr hab. Janusz Markowski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Joanna Wibig
Sekretarz	– prof. dr hab. Witold Ciesielski

Wydział IV

Przewodniczący	– prof. dr hab. Marek Pawlikowski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Ryszard Markert
Sekretarz	– dr hab. Katarzyna Winczyk

Wydział V

Przewodniczący	– prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
Wiceprzewodniczący	– prof. dr hab. Andrzej Heim
Sekretarz	– prof. WSIInf. dr Janusz Lipiński

Wydział VI

Przewodnicząca	– prof. Krystyna Juszyńska
Wiceprzewodniczący	– prof. Andrzej Jocz
Sekretarz	– prof. dr hab. Marek Pabich

1.5. Kapituła Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. Ryszard Hunger
prof. dr hab. Maciej Pawlik
prof. dr hab. Zygfryd Rymaszewski
†prof. dr hab. Romuald Skowroński
prof. dr hab. Janusz Szosland
prof. dr hab. Leszek Wojtczak

1.6. Kapituła Nagrody Naukowej ŁTN

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. dr hab. Maria Magdalena Blombergowa
†prof. dr hab. A. Sławomir Gala
prof. dr Eur.-Ing. Andrzej Koziarski
prof. Krystyna Juszyńska
prof. dr hab. Janusz Markowski
prof. dr hab. Marek Pawlikowski

1.7. Kapituła Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk

prof. dr hab. Stanisław Liszewski – przewodniczący
prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka
prof. dr hab. Maria Mendel
prof. dr hab. Jerzy Szmagański
prof. dr hab. Bogusław Śliwerski

1.8. Rada Programowa Wykładów dla Doktorantów

Przewodniczący – prof. dr hab. Stanisław Liszewski
Sekretarz – prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka
Członkowie – †prof. dr hab. A. Sławomir Gala
prof. dr hab. Eleonora Bielawska-Batorowicz
prof. dr hab. Elżbieta Szkułat
prof. dr hab. Wojciech Wolf

1.9. Redakcja Naczelna Wydawnictw ŁTN

Redaktor Naczelny	–	prof. dr hab. Wanda M. Krajewska
Sekretarz	–	dr Edward Karasiński
Członkowie	–	prof. dr hab. Krystyna Czyżewska †prof. dr hab. A. Sławomir Gala prof. dr hab. Jan Szymczak

1.10. Redakcje czasopism naukowych, wydawnictw seryjnych i innych Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w kadencji 01.01.2013–31.12.2015

Acta Archaeologica Lodziensia

prof. dr hab. Witold Świątosławski	Redaktor Naczelny
mgr Tomasz Kurasiński	Sekretarz Redakcji

Acta Geographica Lodziensia

prof. dr hab. Krystyna Turkowska	Redaktor Naczelna
dr Danuta Dzieduszyńska	Sekretarz Redakcji

Art Inquiry. Recherches sur les Arts

prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński	Redaktor Naczelny
prof. dr hab. Andrzej Marian Bartczak	Członek Redakcji
prof. dr hab. Ryszard W. Kluszczyński	Członek Redakcji
prof. dr hab. Krzysztof Stefański	Członek Redakcji
dr Paulina Sztabińska	Sekretarz Redakcji

Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź.

Série: Recherches sur les Déformations

prof. dr hab. Julian Ławrynowicz	Redaktor Naczelny
dr Jerzy Rutkowski	Sekretarz Redakcji

Folia Medica Lodziensia

dr hab. n. med. Katarzyna Winczyk	Redaktor Naczelna
dr hab. n. med. Krzysztof Wranicz	Zastępca Redaktora Naczelnego
dr n. med. Karolina Beda	Sekretarz Redakcji
mgr Jacek Świątosławski	Sekretarz Techniczny

Prace Polonistyczne

prof. dr hab. Wiesław Pusz	Redaktor Naczelny
dr Marzena Karwowska	Zastępca Redaktora Naczelnego
dr Słowinia Tynecka-Makowska	Sekretarz Redakcji

Przegląd Socjologiczny

prof. dr hab. Jolanta Kulpińska	Redaktor Naczelna
prof. dr hab. Zbigniew Bokszański	Członek Redakcji
prof. dr hab. Marek Czyżewski	Członek Redakcji
prof. dr hab. Kaja Kaźmierska	Członek Redakcji
prof. dr hab. Krystyna Lutyńska	Członek Redakcji
prof. dr hab. Paweł Starosta	Członek Redakcji
prof. dr hab. Wielisława Warzywoda-Kruszyńska	Członek Redakcji
mgr Iwonna Kociemska	Sekretarz Redakcji

Rozprawy Komisji Językowej

† prof. dr hab. A. Sławomir Gala	Redaktor Naczelny
dr hab. Irena Jaros	Sekretarz Redakcji

Studia Prawno-Ekonomiczne

prof. dr hab. Anna Pikulska-Radowska	Redaktor Naczelny
prof. dr hab. Agnieszka Liszewska	Zastępca Redaktora Naczelnego
dr Dagmara Skrzywanek-Jaworska	Sekretarz Redakcji Prawniczej
prof. dr hab. Piotr Urbanek	Zastępca Redaktora Naczelnego
dr hab. Waldemar Florczak	Sekretarz Redakcji Ekonomicznej

Studia Wyborcze

prof. dr hab. Krzysztof Skotnicki	Redaktor Naczelny
dr Anna Rakowska-Trela	Sekretarz Redakcji

Zagadnienia Rodzajów Literackich

prof. dr hab. Jarosław Płuciennik	Redaktor Naczelny
prof. dr hab. Joanna Jabłkowska	Członek Redakcji
prof. Craig Hamilton	Członek Redakcji
prof. dr Reinhard Ibler	Członek Redakcji
mgr Michał Wróblewski	Członek Redakcji
mgr Agnieszka Śliz	Sekretarz Redakcji

Sprawozdania z Czynności i Posiedzeń Naukowych ŁTN

prof. dr hab. Krystyna Czyżewska   Redaktor Serii
mgr Katarzyna Lelewska   Sekretarz Redakcji

Sylwetki Łódzkich Uczonych

dr Edward Karasiński   Redaktor Serii

Szlakami Nauki

prof. dr hab. Stanisław Liszewski   Redaktor Serii

Doktorzy Honoris Causa Łódzkich Uczelni

mgr Elżbieta Paradowska   Redaktor

Informator Nauki Łódzkiej. Stopnie, tytuły naukowe, stanowiska profesorskie

dr Edward Karasiński   Redaktor

Szkoły i Zespoły Naukowe Łodzi

prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka   Redaktor

Moja Droga do Nauki

prof. dr hab. Maciej Pawlik   Redaktor

Panorama Łódzkiej Nauki

prof. dr hab. n. med. Kazimierz Jędrzejewski Redaktor

Rektorzy Państwowych Wyższych Uczelni w Łodzi

mgr Elżbieta Paradowska   Redaktor

1.11. Rada Biblioteczna

prof. dr hab. Hanna Tadeusiewicz – przewodnicząca
prof. dr hab. Krzysztof Januskiewicz
prof. dr hab. Adam Jaworski
prof. dr hab. Ryszard Markert
prof. dr hab. Wanda Nowakowska
prof. dr hab. Ilona Skupińska-Lövset

1.12. Biuro Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Biuro ŁTN czynne jest od poniedziałku do piątku w godzinach od 8.00 do 16.00.

W Biurze zatrudnione były następujące osoby:

dr Edward Karasiński	–	dyrektor biura (1/2 etatu)
mgr Renata Antosik	–	referent ds. finansowych
Ewa Förster	–	sprzątaczką
mgr Violetta Józwiak	–	pracownik biurowy (1/2 etatu)
Robert Kamiński	–	bibliotekarz
mgr Katarzyna Lelewska	–	referent ds. popularyzacji nauki
mgr Joanna Sadowska	–	pracownik administracyjny (1/2 etatu)

2. CZŁONKOWIE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

2.1. Członkowie zwyczajni

Wydział I

Mariola Grażyna Antczak	Barbara Lewandowska-Tomaszczyk
Anna Bednarczyk	Piotr Łukowski
Eleonora Bielawska-Batorowicz	Eliza Małek
Tadeusz Błażejowski	Ewa Marynowicz-Hetka
Barbara Bogołębska	Bogdan Mazan
Piotr Cap	Kazimierz Michalewski
Teresa Cieślukowska	Georgi Minczew
Tomasz Cieślak	Barbara Olaszek
Marek Cybulski	Bożena Ostromięcka-Frączak
Olga Czerniawska	Jacek Piekarski
Jadwiga Czerwińska	Krystyna Płachcińska
Feliks Czyżewski	Jarosław Pluciennik
Zbigniew Danek	Krystyna Poklewska
Maria Edelson	Wiesław Pusz
†Adam Sławomir Gala	Krystyna Ratajska
Artur Gałkowski	Grażyna Rytter
Grzegorz Gazda	Agnieszka Salska
Gerhard Giesemann	Dorota Samborska-Kukuć
Joanna Jabłkowska	Jadwiga Sobczak
Irena Janicka-Świdowska	Jan Sosnowski
Irena Jaros	Joanna Sowa
Teresa Jaroszevska	Piotr Stalmaszczyk
Alicja Kacprzak	Zdzisława Staszewska
Anna Maria Komornicka	Anna Strokowska
Małgorzata Korytkowska	Adela Styczyńska
Alina Kowalczyk	Sławomir Sztobryn
Anna Krupska-Perek	Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz
Barbara Kudra	Bogusław Śliwerski
Krystyna Kujawińska-Courtney	Joanna Ślósarska
Anna Kuligowska-Korzeniewska	Teresa Świętosławska
Zenon Seweryn Leszczyński	Hanna Tadeusiewicz
Maria Lesz-Duk	Konrad Witold Tatarowski

Jadwiga Uchman
 Elżbieta Umińska-Tytoń
 Ewa Waniek-Klimczak
 Anna Warda
 Andrzej Wichor
 Maria Wichowa
 Jarosław Wierziński

Krzysztof Witczak
 †Maria Witkowska-Gutkowska
 Barbara Wolska
 Hanna Zalewska-Jura
 Rafał Zarębski
 Grażyna Zarzycka
 Robert Zawadzki

Wydział II

Kazimierz Badziak
 Stefan Banasiak
 Marek Belka
 Teresa Bińczycka-Majewska
 Maria Magdalena Blombergowa
 Leon Tadeusz Błaszczak
 Armian Bohnet
 †Witold Broniewicz
 Mirosław Cygański
 Krzysztof Cyrek
 Małgorzata Dąbrowska
 Teresa Dębowska-Romanowska
 Ryszard Dębski
 Jerzy Dietl
 Michał Domagała
 Lucyna Domańska
 Czesław Domański
 Zofia Duniewska
 Antoni Duraj Jan
 Henryk Dzwonkowski
 Andrzej Piotr Felchner
 Jan Gajda
 Marian Głosek
 Albin Głowacki
 Zygmunt Gostkowski
 Krzysztof Goźdz-Roszkowski
 Dariusz Maciej Górecki
 Marek Górski
 Tadeusz Grabarczyk
 Bogdan Gregor
 Jerzy Grobis
 Ryszard Grygiel

Tomasz Grzegorzczak
 Brunon Hołyst
 Krzysztof Indecki
 Zdzisława Janowska
 Tadeusz Janusz
 Barbara Jaworska-Dębska
 Aleksandra Jewtuchowicz
 Grażyna Juszcak-Szumacher
 Leszek Kajzer
 Grażyna Ewa Karpińska
 Wojciech Katner
 Kaja Kaźmierska
 Ryszard Kleszcz
 Jerzy Kmiecinski
 Bronisława Kopczyńska-Jaworska
 Stefan Krajewski
 Małgorzata Król
 Maria Królikowska-Olczak
 Elżbieta Kryńska
 Jolanta Kulpińska
 Eugeniusz Kwiatkowski
 Andrzej Lech
 Stefan Lelental
 †Henryk Lewandowski
 Biruta Lewaszkiewicz-Petrykowska
 Agnieszka Liszewska
 Nina Łapińska-Sobczak
 Jerzy Maik
 Michał Majsterek
 Andrzej Marciniak
 Anna Marciniak-Kajzer
 Jacek Matuszewski

Grzegorz Michalski	Wacława Starzyńska
Mariusz Mielczarek	Alicja Stępień-Kuczyńska
Bożena Mikołajczyk	Jadwiga Suchecka
Zofia Mikołajczyk	Bogdan Suchecki
Władysław Milo	Wojciech Szczygielski
Halina Mortimer-Szymczak	Jan Jacek Sztudynger
Maria Nartowicz-Kot	Alicja Szymczak
Adam Nowaczyk	Jan Szymczak
Włodzimierz Nykiel	Tadeusz Szymczak
Ewa Olejniczak-Szałowska	Janusz Świerkocki
Ryszard Panasiuk	†Aleksander Swieżawski
Anna Pikulska-Radomska	Witold Świętosławski
Krystyna Piotrowska-Marczak	Łucja Tomaszewicz
Józef Piórczyński	Janusz Tylman
Tadeusz Poklewski-Koziół	Bogusława Urbaniak
Eugeniusz Ponczek	Danuta Walczak-Duraj
Wiesław Puś	Wielisława Warzywoda-Kruszyńska
Małgorzata Pyziak-Szafnicka	Aleksander Welfe
Zbigniew Rau	†Władysław Welfe
Stanisław Rudolf	Halina Worach-Kardas
Zygryd Rymaszewski	Barbara Wójcicka
Jolanta Sadowska	Teresa Wyka
Michał Seweryński	Mirosław Wypych
Krzysztof Skotnicki	Stanisław Marian Zajączkowski
Ilona Skupińska-Lövset	Marek Zirk-Sadowski
Małgorzata Stahl	Elżbieta Żółtowska

Wydział III

Adam Bald	Marek Główna
Edward Bald	Janusz Hereźniak
Jerzy Bańbura	Ryszard Jajte
Tadeusz Bartczak	Janina Jakubowska-Gabara
Maria Bryszewska	Zbigniew Jakubowski
Grzegorz Bujacz	Adam Jaworski
Witold Jan Ciesielski	Iwona Jażdżewska
Krystyna Czyżewska	Krzysztof Jażdżewski
Jarosław Dziadek	Paweł Jokiel
Jerzy Dzieciuchowicz	Zofia Józwiak
Józef Edward Dziegieć	Zofia Kiliańska
Krzysztof Fortuniak	Zbigniew Klajnert
Barbara Gabara	Kazimierz Kłysik

Leokadia Kłyszajko-Stefanowicz	Maria Mucha
Andrzej Kononowicz	Romuald Olaczek
Krzysztof Kożuchowski	Andrzej Piechocki
Wanda Małgorzata Krajewska	Henryk Czesław Piekarski
Jerzy Kroh	Barbara Rakowska
Andrzej Kruk	Jakub Rembieniński
Bogusław Kryczka	Waldyr Rodrigues
Józef Kurowski	Stanisław Romanowski
Maria Kwiatkowska	Barbara Różalska
Dominique Jan Maria Lambert	Antoni Różalski
Stanisław Laskowski	Jacek Siciński
Jarosław Lewkowski	Aleksandra Skowrońska
Wanda Leyko	†Romuald Skowroński
Jan Zbigniew Leśnikowski	Andrzej Suliborski
Ryszard Stanisław Ligowski	†Claude Surry
Anna Lipińska	Elżbieta Szkurlat
Stanisław Liszewski	Krystyna Turkowska
Julian Ławrynowicz	Maria Turowska
Maria Ławrynowicz	Henryk Urbanek
Andrzej Łuczak	Barbara Wachowicz
Ireneusz Majsterek	†Włodzimierz Waliszewski
Zygmunt Maksymiuk	Zofia Walter
Cecylia Malinowska-Adamska	Aurelia Urszula Warcholińska
Barbara Manikowska	Joanna Wibig
Janusz Markowski	Władysław Wilczyński
Andrzej Matczak	Andrzej Włochowicz
Maria Michalska	Bogdan Włodarczyk
Jan Michalski	Leszek Wojtczak
Leon Mikołajczyk	Anita Magdalena Wolaniuk
Magdalena Mikołajczyk-Chmiela	Janusz Zakrzewski
Grzegorz Młostoń	Ilona Zasada
Marek Moneta	Elżbieta Żądzińska

Wydział IV

Adam Antczak	Ludomir Bienias
†Stanisław Barcikowski	Andrzej Bieńkiewicz
Hieronim Bartel	Jerzy Bodalski
Jacek Bartkowiak	Jan Brzeziński
Jan Baszczyński	Krzysztof Buczyłko
Jan Berner	Krzysztof Chiżyński
Tadeusz Biegański	Danuta Chlebna-Sokół

Witold Chrzanowski	Elżbieta Mikiciuk-Olasik
Elżbieta Czarnecka	Joanna Narbutt
Małgorzata Czyż	Zofia Olszewska
Józef Drzewoski	Anastazy Omulecki
Tomasz Durko	Daria Orszulak-Michalak
Jakub Fichna	†Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz
Jan Henryk Goch	Wielisław Papierz
Maria Gołębiowska	Wiesława Partyka
Paweł Górski	Marek Pawlikowski
Janusz Greger	Janusz Henryk Piekarski
Andrzej Grzegorzewski	Halina Plewińska
Juliusz Horoszewicz	Anna Płachcińska
Kazimierz Jędrzejewski	Lech Pomorski
Marlena Juszcak	Andrzej Radek
Małgorzata Karbownik-Lewińska	Tadeusz Robak
Agata Karowicz-Bilińska	Stefan Rosset
Jarosław Kasprzak	Jacek Roźniecki
Józef Kędziora	Krzysztof Selmaj
Andrzej Klimek	Ewa Sewerynek
Józef Kobos	Piotr Sieroszewski
Jan Komorowski	Piotr Smolewski
Tomasz Jan Kostka	Marek Sosnowski
Radzisław Kordek	Jerzy Stańczyk
Barbara Kotelko	Ludomir Stefańczyk
Marek Leszek Kowalski	Henryk Stępień
Urszula Kowalska-Koprek	Jerzy Supady
Euzebiusz Krykowski	Jacek Suzin
Maria Krzemińska-Pakuła	Marek Synder
Jolanta Kujawa	Irena Szadkowska-Stańczyk
Krzysztof Kula	Anna Maria Szadowska
Jolanta Kunert-Radek	Neonila Szeszenia-Dąbrowska
Alicja Kurnatowska	Marian Szpakowski
Andrzej Kurnatowski	Jolanta Torzecka
Krzysztof Kuzdak	Wiesława Torzecka
Andrzej Lewiński	Kazimierz Trznadel
Julian Liniecki	Cezary Watała
Józefa Lorenc	Katarzyna Winczyk
Ewa Małecka-Panas	Magdalena Wochna-Sobańska
Ryszard Markert	Leszek Woźniak
Konstanty Markiewicz	Jerzy Krzysztof Wranicz
Gabriela Melań-Mucha	Marek Zawirski

Wydział V

Jan Anuszczyk	Janusz Lipiński
Jan Awrejcewicz	Józef Masajtis
Marek Bartosik	Andrzej Materka
Stanisław Bielecki	Stanisław Mitura
Andrzej Błaszczak	Franciszek Mosiński
Jan Burcan	Andrzej Napieralski
Liliana Teresa Byczkowska-Lipińska	Joanna Anna Olenderek
Krzysztof Dems	†Zdzisław Orzechowski
Marek Dziubiński	Piotr Paneth
Tadeusz Ryszard Fodemski	Tadeusz Paryjczak
Iwona Frydrych	Maciej Pawlik
Dariusz Gawin	Jerzy Petera
Zbigniew Gawroński	Jerzy Porochnicki
Krzysztof Marian Gniotek	Jerzy Prywer
Ryszard Grądzki	Stefan Przewłocki
Andrzej Heim	Ryszard Przybylski
Tadeusz Jackowski	Jerzy Słodowy
Michał Jacymirski	Marek Lucjan Snycerski
Krzysztof Januszkiewicz	Czesław Strumiłło
Edward Jezierski	Paweł Strumiłło
Andrzej Jopkiewicz	Franciszek Strzelczyk
Andrzej Kanicki	†Marian Suchar
Tomasz Kapitaniak	Cezary Wawrzyniec Szczepaniak
Edward Kącki	Janusz Szosland
Piotr Klemm	Krzysztof Ślot
Kazimierz Kopias	Krzysztof Śmigieński
Andrzej Koszmider	Wiktorian Tarnawski
Maria Kotełko	Marek Trombski
Dorota Kozanecka	Janusz Turowski
Andrzej Koziarski	Bogdan Walkowiak
Marian Królak	Bogdan Wendler
Izabella Krucińska	Sławomir Wiak
Bogdan Kruszyński	Bogusław Więcek
Jan Krysiński	Wojciech Wolf
Piotr Kula	Kazimierz Zakrzewski
Stanisław Ledakowicz	Roman Zarzycki
Marek Lefik	Ireneusz Zbiciński
Jerzy Lewandowski	Jerzy Stanisław Zieliński

Wydział VI

Andrzej Bartczak	Wanda Nowakowska
Anna Domańska	Ewelina Nurczyńska-Fidelska
Stanisław Firlej	Andrzej Olszewski
Ryszard Hunger	Marek Pabich
Eleonora Jedlińska	Piotr Sitarski
Anna Jeremus	Krzysztof Stefański
Andrzej Jocz	Marta Szoka
Krystyna Juszyńska	Grzegorz Sztabiński
Ryszard Kluszczyński	Zofia Uzelac
Tomasz Kłys	Bartosz Marek Walczak
Wojciech Tomasz Leder	Anna Wesołowska-Firlej
Jolanta Leman-Zajiček	Irena Wiselka-Cieślak
Małgorzata Leyko	†Jerzy Wolski
Tomasz Majewski	Edward Zajiček
†Ewa Marxen-Wolska	

2.2. Członkowie Honorowi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Juliusz Kleiner (1952)
Tadeusz Kotarbiński (1966)
Stefania Skwarczyńska (1985)
Wacław Markert (1985)
Karol Dejna (1990)
Anna Dylikowa (1991)
Józef Matuszewski (1991)
Zofia Libiszowska (1995)
Zdzisław Ruszczak (1995)
Władysław Gundlach (1996)
Jerzy Starnawski (1998)
Leszek Woźniak (1998)
Zygfried Rymaszewski (1999)
Zygmunt Charzyński (2000)
Maria J. Olszewska (2000)
Witold Ostrowski (2000)
Jan Guzek (2001)
Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz (2001)
Franciszek Wesołowski (2001)
Leokadia Kłyszajko-Stefanowicz (2003)
Tadeusz Krzemiński (2003)

Janusz Szosland (2004)
Władysław Pełczewski (2004)
Wanda Nowakowska (2005)
Marek Pawlikowski (2005)
Andrzej Abramowicz (2006)
Jerzy Mikucki (2007)
Tadeusz Poklewski-Kozieli (2008)
Adela Styczyńska (2008)
Jerzy Kroh (2009)
Jolanta Kulpińska (2009)
Jan Michalski (2009)
Teresa Cieślikowska (2010)
Jerzy Kmieciński (2010)
Edward Karasiński (2011)
Janusz Lipiński (2011)
Halina Mortimer-Szymczak (2011)
Tadeusz Szymczak (2011)
Jan Berner (2012)
Julian Ławrynowicz (2012)
Ewelina Nurczyńska-Fidelska (2012)
Władysław Welfe (2012)
Leszek Wojtczak (2012)
Ewa Marxen-Wolska (2013)
Jerzy Wolski (2013)

2.3. Prezesi Łódzkiego Towarzystwa Naukowego w latach 1936-2013

Teodor M. Vieweger (1937-1945)
[Prezes Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi]
Ludwik A. Kolankowski (1945-1946)
Marian Grotowski (12.05.1946-30.11.1946)
Tadeusz M. Kotarbiński (1946-1966)
Jan Dylík (1966-1973)
Bernard Zabłocki (1974-1982)
Witold Śmiech (1982-1991)
Stanisław Liszewski (od 1991)

2.4. Laureaci Medalu Łódzkiego Twarzystwa Naukowego

Zygryd Rymaszewski [Medal nr 1] (2006)
Wojciech Szygendowski [Medal nr 2] (2006)
Jan Rydz [Medal nr 3] (2006)
Sylwester Pawłowski [Medal nr 4] (2007)
Władysław Gundlach [Medal nr 5] (2007)
Wanda Nowakowska [Medal nr 6] (2007)
Julian Ławrynowicz [Medal nr 7] (2007)
Edward Karasiński [Medal nr 8] (2008)
Janusz Lipiński [Medal nr 9] (2008)
Tadeusz Szymczak [Medal nr 10] (2008)
Jerzy Mikucki [Medal nr 11] (2009)
Maciej Pawlik [Medal nr 12] (2009)
Zofia Brodowska [Medal nr 13] (2009)
Grzegorz Gazda [Medal nr 14] (2010)
Jan Krysiński [Medal nr 15] (2010)
Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz [Medal nr 16] (2010)
Leszek Wojtczak [Medal nr 17] (2010)
Stanisław Liszewski [Medal nr 18] (2011)
Maria Magdalena Blombergowa [Medal nr 19] (2011)
Andrzej Koziarski [Medal nr 20] (2011)
Ewa Marynowicz-Hetka [Medal nr 21] (2011)
Paweł Patora [Medal nr 22] (2011)
Witold Broniewicz [Medal nr 23] (2012)
Krystyna Czyżewska [Medal nr 24] (2012)
Krystyna Juszyńska [Medal nr 25] (2012)
Elżbieta Strumiłło-Dyba [Medal nr 26] (2012)
Leszek Woźniak [Medal nr 27] (2012)
Adam Sławomir Gala [Medal nr 28] (2013)
Ryszard Hunger [Medal nr 29] (2013)
Wanda M. Krajewska [Medal nr 30] (2013)
Janusz Szosland [Medal nr 31] (2013)
Janusz Tylman [Medal nr 32] (2013)

2.5. Laureaci Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Edward Rosset (1980)
Maria J. Olszewska (1981)
Stefania Skwarczyńska (1983)

Marek Pawlikowski (1984)
Tadeusz Godycki-Ćwirko (1985)
Karol Dejna (1986)
Józef Matuszewski (1987)
Julian Ławrynowicz (1988)
Antoni Czernielewski (1989)
Jadwiga Jakubowska (1990)
Witold Śmiech (1991)
Władysław Welfe (1992)
Halina Klatkowa (1993)
Zdzisław Ruszczak (1994)
Władysław Gundlach (1995)
Witold Ostrowski (1996)
Zygryd Rymaszewski (1997)
Stefania Taniewska-Osińska (1998)
Teresa Pajszczyk-Kieszkiewicz (1999)
Maciej Pawlik (2000)
Wanda Nowakowska (2001)
Jerzy Starnawski (2002)
Andrzej Abramowicz (2003)
Tadeusz Krzemiński (2004)
Maria Krzemińska-Pakuła (2005)
Czesław Strumiłło (2006)
Marek Pawlikowski (2007)
Leokadia Kłyszajko-Stefanowicz (2008)
Tadeusz Błażejowski (2009)
Janusz Szosland (2010)
Adam Sławomir Gala (2011)
Romuald Olaczek (2012)
Tadeusz Robak (2013)

2.6. Laureaci Nagrody ŁTN im. Profesor Ireny Lepalczyk za prace badawcze z zakresu pedagogiki społecznej

Nagrody nie przyznano (2005)
Hanna Kubicka (2006)
Mariusz Cichosz (2007)
Elżbieta Czykwin (2008)
Ewa Jarosz (2009)
Ewa Wysocka (2010)
Wioleta Danilewicz (2011)

Edyta Januszewska (2011) – wyróżnienie
Arkadiusz Żukiewicz (2011) – wyróżnienie
Danuta Lalak (2012)
Bohdan Cyrański (2013)
Anna Nowak (2013) – wyróżnienie

3. NOWI CZŁONKOWIE HONOROWI ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Wydział VI – Sztuki i Nauk o Sztuce ŁTN

Łódź, 26.02.2013 r.

WNIOSEK **o przyznanie prof. dr hab. Ewie Marxen-Wolskiej** **członkostwa honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Do Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
w miejscu

Zarząd Wydziału VI ŁTN składa wniosek o nadanie **prof. dr hab. Ewie Marxen-Wolskiej** tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

W załączeniu dwie rekomendacje.

Przewodnicząca Wydziału VI ŁTN
Prof. dr Krystyna Juszyńska

WNIOSEK **o przyznanie doc. Jerzemu Wolskiemu** **członkostwa honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

Do Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
w miejscu

Zarząd Wydziału VI ŁTN składa wniosek o nadanie **doc. Jerzemu Wolskiemu** tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

W załączeniu dwie rekomendacje.

Przewodnicząca Wydziału VI ŁTN
Prof. dr Krystyna Juszyńska

Opinia
o Pani Prof. dr hab. Ewie Marxen-Wolskiej i o Panu Docencie Jerzym
Wolskim w związku z wnioskiem Zarządu Wydziału VI ŁTN
o nadanie tytułu członka honorowego ŁTN

Pani Profesor dr hab. Ewa Marxen-Wolska i Pan Docent Jerzy Wolski należą do najwyżej cenionych w świecie konserwatorów dzieł sztuki.

Absolwenci szacownej Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie, a Pani Profesor także jako magister historii sztuki po studiach z tego zakresu na Uniwersytecie Jagiellońskim, rozpoczęli swoją pracę zawodową w Toruniu w 1952 roku.

Związani najpierw z Państwowym Przedsiębiorstwem Pracowni Konserwacji Zabytków od 1956 roku zostali pracownikami naukowymi Katedry Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, pozostając w tej uczelni do 1975 roku, pełniąc kierownicze funkcje i zdobywając dalsze stopnie naukowe.

Profesor Ewa Marxen-Wolska uzyskuje także stopień doktora filozofii w zakresie historii sztuki na Uniwersytecie im. Mikołaja Kopernika w Toruniu w 1973 roku, a następnie – stopień docenta w tej uczelni, a stopień ten także Uniwersytet w Toruniu przyznaje Jerzemu Wolskiemu (po „przejściu” odpowiednich procedur kwalifikacyjnych).

Po przeniesieniu do Łodzi w 1975 roku oboje Państwo Wolscy podejmują pracę w Muzeum Sztuki (gdzie tuż po wojnie w 1945 roku ojciec Pani Profesor – wielkiej miary konserwator Jan Marxen przystosowywał wnętrza Pałacu Poznańskiego przy ulicy Więckowskiego 36 do potrzeb organizowanego tam Muzeum Sztuki!).

Później pracują w Urzędzie Konserwacji Zabytków Miasta Łodzi, a w roku 1992 Pani docent Ewa Marxen-Wolska zostaje powołana na stanowisko profesora nadzwyczajnego w reaktywowanym po 40 latach kierunku studiów z historii sztuki na Uniwersytecie Łódzkim, a w lipcu 1997 roku otrzymuje tytuł profesora. Wiele lat prowadziła tam zajęcia z konserwacji i ochrony zabytków. Była promotorem pierwszej pracy magisterskiej w na nowo powołanym Zakładzie Historii Sztuki UŁ.

W roku 1996 oboje Państwo Wolscy zostają członkami nowo utworzonego w Łódzkim Towarzystwie Naukowym Wydziału VI – Sztuki i Nauk o Sztuce.

Państwo Ewa i Jerzy Wolscy są autorami licznych publikacji naukowych, trzech książek, twórcami wielu wystaw, obrazujących pracę konserwatora dzieł sztuki ruchomej, organizatorami (zwłaszcza Docent Jerzy Wolski) specjalnych Zjazdów i Sesji Ogólnopolskich z dziedziny konserwacji zabytków.

Pani Profesor Ewa Marxen-Wolska ratowała, jako wysłanniczka Rządu Polskiego, zabytki ruchome Florencji, po wylewie rzeki Arno w latach 1967-70 i prowadziła wykłady oraz prace konserwatorskie w Ferrarze na zaproszenie rektora tamtejszego uniwersytetu.

W latach 1980-84 pracowała w Ekwadorze jako konsultant UNESCO oraz w Peru, a w latach 1981-82 był tam także konsultantem Docent Jerzy Wolski.

W Łódzkim Towarzystwie Naukowym oboje Państwo Wolscy włączyli się od razu niezwykle czynnie w funkcjonowanie Wydziału VI, wygłaszając odczyty i ujawniając na zebraniach w swojej pracowni tajniki pracy konserwatorskiej.

Niezwykle uspołecznieni i pomagający wszystkim potrzebującym należą do wielu znaczących stowarzyszeń i otrzymali wiele wysokich odznaczeń państwowych i społecznych.

W Łódzkim Towarzystwie Naukowym włączyli się aktywnie i twórczo w rozwój Wydziału VI od samych początków, bo od 1996 roku, a zawodowymi osiągnięciami konserwatorskimi – w dorobek światowy – zasługują w pełni, aby otrzymać godność honorowych członków ŁTN.

Prof. dr hab. Wanda Nowakowska
Członek Honorowy ŁTN

Łódź, 26.02.2013 r.

Opinia

dotycząca działalności naukowej prof. Ewy Marxen-Wolskiej i doc. Jerzego Wolskiego związana z wnioskiem o przyznanie tytułu honorowego członka Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Ewa Marxen-Wolska i Jerzy Wolski są małżeństwem od 1950 roku. Działalność naukową prowadzili w znacznym stopniu wspólnie. Łączyły ich zainteresowania plastyką, historią sztuki oraz przede wszystkim pasją ratowania zabytków malarstwa i rzeźby. Właśnie konserwacja i restauracja obrazów sztalugowych, malowideł ściennych oraz rzeźby polichromowanej stała się obszarem najważniejszych dokonywanych przez nich odkryć artystyczno-naukowych i odnoszonych sukcesów o randze międzynarodowej.

Ewa Marxen-Wolska studiowała w Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. Już w tym czasie została powołana do udziału w pracach konserwatorskich nad odzyskanym ołtarzem mariackim Wita Stwosza, Równocześnie podjęła studia w zakresie historii sztuki na Uniwersytecie Jagiel-

łońskim. Dyplom Wydziału Konserwacji Zabytków i Dziel Sztuki uzyskała w 1950 roku, a w 1952 roku zakończyła Studia w zakresie historii sztuki. Wyrazem osiągnięć Ewy Marxen-Wolskiej stała się z jednej strony droga polegająca na uzyskiwaniu kolejnych stopni naukowych, a z drugiej powierzanie jej ważnych funkcji organizacyjnych. Artystyczny przewód kwalifikacyjny I stopnia odbył się w 1967 roku w ASP w Krakowie, a przewód kwalifikacyjny II stopnia, w 1972 roku w ASP w Warszawie. Równocześnie uprawiana działalność naukowa doprowadziła do uzyskania przez nią stopnia doktora nauk humanistycznych z zakresu historii sztuki w 1973 roku na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu. Tytuł profesora przyznany jej został w roku 1997. Droga naukowa związana była z funkcjami pełnionymi przez Ewę Marxen-Wolską. W latach 1951-1961 była kierownikiem Pracowni Konserwacji Zabytków w Krakowie i Toruniu, następnie pracowała na stanowiskach akademickich asystenta i adiunkta w Katedrze Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu oraz na stanowisku profesora w Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego. Najważniejszymi objawami międzynarodowego uznania dla osiągnięć Ewy Marxen-Wolskiej w zakresie konserwacji dzieł sztuki stało się zaproszenie jej do pracy we Florencji w ramach pomocy Rządu Polskiego dla ratowania uszkodzonych przez powódź obrazów tablicowych z XIV i XV wieku (w latach 1967-1970), funkcja konsultanta UNESCO w Ekwadorze (1980-1984) oraz wykłady i seminaria na uniwersytecie w Ferrarze (1974-1975). W latach 1974-1990 była też członkiem Kolegium Redakcyjnego kwartalnika „MaltechnikRestaurCallweyVerlag” w Monachium. W uznaniu osiągnięć Ewa Marxen-Wolska uzyskała w 1972 roku Złotą Odznakę Ministerstwa Kultury i Sztuki „Za opiekę nad zabytkami”.

Jerzy Wolski ukończył studia na Wydziale Konserwacji Dziel Sztuki Akademii Sztuk Pięknych w Krakowie. W 1966 roku, po pomyślnie przeprowadzonym przewodzie kwalifikacyjnym uzyskał stanowisko docenta. W latach 1952-1958 był zatrudniony jako główny konserwator i kierownik Pracowni Konserwacji Malarstwa w Toruniu. W latach 1956-1966 pracował na Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu najpierw jako asystent, potem jako adiunkt w Katedrze Technologii i Techniki Malarstwa. Później, na początku lat siedemdziesiątych, również rozwijał wielostronną działalność jako konserwator i pedagog. W tym okresie rozpoczął współpracę z Muzeum Sztuki w Łodzi. W latach 1970-1974 był konsultantem, a od 1974 do 1977 roku piastował tam stanowisko kierownika Pracowni Konserwatorskiej. Działalność Jerzego Wolskiego uzyskała szerokie uznanie. Był rzeczoznawcą Ministerstwa Kultury i Sztuki, Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, Pracowni Konserwacji Zabytków, Pracowni Sztuk Plastycznych oraz konsultantem UNESCO w Ekwadorze.

i w Peru. Za swe osiągnięcia uzyskał w 1972 roku Złotą Odznakę Ministerstwa Kultury i Sztuki „Za opiekę nad zabytkami” oraz w 1974 roku Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski.

Dorobek Ewy Marxen-Wolskiej i Jerzego Wolskiego został podsumowany w wydawnictwie *Konserwacja i restauracja dzieł sztuki. Katalog dokumentacji prac Ewy i Jerzego Wolskich wykonanych w latach 1948–1999*. Publikacja ta ukazała się w trzech częściach, t I – 1998, t II – 1999, t. III – 2000. Rektor Uniwersytetu Łódzkiego uhonorował ją nagrodą zespołową II stopnia w 2001 roku.

Ewa Marxen-Wolska i Jerzy Wolski mają też istotne zasługi dla Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Od 1996 roku brali udział w pracach Wydziału VI – Sztuki i Nauk o Sztuce, przyczyniając się do ukształtowania jego profilu. Wygłaszali liczne wykłady na zebraniach plenarnych ŁTN, a także jako członkowie ŁTN prezentowali swój dorobek w czasie festiwali nauki i innych imprez naukowych.

Biorąc pod uwagę wybitne osiągnięcia naukowe Ewy Marxen-Wolskiej i Jerzego Wolskiego, a także ich rolę w działalności Łódzkiego Towarzystwa Naukowego wnioskuję z pełnym przekonaniem o przyznaniu im tytułów Honorowego Członka ŁTN.

Prof. dr hab. Grzegorz Sztabiński

Łódź, 26.02.2013

UCHWAŁA

Zwyczajnego Sprawozdawczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 4 kwietnia 2013 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego
pani profesor Ewie Marxen-Wolskiej

Zwyczajne Sprawozdawcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji w uznaniu zasług dla Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i ochrony zabytków podjęło uchwałę o nadaniu pani profesor Ewie Marxen-Wolskiej tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Przewodniczący obrad
Prof. dr hab. Jan Berner

UCHWAŁA

Zwyczajnego Sprawozdawczego Zgromadzenia Ogólnego
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego podjęta 4 kwietnia 2013 roku
w sprawie nadania tytułu członka honorowego
panu docentowi Jerzemu Wolskiemu

Zwyczajne Sprawozdawcze Zgromadzenie Ogólne Łódzkiego Towarzystwa Naukowego po zapoznaniu się z wnioskiem i po wysłuchaniu dyskusji w uznaniu zasług dla konserwacji zabytków podjęło uchwałę o nadaniu panu docentowi Jerzemu Wolskiemu tytułu członka honorowego Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Przewodniczący obrad
Prof. dr hab. Jan Berner

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

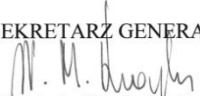
CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Profesor
Ewie Marxen-Wolskiej

**ZA ZASŁUGI NA RZECZ ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
I WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE ODNOWY ZABYTKÓW**

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 4 KWIETNIA 2013 R.

ZGROMADZENIE OGÓLNE
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

NADAJE TYTUŁ

CZŁONKA HONOROWEGO
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

**Docentowi
Jerzemu Wolskiemu**

**ZA WYBITNE OSIĄGNIĘCIA W ZAKRESIE
KONSERWACJI ZABYTKÓW**

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

ŁÓDŹ, 4 KWIETNIA 2013 R.

4. NOWI LAUREACI MEDALU ŁTN

UCHWAŁA

Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
z 4 marca 2013 r. w sprawie nadania
Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 4 marca 2013 r. po zapoznaniu się z wnioskiem kapituły Medalu ŁTN podjął uchwałę o nadanie Medali Łódzkiego Towarzystwa Naukowego:

- prof. dr hab. Sławomirowi Gali – Medal nr 28
- prof. dr hab. Ryszardowi Hungerowi – Medal nr 29
- prof. dr hab. Wandzie Małgorzacie Krajewskiej – Medal nr 30
- prof. dr hab. Januszowi Szoslandowi – Medal nr 31
- prof. dr hab. Januszowi Tylmanowi – Medal nr 32

Uchwałę podpisał *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*
Prezes Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

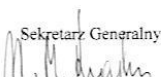
nadaje

Panu Profesorowi
Sławomirowi Gali

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 28)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
oraz osiągnięcia w dziedzinie dialektologii

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 4 kwietnia 2013 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

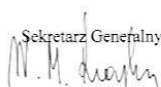
nadaje

Panu Profesorowi
Ryszardowi Hungerowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 29)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz osiągnięcia
artystyczne w dziedzinie malarstwa i grafiki

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda M. Krąjewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 4 kwietnia 2013 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

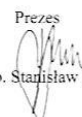
Pani Profesor
Wandzie M. Krajewskiej

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 30)

za szczególne zasługi w działalności na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz osiągnięcia
w dziedzinie cytobiochemii

Wiceprezes

prof. dr hab. Kazimierz Jędrzejewski

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 4 kwietnia 2013 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

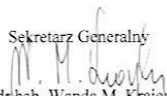
Panu Profesorowi
Januszowi Szoslandowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 31)

za wybitne osiągnięcia w zakresie techniki i technologii
tkactwa oraz za zasługi na rzecz
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 4 kwietnia 2013 r.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

nadaje

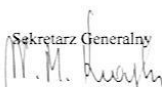
Panu Profesorowi
Januszowi Tylmanowi

Medal
Łódzkiego Towarzystwa Naukowego
(medal nr 32)

za osiągnięcia w dziedzinie procesualistyki karnej

Sekretarz Generalny

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 4 kwietnia 2013 r.

**5. NAGRODA NAUKOWA
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO**

**Wniosek
o Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego**

1. Imię i nazwisko, tytuł i stopień naukowy kandydata:
Tadeusz Robak, prof. dr hab. n. med.
2. Miejsce zatrudnienia kandydata:
Uniwersytet Medyczny w Łodzi, Wydział Lekarski, Katedra i Klinika Hematologii
3. Dyscyplina naukowa: Hematologia, onkologia
4. Dokumentacja bibliograficzna (spis ważniejszych publikacji z lat 2011-2012)
Elter T, Gercheva-Kyuchukova L, Pylypenko H, Robak T et al. Fludarabine plus alemtuzumab versus fludarabine in patients with previously treated chronic lymphocytic leukaemia: a randomized phase 3 trial, *Lancet Oncol* 2011; 32:1204-13.
Li J, Zhi J, Wenger M, Valente N, Dmoszyńska A, Robak T i inni Population pharmacokinetics of rituximab in patients with chronic lymphocytic leukaemia *J Clin Pharmacol* 2012; 52: 1918-26.
Kreitman RJ, Tallman MS, Robak T i inni Phase 1 trial of CD22 recombinant immunotoxin moxetumomab pseudotoxin in patients with hairy cell leukaemia *J Clin Oncol* 2012; 30; 1822-8.
Holowiecki J, Grosicki S, Gicbel S, Robak T i inni Cladribine, but not fludarabine added to daunorubicin and cytarabine during induction prolongs survival of patients with acute myeloid leukaemia; a multicenter randomized phase III study *J Clin Oncol* 2012; 30: 2441-8.
Robak T, Windyga J, Trelinski i inni Rozrolimupad, a mixture of 25 recombinant human monoclonal RhD antibodies in the treatment of primary thrombocytopenia *Blood*, 2012; 120: 3670-6.
5. Uzasadnienie:
Tadeusz Robak urodził się 15 stycznia 1949 r. Studia medyczne ukończył na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi w r. 1973. Tamże uzyskał doktorat nauk medycznych (1979) i habilitował się (1987). Tytuł profesora uzyskał w roku 1993.

W kadencji 1999-2002 prof. Robak był prorektorem ds. nauki Akademii Medycznej w Łodzi. W roku 2002 prof. Robak został wybrany Rektorem Akademii Medycznej w Łodzi. Urząd ten pełnił przez 2 miesiące, bowiem po połączeniu Akademii Medycznej w Łodzi z Wojskową Akademią Medyczną i powołaniu nowej uczelni – Uniwersytetu Medycznego – funkcja rektora została obsadzona przez inną osobę w drodze nominacji przez ówczesnego Ministra Zdrowia.

Obecnie prof. Robak jest kierownikiem Katedry i Kliniki Hematologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Imponujący jest Jego dorobek naukowy, liczący ok. 500 prac naukowych w pełnej wersji, publikowanych w znakomitej większości w naukowych czasopismach międzynarodowych o wysokim wskaźniku oddziaływania (impact factor). Prof. Robak należy do grona najliczniej cytowanych polskich uczonych w zakresie nauk biomedycznych z liczbą ok. 6000 cytowań. Pod względem wskaźnika Hirscha (=36), zajmuje 6 miejsce wśród przedstawicieli nauk biomedycznych w Polsce, a pierwsze wśród przedstawicieli łódzkiego środowiska medycznego. Dorobek naukowy Prof. Robaka koncentruje się na problemach diagnostyki i leczenia chorób układu krwiotwórczego, a w szczególności procesów nowotworowych. Godne odnotowania są badania kliniczne nad zastosowaniem nowych leków przeciwnowotworowych.

Prof. Robak jest redaktorem naczelnym czasopisma *Acta Haematologica Polona* oraz członkiem rad redakcyjnych ponad 20 krajowych i zagranicznych czasopism naukowych. Prof. Robak spełnia także drugi, poza wybitnymi osiągnięciami, wymóg stawiany kandydatom do nagrody naukowej ŁTN, a mianowicie aktywność na rzecz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Jest wieloletnim członkiem IV Wydziału – Nauk Medycznych naszego Towarzystwa, a w ubiegłej kadencji pełnił funkcję wiceprezesa ŁTN.

Wydział IV – Nauk Medycznych na swoim posiedzeniu w dniu 25 lutego 2013 r. jednogłośnie zarekomendował prof. Tadeusza Robaka jako kandydata do nagrody naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Przewodniczący Wydziału IV, Nauk Medycznych
Prof. dr hab. n. med. Marek Pawlikowski

Opinia
o Prof. Tadeuszu Robaku w związku z wnioskiem
o Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego

Tadeusz Robak urodził się 15 stycznia 1949 r, Studia medyczne ukończył na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi w roku 1973. Tamże uzyskał doktorat nauk medycznych (1979) i habilitował się (1987). Tytuł profesora uzyskał w roku 1993. W kadencji 1999-2002 prof. Robak był prorektorem ds. nauki Akademii Medycznej w Łodzi. W roku 2002 prof. Robak został wybrany Rektorem Akademii Medycznej w Łodzi. Obecnie prof. Robak jest kierownikiem Katedry i Kliniki Hematologii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Imponujący jest Jego dorobek naukowy, liczący ok. 500 prac naukowych w pełnej wersji, publikowanych w znakomitej większości w naukowych czasopismach międzynarodowych o wysokim wskaźniku oddziaływania (Impact Factor). Prof. Robak należy do grona najliczniej cytowanych polskich uczonych w zakresie nauk biomedycznych z liczbą ok. 6000 cytowań. Pod względem wskaźnika Hirscha, zajmuje 6 miejsce wśród przedstawicieli nauk biomedycznych w Polsce (Wskaźnik Hirscha = 36), a pierwsze wśród przedstawicieli łódzkiego środowiska medycznego.

Tematyka dorobku naukowego Prof. Robaka koncentruje się na problemach diagnostyki i leczenia chorób układu krwiotwórczego, a w szczególności procesów nowotworowych. Jego największe osiągnięcia stanowią badania kliniczne nad zastosowaniem nowych leków przeciwnowotworowych, które pozwoliły ocenić ich skuteczność, zwłaszcza w terapiach kombinowanych, w leczeniu różnych rodzajów białaczek.

Prof. Robak spełnia także drugi, poza wybitnymi osiągnięciami naukowymi, wymóg stawiany kandydatom do Nagrody Naukowej ŁTN, a mianowicie aktywność na rzecz Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Jest wieloletnim członkiem IV Wydziału Nauk Medycznych naszego Towarzystwa, a w ubiegłej kadencji pełnił funkcję wiceprezesa ŁTN. W naszym przekonaniu wyróżnienie prof. Tadeusza Robaka nagrodą naukową ŁTN jest w pełni uzasadnione.

Prof. dr hab. n. med. Henryk Stępień
Prof. dr hab. n. med. Marek Pawlikowski

UCHWAŁA

Zarządu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego z 4 marca 2013 r.
w sprawie Nagrody Naukowej ŁTN

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 4 marca 2013 r. po zapoznaniu się z wnioskiem w sprawie przyznania Nagrody Naukowej ŁTN za 2012 rok Panu profesorowi doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Robakowi i po wysłuchaniu dyskusji w tej sprawie podjął uchwałę o następującej treści:

Zarząd Łódzkiego Towarzystwa Naukowego na swym posiedzeniu w dniu 4 marca 2013 r. postanowił przyznać Nagrodę Naukową Łódzkiego Towarzystwa Naukowego za rok 2012 Panu profesorowi doktorowi habilitowanemu Tadeuszowi Robakowi.

Uchwałę podpisał *prof. dr hab. Stanisław Liszewski*, Prezes ŁTN

ZARZĄD
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

PRYZNAJE

PANU PROFESOROWI ZWYCZAJNEMU
DOKTOROWI HABILITOWANEMU NAUK MEDYCZNYCH

TADEUSZOWI ROBAKOWI

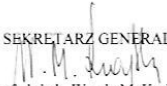
NAGRODĘ NAUKOWĄ

ZA

OSIĄGNIĘCIA BADAWCZE W ZAKRESIE NAUK BIOMEDYCZNYCH
I LECZENIE CHOROÓB UKŁADU KRWIOTWÓRCZEGO

SEKRETARZ GENERALNY

prof. dr hab. Wanda M. Krajewska

PREZES

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

PRZEWODNICZĄCY WYDZIAŁU IV –
NAUK MEDYCZNYCH

prof. dr hab. Marek Pawlikowski

ŁÓDŹ, 4 KWIECIA 2013 R.

6. NAGRODA ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
IM. PROFESOR IRENY LEPALCZYK ZA PRACE BADAWCZE
Z ZAKRESU PEDAGOGIKI SPOŁECZNEJ

Protokół posiedzenia w dniu 23.09.2013 r.
Kapituły Nagrody Naukowej ŁTN imienia Profesor Ireny Lepalczyk
za prace badawcze z pedagogiki społecznej

W zebraniu wzięli udział (bezpośrednio):

Profesor Stanisław Liszewski – przewodniczący
Profesor Maria Mendel – członek
Profesor Jerzy Szmagański – członek
Profesor Ewa Marynowicz-Hetka – sekretarz

(pośrednio-korespondencyjnie)

Profesor Bogusław Śliwerski – członek

Zebranie odbyło się w dniu 23 września 2013 w siedzibie Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, przy ul. M. Skłodowskiej-Curie 11, w godz. 12.30-14.00.

Porządek zebrania:

1. Przyjęcie protokołu z posiedzenia Kapituły w dniu 30 sierpnia 2012 roku.
2. Opinie członków Kapituły na temat prac nadesłanych na konkurs.
3. Wytypowanie pracy, którą Kapituła przedstawi Zarządowi ŁTN do akceptacji.
4. Inne sprawy

Ad.1.

Protokół z poprzedniego zebrania był zaakceptowany przez członków Kapituły w procedurze korespondencyjnej.

Ad 2.

W roku 2013, w dziewiątej edycji konkursu zgłoszono osiem książek. Nominowane do nagrody książki zostały nadesłane z następujących uczelni w kraju: Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach, Wyższa

Szkoła Humanistyczna w Brzegu, Uniwersytet w Białymstoku. Zgłoszona także została jedna pozycja przez członka Kapituły.

Zgodnie z ustaloną procedurą wszyscy członkowie Kapituły mogli wcześniej zapoznać się z wnioskami dotyczącymi zgłoszonych prac oraz z publikacjami. Z uwagi na liczbę prac nominowanych do nagrody Przewodniczący Kapituły zaproponował, aby:

- omawiać prace w kolejności znajdującej się w zestawieniu przygotowanym przez biuro ŁTN, to jest w kolejności zgłoszeń;

- prowadzić dyskusję w taki sposób, aby posługując się systemem zero-jedynkowym doprowadzać do konkluzji także w postaci liczbowej punktów: „0”, „1/2”, „1”;

- maksymalna liczba punktów wynosić może „4” (trzech członków Kapituły obecnych na posiedzeniu i opinie prof. B. Śliwerskiego na piśmie);

- rotacyjnie zmieniać kolejność rozpoczynania oceny każdej z nominowanych książek;

- odczytywać, za każdym razem, odpowiedni fragment opinii o nominowanych książkach nadesłany przez prof. B. Śliwerskiego na ręce Przewodniczącego Kapituły.

Obecni na posiedzeniu członkowie Kapituły zaakceptowali powyżej opisane zasady postępowania i przystąpiono do dyskusji bezpośredniej na temat zgłoszonych prac oraz odczytując opinie o książkach.

Autor	Tytuł	Opis biblioteczny	Zgłaszający
dr hab. prof. UŚ Anna Nowak	<i>Zagrożenie wykluczeniem społecznym kobiet niepełnosprawnych</i>	Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2012, ss. 431	Prof. dr hab. Ewa Syrek, Kierownik Katedry Pedagogiki Społecznej, Uniwersytet Śląski w Katowicach, ul. M. Grażyńskiego 53, 40-126 Katowice
dr Barbara Dobrowolska	<i>Sytuacja dziecka rromskiego w szkole w latach 80. XX wieku i współcześnie</i>	Wydawnictwo Adam Marszałek, Toruń 2011, ss. 244	Prof. nadzw. dr hab. Sławomir Sobczak, Dyrektor Instytutu Pedagogiki Uniwersytetu Przyrodniczo-Humanistycznego w Siedlcach, ul. Żytnia 39, 08-110 Siedlce
prof. dr hab. Krystyna Ferenz, dr Krzysztof Zajdel	<i>Dorastanie w małych miastach</i>	Wrocławskie Wydawnictwo Oświatowe ATUT, Wrocław 2012, ss. 156	Wyższa Szkoła Humanistyczna w Brzegu, ul. Młynarska 12, 49-300 Brzeg
dr Przemysław Grzybowski	<i>Doktor klaun! Terapia śmiechem, wolontariat, edukacja międzykulturowa</i>	Oficyna Wydawnicza „Impuls”, Kraków 2012, ss. 472	Rada Wydziału Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, ul. Chodkiewicza 30, 85-064 Bydgoszcz

dr Bohdan Cyrański	<i>Aksjologiczne podstawy pedagogiki społecznej Heleny Radlińskiej. Przykład zastosowania interpretacji hermeneutycznej</i>	Wydawnictwo UŁ, Łódź 2012, ss. 136	prof. dr hab. Ewa Marynowicz-Hetka, sekretarz Kapituły Nagrody ŁTN im. Prof. I. Lepalczyk za prace z zakresu pedagogiki społecznej, Katedra Pedagogiki Społecznej UŁ, ul. Pomorska 46/48, 91-408 Łódź
dr hab. Ditta Baczała	<i>Niepełnosprawność intelektualna a kompetencje społeczne</i>	Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012, ss. 269	dr hab. Piotr Petrykowski, prof. UMK, Dziekan Wydziału Nauk Pedagogicznych Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu, 87-100 Toruń, ul. Gagarina 9
dr Piotr Krakowiak	<i>Wolontariat w opiece u kresu życia. Geneza, rozwój, funkcjonowanie, możliwości optymalizacji i integracji. Ku syntezie socjopedagogicznej</i>	Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Mikołaja Kopernika, Toruń 2012, ss. 340	dr hab. Tomasz Biernat, prof. UMK, kierownik Katedry Pracy Socjalnej WNP, UMK, ul. Gagarina 9, 87-100 Toruń
dr Dorota Misiejuk	<i>Dziedzictwo i dziedziczenie w kontekście procesów socjalizacji. Studium teoretyczno-empiryczne o procesach dziedziczenia kulturowego na historycznym pograniczu Podlasia</i>	Wydawnictwo Uniwersyteckie Trans Humana, Białystok 2013, ss. 347	Wydział Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu w Białymstoku

W dyskusji zmierzano do sformułowania propozycji uporządkowanych rangowo. W bardzo obszernych ocenach (w załączeniu oceny prof. B. Śliwerskiego) członkowie Kapituły wypowiedzieli się na temat walorów i niedostatków poszczególnych prac.

Ad. 3.

W rezultacie ocen punktacja poszczególnych prac nominowanych była następująca:

- trzy prace spośród nominowanych uzyskały największą liczbę punktów: Bohdana Cyrańskiego (3 punkty), Anny Nowak (2,5 punktu), Doroty Misiejuk (2 punkty);
- dwie prace otrzymały po jednym punkcie: Przemysława Grzybowskiego i Piotra Krakowiaka;
- pozostałe nominowane prace nie otrzymały żadnego punktu, z uwagi na ich bardzo niski poziom metodologiczny, brak związku z polem badawczym pedagogiki społecznej bądź/i nie stanowiące istotnego wkładu w jej rozwój.

W następstwie tak przeprowadzonej dyskusji wyłonione zostały więc trzy prace. Zauważono, że każda z tych prac w inny sposób mogłaby być przydatna dla rozwoju badań w pedagogice społecznej. Zaproponowano, aby wzorem poprzednich lat zastosować formułę nagrody i dwu wyróżnień. Do nagrody przedstawiono pracę Bohdana Cyrańskiego pt. *Aksjologiczne podstawy pedagogiki społecznej Heleny Radlińskiej. Przykład zastosowania interpretacji hermeneutycznej*, Łódź 2012, Wyd. Uniwersytet Łódzki.

W uzasadnieniu podkreślono, że praca ta na tle innych wyróżnia się orientacją poznawczą, ważną dla pedagogiki społecznej i rozwoju jej podstaw teoretycznych.

Do wyróżnienia zaproponowano prace: Anny Nowak *Zagrożenie wykluczeniem społecznym kobiet niepełnosprawnych* Katowice 2012, z uwagi na przeglądowy wymiar zagadnienia wyłączenia społecznego, odnoszący się do populacji kobiet.

Wyd. Uniwersytetu Śląskiego: Doroty Misiejuk *Dziedzictwo i dziedziczenie w kontekście procesów socjalizacji. Studium teoretyczno-empiryczne o procesach dziedziczenia kulturowego na historycznym pograniczu Podlasia*, Białystok 2013, z uwagi na istotne dla pedagogiki społecznej i jej badań zagadnienie transmisji kulturowej i wprowadzania w wartości kultury w przestrzeni wielokulturowości.

Ad.4.

Na zakończenie posiedzenia Przewodniczący Kapituły Prof. zw. dr hab. Stanisław Liszewski, bardzo serdecznie podziękował członkom Kapituły za owocną współpracę, bardzo rzetelne przygotowywanie opinii o pracach i czas poświęcany dla tej sprawy.

Przewodniczący zapowiedział przedstawienie wyników posiedzenia Kapituły Zarządowi ŁTN, na jego najbliższym zebraniu, to jest 23 września 2013. Zaprosił także członków Kapituły oraz Fundatorkę nagrody Panią Zofię Brodowską, do udziału w akcie jej wręczenia, który będzie miał miejsce w trakcie uroczystego posiedzenia Zarządu ŁTN z okazji 77. rocznicy powstania, w dniu 18 listopada 2013 (poniedziałek) o godz. 16.00).

Przewodniczący Kapituły, raz jeszcze, bardzo serdecznie podziękował zebrany za trud przybycia i przygotowania ekspertyz o książkach nominowanych do nagrody i zaprosił obecnych na wspólny obiad.

Przewodniczący Kapituły i Prezes ŁTN
Prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Suplement
do protokołu z posiedzenia w dniu 23 września 2013
Kapituły Nagrody Naukowej ŁTN imienia Profesor Ireny Lepalczyk
za prace badawcze z pedagogiki społecznej

1. W momencie przygotowywania przez sekretarza Kapituły protokołu z zebrania w dniu 23 września 2013 stwierdzono uchybienie regulaminowe, polegające na zgłoszeniu do konkursu w roku bieżącym książki wydanej w roku 2013. Chodzi o pracę Doroty Misiejuk *Dziedzictwo i dziedziczenie w kontekście procesów socjalizacji. Studium teoretyczno-empiryczne o procesach dziedziczenia kulturowego na historycznym pograniczu Podlasia*, Białystok 2013.

Jest to niezgodne z paragrafem drugim Regulaminu Nagrody. Na skutek przeoczenia fakt ten nie został wcześniej dostrzeżony i książka była przedmiotem oceny. W rezultacie Kapituła zaproponowała zgłoszenie książki do wyróżnienia w konkursie tegorocznym.

2. Po dyskusji z Przewodniczącym Kapituły uznano, że najszlachetniejszym rozwiązaniem tej sytuacji będzie następujące postępowanie:

– Praca D. Misiejuk zostanie wycofana z konkursu w tym roku. Tym samym w konkursie tegorocznym zostanie przyznana nagroda (B. Cyrański) i jedno wyróżnienie (A. Nowak);

– Do protokołu z posiedzenia, zostanie przygotowany suplement objaśniający całą sytuację i przedstawiający konkluzję dotyczącą prac nagrodzonych w tegorocznym konkursie;

– Pan Prezes przedstawi problem Zarządowi ŁTN i zwróci się z prośbą o zaakceptowanie podjętych decyzji.

3. Zdarzenie i sposób rozwiązania był przedyskutowany mailowo i przedstawiony członkom Kapituły. Zaproponowane rozwiązanie zostało zaakceptowane.

Przewodniczący Kapituły i Prezes ŁTN
Prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Profesor Irena Lepalczyk (1916–2003)

pedagog społeczny, wieloletni profesor Uniwersytetu Łódzkiego

Urodziła się 1 października 1916 w Smoleńsku. Młodość spędziła w Warszawie. Przez prawie całe swe życie zawodowe związana była z Łodzią i z jej środowiskiem naukowym. Była uczennicą profesor Heleny Radlińskiej, twórczyni pedagogiki społecznej w Polsce. Wiele wysiłku wkładała w rozwój tej subdyscypliny pedagogicznej w trudnych dla jej kształtowania czasach. Związana była z Katedrą Pedagogiki Społecznej Uniwersytetu Łódzkiego od roku 1945, ponosząc także indywidualne konsekwencje przerwy w jej istnieniu (1950–1962). Po reaktywacji Katedry podjęła we współpracy z profesorem Aleksandrem Kamińskim (wówczas kierownikiem) trud jej odnowy, nawiązując do najlepszych kart tej subdyscypliny akademickiej. Współtworzyła w ten sposób szkołę myślenia społeczno-pedagogicznego w środowisku łódzkim.

Jako profesor Uniwersytetu Łódzkiego pełniła wiele funkcji. Była kierownikiem Katedry Pedagogiki Społecznej (1972–1987). Kierowała zespołami badawczymi. Opiekowała się indywidualnymi pracami na stopień naukowy (doktorat, habilitacja). Dbła o zapisanie w pamięci zbiorowej historii pedagogiki społecznej. Społeczność akademicka naszego środowiska miała wiele okazji, aby wyrazić uznanie dla dokonań Pani profesor Ireny Lepalczyk. Wyrazem tego było odnowienie dyplomu doktorskiego (22 maja 2000 r.) z okazji jubileuszu 50-lecia pracy naukowej, które zbiegło się z 55-leciem Jej Alma Mater.

Na zakończenie swej autobiografii napisała: „Jestem szczęśliwa, że udało mi się być ogniwem tego wspaniałego łańcucha spraw i ludzi”. Tym jednym zdaniem podsumowała z charakterystyczną dla siebie skromnością swą znaczącą rolę w stabilizowaniu i w rozwoju polskiej pedagogiki społecznej. Nagroda Łódzkiego Towarzystwa Naukowego imienia Profesor Ireny Lepalczyk umożliwi kontynuowanie pamięci tego „wspaniałego łańcucha spraw i ludzi”, a nawet poszerzy jego ogniwą.

Profesor Irena Lepalczyk zmarła 26 maja 2003 r. w Łodzi.

KAPITUŁA NAGRODY ŁTN

Profesorowie: Stanisław Liszewski (przewodniczący), Ewa Marynowicz-Hetka (sekretarz),
Maria Mendel, Jerzy Szmagański, Bogusław Śliwierski

FUNDATORKA NAGRODY

mgr Zofia Brodowska, siostra profesor Ireny Lepalczyk.

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

przyznaje

Panu doktorowi Bohdanowi Cyrańskiemu

**Nagrodę
im. Profesor Ireny Lepalczyk**

za pracę badawczą z zakresu pedagogiki społecznej
pt. *Aksjologiczne podstawy pedagogiki społecznej Heleny Radlińskiej.
Przykład zastosowania interpretacji hermeneutycznej*

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 18 listopada 2013 roku

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

przyznaje

**Wyróżnienie w Konkursie
im. Profesor Ireny Lepalczyk**

Pani dr hab. Annie Nowak

za pracę badawczą z zakresu pedagogiki społecznej

pt. *Zagrożenie wykluczeniem społecznym kobiet niepełnosprawnych*

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszewski

Łódź, 18 listopada 2013 roku

Łódzkie Towarzystwo Naukowe

przyznaje

Pani doktor habilitowanej
Danucie Lalak

Nagrodę
im. Profesor Ireny Lepalczyk

za pracę badawczą z zakresu pedagogiki społecznej
pt. *Życie jako biografia. Podejście biograficzne*
w perspektywie pedagogicznej

Prezes

prof. dr hab. Stanisław Liszeuski

Łódź, 19 listopada 2012 roku

7. ŻYCIORYSY CZŁONKÓW ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO PRZYJĘTYCH W ROKU 2013

Wydział I

Tomasz Cieślak – urodził się w 1966 r. w Łodzi. W latach 1985-1990 studiował filologię polską w Uniwersytecie Łódzkim. W tym samym roku został zatrudniony jako asystent w Katedrze Literatury Romantyzmu i Literatury Współczesnej UŁ. W roku 1997 uzyskał stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie literaturoznawstwa na podstawie rozprawy *Bóg agnostyków i ateistów w wierszach Bolesława Leśmiana, Juliana Tuwima oraz twórców rewolucyjnych*, której promotorem była prof. Alina Kowalczykowa. Od 1998 r. jest adiunktem – najpierw w Katedrze Literatury Romantyzmu i Literatury Współczesnej, a obecnie w Katedrze Literatury Polskiej XX i XXI w. UŁ.

Głównym obszarem jego badawczych zainteresowań jest dwudziestowieczna poezja polska, co poświadcza uczestnictwo w licznych międzynarodowych i ogólnopolskich konferencjach naukowych oraz szkice i rozprawy dotyczące najwybitniejszych poetów polskich XX wieku: Bolesława Leśmiana, Juliana Tuwima (*Nieszczęsny Cagliostro. Nieznane teksty Juliana Tuwima*, Łódź 2003), Aleksandra Wata, Wisławy Szymborskiej, Tadeusza Różewicza, Zbigniewa Herberta, Mirona Białoszewskiego.

Odrębne pole jego działalności naukowej stanowią kwestie pogranicza kulturowego oraz zagadnienia regionalnego życia literackiego. Jest stałym recenzentem tomów poetyckich autorów związanych z Łodzią w miesięczniku kulturalnym „Kalejdoskop”.

W ostatnich latach jego aktywność naukowa skupiła się na badaniu zjawisk obecnych w literaturze najnowszej, zwłaszcza zaś twórczości tzw. formacji „brulionowej” oraz roczników 70. Był współorganizatorem ogólnopolskich konferencji naukowych, których plon stanowią współredagowane przez niego tomy zbiorowe: dwutomowa *Literatura polska 1990-2000*, Kraków 2002, *Nowa poezja polska. Twórcy – tematy – motywy*, Kraków 2009 oraz *Cielesność w polskiej poezji najnowszej*, Łódź 2010.

Za działalność naukową otrzymał dwukrotnie nagrody Rektora UŁ [1994 – zespołową II st. za książki: *Dlaczego Herbert. Wiersze i komentarze*, Łódź 1992; *O wierszach Mirona Białoszewskiego. Szkice i interpretacje*].

tacje, Łódź 1993; *Dlaczego Różewicz. Wiersze i komentarze*, Łódź 1993) oraz 2004 indywidualną II st. – za cykl prac dotyczących problematyki formy poetyckiej jako nośnika sensów metafizycznych i egzystencjalnych. Większość tych studiów i szkiców pomieścił w książce *W poszukiwaniu ostatecznej Tajemnicy. Szkice o literaturze polskiej XX wieku i najnowszej*, Łódź 2009].

Kontynuację i rozwinięcie badań nad polską poezją najnowszą w perspektywie szeroko pojętych badań intertekstualnych przyniosła książka *Nowa poezja polska wobec poprzedników. Lektura relacyjna*, Łódź 2011, na podstawie której habilitował się 30 listopada 2012 roku.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 4 marca 2013 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Nowa poezja polska wobec poprzedników. Lektura relacyjna*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2011, ss. 329.
2. „W poszukiwaniu ostatecznej Tajemnicy”. Szkice o literaturze polskiej XX wieku i najnowszej, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2009, ss. 315.
3. *Nieszczęsny Cagliostro. Nieznane teksty Juliana Tuwima*. Szkic biograficzny, opracowanie i przypisy T. Cieślak, Oficyna Bibliofilów i Muzeum Historii Miasta Łodzi, Łódź 2003, ss. 87.
4. „Chwilami bardzo ciekawy dwutygodnik”. O „Nowym Nurcie”, [w:] *Dwadzieścia lat literatury polskiej 1989-2009*. T. 1. Cz. 1: *Życie literackie po roku 1989*, red. D. Nowacki, K. Uniłowski, Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach nr 2803, Wyd. UŚ, Katowice 2010, s. 93-108.
5. *Wojacek i Świetlicki. Uwagi wstępne*, [w:] *Cielesność w polskiej poezji najnowszej*, red. T. Cieślak, K. Pietrych, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010, s. 223-235.
6. *Poezja neolingwistów warszawskich*, [w:] *Nowa poezja polska. Twórcy – tematy – motywy*, red. T. Cieślak, K. Pietrych, Wyd. Księgarnia Akademicka, Kraków 2009, s. 175-186.
7. *Poezja jako temat liryki najnowszej*, [w:] *Nowa poezja polska. Twórcy – tematy – motywy*, red. T. Cieślak, K. Pietrych, Wyd. Księgarnia Akademicka, Kraków 2009, s. 201-211.
8. *Poeci „bruLionu” i ‘postbruLionowcy’ wobec Nowej Fali*. [w:] *Polska proza i poezja po 1989 roku wobec tradycji*, pod red. A. Głowczewskiego i M. Wróblewskiego, Wyd. UMK, Toruń 2007, s. 335-347 [przedruk w innej wersji: *Barbarzyńscy poeci „bruLionu” wobec Nowej Fali*, „Strony. Opolskie Pismo Społeczno-Kulturalne”, 2010, nr 1, s. 28-38].
9. *Inspiracje romantyczne w poezji polskiej roczników 60. i 70. (na wybranych przykładach)*, [w:] *Polska literatura współczesna wobec romantyzmu*, red. M. Łukaszuk i D. Seweryn, TN KUL, Lublin 2007, s. 177-202.
10. *Elementy i strategie ludyczne w polskiej poezji autorów urodzonych w latach 1960-tych i 1970-tych*. [w:] *Homo ludens w literaturze*, red. Libor Pavera, Opava 2006, Slezska Univerzita, s. 162-173.

Piotr Łukowski – urodzony w 1961 r., jest kierownikiem Zakładu Kognitywistyki w Instytucie Psychologii Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 1997-2010 pracował w Katedrze Logiki i Metodologii Nauk w Instytucie

Filozofii UŁ. Stopień doktora uzyskał w roku 1993 na podstawie rozprawy zatytułowanej *Intuicjonistyczny rachunek zdań z identycznością*. W roku 2006 opublikował monografię *Paradoksy* (Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2006, ss. 536), którą przedstawił jako rozprawę habilitacyjną. Kolokwium odbyło się w 2007 roku i w tym samym roku został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego UŁ.

Jest autorem sześciu książek i ponad trzydziestu artykułów. Uczestniczył w kilkudziesięciu konferencjach krajowych i zagranicznych (Francja, Niemcy, Japonia). Odbył szereg staży zagranicznych: w Anglii (Imperial College oraz University of Warwick, 1993), w Japonii (Japan Advanced Institute of Science and Technology, 1995-1997), we Francji (Université de Nantes, 1998, 2000) oraz w Niemczech (Ruhr Universität Bochum, 2011). W latach 1993-1995 był dyrektorem marketingu, później także dyrektorem handlowym dużej łódzkiej firmy, posiadającej około 30 sklepów i składów materiałów budowlanych. W roku 1994, w ramach *Management Netherlands Cooperative Programme*, został przez firmę handlową oddelegowany do Holandii na staż, zakończony egzaminem na specjalistę marketingu i logistyki.

W latach 1993-1994 współredagował międzynarodowe czasopismo logiczne „Bulletin of the Section of Logic” (BSL). Później, w latach 1999-2005 był redaktorem jego internetowej edycji. W latach tych, redagował także reedycję BSL.

Na początku swojej pracy naukowej zajmował się logiką formalną. Skonstruował wtedy nowy rodzaj semantyki Kripkego, umożliwiający interpretację spójnika identyczności wzmacniającego logikę intuicjonistyczną. Później, zdefiniował operację eliminacji, dualną do operacji konsekwencji Tarskiego. Obie stały się bazą określania procedur odrzuceniowych realizujących tzw. postulaty AGM (Alchourrón, Gärdenfors, and Makinson), będące trzonem ważnej w *cognitive science* teorii *beliefrevision*. Wykorzystując operacje konsekwencji i eliminacji zaproponował także pewien standard w dualizacji logik zdaniowych. Zdefiniował także (syntaktycznie i semantycznie) spójnik „cytowania” (*colon*) umożliwiający proste, „natychmiastowe” rozwiązywanie paradoksów samozwrotności takich, jak antynomia kłamcy oraz paradoksy Buridana, Curry’ego, Yablo i Lakoffa. Od około 12 lat zajmuje się także logiką filozoficzną i logicznymi zagadnieniami języka naturalnego. Także teorią komunikacji, zwłaszcza perswazji i manipulacji. Zajmuje się także zagadnieniami rozumowań potocznych, w tym tzw. rozumowań niemonotonicznych.

Prowadzi wykłady z logiki, logiki dla prawników, filozofii, teorii manipulacji oraz logicznych granic racjonalności. Wcześniej także z podstaw matematyki, erystyki, komputerowo wspomaganego nauczania logiki (program Mizar) i warsztaty z komputerowej obróbki zdjęć. W roku 2010,

w plebiscycie NZS-u został Wykładowcą Roku swojego ówczesnego Wydziału Filozoficzno-Historycznego. W latach 1998-1999 wykładał logikę i teorię perswazji w Wyższej Szkole Ekonomii i Zarządzania Księży Salezjanów. W latach 2011 i 2012 wygłosił wykłady z logiki w Ruhr Universität Bochum.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 4 marca 2013 r. Poniżej przykłady publikacji:

1. *Paradoksy ostrości i niezmienności*, Wydawnictwo Rolewski, 2007, ss. 333.
2. *Paradoksy nieostrości i zmiany*, Wydawnictwo Rolewski, 2008, ss. 407
3. *Paradoxes*, Springer, Dordrecht, Heidelberg, London, New York, 2011, pp. 199.
4. *Logika praktyczna z elementami wiedzy o manipulacji*, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2012, ss. 319.
5. *The Procedures for Belief Revision*, [w:] *Towards Mathematical Philosophy*, David Makinson, Jacek Malinowski, Heinrich Wansing (Eds), Trends in Logic 28, 2009, p. 249-268.
6. *Matrix frame-semantics for ISCI and INT*, Bulletin of the Section of Logic, 21/4 (1992).
7. *Modal interpretation of Heyting-Brouwer logic*, Bulletin of the Section of Logic, 25/2 (1996).
8. *A deductive reductive form of logic: general theory and intuitionistic case*, Logic and Logical Philosophy 10, 2002.
9. *A deductive reductive form of logic: intuitionistic S4 modalities*, Logic and Logical Philosophy 10, 2002.
10. *Either epistemicism or logic*, Logic and Logical Philosophy, Vol.17 (2008), p. 329-351.

Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz – urodziła się w Zgierzu; ukończyła studia polonistyczne na Uniwersytecie Łódzkim w roku 1992. Stopień doktora nauk humanistycznych w zakresie językoznawstwa uzyskała w 1997 r. na podstawie rozprawy pt. *Wskaźniki nawiązania we współczesnych tekstach polskich*, a w roku 2011 r. stopień doktora habilitowanego na podstawie monografii: *Tekst w radiowej i telewizyjnej debacie politycznej. Struktura – spójność – funkcjonalność* (Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010).

Od roku 1997 zatrudniona jest w Katedrze Współczesnego Języka Polskiego UŁ: do 2012 r. na stanowisku adiunkta, następnie na stanowisku profesora nadzwyczajnego, prowadząc zajęcia dydaktyczne z gramatyki opisowej języka polskiego, kultury języka polskiego, leksykologii i leksykografii, stylistyki, teorii i analizy tekstu, a także wykłady, konwersatoria, zajęcia specjalistyczne i specjalizacyjne poświęcone niewerbalnym środkom komunikacji, językowym, tekstowym i pragmatycznym aspektom komunikowania politycznego i komunikowania w mediach oraz seminaria licencjackie i magisterskie na studiach polonistycznych i dziennikarskich. Prowadziła również wykłady o współczesnym polskim dys-

kursie medialnym na uniwersytecie w Bańskiej Bystrzycy, a także uczestniczyła w wielu konferencjach naukowych i dydaktycznych organizowanych w kraju i za granicą.

Dotychczasowe zainteresowania naukowe Ewy Szkudlarek-Śmiechowicz, które mają odzwierciedlenie w prowadzonych przez nią zajęciach oraz publikowanych w kraju i za granicą artykułach, skupiają się głównie wokół lingwistyki tekstu, pragmatyki językowej oraz językowo-komunikacyjnych uwarunkowań dyskursu politycznego i medialnego. Jej publikacje i wystąpienia naukowe dotyczyły spójności i funkcjonalności tekstów (użytkowych, medialnych, artystycznych), niewerbalnych aspektów komunikacji, gatunkowych, stylistycznych i pragmatycznych cech różnych typów komunikatów, m.in. podań, konferencji prasowych, blogów politycznych, komentarzy sportowych, wiadomości internetowych, SMS-ów, narracji w tabloidach, a także grzeczności językowej w mediach, aktów grzecznościowych w nauczaniu języka polskiego jako obcego oraz stereotypów językowo-kulturowych.

Dwukrotnie uzyskała Nagrodę Rektora UŁ: w 2003 r. za działalność dydaktyczną, w 2012 r. za działalności naukową. W latach 1999-2006 była opiekunem naukowo-dydaktycznym kierunku: język polski w Kolegium Nauczycielskim w Łowiczu, prowadzonym pod auspicjami Wydziału Filologicznego UŁ. Od 2011 do 2012 r. pełniła funkcję wicedyrektora Instytutu Filologii Polskiej UŁ, a od 2012 r. pełni funkcję jego dyrektora.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 28 października 2013 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Wskaźniki nawiązania we współczesnych tekstach polskich (Na materiale współczesnej nowelistyki polskiej)*; Łódź 2003.
2. *Tekst w radiowej i telewizyjnej debacie politycznej. Struktura – spójność – funkcjonalność*, Łódź 2010.
3. *Tekst wzorcowy podania a jego realizacje*, [w:] *Regulacyjna funkcja tekstów*; red. K. Michalewski, Łódź 2000, s. 111-119.
4. *Spójność / niespójność potoku składniowego*, [w:] *Komunikace – styl – text*, red. Alena Jaklova, Czeskie Budziejowice 2006, s. 183-188.
5. *Wyrażanie emocji w telewizyjnych komentarzach sportowych*; [w:] *Wyrażanie emocji*, red. K. Michalewski, Łódź 2006, s. 353-366.
6. *Jak Polacy wyrażają negatywne opinie o politykach – analiza językowa wypowiedzi telewizjów komentujących aktualne sprawy polityczne w programie „Szkoła kontaktowe”*, [w:] *Współczesna polszczyzna. Stan, perspektywy, zagrożenia*, red. Zofia Cygał-Krupa, Kraków-Tarnów 2008, s. 169-177.
7. *Blog jako element marketingu politycznego*, [w:] *Język w marketingu*, red. K. Michalewski, Łódź 2008, s. 259-270.
8. *Współczesna (nie)grzeczność dziennikarska*, [w:] *Tajemnice rozwoju*, red. D. Bieńkowska, A. Lenartowicz, Łódź 2009, s. 525-538.
9. *Pojęcia: spójność, kohezja i koherencja w analizie tekstu i dyskursu (problemy terminologiczne)*, [w:] *Język, tekst, kultura*, red. H. Bartwicka, „Prace Komisji Języko-

znawczej Bydgoskiego Towarzystwa Naukowego”, nr XX, Bydgoszcz 2010, s. 129-136.

10. *Moduły makrosytuacyjne w radiowej i telewizyjnej debacie publicznej*, [w:] *Gatunki mowy i ich ewolucja*. Tam IV. *Gatunek a komunikacja społeczna*, red. D. Ostaszewska, współudz. J. Przyklęk, Katowice 2011.

Rafał Zarębski – urodził się 9 maja 1977 r. w Radomsku. Studia na kierunku filologia polska w Uniwersytecie Łódzkim ukończył w 2001 r. uzyskując tytuł magistra na podstawie pracy *Mądrość i głupota w księgach dydaktycznych Starego Testamentu* (promotor prof. dr hab. Maria Kamińska). Na studiach był trzykrotnie nagradzany Listem Pochwalnym Rektora UŁ, a po ukończeniu studiów otrzymał Medal za Chlubne Studia.

Pracę doktorską pt. *Nazwy osobowe w polskich przekładach Nowego Testamentu* (promotor prof. dr hab. M. Kamińska) obronił 17.06.2004 r.

1 października 2004 r. został zatrudniony w Katedrze Historii Języka Polskiego UŁ na stanowisku adiunkta, gdzie pracuje do dziś.

Zainteresowania naukowe pozostają w nurcie badań historyczno-językowych (onomastyka, słowotwórstwo historyczne, dawna leksyka i stylistyka). Wyniki swoich badań prezentował podczas 19 międzynarodowych i krajowych konferencji naukowych.

Aktualnie uczestniczy w dwóch projektach badawczych: *Teksty do historii używania języka narodowego z aneksami oraz Historia języka i wspólnot komunikatywnych polskich w 50 wykładach*.

Istotną sferę jego działalności naukowej stanowią kontakty z uczelniami zagranicznymi i wyjazdy stypendialne (staż na Université Paris Sorbonne – Paris IV w 2006 r., wykłady na uczelniach zagranicznych: Uniwersytet w Wielkim Tyrnowie w Bułgarii w latach 2009, 2010, 2011, 2012, Uniwersytet Wileński na Litwie w 2011 r., Uniwersytet w Daugavpils na Łotwie w 2009 r., Uniwersytet Karola w Pradze w Czechach w 2012 r.; lektorat języka polskiego na Uniwersytecie Toulouse II – Le Mirail w Tuluzie we Francji w latach 2007-2008).

Dwukrotnie był sekretarzem międzynarodowych konferencji naukowych (*O doskonałości* 2001, *Ilość – wielkość – wartość* 2009).

Jego publikacje i działalność organizatorska stały się podstawą nagród indywidualnych Rektora UŁ II i III st. za osiągnięcia naukowo-badawcze w 2005 i 2006 r.

Jest członkiem Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego i Polskiego Towarzystwa Językoznawczego. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 28 października 2013.

Poniżej wybrane publikacje:

1. *Etonimy i nazwy odcienne w polskich przekładach Nowego Testamentu*, „Onomastica” XLVIII, 2003, s. 45-78.

2. *Słownik nazw osobowych w polskich przekładach Nowego Testamentu*, Łódź 2005, ss. 90.
3. *Nazwy osobowe w polskich przekładach Nowego Testamentu*, Łódź 2006, ss. 205.
4. *Rzeczownikowe prefiksy obcego pochodzenia w historii języka polskiego*, Łódź 2012, ss. 352.
5. *Z problematyki dawnej polszczyzny potocznej. Określenia miar w „Podróży do Ziemi Świętej, Syrii i Egiptu” M. K. Radziwiłła*, „RKJ ŁTN”, t. LII. *Diachronia w badaniach nad językiem i w dydaktyce szkoły wyższej*, Cz. II, s. 251-261, Łódź 2007.
6. *Z problematyki spójności tekstu w pamiętnikach XVI-wiecznych (na przykładzie Podróży do Ziemi Świętej, Syrii i Egiptu M. K. Radziwiłła „Sierotki”)*, „RKJ ŁTN”, t. LIII, 2008, s. 261-271.
7. *Prefiks arcy- w historii języka polskiego*, „Język Polski” LXXXIX, 2009, s. 1-13.
8. *Przyczyny i skutki obecności afiksów obcego pochodzenia w dziejach polszczyzny*, „Poradnik Językowy”, z. 8, 2010, s. 29-42.
9. *Problemy opisu czasowników z prefiksami obcymi w ujęciu historycznym* „Ling Varia”, nr 2 (14), VII (2012), s. 111-121.
10. *Semantyka przymiotników z prefiksami obcego pochodzenia w perspektywie historycznojęzykowej*, „Poznańskie Spotkania Językoznawcze”, t. 23, *W poszukiwaniu metod i obszarów badawczych. Nazywanie w historii języka polskiego*, red. M. Kuźmicki i M. Osiewicz, Poznań 2012, s. 290-306.

Wydział II

Michał Majsterek – urodził się 10 listopada 1966 r. w Łodzi. W 1991 roku ukończył studia na kierunku Cybernetyka Ekonomiczna i Informatyka (specjalność: Ekonometria i Statystyka) Uniwersytetu Łódzkiego i obronił pracę magisterską *Statystyczne testy jedno- i wielowymiarowej normalności* napisaną pod kierunkiem prof. Czesława Domańskiego. 1.10.1991 r. rozpoczął pracę na stanowisku asystenta w Pracowni Prognoz Ekonometrycznych, przekształconej w następnym roku w Zakład Prognoz i Analiz Symulacyjnych UŁ. 22.03.1996 r. obronił rozprawę doktorską *Analiza kointegracyjna zjawisk inflacyjnych w gospodarce polskiej* napisaną pod kierunkiem prof. Aleksandra Welfe, co stanowiło podstawę nadania przez Radę Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ stopnia doktora nauk ekonomicznych. Od 1.07.1996 r. zatrudniony był na stanowisku adiunkta, przy czym od 1.01.1997 r. macierzysta jednostka nosi nazwę Katedry Modeli i Prognoz Ekonometrycznych. 1.12.2009 r. został mianowany na stanowisko profesora nadzwyczajnego, co było konsekwencją nadania przez Radę Wydziału Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ stopnia naukowego doktora habilitowanego na podstawie przedłożonej monografii *Wielowymiarowa analiza kointegracyjna w ekonomii*.

Od początku, główne zainteresowania badawcze koncentrowały się wokół problematyki analizy integracyjnej i kointegracyjnej. Początkowo główny nacisk położony był na zagadnienia związane z weryfikacją stacjonarności procesów generujących szeregi statystyczne użyte w mode-

lach ekonometrycznych. Bardzo ważnym obiektem jego zainteresowań badawczych, szczególnie w początkowym okresie, były modele korekty błędem (ECM) i ich transformacje. W 1994 roku przebywał na stażu naukowym w Instytucie Ekonomii Uniwersytetu w Kopenhadze. Stało się to asumptem do skierowania zainteresowań ku wielowymiarowej analizie kointegracyjnej opartej na modelach wektorowej autoregresji (VAR), w szczególności zaś ku umożliwiającej estymację całej przestrzeni kointegracyjnej procedurze Johansena oraz jej aplikacji w gospodarce polskiej. Od tej pory to właśnie systemowe, wielowymiarowe podejście interesuje go najbardziej. W kolejnych pracach koncentrował się na możliwości wprowadzania i testowania szerszego pakietu restrykcyj. Od lat 2001-2002 szczególne miejsce w jego zainteresowaniach zawodowych zajmuje analiza kointegracyjna w przypadku obecności zmiennych zintegrowanych w stopniu drugim – na gruncie polskim prace zarówno od strony analizy metod temu służących, jak i zastosowań można uznać za pionierskie.

Napisany wspólnie z A. Welfe i R. Kelmem referat *Inflation in the Transition Economy of Poland: an Application of SVEqCM* zakwalifikowany został na doroczny kongres Europejskiego Towarzystwa Ekonometrycznego (ESEM) w Wenecji w 2002 r. W 2008 roku na kongres ten w Mediolanie zakwalifikowany został referat *Price-wage System with Taxation: I(1) and I(2) Analysis* (współaut. P. Kęłowski, A. Welfe).

Za działalność naukową otrzymał następujące wyróżnienia: 1) Nagrodę naukową PAN w dziedzinie ekonomii im. Fr. Skarbka za książkę *Gospodarka Polski w okresie transformacji* (zespołową), 2001; 2) Nagrodę Zespołową I St. Rektora UŁ za książkę *Gospodarka Polski w okresie transformacji*, 2001; 3) Puchar „Trzecich Warsztatów Doktorskich” za najlepsze wystąpienie podczas konferencji, Cezdyna 2002; 4) Nagrodę Zespołową II St. Rektora UŁ za książkę *Słownik terminów metod ilościowych. Angielsko-polski. Polsko-angielski.*, 2003; 5) Wyróżnienie w konkursie o nagrodę Prezesa NBP za najlepszą pracę habilitacyjną, 2010; 6) Nagrodę naukową PAN w dziedzinie ekonomii im. Fryderyka Skarbka (indywidualną), 2010; 7) Nagrodę Indywidualną II St. Rektora UŁ, 2010. W latach 1993-1995 był kierownikiem grantu (projekt badawczy nr 1P11004104) *Zastosowanie metody kointegracji w badaniu procesów inflacyjnych*. Uczestniczył też, jako wykonawca, w kilku innych projektach badawczych mających wsparcie finansowe KBN lub ACE. W bieżącym roku znalazł się w zespole kierowanym przez prof. Aleksandra Welfe, którego grant MAESTRO *Analiza kointegracyjna i jej zastosowanie do modelowania gospodarki narodowej Polski* jako pierwszy z dziedziny nauk ekonomicznych zdołał uzyskać akceptację Narodowego Centrum Nauki.

Jest członkiem Econometric Society oraz międzynarodowego stowarzyszenia AMFET zajmującego się modelowaniem gospodarek w okresie transformacji systemowej, od 2011 wchodzi w skład Komisji Rewizyjnej, której przewodnictwem obejmie 1 stycznia 2014 r. Od 2010 roku uczestniczy w pracach Naukowej Rady Statystycznej przy Prezesie GUS. Ważne miejsce w działalności naukowo-organizacyjnej zajmuje działalność recenzencka („Bank i Kredyt”, „Przegląd Statystyczny”, „Argumenta Oeconomica”). Od 1 października 1998 r. pełni obowiązki sekretarza naukowego zespołu „Ekonometryczne modele gospodarki narodowej”.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 16 grudnia 2013. Poniżej najważniejsze publikacje:

1. *Zastosowanie procedury Johansena do analizy sprzężenia inflacyjnego w gospodarce polskiej*, Przegląd Statystyczny, nr 1, 1998, s.113-130.
2. Dwa rozdziały (3. Modele korekty błędem. Modele płac, 4. Analiza kointegracyjna. Sprzężenie inflacyjne (wsp. A. Welfe) w książce A. Welfe (red.), *Gospodarka Polski w okresie transformacji*, PWE, Warszawa 2000.
3. *Wage and Price Inflation in Poland in the Period of Transition: The Cointegration Analysis* (wsp. A. Welfe), *Economics of Planning*, vol. 35, 2002, s. 205-219.
4. *Zmienne zintegrowane w stopniu drugim w modelowaniu ekonometrycznym*, Przegląd Statystyczny, nr 2, 2003, s. 97-116.
5. *Restrykcje w analizie kointegracyjnej*, Przegląd Statystyczny, nr 1, 2005, s. 55-74.
6. *Wielowymiarowa analiza kointegracyjna w ekonomii*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2008.
7. *Długookresowe związki placowo-cenowe i rola systemu podatkowego* (wsp. A. Welfe), *Ekonomista*, nr 5, 2010, s.677-700.
8. *Price-wage nexus and the role of a tax system* (wsp. A. Welfe), *Economic Change and Restructuring*, T. 45, 2012, s.121-133.
9. *Cointegration Analysis in the Case of I(2) – General Overview*, *Central European Journal of Economic Modelling and Econometrics*, T. 4, nr 4, s.215-252.
10. Trzy rozdziały (1. Jednowymiarowa analiza kointegracyjna, 2. Wielowymiarowa analiza kointegracyjna, 3. Modelowanie cen: analiza I(2), wsp. A. Welfe), w książce: P. Karp, P. Kęłowski, M. Majsterek, A. Welfe (red.), *Analiza kointegracyjna w makromodelowaniu*, PWE, Warszawa 2013.

Wydział IV

Jakub Fichna – urodzony 3 listopada 1977 r., jest adiunktem w Zakładzie Chemii Biomolekularnej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

W 2001 roku ukończył z wyróżnieniem studia magisterskie na Wydziale Farmacji Akademii Medycznej w Łodzi. W latach 2001-2005 był słuchaczem Stacjonarnych Studiów Doktoranckich przy Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Medycznego w Łodzi, które ukończył z wyróżnieniem w roku 2005. W 2012 r. uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych.

W latach 2008-2010, w ramach stażu podoktorskiego prowadził badania na Uniwersytecie w Calgary (Kanada). Odbył liczne staże zagraniczne, m.in. w USA (Uniwersytet Kalifornijski w San Francisco), Francji (INSERM w Tuluzie), Belgii (Katolicki Uniwersytet w Leuven), Danii (Uniwersytet Kopenhaski) i Szwajcarii (Uniwersytet w Bazylei).

Tematyka jego pracy badawczej koncentruje się wokół roli ligandów receptorów opioidowych i kanabinoidowych w organizmie i różnorodnych możliwości ich wykorzystania dla celów terapeutycznych. W ramach tej tematyki zajmuje się zarówno projektowaniem i syntezą nowych potencjalnych leków oraz określaniem ich właściwości biologicznych, jak i badaniem funkcji receptorów opioidowych i kanabinoidowych w ośrodkowym i obwodowym układzie nerwowym. Tematem jego badań jest również patofizjologia układu pokarmowego, w tym nieswoiste zapalenia jelit, zespół jelita nadwrażliwego, otyłość i cukrzyca.

Jego dorobek publikacyjny obejmuje 76 prac naukowych w zagranicznych i polskich recenzowanych czasopismach. Jest laureatem licznych lokalnych, krajowych i międzynarodowych nagród i wyróżnień, w tym nagrody National Scholar Award, przyznawanej przez United European Gastroenterology Foundation (UEGF) and The European Gastroenterology Association (ASNEMGE) dla wyróżniającego się młodego naukowca, Zespołowych Nagród Ministra Zdrowia oraz Nagrody Prezydium Oddziału PAN w Łodzi i Konferencji Rektorów Państwowych Uczelni Wyższych m. Łodzi. Jest laureatem Stypendium "Start" Fundacji na rzecz Nauki Polskiej, Stypendium Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego dla wybitnych młodych naukowców oraz licznych stypendiów wyjazdowych (m.in. ICRET oraz Stypendium Rządu Francuskiego). Jego badania są obecnie finansowane m.in. przez MNiSW (program Iuventus Plus) oraz National Natural Science Foundation of China (NSFC).

W latach 2012-2013 pełnił funkcję wiceprzewodniczącego w Radzie Młodych Naukowców. Od 2012 r. jest członkiem Akademii Młodych Uczonych PAN. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 17 czerwca 2013 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. Fichna, J.; do-Rego, J.-C.; Costentin, J.; Chung, N.N.; Schiller, P.W.; Kosson, P.; Janecka, A. *Opioid receptor binding and in vivo antinociceptive activity of position 3-substituted morphiceptin analogs*. *Biochem. Biophys. Res. Commun.* 2004; 320: 531-536.
2. Fichna, J.; do-Rego, J.-C.; Costentin, J.; Janecka, A. *Characterization of antinociceptive activity of novel endomorphin-2 and morphiceptin analogs modified in the third position*. *Biochem Pharmacol.* 2005; 69(1): 179-185.
3. Fichna, J.; Gach, K.; Piestrzeniewicz, M.; Burgeon, E.; Poels, J.; Vanden Broeck, J.; Janecka, A. *Functional characterization of opioid receptor ligands by aequorin luminescence-based calcium assay*. *J. Pharmacol. Exp. Ther.* 2006; 317(3): 1150-1154.
4. Fichna, J.; do-Rego, J.-C.; Kosson, P.; Schiller, P.W.; Costentin, J.; Janecka, A. *Characterization of [³⁵S]GTPγS binding stimulated by endomorphin-2 and*

- morphiceptin analogues in rat thalamus*. Biochem. Biophys. Res. Commun. 2006; 345(1): 162-168.
5. Fichna, J.; do-Rego, J.-C.; Chung, N.N.; Lemieux, C.; Schiller, P.W.; Poels, J.; Vanden Broeck, J.; Costentin, J.; Janecka, A. *Synthesis and Characterization of Potent and Selective μ -Opioid Receptor Antagonists, [Dmt¹, D-2-Nal⁴]endomorphin-1 (Antanal-1) and [Dmt¹, D-2-Nal⁴]endomorphin-2 (Antanal-2)*. J. Med. Chem. 2007; 50(3): 512-520.
  6. Fichna, J.; Janecka, A.; Piestrzeniewicz, M.; Costentin, J.; do-Rego, J.-C. *Antidepressant-like effect of endomorphin-1 and endomorphin-2 in mice*. Neuropsychopharmacology 2007; 32: 813-821.
  7. Fichna, J.; Schicho, R.; Andrews, C.N.; Bashashati, M.; Klompus, M.; McKay D.M.; Sharkey, K.A.; Zjawiony, J.K.; Janecka, A.; Storr, M.A. *Salvinorin A inhibits colonic transit and neurogenic ion transport in mice by activating κ -opioid and cannabinoid receptors*. Neurogastroenterol. Motil. 2009; 21(12): 1326-e128.
  8. Fichna, J.; Dickey, M.; Hirota, S.A.; Traboulsi, D.; MacDonald, J.A.; Janecka, A.; Beck, P.L.; Zjawiony, J.K.; MacNaughton, W.K.; Storr, M.A. *Differential effects of salvinorin A on endotoxin-induced hypermotility and neurogenic ion transport in mouse ileum*. Neurogastroenterol. Motil. 2011; 23(6): 583-e212.
  9. Fichna, J.; Dickey, M.; Lewellyn, K.; Janecka, A.; Zjawiony, J.K.; MacNaughton, W.K.; Storr, M.A. *Salvinorin A has anti-inflammatory and antinociceptive effects in experimental models of colitis in mice mediated by KOR and CB1 receptors*. Inflamm. Bowel Dis. 2012; 18(6): 1137-1145.
  10. Fichna, J.; Mokrowiecka, A.; Cygankiewicz, A.I.; Zakrzewski, P.K.; Małecka-Panas, E.; Janecka, A.; Krajewska, W.M.; Storr, M.A. *Transient Receptor Potential Vanilloid 4 blockade protects against experimental colitis in mice: a new strategy for IBD treatment?* Neurogastroenterol Motil. 2012; 24(11): 557-60.

Tomasz Jan Kostka – urodził się 20 października 1961 r. w Łodzi. Absolwent Wydziału Lekarskiego Akademii Medycznej w Łodzi w roku 1986. Specjalizacje z chorób wewnętrznych, medycyny sportowej, geriatricznej, rehabilitacji i medycznej. Od 2005 roku profesor nauk medycznych i kierownik Kliniki Geriatrii Uniwersytetu Medycznego w Łodzi.

Na dorobek naukowy składa się 209 publikacji, w tym 83 prace oryginalne w pełnej wersji; dwa podręczniki, 19 rozdziałów w podręcznikach. Recenzent w kilkunastu pismach anglojęzycznych.

Staże, szkolenia i stypendia krajowe i zagraniczne: Szwajcaria, Wielka Brytania, Francja, Szwecja. 8 wypromowanych doktorów nauk medycznych.

Prodziekan ds. dydaktyki Wydziału Nauk o Zdrowiu UM 2003-2008; dziekan Wydziału Nauk o Zdrowiu UM od 2008.

Wiceprezes ds. Nauki Polskiego Towarzystwa Medycyny Sportowej 2005=>;

Członek Komisji Geriatrii i Gerontologii Komitetu Patofizjologii Klinicznej Polskiej Akademii Nauk 2003=>

Członek Komisji Biologii Starzenia Polskiej Akademii Nauk 2008=>

Członek Rady Naukowej Gerontologii Polskiej 2005=>

Członek Rady Naukowej Geriatrii Polskiej 2005=>
Członek Rady Programowej Medycyny Sportowej 2007=>
Członek Rady Programowej Medycyny Wieku Podeszłego 2011=>
Członek Rady Programowej Polityki Zdrowotnej (Journal of Health Policy, Insurance and Management) 2012=>
Przewodniczący Rady Społecznej SP ZOZ Uniwersyteckiego Szpitala Klinicznego nr 1 im. N. Barlickiego Uniwersytetu Medycznego w Łodzi 2006=>
Członek grupy roboczej ds. Prewencji w Narodowym Programie Profilaktyki i Leczenia Chorób Układu Sercowo-Naczyniowego POLKARD 2006-2008.
Członek Editorial Board „Scientific Yearbook. Studies on Sport and Physical Education” 2007–2011
Członek Zespołu do spraw Gerontologii przy Ministrze Zdrowia RP 2007=>
Członek Editorial Board „Current Gerontology and Geriatrics Research” 2010=>
Członek Editorial Board „European Geriatric Medicine” 2010=>
Zastępca Dyrektora ds. Naukowych Instytutu Reumatologii w Warszawie 2011–2012.
Członek Editorial Board „Polish Journal of Rehabilitation Research” 2012=>
Członek Editorial Board „Journal of Aging Science” 2012=>
Editor-in-Chief „World Research Journal of Sports Medicine” 2013=>
Członek Rady Naukowej Studiów Medycznych 2013=>
Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 17 czerwca 2013 r. Poniżej wybrane publikacje Pana Profesora:

1. T. Kostka, M. Bonnefoy, L.M. Arzac, S.E. Berthouze, A. Belli, and J.-R. Lacour: *Habitual physical activity and peak anaerobic power in elderly women*. Eur. J. Appl. Physiol. 1997; 76, 81-87.
2. T. Kostka, M. Bonnefoy, S.E. Berthouze, and J.-R. Lacour: *The relationship of physical activity and fitness to lipid and lipoprotein (a) levels in the elderly men and women*. Med. Sci. Sports Exerc. 1999; 31, 1183-1189.
3. T. Kostka, S.E. Berthouze, J.-R. Lacour and M. Bonnefoy: *The symptomatology of upper respiratory tract infections and exercise in elderly people*. Med. Sci. Sports Exerc. 2000; 32, 46-51.
4. T. Kostka, L.M. Arzac, M.C. Patricot, S.E. Berthouze, J.-R. Lacour and M. Bonnefoy. *Leg extensor power and dehydroepiandrosterone sulfate, insulin-like growth factor-I and testosterone in healthy active elderly people*. Eur. J. Appl. Physiol. 2000; 82: 83-90.
5. T. Kostka, A. Rahmani, S.E. Berthouze, J.-R. Lacour, M. Bonnefoy: *Quadriceps muscle function in relation to habitual physical activity and VO_{2max} in men and women aged >65 years*. J. Gerontol: Biol. Sci. 2000; 55A: B481-B488.

6. Bonnefoy M., Normand S., Pachiardi C., Lacour JR, Laville M., Kostka T.: *Simultaneous validation of ten physical activity questionnaires in older men: a doubly labeled water study*. J. Am. Geriatr. Soc. 2001; 49: 28-35.
7. Sosnowska S., Kostka T.: *Epidemiology of school accidents during a six school-year period in one region in Poland*. Eur J Epidemiol 2003; 18: 977-982.
8. Kostka T.: *Quadriceps maximal power and optimal shortening velocity in 335 men aged 23-88 years*. Eur J Appl Physiol 2005; 95: 140-145.
9. Kostka T., Jachimowicz V.: *Relationship of quality of life to dispositional optimism, health locus of control and self-efficacy in older subjects living in different environments*. Quality of Life Research 2010;19: 351-361 DOI 10.1007/s11136-010-9601-0.
10. Kostka T., Furgal W., Gawroński W., Bugajski A., Czamara A., Klukowski K., Krysztofiak H., Lewicki R., Szygula Z., Tomaszewski W., Trzaska T., Widuchowski J., Ziemia A., Jegier A.; on behalf of the Polish Society of Sports Medicine: *Recommendations of the Polish Society of Sports Medicine on age criteria while qualifying children and youth for participation in various sports*. Br J Sports Med. 2012; 46: 159-162.

Daria Orszulak-Michalak – urodzona 18 sierpnia 1952 roku w Łodzi.

Wykształcenie:

2002 – profesor tytularny

1999 – profesor Akademii Medycznej w Łodzi

1996 – doktor habilitowany nauk farmaceutycznych, Wydział Farmaceutyczny Akademii Medycznej w Łodzi

1982 – doktor nauk farmaceutycznych, Wydział Farmaceutyczny AM w Łodzi

1976 – magister Farmacji, Wydział Farmaceutyczny AM w Łodzi

1971 – XIX Liceum Ogólnokształcące w Łodzi

Doświadczenie zawodowe:

2003-2008 – Prorektor ds. Nauczania i Wychowania Uniwersytetu Medycznego w Łodzi

2002 – kierownik Katedry Biofarmacji UM w Łodzi

1999-2003 – Dziekan Wydziału Farmaceutycznego AM w Łodzi

1997 – kierownik Zakładu Biofarmacji AM w Łodzi

1996-1999 Prodziekan d/s Dydaktycznych Wydziału Farmaceutycznego AM w Łodzi

1982 – kierownik Pracowni Izotopowej Zakładu Farmakologii AM w Łodzi

1982-1996 – adiunkt Zakładu Farmakodynamiki AM w Łodzi

1976-1982 – asystent naukowo-techniczny Zakładu Farmakodynamiki Akademii Medycznej w Łodzi

Publikacje: 230 publikacji (prace oryginalne, przeglądowne, doniesienia zjazdowe) z zakresu farmakologii doświadczalnej, farmakokinetyki i biofarmacji

Szkolenia, konferencje, zjazdy:

2012 – 15 International Conference of Organic Fruit Growing, University of Hohenheim, Germany

2011 – Ogólnopolska Konferencja Ekologiczna pt. „Perspektywy Rozwoju Ekologicznej Produkcji Ekologicznej”, Skierniewice, Instytut Ogrodnictwa

2011 – ESC Congress, France

2009 – ESC Congress Barcelona, Spain

2008 – Galilea, Izrael (Harvard University Extension School) Management of Higher Education Institutions – Metody sprawnego i skutecznego zarządzania instytucją jaką jest uczelnia wyższa.

2007 – XX Naukowy zjazd Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Katowice

2004 – Naukowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Wrocław

2003 – VIII Zjazd Towarzystwa Terapii Monitorowanej, Wrocław

2001 – XVIII Naukowy Zjazd Polskiego Towarzystwa Farmaceutycznego, Poznań

1999 – XIII Zjazd Polskiego Towarzystwa Anestezjologii i Intensywnej Terapii, Łódź

1986 – Metody kształcenia studentów w zakresie farmacji klinicznej oraz farmakokinetyki; praktyczne zastosowanie monitorowania terapii poziomem leku; organizacja ośrodka informacji o leku; Glasgow, Szkocja (University of Strathclyde);

1982 – Kinetyka leków przeciwpadaczkowych; Bydgoszcz

1979 – Farmakologia i toksykologia alkoholu etylowego; Kraków, Instytut Ekspertyz Sądowych

1978 – Podstawy farmakokinetyki; Kraków

1977 – Podstawy farmakokinetyki; Bydgoszcz

Członkostwo:

Polskie Towarzystwo Farmakologiczne – członek Zarządu Głównego

Polskie Towarzystwo Farmaceutyczne – Viceprezes Zarządu Głównego

Polskie Towarzystwo Diagnostyki Laboratoryjnej – członek

Towarzystwo Terapii Monitorowanej – członek

Konsultant Wojewódzki ds. Farmacji Szpitalnej

Nagrody:

JM Rektora Akademii Medycznej/Uniw. Medycznego w Łodzi naukowe: 1988, 1996, 2011, 2012; dydaktyczne: 1992, 1997, 1999, 2003, 2004, 2005, 2006

Nagroda I st. Ministra Zdrowia i Op. Społ. – 1997

Nagroda I st. Polskiego Towarzystwa Farmakologicznego – 1995
Odznaczona „Medalem 50-lecia Łódzkich Wydziałów Medycznych”
– 1995; Brązowy Krzyż Zasługi – 2002; Złoty Krzyż Zasługi – 2004;
Krzyż Kawalerski Odrodzenia Polski – 2008; Medal za Zasługi dla Uni-
wersytetu Medycznego w Łodzi – 2010.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 17 czerwca
2013. Poniżej wybrane publikacje Pani Profesor:

1. Małecka-Panas E., Gąsiorowska A., Kozłowska A., Orszulak-Michalak D., Drzewowski J.: *Fasting plasma level of islet amyloid polypeptide (IAPP) is increased in chronic alcoholic pancreatitis (CAP)*. Gastroenterology, 1998, LL4 (4 p.2).
2. Wiktorowska A., Owczarek J., Orszulak-Michalak D.: *The influence of lidocaine and verapamil on haemodynamic parameters after intravenous administration of midazolam in rabbits*. Pharmacological Research 1999, 39(6).
3. Wiktorowska A., Owczarek J., Orszulak-Michalak D.: *Influence of selected anti-arrhythmic drugs on hemodynamic parameters in rabbits during methohexital anesthesia*. Medical Science Monitor (International Medical Journal for Experimental and Clinical Research), 1999, 5(4), 623-629.
4. Wiktorowska A., Owczarek J., Obolewska A., Orszulak-Michalak D.: *Effect of propranolol and midazolam therapy on haemodynamic parameters in rabbits*. Med. Sci. Monit. 2000, 6(5), 896-900.
5. Welk B., Kurczewska U., Orszulak-Michalak D.: *Attempts at formulation of syrup with theophylline*. Acta Polon. Pharm.-Drug Res. 58(3), 2000, 195-198.
6. Orszulak-Michalak D., Owczarek J., Wiktorowska-Owczarek A.: *The influence of midazolam plasma concentration and pharmacokinetic parameters of lidocaine in rabbits*. Pharmacological Res, 45(1) L, 2002.
7. Bombski G., Gąsiorowska A., Orszulak-Michalak D., Neneman B., Kotynia J., Strzelczyk J., Janiak A., Małecka-Panas E.: *Differences in plasma gastrin, CEA, and CA 19-9 concentration in patients with proximal and distal colorectal cancer*. Int. J. Gastrointestinal Cancer 3L, t-3, 155-163, 2002.
8. Gąsiorowska A., Orszulak-Michalak D., Kozłowska A., Małecka-Panas E.: *Elevated fasting plasma level of islet amyloid polypeptide (IAPP) in chronic alcoholic pancreatitis (CAP)*. Hepato-Gastroenterology 50, 258-262, 2003.
9. Kręcki R., Drożdż I., Szcześniak P., Orszulak-Michalak D., Krzemińska-Pakuła M.: *Novel atherogenesis markers for identification of patients with a multivessel coronary artery disease*. Kardiologia Polska 2008.
10. Krawczyk K., Szcześniak P., Kumor A., Jasińska A., Omulecka A., Pietruczuk M., Orszulak-Michalak D., Sporny S., Małecka-Panas E.: *Adipohormones as prognostic markers in patients with nonalcoholic steatohepatitis (NASH)*. Journal of Physiology and Pharmacology. Vol. 60, Suppl. 3, October 2009.

Janusz Henryk Piekarski – urodził się 19 stycznia 1969 roku w Łodzi w rodzinie inteligentnej Henryka i Aliny z domu Kołodziejka. Rodzice są nauczycielami akademickimi. Ojciec profesor doktor habilitowany, chemik, kierownik Katedry Chemii Fizycznej, prodziekan i dziekan Wydziału Fizyki i Chemii, następnie prorektor ds. nauki Uniwersytetu Łódzkiego, a matka, doktor chemii, adiunkt na Uniwersytecie Łódzkim. Pierwsza żona Anna z domu Taczalska jest lekarzem. Obecna żona Anna

z domu Niwicka, lekarz chorób zakaźnych, doktor habilitowany nauk medycznych w Katedrze Chorób Zakaźnych i Hepatologii UM w Łodzi. Ma córki: Barbarę (ur. 7.02.1999), uczennicę gimnazjum i Katarzynę (ur. 30.10.2000), uczennicę szkoły podstawowej.

Do Szkoły Podstawowej Nr 183 w Łodzi uczęszczał w latach 1975-1983, gdzie został laureatem konkursu chemicznego, następnie kontynuował naukę w eksperymentalnej klasie o profilu fizycznym w I Liceum Ogólnokształcącym im. Mikołaja Kopernika w Łodzi (1983-1987). W II klasie LO został finalistą Ogólnopolskiej Olimpiady Chemicznej, a w klasie maturalnej pełnił funkcję prezesa Szkolnego Koła Chemicznego.

Studia (1987-1993) – dyplom i tytuł zawodowy lekarza (8.09.1993), doktoryzował się (22.02.2000) na Wydziale Lekarskim Akademii Medycznej w Łodzi i habilitował (7.11.2006) na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Medycznego w Łodzi. Napisał rozprawę doktorską: *Badania nad obustronnym rakiem piersi u kobiet*, której promotorem był prof. dr hab. Jan Berner i habilitacyjną: *Znaczenie kliniczne ekspresji CK 5/6 i białka PTEN w obustronnym raku piersi u kobiet* – recenzenci: prof. dr hab. Jerzy Zbigniew Mituś, prof. dr hab. Wojciech Kazimierz Noszczyk, prof. dr hab. Lech Sylwester Pomorski, prof. dr hab. Jan Andrzej Steffen. Odbił zagraniczne staże i stypendia: Klinika Chirurgii Serca, Naczyń i Klatki Piersiowej Uniwersytetu w Aarhus, Dania (1989, 1992) i Klinika Chirurgii Naczyń Obwodowych, Vrije Universiteit w Amsterdamie, Holandia (1990), Oddział Chirurgii Ogólnej Europejskiego Instytutu Onkologii w Mediolanie (2003, 2006), Oddział Chirurgii Głowy i Szyi, Guy's Hospital w Londynie (2004), Canniesburn Plastic Surgery Unit w Glasgow Royal Infirmary (2005). Uzyskał specjalizacje w zakresie chirurgii ogólnej I° (1996) i chirurgii onkologicznej II° (2001), a w 1994 roku Certificate in Advanced English, University of Cambridge. 23.02.2011 r. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej Bronisław Komorowski nadał Januszowi Henrykowi Piekarskiemu tytuł naukowy profesora nauk medycznych.

Zajmowane stanowiska i pełnione funkcje: Państwowy Szpital Kliniczny Akademii Medycznej Nr 4 im. Marii Konopnickiej w Łodzi – lekarz stażysta (1.10.1993-30.09.1994); Wojewódzki Szpital Zespolony im. Mikołaja Kopernika – młodszy asystent (10.10.1994-15.05.1996), zastępca ordynatora II Oddziału Chirurgii Onkologicznej. Akademia Medyczna w Łodzi. Katedra Onkologii. Klinika Chirurgii Onkologicznej – asystent (1.04.1998-30.11.2002). Uniwersytet Medyczny w Łodzi – adiunkt (1.12.2002-28/29.02.2010), prodziekan ds. nauki Wydziału Lekarskiego (2008-), profesor nadzwyczajny (1.03.2010-), profesor tytularny (23 II 2011-).

Działalność dydaktyczna – promotor 2 rozpraw doktorskich (2 w toku). Recenzent 6 doktoratów. Opiekun Studenckiego Koła Naukowego

przy Katedrze Onkologii UM (2002-2005). Był prelegentem w programie profilaktyki raka piersi „Niezapominajka”, organizowanym przez Wydział Zdrowia Urzędu m. Łodzi (1999-2000). Kierownik projektu „Operacja Sukces” (1.09.2009-30.06.2010) – unikatowy model kształcenia na Wydziale Lekarskim UM w Łodzi na potrzeby gospodarki opartej na wiedzy, finansowany z Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki w ramach ....4.1.1. Aktywnie uczestniczy, już od czasów studenckich, wygłaszając referaty i przedstawiając plakaty, w kongresach, konferencjach, zjazdach naukowych i krajowych – Kraków (1996, 2000), Płock (1997), Florencja, Włochy (1998), Poznań (1998), 379 *Kronikarz 2009/2010 R. 8 nr 14* Warszawa (1999, 2001, 2003, 2005, 2007, 2009), Bruksela, Belgia (2000), Nowy York, USA (2001), Katowice (2002), Kielce (2003), Hamburg, Niemcy (2004), Los Angeles, USA (2004), Zakopane (2004), Łódź (2006, 2009), Kos, Grecja (2008), Sopot (2009), Lublin (2009), Norymberga (2010). Został zaproszony do Panelu Ekspertów chirurgii ślinianki przyusznej na konferencji w Paryżu, Francja (2008).

Jest autorem i współautorem 19 rozdziałów w podręcznikach akademickich oraz współredaktorem podręcznika „Biopsja węzła wartowniczego w chorobach nowotworowych” (Warszawa 2010).

Praca naukowa – podejmuje problematykę badawczą z zakresu chirurgii ogólnej i chirurgii onkologicznej: nowotwory piersi, w szczególności jego rzadkie postaci: obustronny rak piersi, choroba Pageta brodawki sutkowej, rak piersi u mężczyzny, guz liściasty, mięsak piersi oraz z zakresu chirurgii ślinianki przyusznej, chorób nowotworowych jamy brzusznej i miednicy, biopsji węzła wartowniczego, nowotworowych i nienowotworowych chorób wątroby.

Ogłosił drukiem 101 publikacji. W bibliografii podmiotowej zarejestrowano 246 pozycji, w tym: 60 oryginalnych, 20 kazuistycznych, 21 przeglądowych, ponad 90 streszczeń. Od roku 1993 jest tłumaczem artykułów naukowych opublikowanych w czasopismach medycznych, od 1999 roku tłumaczy polskie wydania czasopism: *JAMA*, *JACC*, *JAMA – Dermatology*. Obecnie zajmuje się przede wszystkim tłumaczeniami podręczników akademickich z zakresu onkologii (wchodził w skład zespołu tłumaczy „Atlasu chirurgii przewodu pokarmowego” / red. J.L. Cameron i C Sandone, red. wyd. polskiego: A. Jeziorski, M. Maruszyński, oraz „Atlasu chirurgii piersi” / red. wyd. polskiego: A. Jeziorski, był również jedynym tłumaczem podręcznika TNM UICC).

Członek: Studenckiego Koła Naukowego przy Klinice Chirurgii Endokrynologicznej (1987-1988), I Klinice Chirurgii (1987-1990), II Klinice Chirurgii, prezes (1991-1993), członek Zarządu (1992-1993), Polskiego Towarzystwa Chirurgów, Polskiego Towarzystwa Onkologicznego (2000), Polskiego Towarzystwa Chirurgii Onkologicznej (2000-), Europejskiego

an Society of Surgical Oncology (2003-), Międzynarodowej Unii Walki z Rakiem (Polish National Staging Committee UICC), sekretarz (2006-2008), przewodniczący Polskiego Komitetu TNM (2008-). Uczestniczy w pracach Global Advisory Group UICC z siedzibą w Genewie. Członek Komisji ds. Zatrudnienia na Wydziale Lekarskim (przewodniczący), Komisji ds. Rozwoju Naukowego Wydziału Lekarskiego UM w Łodzi, Senackiego Zespołu ds. Studiów Doktoranckich, Rad Naukowych Katedry Onkologii, I Katedry Endokrynologii oraz I Katedry Ginekologii i Położnictwa na Wydziale Lekarskim UM.

Stypendia naukowe JM Rektora AM (1988-1990) oraz nagrody JM Rektora AM/UM – za wyniki na studiach (1988). Otrzymał nagrodę im. Mariana Stefanowskiego za najlepszą pracę habilitacyjną w dziedzinach zabiegowych na Uniwersytecie Medycznym w Łodzi (2006).

Hobby: pływanie (Total Immersion Swimming), bieganie długodystansowe.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 16 grudnia 2013 r. Poniżej wybrane publikacje Pana Profesora:

1. J. Piekarski, D. Nejc, W. Szymczak, K. Wroński, A. Jeziorski „Results of extracapsular dissection of pleomorphic adenoma of parotid gland” *J Oral Maxillofac Surg* 2004; 62: 1198-1202.
2. J. Piekarski, W. Biernat “The clinical significance of CK 5/6 and PTEN protein expression in patients with bilateral breast carcinoma” *Histopathology* 2006; 49: 248-255.
3. D. Nejc, M. Wrzesień, J. Piekarski, J. Olszewski, P. Pluta, J. Kuśmierk, A. Jeziorski “Sentinel node biopsy in skin melanoma patients – measurements of absorbed doses of radiation to the hands of medical staff” *J Surg Oncol* 2006; 93: 355-361.
4. Jeziorski, J. Piekarski, D. Nejc, P. Pluta, P. Sęk, A. Bilski, A. Durczyński, K. Wroński “Ex-vivo search for sentinel node in post-mastectomy specimens. Should we use a transverse incision for mastectomy?” *Ann Surg Oncol* 2007; 14: 3111-3116. E-pub 8 Aug.
5. A. Piekarska, R. Kubiak, A. Omulecka, W. Szymczak, J. Piekarski “Expression of tumor necrosis factor-related apoptosis-inducing ligand and caspase-3 in relation to grade of inflammation and stage of fibrosis in chronic hepatitis C” *Histopathology* 2007; 51: 597-604.
6. A. Piekarska, R. Kubiak, A. Omulecka, W. Szymczak, J. Piekarski „Expression of Bax, Bcl-xL and Bcl-2 proteins in consecutive phases of chronic hepatitis C” *Histopathology* 2007; 50: 928-35.
7. J. Piekarski, B. A. Jereczek-Fossa, D. Nejc, P. Pluta, W. Szymczak, P. Sęk, A. Bilski, L. Gottwald, A. Jeziorski „Does fecal diversion offer any chance for spontaneous closure of the radiation-induced rectovaginal fistula?” *Int J Gynecol Cancer* 2008; 18: 66-70.
8. J. Piekarski, R. Kusinska, D. Nejc, P. Pluta, P. Sek, A. Bilski, A. Durczynski, R. Kubiak, G. Pasz-Walczak, A. Jeziorski „Recurrence of cholangiogenous carcinoma in portsites two years after laparoscopic removal of non-cancerous gall bladder” *Eur J Gastroenterol Hepatol* 2008; 20: 474-477.

9. D. Kupnicka, S. Sztajer, R. Kordek, J. Piekarski „Comparison of core and fine needle aspiration biopsies for diagnosis of liver masses” *Hepatogastroenterology* 2008; 55:1710-1715.
10. P. Sęk, A. Zawrocki, W. Biernat, J. Piekarski “HER2 molecular subtype is a dominant subtype of mammary Paget’s cells. An immunohistochemical study” *Histopathology* 2010; 57: 564-571.

Wydział V

Piotr Paneth – urodził się 8 października 1952 roku w Łodzi.

Adres służbowy: Politechnika Łódzka, Wydział Chemiczny, Instytut Techniki Radiacyjnej

Stopnie i tytuły naukowe:

- Profesor (1996).
- Doktor habilitowany (1989): *Efekty izotopowe reakcji złożonych*, Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka.
- Doktor (1983): Kinetyczne efekty izotopowe tlenu i siarki izomeryzacji termicznej siarczku bis(5,5-dimetylo-1,3,2,-dioksaaphosphorinanilu); promotor: prof. dr. W Reimschüssel; Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka.

– Mgr inż. (1976): *Kinetyczne efekty izotopowe tlenu izomeryzacji monotiropirofosforanów*; opiekun pracy: prof. dr W. Reimschüssel; Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka.

Stanowiska badawcze i akademickie:

- 2012-obecnie – Prorektor ds. Nauki, Politechnika Łódzka.
- 2011 – Visiting Professor, CEISAM Laboratory, University of Nantes - CNRS UMR6230, Francja (1 miesiąc).
- 2008-2012 – Dziekan, Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka.
- 2007 – Visiting Professor, FIFC, University of Kyoto, Japonia.
- 2006-2007 – Visiting Professor, LAIEM CNRS UMR 6006 laboratory, Nantes, Francja.
- 2000-obecnie – Profesor zwyczajny, Wydział Chemiczny, Instytut Techniki Radiacyjnej, Politechnika Łódzka.
- 1998-2008 – Profesor zwyczajny, Wydział Transportu, Organizacji i Informatyki, Wyższa Szkoła Humanistyczno-Ekonomiczna w Łodzi.
- 2003-2004 – Wicedyrektor Instytutu Techniki Radiacyjnej PŁ.
- 2003 – Visiting Professor, Department of Chemistry, Emerson Center, EmoryUniversity, Atlanta, GA, USA.
- 2000-2001 – Visiting Professor, Department of Chemistry, University of Minnesota, Minneapolis, MN, USA.

1993-2000 – Profesor nadzwyczajny, Wydział Chemiczny, Instytut Techniki Radiacyjnej, Politechnika Łódzka.

1998-1999 – Visiting Professor, Department of Chemistry, University of Uppsala, Uppsala, Szwecja.

1993-1996 – Prodzikan ds. Studenckich, Wydział Chemiczny, Politechnika Łódzka.

1995 – Visiting Professor, Department of Biochemistry, University of Nebraska, Lincoln, NE, USA.

1984-1993 – Adiunkt; Wydział Chemiczny, Instytut Techniki Radiacyjnej, Politechnika Łódzka .

1975-1984 – Asystent; Wydział Chemiczny, Instytut Techniki Radiacyjnej, Politechnika Łódzka.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 21 stycznia 2013 r. Poniżej przykłady publikacji Pana Profesora:

1. "On the Application of the Steady State to Kinetic Isotope Effects", P. Paneth, J. Am. Chem. Soc. 107, 7070 (1985).
2. "A New Method of Determining Chlorine Kinetic Isotope Effects" K.C. Westaway, T. Koerner, Y.-R. Fang, J. Rudziński, P. Paneth, Anal. Chem. 70, 3548-52 (1998).
3. „ISOEFF98. A Program for Studies of Isotope Effects Using Hessian Modifications” V. Anisimov, P. Paneth, J. Mathem. Chem. 26, 75-86 (1999).
4. "Chlorine Kinetic Isotope Effects on Enzymatic Dehalogenations" P. Paneth, Acc. Chem. Res. 36, 120-6 (2003).
5. "Chlorine Isotope Effects in Biological Systems" P. Paneth in A. Kohen, H.H. Limbach (Eds.) "Isotope Effects in Chemistry and Biology" CRC Press, Inc, Baton Rouge, 2006, Chapter 35, p. 875-891.
6. "Coupling of hydrogenic tunneling to active-site motion in the hydrogen radical transfer catalyzed by a coenzyme B12-dependent mutase" A. Dybala-Defratyka, P. Paneth, R. Banerjee, D.G. Truhlar, Proc. Natl. Acad. Sci. USA, 104, 10779 (2007).
7. "Isotope Effects in the Chemical, Geological and Bio Sciences" M. Wolfsberg, A. Van Hook, P. Paneth, Springer, London, 2010.
8. "Importance of the enzyme quaternary structure in theoretical calculations" K. Świderek, P. Paneth, J. Phys. Chem. B 114, 3393-3397 (2010).
9. "Measurements of heavy-atom isotope effects using ^1H NMR spectroscopy" A. Pabis, R. Kaminski, G. Ciepiewski, S. Jankowski, P. Paneth J. Org. Chem. 76, 8033-8035 (2011).
10. "Isotopic fractionation – chemical vs. environmental perspective" P. Paneth Environ. Chem. 9, 67-68 (2012) .

Cezary Wawrzyniec Szczepaniak – nauczyciel akademicki, urodził się 5 września 1935 r. Od 1957 do roku 2006 pracownik naukowo-dydaktyczny w Politechnice Łódzkiej. Od roku 2006 do 2012 był profesorem w Akademii Humanistyczno-Ekonomicznej w Łodzi. Stopnie i tytuły naukowe uzyskiwał prof. C. Szczepaniak w następujących latach: mgr. inż. (1956), dr nauk technicznych (1965), dr hab. nauk technicznych (1971), tytuł profesora (1983).

Podczas pracy w Politechnice Łódzkiej zajmował wszystkie stanowiska w hierarchii pracowników naukowo-dydaktycznych oraz piastował funkcje: prodziekana Wydziału Mechanicznego, prorektora uczelni oraz dyrektora Instytutu Pojazdów w latach 1984-2006. Oprócz pracy w PŁ pracował jako visiting profesor w Universidad Nacional Autonoma de Mexico, Universidad Nacional de Guanajuato w Meksyku oraz Uiversidad de la Hawana na Kubie.

Przebywał w wielu ośrodkach naukowych. W początkowym okresie pracy jako stażysta np. w Politechnice Leningradzkiej i University of Strathchye w Szkocji. W późniejszym okresie pracy naukowej odbywał wizyty i brał udział w kongresach naukowych w wielu krajach europejskich oraz w krajach Azji i w Australii.

Główne kierunki badań prof. C. Szczepaniaka to teoria i konstrukcja pojazdów. W zainteresowaniach profesora znajdują się także pojazdy kosmosu. Ten temat był kontynuowany w wykładach dla studentów studiów magisterskich w PŁ.

Profesor C. Szczepaniak jest autorem wielu nowoczesnych rozwiązań przekładni automatycznych i urządzeń sterowania przebiegami hamowania i rozpędzania samochodów. Wiele prac również było poświęconych pojazdom inteligentnym.

Profesor jest autorem 11 książek, skryptów akademickich oraz ponad 100 artykułów i referatów naukowych, przedstawiających wyniki własnych badań.

Profesor C. Szczepaniak posiada Krzyż Oficerski i Kawalerski OOP oraz Medal Komisji Edukacji Narodowej; jest laureatem wielu nagród, w tym nagrody przyznanej w roku 1996 przez Rząd USA Departament Transportu – NHTSA: Adward for Safety Engineering Excellence, jako jedynemu Polakowi, Nagrody Naukowej m. Łodzi, Nagrody Ministra Transportu oraz wielu nagród Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Nagrody Ministrów otrzymywał głównie za osiągnięcia w pracy naukowo-badawczej. W dorobku profesora należy odnotować wieloletnią, wielce owocną współpracę z przemysłem samochodowym Indii.

Przez trzy kadencje w latach osiemdziesiątych prof. C Szczepaniak był przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Transportu Samochodowego w Warszawie.

Prof. C. Szczepaniak jest członkiem korespondentem Meksykańskiej Akademii Inżynierii ANIAC, założycielem i wieloletnim Prezesem Polskiego Towarzystwa Naukowego Motoryzacji – PTNM; obecnie jest jego Honorowym Prezesem.

Hobby profesora to poezja, publicystyka i muzyka. Profesor Szczepaniak wydał szereg tomików wierszy, m.in. „Obok”, „Pytanie o coś

i nic”, „Jesienne słońce”, „Zamyślenie w rzeczywistości” i inne, a także książki pt. „Człowiek Czas Przestrzeń”, „Ludzie Fakty Mity i Legendy”.

Żona profesora, Teresa Szczepaniak z domu Moczullo – mgr inż., synowie: Jakub ur. w 1996 r. PhD – matematyk, obecnie docent w PŁ, Adam ur. 1965 r. PhD – fizyk, profesor zwyczajny, dziekan Wydziału Fizyki w Indiana State University USA.

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 17 czerwca 2013 r. Poniżej przykłady publikacji Pana Profesora:

1. Szczepaniak C., Aragon Marrero R. *Fundamento de diseno del automovil* ss. 202. Wyd. SECSA, Mexico 1982, Distribudores: Espana, Argentina, Chile, Venezuela, Columbia, Peru.
2. Szczepaniak C., *Podstawy modelowania systemu: Człowiek, Pojazd, Otoczenie*. Wyd. PWN, Warszawa 1999.
3. Szczepaniak C., *Motoryzacja na przełomie epoki*, Wyd. PWN, Warszawa 2000.
4. Szczepaniak C., *Jesienne słońce (poezje)*. Wyd. Biblioteka, Łódź, 2001.
5. Szczepaniak C., Dychto R., *Pojazdy w kosmosie*, Wyd. Naukowe P.Ł. Łódź, 2003.
6. Szczepaniak C. *Człowiek, Czas, Przestrzeń*, Wyd. Naukowe P.Ł. Łódź, 2009.
7. Szczepaniak C., *Powiew wiary, (poezje)* Wyd. Biblioteka, Łódź, 2010 .
8. Szczepaniak C. *Zrozumieć samochód*, Wyd AHE, Łódź, 2011.
9. Szczepaniak C, *Masa i energia*, Forum Akademickie, 9/2012.
10. Szczepaniak C, *Passengers Cars In the 21st Century. Some engineering design problems*. Archiwum Motoryzacji, 4/2012.

Wydział VI

Wojciech Tomasz Leder – urodził się 15 maja 1960 roku w Łodzi. Absolwent Wydziału Malarstwa PWSSP w Łodzi, studiował także filozofię na Uniwersytecie Łódzkim. Od roku 2005 kieruje pracownią Malarstwa i Rysunku w ASP w Łodzi, a od roku 2007 jest profesorem tej Uczelni. Laureat Grand Prix Bielskiej Jesieni w 1997 roku, później juror tego konkursu.

Indywidualne wystawy m.in. w Muzeum Sztuki w Łodzi, Atlasie Sztuki, Galerii Bon a Tিরer w Nowym Jorku, Galerii Wschodniej, Galerii Art New Media w Warszawie. Jego prace znajdują się w najważniejszych polskich muzeach i kolekcjach prywatnych.

<www.wojciechleder.art.pl>

Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 17 czerwca 2013 r. Poniżej przykłady twórczości Pana Profesora:

Wystawy indywidualne

- 2001 – Muzeum Sztuki w Łodzi
- 2004 – Atlas Sztuki w Łodzi
- 2005 – Galeria Bon a Tিরer w Nowym Jorku
- 2007 – Galeria Wschodnia w Łodzi

2008 – Ośrodek Propagandy Sztuki w Łodzi
2008 – Galeria Art New Media w Warszawie

Wystawy zbiorowe (wybór)

1997 – *Energia obrazu*, Galeria Arsenał, Poznań; Bunkier Sztuki, Kraków
2006 – *In Between*, WOO LIM Gallery, Seul, Korea
2008 – *International Biennale of Art*, Fukushima, Japonia
2010 – *Od Placu Wolności do Placu Niepodległości*, Focus Łódź Biennale, wystawa główna.

Tomasz Majewski – kulturoznawca i filmoznawca, urodzony 13 czerwca 1974 roku w Łodzi. Praca: Zakład Teorii Kultury, Katedra Mediów i Kultury Audiowizualnej, Instytut Teorii Literatury, Teatru i Sztuki Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego.

Zainteresowania badawcze: problematyka pamięci zbiorowej, kulturowe reprezentacje Holocaustu, teoria kultury popularnej, film animowany oraz dokumentalny, formy dyskursu publicznego, studia miejskie.

1993-1998 – studia magisterskie w Katedrze Teorii Literatury, Teatru i Sztuk Audiowizualnych UŁ, indywidualny tok studiów pod opieką dr Danuty Szajnert poszerzony o przedmioty studiów polonistycznych i filozoficznych, praca magisterska pod kierunkiem prof. dr hab. Andrzeja Zalewskiego *Film katastroficzny. Struktura gatunku i jego funkcja wobec społeczności*.

1998-2002 – studia doktoranckie na Uniwersytecie Łódzkim w Instytucie Teorii Literatury, Teatru i Sztuk Audiowizualnych.

2002 – obrona rozprawy doktorskiej na Wydziale Filologicznym UŁ: *O konstytuowaniu się realności w filmie fabularnym. Świadomość tetyczna i jej modyfikacje w doświadczeniu odbioru filmowego*, napisanej pod kierunkiem prof. zw. dr. hab. Alicji Helman.

od 2002 – adiunkt w Zakładzie Teorii Kultury Katedry Mediów i Kultury Audiowizualnej.

2006-2007 – p.o. kierownika Zakładu Teorii Kultury Katedry Mediów i Kultury Audiowizualnej UŁ.

2011 maj – otwarcie przewodu habilitacyjnego na Wydziale Nauk Humanistycznych i Społecznych SWPS W Warszawie na podstawie rozprawy *Dialektyczne feerie. Szkoła frankfurcka i kultura popularna*.

2003 maj – sekretarz ogólnopolskiej konferencji naukowej „Pamięć Shoah – współczesne reprezentacje” na Uniwersytecie Łódzkim.

2006-2011 – inicjator i opiekun naukowy Międzywydziałowego Koła Teoretyków Kultury UŁ.

2007 – współzałożyciel Łódzkiego Stowarzyszenia Inicjatyw Miejskich „Topografie”.

od 2008 – przewodniczący Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego oddział w Łodzi

2009 – organizator sympozjum „Zobaczyć Gorgonę. Holocaust, nazizm a problem obrazowania” w ramach Festiwalu Dialogu Czterech Kultur „Terytorium” w Łodzi, z udziałem gościnnym prof. Georges’a Didi-Hubermana, prof. Stuarta Liebmana.

2009, 2011 – kurator projektów filmowych towarzyszących FD4K.

2010 – redaktor serii *Archiwa popkultury* w Wydawnictwie Officyna.

Od 2010 – uczestnik Rady Naukowej projektu Modi Memorandi kierowanego przez Centrum Badań Historycznych PAN w Berlinie.

2012 – doktor habilitowany.

2012 – profesor UŁ.

Działalność dydaktyczna: zajęcia kursowe prowadzone na UŁ w latach 2002-2010;

seminaria magisterskie; kursy monograficzne w latach 2002-2010.

Działalność popularyzatorska i wykładowa poza UŁ:

2006-2011 – wykłady z historii filmu w ramach współpracy z Centralnym Gabinetem Edukacji Filmowej i Stowarzyszeniem „Venae Artis”.

2007-2008 – prelekcje „Awangarda i kultura popularna” w klubokawiarni „Mała Litera” w Łodzi.

2008-2009 – wykłady w Muzeum Sztuki w Łodzi; kurator filmowy Lodz Art Center.

2008-2011 – stała współpraca z cykliczną konferencją *Metodyków Nauczania o Filmie*.

2009-2011 – wykład *Historia animacji* w Państwowej Wyższej Szkole Teatralnej, Telewizyjnej i Filmowej w Łodzi.

2009-2010 – kurs z historii filmu animowanego na ASP im. W. Strzemińskiego w Łodzi.

2010 – wykłady w ramach Festiwalu Themersonów w Płocku; wykłady kulturoznawcze na studiach doktoranckich SWPS w Warszawie.

2011 – kurator projektu filmowego Festiwalu Czterech Kultur w Łodzi *Born to Kvetch*; członek Jury Międzynarodowego Se-Ma-For Film Festival w Łodzi.

Nagrody i wyróżnienia: nagrody „Literatury na Świecie” za rok 2012, nagroda PAN i Rektorów Wyższych Uczelni Łódzkich i nagroda Rektora UŁ II st., nominacja do nagrody im. Jana Długosza za 2012.

Członkostwo w towarzystwach społecznych i naukowych: Polskie Towarzystwo Estetyczne, Polskie Towarzystwo Kulturoznawcze, członek Stowarzyszenia Veane Artits, członek Rady Naukowej Zarządu Głównego Polskiego Towarzystwa Kulturoznawczego. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 21 stycznia 2013 roku. Poniżej wybrane publikacje:

1. *Świadectwo – między wnętrzem i zewnątrzem języka*, „Teksty Drugie” nr 5, 2007.
2. *Modernizmy i ich losy*, „Teksty Drugie” nr 3, 2008.
3. *Zobaczyć Gorgonę. Kracauer i teoria filmu po Zagładzie*, „Kwartalnik Filmowy”, nr 67-68, 2009, s. 42-55.
4. T. Majewski, *Setting Eyes on the Gorgon*, [w:] *Memory of the Shoah. Cultural Representations and Commemorative Practices*, Łódź 2009, s. 331-344.
5. T. Majewski, *Pamięć, ironia, polityka historyczna. O filmach Marcela Ophülsa*, [w:] *Zagłada. Współczesne problemy rozumienia i przedstawienia*, red. P. Czapliński, E. Domańska, Poznań 2009, s. 251-268.
6. T. Majewski, *Kinetyka obrazów i porządek historii: Aby Warburg* „Przegląd Kulturoznawczy”, nr 2 (8), 2010, s. 137-154.
7. T. Majewski, Monografia: *Dialektyczne feerie. Szkoła frankfurcka i kultura popularna*, ss. 397, Wydawnictwo Officyna, Łódź 2011.
8. T. Majewski, *Der Animismus der Dinge und das Formenlaboratorium*, [w:] *Der Polnische Film. Von seinen Anfängen bis zur Gegenwart*, Hg. K. Klejsa, S. Schahadat, M. Wach, Wyd. Schüren, Marburg 2013, s. 106-123.
9. *Rekonfiguracje modernizmu. Nowoczesność i kultura popularna*, Wydawnictwa Akademickie i Profesjonalne, Warszawa 2009, ss. 458, red. T. Majewski.
10. *Memory of the Shoah. Cultural Representations and Commemorative Practices*, Officyna, Łódź 2010, ss. 318 red. T. Majewski, A. Zeidler-Janiszewska.

Piotr Sitarski – urodzony 3 maja 1967 roku w Łodzi. Praca: Katedra Mediów i Kultury Audiowizualnej, Instytut Teorii Literatury, Teatru i Sztuki Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego.

Przebieg pracy i edukacji:

Od 2011 – Profesor w Katedrze Mediów i Kultury Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego.

2011 – uzyskanie stopnia doktora habilitowanego na podstawie rozprawy *Sens stylu. O twórczości filmowej Ridleya Scotta*.

Od 1998 – adiunkt w Katedrze Mediów i Kultury Audiowizualnej Uniwersytetu Łódzkiego.

1998-1999 – visiting researcher w Film and Drama Department, University of Reading w Wielkiej Brytanii (stypendium TEMPUS).

1993-1997 – studia doktoranckie w UŁ, zakończone obroną dysertacji *Model komunikacyjny rzeczywistości wirtualnej w perspektywie teorii mediów audiowizualnych*.

1994 – studia medioznawcze na Universiteit Utrecht w Holandii (stypendium TEMPUS).

1993 – student Postgraduate Program in Art History and Philosophy na Central European University w Pradze (stypendium Fundacji im. Stefana Batorego).

1990-1991 – studia filmoznawcze w Film and Drama Department, University of Reading w Wielkiej Brytanii. (stypendium TEMPUS).

1987-1993 – studia kulturoznawcze ze specjalnością filmoznawczą na Uniwersytecie Łódzkim.

1986-1988 – studia chemiczne na Uniwersytecie Łódzkim.

1982-1986 – I Liceum Ogólnokształcące im. M. Kopernika w Łodzi.

Dokonania i osiągnięcia:

2012 – nagroda II st. Rektora UŁ za książkę *Sens stylu*.

2010 – nagroda zbiorowa I st. JM Rektora UŁ za książkę *Kino bez tajemnic*, Stentor, Warszawa 2009, ss. 296.

2002 – kierownictwo naukowe międzynarodowej konferencji *Wyzwanie gier komputerowych*.

2001 – nagroda II st. JM Rektora UŁ za cykl artykułów o problemach współczesnej medialności.

2000-2002 – współkierowanie projektem w ramach programu *Tempus: Media and Cinema Studies — Development of European Modules*.

1997 – realizacja projektu badawczego zatytułowanego *Model komunikacyjny rzeczywistości wirtualnej*, finansowanego ze środków Komitetu Badań Naukowych. Kierownikiem projektu był prof. dr hab. Tadeusz Miczka.

1996-1997 – współpraca z Gabinetem Edukacji Filmowej w Łodzi, z Młodzieżową Akademią Filmową i z Młodzieżowym Domem Kultury. Cykle wykładów i prelekcji.

1995 – współpraca z Radiem Łódź. Współprowadzenie audycji poświęconej filmowi.

1991-1994 – wykłady i prelekcje w ramach studenckiego dyskusyjnego klubu filmowego.

1991 – realizacja filmu wideo *The Waiting* według opowiadania Jorge Luisa Borgesa, dokonana podczas studiów w Reading w Wielkiej Brytanii. Film był dokonaniem autorskim, pełnił w nim rolę reżysera, scenarzysty, operatora i montażysty. W roku 1991 film wziął udział w Konkursie Młodych Twórców z Południowej Anglii Imienia Davida Altshula (The David Altshul Film and Video Award).

Inne:

Działalność translatorska: liczne przekłady z języka angielskiego.

Sześciokrotny, od roku 1997, udział w organizowanych i nadzorowanych przez OBWE wyborach na terenie byłej Jugosławii na stanowisku *Election Supervisor*.

Członkostwo w towarzystwach naukowych: Polskie Towarzystwo Kulturoznawcze, Polskie Towarzystwo Badania Gier. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 21 stycznia 2013 roku.

Poniżej wybrane publikacje:

1. *Can I Be Plural in MUDs? Reflections on Characters in Multi-User Dungeons*, [In:] E.H. Oleksy, E. Ostrowska, M. Stevenson (eds), *Gender in Film and the Media*, Peter Lang, Frankfurt am Main etc, 2000.
2. *Zagraj w to jeszcze raz. O narracyjnych uwarunkowaniach gier komputerowych*, „Kwartalnik Filmowy” 2001, jesień-zima, nr 35-36.
3. *Rozmowa z cyfrowym cieniem*, Rabid, Kraków, 2002.
4. Z. Majchrowski, K. Mrowcewicz, P. Sitarski, D. Szwarcman, *Człowiek – twórca kultury*, Stentor, Warszawa 2003.
5. *MTV i cylindry. Wideoklip jako druga młodość kina*, w: A. Dytman-Stasieńko i J. Stasieńko (red.), *Język@Multimedia*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej Edukacji WTP, Wrocław 2005.
6. *Tak zwane gry komputerowe*, „Kultura Współczesna” 2005, nr 1(43).
7. *Niepowodzenie projektu rzeczywistości wirtualnej*, [w:] E. Wilk, I. Kolasińska-Pasterczyk (red.), *Nowa audiowizualność – nowy paradygmat kultury?*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego 2008.
8. E. Nurczyńska-Fidelska, K. Klejsa, T. Kłys, P. Sitarski, *Kino bez tajemnic*, Stentor, Warszawa 2009.
9. *Teoria autorska a nowe sposoby istnienia dzieła filmowego*, [w:] A. Gwóźdź (red.), *Kino po kinie*, Oficyna Naukowa, Warszawa 2010.
10. *Sens stylu. O twórczości filmowej Ridleya Scotta*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2010.

Bartosz Marek Walczak – urodzony 7 października 1971 roku w Łodzi. Architekt specjalizujący się w badaniach historii architektury oraz ochronie i konserwacji zabytków. Do szczególnych zainteresowań zaliczyć należy dziedzictwo przemysłowe, przekształcenia i adaptacje dawnych budynków produkcyjnych, a także rewitalizację zdegradowanych obszarów miejskich.

Od 1994 roku związany z Zakładem Historii Architektury, Budowy Miast i Konserwacji Zabytków w Instytucie Architektury i Urbanistyki Politechniki Łódzkiej, gdzie podjął pracę bezpośrednio po ukończeniu studiów na kierunku architektura i urbanistyka. W 1995 roku jego projekt dyplomowy został wyróżniony w konkursie Architekta Miasta na najlepszą pracę magisterską. W tym samym roku uczestniczył w zajęciach prowadzonych w Rzymie, Capraroli i Biarritz przez Prince of Wales’ Institute of Architecture. W latach 1998-2002 na University of Strathclyde w Glasgow prowadził prace badawcze ukończone obroną rozprawy doktorskiej i uzyskaniem stopnia naukowego Doctor of Philosophy. W latach 2006-2008 kierownik projektu badawczego „Analiza typologiczna zespołów fabryczno-mieszkalnych w polskim i europejskim przemyśle włókienniczym”, finansowanego przez KBN. W 2012 roku na Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej uzyskał stopień doktora habilitowanego na podstawie rozprawy zatytułowanej *Zespoły fabryczno-mieszkalne w europejskim przemyśle włókienniczym w latach 1771-1914. Geneza –*

Rozwój – Typologia. Publikacja ta została wyróżniona Nagrodą Europa Nostra / European Union Prize for Cultural Heritage w 2013 roku.

Od 2004 roku współorganizator międzynarodowych konferencji Prorevita, skupiających specjalistów zajmujących się rewitalizacją i odnową historycznych obszarów miejskich. W latach 2006-2008 zaangażowany w działania promujące łódzką architekturę secesyjną w ramach Europejskiej Sieci Miast Secesyjnych „Reseau Art Nouveau Network”. Współautor wniosku o uznanie za pomnik historii wielokulturowego krajobrazu przemysłowego Łodzi. Obecnie działa na rzecz wpisania łódzkiego cmentarza żydowskiego na listę światowego dziedzictwa UNESCO. Członek Wojewódzkiej Komisji ds. Wojewódzkiego Programu Opieki nad Zabytkami w Województwie Łódzkim na lata 2012-2015 oraz Wojewódzkiej Komisji ds. Wojewódzkiego Programu Rozwoju Kultury w Województwie Łódzkim na lata 2014-2020.

Autor i współautor wielu projektów dotyczących adaptacji i przebudowy budynków przemysłowych (m.in. jednego ze skrzydeł Centralnego Muzeum Włókiennictwa we współpracy z prof. H. Jaworowskim) oraz rewitalizacji śródmieścia Łodzi (m.in. pilotażowego projektu dla wybranych kwartałów miasta w ramach konsorcjum Prorevita).

Wykłada na Studium podyplomowym przy Wydziale Architektury Politechniki Warszawskiej. Wygłaszał wykłady na uczelniach w Paryżu, Wiedniu i Horsens. Występował na kilkudziesięciu konferencjach w kraju i za granicą. Jest autorem blisko 60 publikacji (głównie artykułów i rozdziałów w monografiach) opublikowanych w kraju i za granicą.

W latach 2004-2011 pracował w Wojewódzkim Urzędzie Ochrony Zabytków, od 2008 roku pełnił funkcję zastępcy Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W latach 2011-2013 w Urzędzie Miasta Łodzi był Zastępcą Dyrektora Biura Architekta Miasta i Miejskim Konserwatorem Zabytków.

Członek Międzynarodowego Komitetu Ochrony Zabytków Techniki TICCIH (w którym latach 2006-2011 pełnił funkcję sekretarza zarządu). W latach 2005-2013 należał także do Polskiego Komitetu Narodowego Rady Ochrony Zabytków ICOMOS. Członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego jest od 4 marca 2013 r. Poniżej wybrane publikacje:

1. „Księży Młyn Textile Village – The Scheiblers’ »Jewel In The Crown«”, *Industrial Patrimony – Resources, practices, cultures*, nr 6, 2001.
2. „Art Nouveau Industrial Heritage in Łódź”, *CRMS Journal* (Glasgow), No. 84, 2003.
3. „The Importance of Industrial Heritage for Cultural Landscape of Lodz and its Local Identity”. [In:] E. Wittbrodt, W. Affelt (eds), *International Conference Heritage of Technology – Gdańsk Outlook 4 Proceedings*, Gdańsk 2005.
4. „Wpływ rozwiązań europejskich na budownictwo przemysłowe w Łodzi w świetle najnowszych badań”, *Kwartalnik Architektury i Urbanistyki*, nr 2, 2009.

5. „Adaptacje zespołów zabytkowych we współczesnych realiach społeczno-gospodarczych na przykładzie dziedzictwa przemysłowego Łodzi”. [w:] *Adaptacja obiektów zabytkowych do współczesnych funkcji użytkowych*. Praca zbiorowa pod redakcją Bogusława Szmygina, Lubelskie Towarzystwo Naukowe /Międzynarodowa Rada Ochrony Zabytków ICOMOS/Politechnika Lubelska, Warszawa-Lublin 2009 (wsp. W. Szygendowski).
6. „Adaptacje łódzkich fabryk – dwadzieścia lat doświadczeń”, *Renowacje i Zabytki*, nr 2, 2010.
7. *Zespoły fabryczno-mieszkalne w europejskim przemyśle włókienniczym w latach 1771-1914. Geneza-Rozwój-Typologia*, Politechnika Łódzka, Łódź 2010.
8. „Potencjalne źródła inspiracji dla zespołów fabryczno-mieszkalnych Karola Scheiblera w Łodzi”. [w:] E.M. Bładowska (red.), *Filmowy Pałac Ziemi Obiecanej. W stronę Scheiblerów*, Stowarzyszenie Miłośników off Kultury SMoK/Muzeum Kinematografii, Łódź 2011.
9. „Krajobraz kulturowy miasta przemysłowego”. [w:] A. Kępczyńska-Walczak (red.), *Zakres i granice ingerencji konserwatorskiej w adaptacji obiektów i zespołów po-przemysłowych*, Politechnika Łódzka/Urząd Miasta Łodzi, Łódź 2012.
10. "Industrial and residential complexes: culture of space – culture of everyday life – culture of revitalization". [In:] E. Trocka-Leszczyńska, E. Przesmycka (eds) *Culture in the City*, Oficyna Wydawnicza Politechniki Wrocławskiej, Wrocław 2012.

8. CZŁONKOWIE ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO ZMARLI W ROKU 2013

8.1. Zmarli członkowie ŁTN

Wydział I

prof. dr hab. Adam Sławomir Gala – zm. 11.12.2013
prof. dr hab. Maria Witkowska-Gutkowska – zm. 22.11.2013

Wydział II

prof. dr hab. Witold Broniewicz – zm. 04.11.2013
prof. dr hab. Henryk Lewandowski – zm. 08.09.2013
prof. dr hab. Aleksander Swieżawski – 14.02.2013
prof. dr hab. Władysław Welfe – zm. 07.02.2013

Wydział III

prof. dr hab. Romuald Skowroński – zm. 15.08.2013
prof. dr hab. Claude Surry – zm. 19.12.2013
prof. dr hab. Włodzimierz Waliszewski – zm. 14.10.2013

Wydział IV

prof. dr hab. Stanisław Barcikowski – zm. 15.07.2013

Wydział V

prof. dr hab. Zdzisław Orzechowski – zm. 22.10.2013
prof. dr hab. Marian Suchar – zm. 20.08.2012

Wydział VI

prof. dr hab. Ewa Marxen-Wolska – zm. 21.08.2013
doc. dr hab. Jerzy Wolski – zm. 01.09.2013

8.2. Nekrologi

Wydział I Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii

Profesor Adam Sławomir Gala (1944-2013)

17 grudnia 2013 roku pożegnaliśmy na Cmentarzu Komunalnym na Dołach Profesora Sławomira Galę, polonistę i sławistę, wybitnego specjalistę z zakresu onomastyki i dialektologii, Przewodniczącego Wydziału I – Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii ŁTN, Przewodniczącego Komisji Językowej Oddziału Łódzkiego Polskiej Akademii Nauk, Redaktora Naczelnego „Rozpraw Komisji Językowej ŁTN”, Kierownika Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii w Instytucie Języka Polskiego Uniwersytetu Łódzkiego.

Profesor Sławomir Gala urodził się w Piotrkowie Trybunalskim, gdzie w 1962 roku zdał maturę, kończąc I Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Chrobrego. W tym samym roku podjął studia polonistyczne na Uniwersytecie Łódzkim, podczas których rozwijał swoje zainteresowania językoznawcze, działając w naukowym kole studenckim i biorąc udział w zjazdach naukowych. Z tego okresu pochodzi Jego pierwsza publikacja – *Nazwiska i przezwiska we wsi Krzyżanów w powiecie piotrkowskim*, wydrukowana w „Językoznawcy” nr 16-17, Lublin 1967. Był to referat wygłoszony i nagrodzony podczas II Ogólnopolskiego Zjazdu Młodych Językoznawców w Lublinie.

Po ukończeniu studiów w 1967 roku, mimo podjęcia pracy zawodowej nauczyciela języka polskiego w swoim macierzystym liceum, potem redaktora w Wydawnictwie Politechniki Łódzkiej, nie zerwał kontaktów naukowych z łódzkim środowiskiem językoznawczym. W 1972 roku podjął pracę w Uniwersytecie Łódzkim, gdzie przebył drogę awansów naukowych od starszego asystenta do profesora zwyczajnego (1997),

Badanie antroponimii, czyli nazw osobowych, stało się pierwszym – ale nie jedynym – obszarem zainteresowań naukowych Profesora. W roku 1976, pracując w Katedrze Historii Języka Polskiego i Filologii Słowiańskiej, przedstawił rozprawę doktorską, przygotowaną pod kierunkiem prof. Karola Dejny, nt. *Nazwiska i przezwiska ludności byłego powiatu piotrkowskiego*. W kolejnych latach pracy zawodowej prowadził żmudne badania archiwalne nad polskimi nazwami osobowymi, których wyniki

opublikował w kilku monografiach, m.in. *Słowotwórstwo nazwisk i przezwisk ludności byłego powiatu piotrkowskiego*, Studia Językoznawcze IV, Wrocław 1979, *Polskie nazwy osobowe z podstawowym -l-, -ł – w części sufiksalnej*, Łódź 1985, wyd. 2. 1992 (rozprawa habilitacyjna), *Słownik nazwisk i przezwisk ludności ziemi piotrkowskiej*, Piotrków, Łódź 1987, *Nazwiska historyczne piotrkowian*, Łódź 2001 (współautor E. Piotrowicz) oraz w wielu artykułach i rozprawach, w których zajmował się problemami związanymi z antroponimią w wymiarze historycznym i współczesnym. Jest autorem syntezy onomastyki polskiej: *Onomastics in Poland: From 19th – century beginnings to the present*, w: *History of Linguistics in Poland*, Amsterdam/Philadelphia, 1998 (wyd. 1), 2001 (wyd. 2).

Po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego w 1985, swoje zainteresowania badawcze rozszerzył Pan Profesor o zagadnienia związane z kolejną dyscypliną językoznawczą – dialektologią. Jako uczeń i współpracownik prof. Karola Dejny w latach 1986-2002, prowadził badania nad ogólnopolskim atlasem gwar polskich. Współuczestniczył w organizacji prac, eksploracji terenowej (wspólnie z dialektologami z innych ośrodków), w opracowaniu koncepcji atlasu i jego wykonaniu. Rezultatem tych działań jest tzw. wielki *Atlas gwar polskich*, t. 1-4, PAN, Komitet Językoznawstwa, 1998-2002. Oprócz tego fundamentalnego dla polskiej dialektologii dzieła, powstałego we współpracy z prof. K. Dejną, jest autorem lub współautorem szeregu monografii i rozpraw naukowych dotyczących regionalnych odmian polszczyzny, np. opublikowanej w 1994 roku dwutomowej pracy *Małopolsko-śląsko-wielkopolskie pogranicze językowe*. Był inicjatorem badań pograniczy dialektalnych na obszarze Polski etnicznej oraz polszczyzny z innymi językami słowiańskimi.

W ostatnich latach swoją uwagę skupił na badaniu słowotwórstwa w gwarach. Nowatorskie rozwiązania metodologiczne, zaproponowane w szeregu artykułach, wypełniające istniejącą w polskiej dialektologii lukę, autorstwo *Kwestionariusza do badań słowotwórstwa w gwarach Polski centralnej*, uitorowały drogę badaniom podjętym przez łódzkich dialektologów. Następstwem uznania dorobku dialektologicznego był udział autorski Profesora w opracowaniu haseł o języku polskim w *Wielkiej encyklopedii PWN*, t. I-XXXI, Warszawa 2001-2005. W sumie dorobek naukowy prof. dr. Sławomira Gali liczy ok. 200 różnorodnych prac – monografii, rozpraw i artykułów naukowych, recenzji, artykułów popularno-naukowych, redakcji zbiorów artykułów.

Profesor wiele czasu poświęcał organizacji nauki i działalności w organizacjach służących nauce. W latach 1993-1997 kierował Zakładem Dydaktyki Języka i Literatury Polskiej na Wydziale Filologicznym UŁ, od 1997 roku pełnił funkcję kierownika Katedry Dialektologii Polskiej UŁ (od 2012 roku Katedry Dialektologii Polskiej i Logopedii). Był organiza-

torem i pierwszym kierownikiem (w latach 1993-2009) Studium Doktoranckiego na Wydziale Filologicznym UŁ, w latach 1987-1990 pełnił funkcję prodziekana Wydziału Filologicznego UŁ. Od 1997 r., jako kierownik Katedry Dialektologii Polskiej, prowadził współpracę na podstawie dwustronnej umowy z Zakładem Ukrainistyki UMCS (Lublin), z Katedrą Filologii Polskiej Uniwersytetu w Grodnie (Białoruś), Uniwersytetem T. Szewczenki w Kijowie (Ukraina), a także współpracę personalną z Narodową Akademią Nauk Ukrainy (Kijów), Uniwersytetem Wiedeńskim (Austria), Słoweńską Akademią Nauki i Sztuki w Ljublanje (Słowenia), Uniwersytetem Preszowskim w Preszowie (Słowacja), Uniwersytetem Łomonosowa w Moskwie, Uniwersytetem w Kazaniu, Wołgogradzie, Syberyjskim Uniwersytetem w Krasnojarsku (Rosja).

Był pomysłodawcą i organizatorem (razem z Komitetem Językoznawstwa PAN) kilku międzynarodowych językoznawczych konferencji naukowych, umożliwiających upowszechnienie wyników badań, których rezultaty zostały opublikowane (zob. *Teoretyczne, badawcze i dydaktyczne założenia dialektologii*, Prace Wydziału I ŁTN, 1998; *Dialektologia jako dziedzina językoznawstwa i przedmiot dydaktyki*, Prace Wydziału I ŁTN, 2002, *Diachronia w badaniach nad językiem i w dydaktyce szkoły wyższej*, Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, t. 51, 52 (2006, 2007); *Język polski – jego odmiany i powiązania z językami pokrewnymi*, Rozprawy Komisji Językowej ŁTN, t. 57, 58, 59 (2011, 2012, 2013).

Profesor S. Gala angażował się także w działalność naukową w licznych towarzystwach i organizacjach pozauczelnianych, był m.in. członkiem Zespołu Ekspertów ds. Obsady Stanowisk Lektorów i Wykładowców Języka i Literatury Polskiej w Ośrodkach Zagranicznych przy MEN (1991-1998), Sekcji Językoznawstwa KBN (2002-2005), członkiem w komisjach przedmiotowych Komitetu Językoznawstwa PAN – Komisji Dialektologicznej i Onomastycznej, członkiem Komisji ds. Kontaktów z Oświatą, powołanej przez Radę ds. Szkolnictwa Wyższego i Nauki przy Prezydencie Miasta Łodzi, członkiem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego i Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego.

Na szczególną uwagę zasługuje Jego wieloletni udział w pracach Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, którego był członkiem od 1986 r. W minionych latach pełnił funkcję członka Prezydium – Zastępcy Sekretarza Generalnego, członka Komisji Rewizyjnej, ostatnio – Przewodniczącego Wydziału I – Językoznawstwa, Nauk o Literaturze i Filozofii oraz członka Redakcji Naczelnej Wydawnictw ŁTN. Cenił sobie niezmiernie możliwość pracy w Towarzystwie, dbał o rozwój Wydziału I, organizując cykliczne spotkania naukowe. Bardzo wiele czasu poświęcał redakcji *Rozpraw Komisji Językowej ŁTN* – periodyku wydawanego od 60

lat. Początkowo, jako sekretarz redakcji, następnie – od roku 2002 – jako Redaktor Naczelny dbał o wysoki poziom naukowy i edytorski *Rozpraw*.

Ostatnim jego dziełem był zrealizowany pomysł powołania na Uniwersytecie Łódzkim nowego kierunku nauczania: logopedii z audiologią, uruchomionego od roku akademickiego 2012/13. Temu przedsięwzięciu poświęcił wiele czasu i sił. Czuwał nad organizacją, planowaniem i przebiegiem procesu dydaktycznego, dbał o każdy szczegół, pozyskiwał do współpracy niezbędnych specjalistów. Rozpoczął budowę zespołu naukowego, inicjując powstanie łódzkiego logopedycznego środowiska akademickiego.

Niezmiernie ważnym dla Profesora była praca dydaktyczna. Posiadał wyjątkowy dar – potrafił zarażać swoją pasją naukową młodych ludzi, którym zawsze chętnie poświęcał czas, dzieląc się z nimi swoją wiedzą i doświadczeniem. Dbął o swoich wychowanków, zachęcał do pracy, życzliwie wskazywał błędy, pokazując, jak postępować, by pisane pod jego kierunkiem dysertacje reprezentowały wysoki poziom naukowy. Był promotorem ok. 150 prac magisterskich oraz 12 doktoratów, zakończonych uzyskaniem przez pracowników naukowych stopnia doktora nauk humanistycznych. Dwie Jego uczennice posiadają stopień doktora habilitowanego, kolejna ma otwarty przewód habilitacyjny. Jego udział w kształceniu kadry mierzy się także uczestnictwem w charakterze recenzenta w kilkunastu przewodach – doktorskich, habilitacyjnych oraz opiniowaniem dorobku na tytuł profesora.

Za swoje osiągnięcia naukowe, organizacyjne i dydaktyczne był prof. Sławomir Gala wielokrotnie nagradzany: dwukrotnie nagrodą Ministra Szkolnictwa Wyższego i Nauki III stopnia i wielokrotnie nagrodami Rektora UŁ oraz wyróżniany wysokimi odznaczeniami państwowymi i resortowymi, m.in. Złotym Krzyżem Zasługi, Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem w Służbie Społeczeństwa i Nauki, Medalem KEN. W 2011 r. był laureatem Nagrody Naukowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz Medalu Łódzkiego Towarzystwa Naukowego (Medal nr 28, 2013). W maju 2013 roku otrzymał Medal Universitatis Lodziensis Merentibus (Za szczególne zasługi dla Uniwersytetu Łódzkiego).

Profesor Sławomir Gala odszedł od nas niespodziewanie 11 grudnia 2013 r. Jego nagła śmierć do głębi poruszyła Jego przyjaciół, kolegów i uczniów, wszystkich, którzy Go znali i cenili jako wybitnego Językoznawcę, Pedagoga, Organizatora nauki oraz Człowieka. Szczególną stratę ponieśli Jego najbliżsi współpracownicy, Jego uczniowie, dla których był czymś więcej, niż tylko nauczycielem i przełożonym. Troszczył się nie tylko o nasz rozwój naukowy, interesował się także naszymi problemami osobistymi – niepokoił się o zdrowie, dopytywał o rodzinę. Kiedy była potrzeba – radził i pomagał – zwyczajnie, po ludzku. Wiedzieliśmy, że zawsze może-

my do niego zadzwonić, umówić się na spotkanie, poprosić o radę czy pomoc, skonsultować nasze pomysły naukowe. Jego wiedza i doświadczenie – nie tylko zawodowe – były dla nas ogromnym wsparciem. Już brakuje nam Jego codziennych, porannych wizyt w naszym pokoju, dyskusji przy kawie – nie tylko na tematy naukowe, żartów i dowcipów, którymi okraszał swoje wypowiedzi. Jego śmierć jest dla nas przeżyciem tym bardziej bolesnym, ponieważ przygotowaliśmy, w porozumieniu z Łódzkim Towarzystwem Naukowym, zaplanowany na 9 czerwca 2014 roku, Jubileusz Pana Profesora, związany z Jego 70 urodzinami. Domyślał się naszych planów, bowiem konsultowaliśmy z Nim zawartość, znajdującego się w tej chwili w korekcie redakcyjnej, Jego *Wyboru pism dialektologicznych i onomastycznych*. Starał się jednak „nic nie widzieć” i „nic nie słyszeć” na ten temat, by nie popsuć nam przygotowywanej niespodzianki. Taki był nasz Pan Profesor: mądry, skromny i życzliwy w kontaktach międzyludzkich – i takim pozostał w naszej pamięci. Zapamiętamy Go również jako człowieka bardzo pracowitego, wymagającego od siebie i innych rzetelności, odpowiedzialności za każde słowo, człowieka o niespożytej energii, niezmiernie kreatywnego, pełnego pomysłów – można powiedzieć wizjonera, dla którego zawsze najważniejszymi były sprawy uczelni, katedry i ludzi z nim współpracujących. Nagłe odejście Pana Profesora nie pozwoliło Mu dokończyć rozpoczętych projektów, zrealizować licznych planów naukowych, dydaktycznych i organizacyjnych, które stały się dla Jego wychowanków swoistym testamentem.

Pozwolę sobie zakończyć wspomnienie o Profesorze Sławomirze Gali cytatem, pochodzącym z *Tryptyku Rzymskiego* Karola Wojtyły:

„I tak przechodzą pokolenia (...).
«Z prochu powstałeś i w proch się obrócisz». (...)
A przecież nie cały umieram,
To, co we mnie niezniszczalne, trwa!”

Jestem przekonana, że nie tylko w swoich licznych pracach naukowych i dokonaniach, ale również w nas – swoich wychowankach, Pan Profesor Sławomir Gala pozostawił część Siebie.

Irena Jaros

Profesor Maria Witkowska-Gutkowska (1948-2013)

Całe życie Profesor Uniwersytetu Łódzkiego dr hab. Marii Witkowskiej-Gutkowskiej było związane z Łodzią i Uniwersytetem Łódzkim. W tym mieście się urodziła, tu ukończyła szkołę podstawową i znane łódzkie liceum, tj. XXI Liceum Ogólnokształcące im. Bolesława Prusa. Bezpośrednio po ukończeniu liceum rozpoczęła studia na polonistyce. Ścisły, analityczny umysł skierował Jej kroki w kierunku językoznawstwa, któremu pozostała wierna przez całe życie. Wybrała seminarium magisterskie prowadzone przez Profesora Witolda Śmiecha. Profesor był też promotorem najpierw Jej pracy magisterskiej i następnie doktoratu. Praca magisterska była poświęcona fleksji staropolskiej: *Fleksja imion w „Zapiskach i rotach XV-XVI wieku z ksiąg sądowych ziemi warszawskiej”*. Na podstawie tej pracy oraz zdanego egzaminu magisterskiego w 1971 roku została magistrem filologii polskiej. Po uzyskaniu stopnia magistra pracowała najpierw jako polonistka jednej z łódzkich szkół, a od 1973 roku nieprzerwanie w Uniwersytecie Łódzkim. Tu przeszła przez wszystkie etapy kariery zawodowej od asystenta stażysty (1973-1974), asystenta (1974-1975), starszego asystenta (1975-1980), adiunkta (1981-1998), starszego wykładowcy (1998-2000), następnie po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego znowu została adiunktem (2000-2003) i od 2004 aż do śmierci profesorem nadzwyczajnym Uniwersytetu Łódzkiego.

Na kształtowanie się zainteresowań naukowych Profesor Marii Witkowskiej-Gutkowskiej miał niewątpliwie wpływ Jej Mistrz i Nauczyciel, Profesor Witold Śmiech, najwybitniejszy znawca polskiego czasownika. Pod wpływem zainteresowań naukowych Profesora również młoda badaczka zajęła się czasownikiem i w 1980 roku obroniła rozprawę doktorską poświęconą *Funkcji czasownikowego przedrostka przy- i przyimka przy w języku polskim*. To właśnie Profesor Witold Śmiech, kierujący wówczas Katedrą Współczesnego Języka Polskiego zaproponował Jej pracę w tej katedrze. Rozważaniom nad polskim czasownikiem była poświęcona również rozprawa habilitacyjna *Staropolskie prefiksalne dublety czasownikowe i ich współczesne odpowiedniki (Łódź 1999)*, przygotowywana najpierw pod opieką naukową kierownika katedry, a następnie po Jego śmierci pod opieką prof. dr hab. Bożeny Ostromeckiej-Fraćzak. Nurt związany z badaniem polskiego czasownika będzie towarzyszył Profesor M. Witkowskiej-Gutkowskiej całe życie.

Po reorganizacji Katedry Współczesnego Języka Polskiego Profesor Maria Witkowska-Gutkowska przeszła w 2006 roku do Zakładu Glottodydaktyki Polonistycznej, przekształconego w 2008 roku w Katedrę Lingwistyki Stosowanej i Kulturowej, w której pracowała do ostatniej chwili. Niewątpliwie wiązało się to z nowymi zainteresowaniami badawczymi, wynikającymi m.in. z tego, że w latach 1982-1985 pracowała jako lektor języka polskiego na Uniwersytecie Pałackiego w Ołomuńcu, promując piękno języka polskiego i polskiej kultury. Zakład, a następnie Katedra kierowały specjalizacją: Nauczanie języka polskiego jako obcego / drugiego. Jestem głęboko przekonana, że Profesor Maria Witkowska-Gutkowska przechodząc do nowej jednostki uniwersyteckiej dokonała właściwego wyboru: znalazła się we właściwej chwili, we właściwym miejscu. Na naszej specjalizacji prowadzonej przez naszą katedrę mogła prowadzić różnorodne zajęcia ze studentami, w których wykorzystywała znajomość języka czeskiego, mogła dalej rozwijać się naukowo, prowadząc badania porównawcze między językiem polskim i czeskim. Wypromowała wielu magistrantów, jednego doktora, była recenzentem w przewodach doktorskich oraz członkiem redakcji *Acta Universitatis Lodzianensis*, Seria: *Kształcenie polonistyczne cudzoziemców*. Współorganizowała konferencje naukowe poświęcone glottodydaktyce.

W czasie pracy w Uniwersytecie Łódzkim Pani Profesor Maria Witkowska-Gutkowska była wielokrotnie nagradzana i odznaczana. Za pracę dokorską otrzymała w 1981 roku nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, zaś za monografię habilitacyjną nagrodę Rektora Uniwersytetu Łódzkiego. Była odznaczona Brązowym krzyżem Zasługi (1996), Złotą Odznaką Uniwersytetu Łódzkiego (2001) oraz Złotym Medalem za Długoletnią Służbę (2009).

Przez wiele lat była członkiem Polskiego Towarzystwa Językoznawczego, Towarzystwa Miłośników Języka Polskiego, a w latach 1995-2000 pełniła funkcję przewodniczącej Oddziału Łódzkiego TMJP. W 2001 roku została przyjęta w poczet członków Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Była także członkiem komitetu redakcyjnego *Acta Universitatis Lodzianensis. Kształcenie Polonistyczne Cudzoziemców*.

Zainteresowania naukowe Autorki skupiały się wokół morfologii języka polskiego, problemów kultury języka i pragmatyki językowej, a także kontaktów językowych na Zaolziu.

Pierwsze publikacje były związane z morfologią polską, początkowo w ujęciu diachronicznym, później w ujęciu synchronicznym. Ujęcie diachroniczne było zastosowane w pierwszym artykule *Fleksja rzeczowników i przymiotników w „Księgach sądowych ziemi warszawskiej”*, opublikowanym w 1975 roku. Ujęcie synchroniczne przedstawiają kolejne teksty poświęcone morfologii, m. in. artykuły zatytułowane: *O formach fleksyj-*

ných nazw łódzkich ulic (w: K. Michalewski (red.) *Język w mieście. Problemy kultury i poprawności*, 1998), *O typach błędów fleksyjnych w użyciu imion i nazwisk* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, t. XLV, 2000).

Szczególne miejsce wśród zainteresowań naukowych Profesor Marii Witkowskiej-Gutkowskiej zajmowały badania poświęcone prefiksom czasownikowym. Czasownik polski stał się Jej pasją naukową. Publikacje i wystąpienia naukowe na konferencjach dotyczyły słowotwórstwa czasowników, wpływu przedrostów na zmianę konotacji składniowej derywatów czasownikowych oraz funkcji przyimków. Najbardziej znaną pozycją jest niewątpliwie książka, stanowiąca podstawę przewodu habilitacyjnego *Staropolskie prefiksalne dublety czasownikowe i ich współczesne odpowiedniki* (Łódź 1999). Tej problematyce poświęcony jest również artykuł *O staropolskich czasownikowych dubletach prefiksalnych i ich współczesnych odpowiednikach w polszczyźnie ogólnej* („Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 39, 1999). Interesowały Ją szczególnie derywaty prefiksalne, o których pisała w artykule *O prefiksalnych quasiderywatach czasownikowych* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, t. XL, 1995). Spośród licznych prac najwięcej miejsca poświęciła prefiksowi przy- i przyimkowi przy, np. *O funkcji przedrostka przy- w czasownikowych formacjach typu przykroić i przysiwieć* („Zeszyty Naukowe UŁ, Nauki Humanistyczno – Społeczne, seria I, z. 38, 1978); *Funkcje czasownikowego przedrostka przy- w porównaniu z funkcjami przyimka przy w języku polskim* („Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 21, 1989); *Zmiany łączliwości składniowej czasowników z prefiksem przy- w języku polskim* („Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 21, 1989). Przyimek przy przedstawiła w artykułach *Czy przyimek przy miał znaczenie kierunkowe?* („Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 7, 1983), *Funkcje przyimka przy w języku polskim* („Acta Universitatis Lodziensis, Folia Linguistica” 15, 1987). Zajęła się również staropolskim przyimkiem wz i badała jego relacje z prefiksem wz- w artykule *Funkcje znaczeniowe prefiksu wz- i przyimka wz w staropolszczyźnie* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, t. XLI, 1995).

Innym jeszcze obszarem badawczym, którym Profesor Maria Witkowska-Gutkowska zajęła się na przełomie XX i XXI wieku była pragmatyka językowa, szczególnie zagadnienia związanych z komizmem, co znalazło potwierdzenie m.in. w tekstach: *Zwroty adresatywne w wybranych tekstach Wiecha* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN” t. XLV, 2000), *Dowcip językowy w tekstach Juliana Tuwima* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, t. XLVI, 2001), *Dowcip językowy w Szpilkach z 1936 roku* (w: A. Kwiatkowska i S. Dżereń-Głowacka (red.), *Odcienie humoru*, 2008). Z kręgu pragmatyki językowej wywodzi się również artykuł *Prze-*

ciw *Anschlussowi Polski. O negatywnej perswazji w tekstach prasowych* („Media-Kultura-Społeczeństwo nr I, 2006).

Najnowsze prace Profesor Witkowskiej-Gutkowskiej wiązały się z pograniczem językowym polsko-czeskim, szczególnie z zagadnieniami interferencji, błędów językowych powstałych na tym podłożu oraz bilingwizmu. Badaczka przygotowywała monografię poświęconą tym zagadnieniom. Niestety, nie zdążyła jej ukończyć. Pozostało jedynie kilka artykułów dotyczących tej problematyki, m.in. *O tekstach prasowych autorstwa osób dwujęzycznych* („Acta Universitatis Lodziensis, seria Kształcenie polonistyczne cudzoziemców”, t. 17, 2008), *O tekstach prasowych osób dwujęzycznych. Słownictwo i frazematyka* („Acta Universitatis Lodziensis, seria Kształcenie polonistyczne cudzoziemców”, t. 18, 2011), *Bohemizmy w zaolziańskim „Głosie Ludu”* („Rozprawy Komisji Językowej ŁTN”, t. 57, 2011), *Wpływ języka czeskiego na polszczyznę standardową Polaków mieszkających na Zaolziu* (w: „*Individualna in kolektivnadvaježičnost*”, P. Stankovska, M. Wtorkowska, J. Pallacky (red.), 2012). Podobnej problematyki dotyczy także ostatni opublikowany artykuł *Wpływ języka czeskiego na polszczyznę publikacji w zaolziańskim „Głosie Ludu”*, który znajduje się w niniejszym tomie.

Zycie zatoczyło swój krąg. We wczesnych latach młodości Profesor Maria Witkowska-Gutkowska związała się z językiem czeskim i w ostatnich latach życia prowadziła również nad nim badania. W trakcie pogrzebu mistrz ceremonii pogrzebowej, podając Jej wiek, popełnił też czeski błąd. Przypadek czy znak brzemienny? Ponieważ znałam Ją ponad czterdzieści lat, sądzę, że uśmiechała się gdzieś tam, patrząc z góry, swoim charakterystycznym, nie pozbawionym odrobiny sarkazmu półuśmiechem i mruczała cicho *Jeszcze i to...*

Podczas ceremonii pogrzebowej wielokrotnie padały słowa z wiersza księdza Jana Twardowskiego *Spieszmy się kochać ludzi, tak szybko odchodzą...* Profesor Maria Witkowska-Gutkowska odeszła nagle 22 listopada 2013 r., odeszła tak szybko, za szybko. W październiku 2013 roku przeszła na emeryturę. Jako pracownicy Katedry nie zdążyliśmy Jej pożegnać i wręczyć prezentu kupionego na tę okazję. Odeszła tak nagle. Pozostanie jednak na zawsze w pamięci swoich koleżanek i kolegów, studentów, wychowanków i uczniów, gdyż przywołując jeszcze raz słowa księdza Jana Twardowskiego *Można odejść na zawsze, by stale być blisko.*

Bożena Ostromięcka-Frączak

Wydział II Nauk Historycznych i Społecznych

Profesor Witold Broniewicz (1923-2013)

W dniu 4 listopada 2013 r. zmarł w wieku 90 lat prof. zw. dr hab. Witold Broniewicz, emerytowany profesor Uniwersytetu Łódzkiego. Odszedł od nas wybitny uczony światowego formatu, prawnik, znawca prawa postępowania cywilnego, ceniony pedagog, wychowawca wielu pokoleń młodzieży akademickiej i kadry naukowej. Ostatni z kilku wielkich polskich procesualistów cywilnych drugiej połowy XX wieku.

Profesor Witold Broniewicz urodził się 8 czerwca 1923 r. w Białymstoku. Pochodził z rodziny wywodzącej się z północno-wschodnich kresów. Dzieciństwo i lata młodości spędził w Wilnie, gdzie uzyskał wykształcenie średnie w Gimnazjum OO. Jezuitów (przekształconym rok wcześniej przez władze radzieckie w IX Wileńska Szkołę Średnią). W szkole tej, w dramatycznych okolicznościach wywózki ludności, złożył maturę w przededniu zajęcia Wilna w czerwcu 1941 r. przez wojska niemieckie. Następne lata wojenne spędził w rodzinnej posiadłości ziemskiej pod Trokami. Po powrotnym zajęciu tamtych terenów przez wojska radzieckie i krótkim epizodzie partyzanckim, został aresztowany i z narażeniem życia uciekł z konwoju NKWD podczas transportu na wschód Rosji. Fakt ten, w późniejszych latach Profesor wspominał jako najważniejszy epizod jego życia. Po powrocie do Wilna, pracował jako robotnik przy pracach geologicznych.

W lipcu 1945, w wyniku sytuacji powojennej przybył wraz z rodzicami do Łodzi i wstąpił na Wydział Prawno-Ekonomiczny założonego właśnie Uniwersytetu Łódzkiego, z którym związał swoje dalsze koleje życiowe. Jest jednym z pierwszych profesorów, którzy – wprawdzie nie pochodzili z Łodzi – ale ukończyli łódzką uczelnię i w niej pozostali.

Po uzyskaniu w 1949 r. stopnia magistra prawa podjął pracę w Zakładzie Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego jako asystent oraz jako aplikant w Zespole Delegacyjnym Prokuratury Generalnej, a następnie jako radca prawny Prezydium Rady Narodowej w Łodzi. Przez dziesięć lat łączył pracę naukowo-dydaktyczną z praktyką prawniczą. W 1959 r. uzyskał stopień doktora prawa na podstawie częściowo publikowanej pracy o przyznaniu w polskim procesie cywilnym. Po

otrzymaniu stypendium naukowego w Paryżu (1960-1961) skoncentrował się na pracy naukowej. Habilitował się w 1963 r. na podstawie rozprawy pt. *Legitymacja procesowa*. Tytuł profesora nadzwyczajnego został mu nadany w roku 1973, a profesora zwyczajnego w 1982 r.

Od 1965 r. aż do przejścia na emeryturę w 1993 r. był kierownikiem Katedry Postępowania Cywilnego Uniwersytetu Łódzkiego. W latach 1967-1972 pełnił funkcje Kierownika Studium Zaocznego Wydziału Prawa Uniwersytetu Łódzkiego i prodziekana tego Wydziału. Przez dwie kadencje (1972-1978) Profesor Witold Broniewicz przewodniczył Komisji Prawniczej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Brał również aktywny udział w pracach Zrzeszenia Prawników Polskich. Przez ponad dwadzieścia lat kierował redakcją naukowo-dydaktyczną „*Folia Iuridica*” Uniwersytetu Łódzkiego, przyczyniając się do nadania działalności wydawniczej tej redakcji właściwego poziomu. Przez kilka lat Profesor Witold Broniewicz był członkiem Komisji ds. Reformy Prawa Cywilnego przy Ministrze Sprawiedliwości.

Pod kierunkiem profesora Witolda Broniewicza stopień magistra uzyskało kilkuset absolwentów Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego. Pod Jego kierunkiem przeprowadzone zostały trzy przewody habilitacyjne oraz pięć przewodów doktorskich.

Zasługi Profesora Witolda Broniewicza dla rozwoju polskiej nauki prawa postępowania cywilnego są ogromne. Z trudnością można je wyliczyć w całości. Imponująca liczba opracowań Profesora, sięgająca 300 pozycji, w sposób istotny wzbogaca naukę prawa, w szczególności prawa postępowania cywilnego. Do dorobku tego sięgają szeroko inni autorzy, wykorzystywany jest także przez praktykę, o czym świadczyć może chociażby powoływanie się na poglądy profesora Witolda Broniewicza w orzecznictwie Sądu Najwyższego i Trybunału Konstytucyjnego.

Poza tematami interesującym praktykę, Profesor Witold Broniewicz sięgał chętnie do historii, a także do teorii postępowania cywilnego. Wśród opracowań naukowych Profesora na uwagę zasługuje przede wszystkim obszerny podręcznik do nauki postępowania cywilnego *Postępowanie cywilne w zarysie*, który doczekał się dziesięciu wydań (wydanie pierwsze – 1973, wydanie dziesiąte – 2008 r.), a powstał z wykładów postępowania cywilnego prowadzonych przez Niego przez wiele lat na Uniwersytecie Łódzkim. Podręcznik ten stanowi zarys systemu polskiego prawa postępowania cywilnego i z całą pewnością należy do czołowej pozycji polskiej literatury postępowania cywilnego. Decyduje o tym niewątpliwie należycie usystematyzowane i pogłębione ujęcie problematyki nim objętej. Oprócz niewątpliwych walorów dydaktycznych wymieniony podręcznik jest dziełem o znaczących wartościach teoretycznych. Z podręcznika Profesora Witolda Broniewicza korzystają studenci kilku pol-

szych ośrodków uniwersyteckich. W 2006 r. podręcznik ten został uznany przez Rektora Uniwersytetu Łódzkiego za najlepszy podręcznik akademicki. Spośród innych opracowań naukowych Profesora wymienić należy dwie książki: *Następstwo procesowe w polskim procesie cywilnym* (1971) oraz wydany we Włoszech komentarz do polskiego kodeksu postępowania cywilnego w języku włoskim (*Codice di procedura civile polacco. Traduzione e commento*, Rimini 1981) z bibliografią sięgającą XVI stulecia. Przekład ten w pochodzącej z 1982 r. opinii prof. dr. Jerzego Wróblewskiego: *jest doniosłym wydarzeniem dla komparatystyki prawniczej. Udostępnia jedną z podstawowych naszych kodyfikacji prawnikowi znającemu język włoski, w którym sformułowana jest jedna z czołowych doktryn procesualistycznych. W ten sposób opracowano wzorowy tekst dla studiów komparatystycznych. Ukazanie się omawianej pracy w języku włoskim stanowi jednocześnie doniosły fakt kulturowy, wykraczający poza ramy ściśle prawnicze. Traktując bowiem prawo jako zjawisko kultury, udostępnienie audytorium włoskiemu polskiego procesu cywilnego stanowi wkład w kontakt naszych kultur.*

Na dorobek naukowy Profesora Witolda Broniewicza składają się ponadto rozprawy, studia i artykuły, glosy do orzeczeń Sądu Najwyższego, recenzje, sprawozdania i inne publikacje, z czego blisko 40 w językach obcych publikowanych za granicą (Włochy, Niemcy, Francja, Japonia, Ukraina), stanowiących promocję prawa polskiego i polskiej myśli prawniczej za granicą.

Zasadniczy kierunek zainteresowań naukowych Profesora Witolda Broniewicza koncentrował się na procesie cywilnym, który jest głównym rodzajem postępowania cywilnego. Profesor zajmował się również zagadnieniami innych działów prawa, zwłaszcza prawa cywilnego, rodzinnego i opiekuńczego oraz prawa pracy, eksponując w tym zakresie problematykę z pogranicza prawa procesowego cywilnego i materialnego. W ramach procesu cywilnego szczególnie wiele uwagi poświęcił Profesor podmiotom postępowania cywilnego. Wskazują na to przede wszystkim opracowania monograficzne dotyczące legitymacji procesowej i następstwa procesowego. Zagadnieniom tym poświęcone zostało również szereg przyczynków.

Nie sposób szczegółowo wymienić wszystkich zasług Profesora Witolda Broniewicza w rozwoju teorii prawa postępowania cywilnego. Konieczne wydaje się jednak zwrócenie uwagi na trzy zasadnicze koncepcje teoretyczne dotyczące istoty procesu cywilnego związane z Jego osobą. Na uwagę zasługuje przede wszystkim teoria prawa jurysdykcyjnego, wyróżnionego i usytuowanego w płaszczyźnie podziału między prawem postępowania i prawem materialnym, regulującego przesłanki, przy których dopuszczalne jest w prawidłowo wszczętym i przeprowadzonym

postępowaniu rozstrzygnięcie na podstawie prawa materialnego o przedmiocie postępowania. Przesłanki te, nazywane przesłankami jurysdykcyjnymi, pokrywają się w zasadzie z wyróżnionymi przez Profesora przesłankami zasadności powództwa.

Następnie wymienić wypada koncepcję legitymacji procesowej, która w ujęciu Profesora przysługuje podmiotowi objętemu działaniem normy indywidualno-konkretnej przytoczonej w powództwie niezależnie od istnienia tej normy w rzeczywistości. Wiąże się to z krytycznym podejściem do używania pojęcia legitymacji określonej jako legitymacja materialna albo legitymacja do sprawy (*legitimatío ad causam*) w znaczeniu strony podmiotowej normy indywidualno-konkretnej, która powinna być przytoczona w powództwie.

Jako kolejną odnotować należy teorię przedmiotu procesu cywilnego ujmowanego jako twierdzenia powoda o istnieniu albo nieistnieniu określonej normy indywidualno-konkretnej przedstawionej sądowi celem wiążącego ustalenia tego istnienia albo nieistnienia.

Jest rzeczą oczywistą, że nie liczba publikacji decyduje o wysokiej pozycji naukowej Profesora Witolda Broniewicza lecz poziom jego rozważań i koncepcje teoretyczne. Cechą charakterystyczną Jego dokonań naukowych jest wyjątkowa umiejętność celnego i bardzo precyzyjnego formułowania niezwykle skomplikowanych problemów prawnych. Postępowanie cywilne jest dyscypliną stosowaną, mającą przede wszystkim znaczenie praktyczne. Posiada ono jednak godną uwagi, z naukowego punktu widzenia, bardzo bogatą sferę teoretyczną, będącą przedmiotem zainteresowania doktryny, zwłaszcza niemieckiej i włoskiej. Profesor W. Broniewicz wnikał w tę sferę teoretyczną poszukując w niej z jednej strony interesujących praktykę uogólnień, z drugiej zaś – poświęcając swoje prace wyłącznie ujęciom ogólnym i kwestiom teoretycznym.

Pierwsze publikacje Profesora Witolda Broniewicza datują się na początek lat pięćdziesiątych ubiegłego stulecia. Obok opracowań poświęconych postępowaniu cywilnemu Profesor publikował wówczas również prace z zakresu prawa pracy, prawa cywilnego i prawa o ustroju sądów. To zróżnicowanie zainteresowań jest po części wynikiem łączenia przez niego pracy naukowo-dydaktycznej z praktyką prawniczą. Z początkiem lat sześćdziesiątych ubiegłego stulecia w twórczości naukowej Profesora zaczyna wyraźnie dominować problematyka postępowania cywilnego, co zbiega się wyraźnie z rezygnacją Profesora z praktyki prawniczej i poświęceniem się wyłącznie pracy naukowej i karierze uniwersyteckiej. Chronologiczny wykaz prac naukowych Profesora wskazuje, że przedmiotem jego badań naukowych były bardzo różne i często oddalone od siebie problemy postępowania cywilnego. Profesor zajmował się w szczególności zasadami postępowania cywilnego, stosunkiem postępowania

cywilnego do innych postępowań, przyznaniem, powództwem, uczestnikami postępowania cywilnego i ich przymiotami, jurysdykcją krajową, umorzeniem postępowania, terminami, orzeczeniami i środkami zaskarżenia. W tym zróżnicowanym doborze tematycznym nie ma przypadkowości. Przyświeca im myśl głębsza, założenie ogólniejsze, dokonania pogłębionego ujęcia najistotniejszych problemów postępowania cywilnego i zbudowania na tej podstawie usystematyzowanego całokształtu polskiego prawa postępowania cywilnego. Dziełem obejmującym ten usystematyzowany całokształt polskiego prawa postępowania cywilnego jest jego podręcznik pt. *Postępowanie cywilne w zarysie*, który może być uważany za ukoronowanie działalności naukowej i dydaktycznej Profesora. Dzieło to należy do czołowej pozycji polskiej literatury prawniczej. Wykształciło się na nim kilka pokoleń polskich prawników.

W działalności naukowej Profesor Witold Broniewicz żywo reagował na problemy prawne wyrastające z nowego ustawodawstwa i aktualnych zjawisk życia społeczno-gospodarczego. Doskonałą tego ilustracją są publikacje z ostatnich lat. Tak np. pojawienie się w Polsce, w wyniku zachodzących aktualnie przemian ustrojowych i gospodarczych, zjawisk upadłości przedsiębiorców i niedostatecznej skuteczności egzekucji sądowej świadczeń pieniężnych zaowocowało publikacjami z zakresu prawa upadłościowego i egzekucyjnego. Dokonana w 1996 r. gruntowna przebudowa systemu instancji sądowych i środków zaskarżenia w postępowaniu cywilnym była dla Profesora inspiracją do rozpoczęcia cyklu publikacji poświęconych nowym środkom zaskarżenia w postaci apelacji i skargi kasacyjnej.

Stosowana przez Profesora Witolda Broniewicza metoda badań polegała na ścisłej analizie tekstów prawnych, przy szczególnym uwzględnieniu zasad logiki, a zwłaszcza semantyki. W rezultacie Jego prace w istotny sposób służą wykładni przepisów prawa i przynoszą szereg przekonujących co do swej trafności konstrukcji teoretycznych.

Uzyskanie całości obrazu działalności naukowej Profesora Witolda Broniewicza nie jest możliwe bez podkreślenia licznych zagranicznych kontaktów naukowych. Wielokrotnie reprezentował polską naukę postępowania cywilnego poza granicami kraju, biorąc udział w konferencjach i kongresach międzynarodowych, przyczyniając się do pogłębienia znajomości polskiego prawa procesowego za granicą. Utrzymywał żywe kontakty z ośrodkami naukowymi Włoch, Niemiec, Austrii, Francji, Szwajcarii, Japonii, Ameryki Łacińskiej, Słowacji. Wygłosił wiele wykładów na kilkunastu uniwersytetach zagranicznych (w Kijowie, Tbilisi, Mediolanie, Pawii, Bolonii, Rzymie, Perugii, Katanii, Turynie, Wenecji, Messynie, Sassari, Zurychu, Lyonie, Wiedniu, Bonn, Tokio, Kioto, Atenach) oraz zorganizował wiele wizyt obcych profesorów prawa na Uniwersyte-

cie Łódzkim. Profesor Witold Broniewicz brał udział w wielu zjazdach i konferencjach naukowych w kraju i za granicą, przede wszystkim we Włoszech i Niemczech. Ze zjazdów tych starał się zawsze zamieszczać chociażby krótkie sprawozdania w polskich czasopismach prawniczych, celem zapoznania prawników polskich z zagadnieniami naukowymi nurtującymi obce środowiska prawnicze.

Profesor Witold Broniewicz był członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, Association Henri Capitant, International Association of Procedural Law, Wissenschaftliche Vereinigung für Internationales Verfahrensrecht, Institut Canadien Inter-Américain de Recherche.

W uznaniu zasług Profesor Witold Broniewicz został odznaczony i wyróżniony m.in. Krzyżem Kawalerskim i Krzyżem Oficerskim Orderu Odrodzenia Polski, Złotym Krzyżem Zasługi, Medalem Komisji Edukacji Narodowej, Honorową Odznaką m. Łodzi, Złotą Odznaką Uniwersytetu Łódzkiego.

W uznaniu zasług naukowych Profesor Witold Broniewicz został w 1998 r. uhonorowany księgą pamiątkową *Symbolae Vitoldo Broniewicz dedicatae*, zawierającą 30 artykułów w różnych językach (polskim, włoskim, niemieckim i francuskim). W 2003 r. Łódzkie Towarzystwo Naukowe dedykowało Profesorowi Witoldowi Broniewiczowi poświęcony mu odrębny zeszyt (nr 69) z serii „Sylwetki Łódzkich Uczonych”. W 2012 r. został Profesorowi nadany Medal Nr 23 Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Imponujące osiągnięcia naukowe Profesora Witolda Broniewicza usprawiedliwiają pytanie, w jaki sposób uzyskanie takich wyników było możliwe. Miałem przez prawie czterdzieści lat okazję i przyjemność obserwować z bliska działalność naukową Profesora. Na tej podstawie mogę stwierdzić, że uzyskane osiągnięcia naukowe oraz wysoka pozycja naukowa Profesora są wypadkową jego wielkich zdolności umysłowych oraz podporządkowania całego dorosłego życia badaniom naukowym i twórczości naukowej.

Jestem nastawiony na naukę – zwykł mówić profesor. Nastawienie to w praktycznym wymiarze życia Profesora oznaczało nałożenie na siebie wielu ciężarów i jeszcze większych ograniczeń, które razem wzięte nadały trybowi życia Profesora bardzo ascetycznego charakteru. Ciężar podstawowy, to codzienna praca naukowa. Kantowska zasada *nulla dies sine linea* była zawołaniem Profesora. Ta codzienna praca naukowa nie ustawała również w czasie urlopu i wyjazdów wypoczynkowych. Wracając z nich, Profesor dzielił się nie tyle wrażeniami z podróży i nowo poznanych miejsc, ile wynikami swoich przemyśleń naukowych i uzyskanymi rozwiązaniami problemów prawnych.

Ograniczenia życiowe, związane z owym nastawieniem na naukę, polegały głównie na rezygnacji z założenia rodziny, ograniczeniu kontaktów

towarzyskich, braku zainteresowania jakimikolwiek funkcjami i stanowiskami. Profesor godził się przejściowo na te funkcje organizacyjne, których pełnienie przez niego jest niezbędne. Potrzeba zachowania odpowiedniej ilości czasu na pracę naukową narzuca konieczność znalezienia metody na uporanie się z bieżącymi i uciążliwymi sprawami służbowymi i życia codziennego. Profesor dzieli te sprawy na takie, które załatwią się same i takie które wymagają załatwienia. Załatwia tylko te drugie i to jedną dziennie.

Mimo przejścia na emeryturę Profesor Witold Broniewicz pracował naukowo i prowadził zajęcia dydaktyczne. Z wielkim zatroskaniem i życzliwością służył swoją ogromną wiedzą i pomocą naukową swoim uczniom i kolegom.

Był Profesor dość surowy w ocenach. Mówił to co myślał, bez żadnej hipokryzji i zakłopotania. Ubolewał nad stanem i poziomem współczesnego polskiego ustawodawstwa. Wiele uwag krytycznych odnosił do współczesnej nauki prawa stosowanego. W ostatnich latach wielokrotnie powtarzał – „dzisiaj niewielu zajmuje się ujęciami ogólnymi i kwestiami teoretycznymi. Wszyscy zajęli się pisaniem komentarzy do przepisów prawa”. W związku z tym pytał – *czy czas wielkich XIX wiecznych teorii procesowych niemieckich i włoskich bezpowrotnie minął?* Wielokrotnie przypominał nam – „nie piszcie komentarzy, to nie jest nauka, nie piszcie o zmianach w kodeksie postępowania cywilnego, to nie jest nauka, jakie są zmiany każdy widzi. Zajmujcie się sferą teoretyczną postępowania cywilnego. O naukowości rozważań decyduje ich abstrakcyjność. Rozważania o wyższym poziomie abstrakcyjności są bardziej naukowe. Tylko prace naukowe poświęcone ujęciom ogólnym i kwestiom teoretycznym mogą przetrwać. Inne, ograniczające się do komentowania przepisów prawnych wraz z utratą ich mocy obowiązującej nabierają wyłącznie znaczenia historycznego”.

Przez wiele lat Profesor Witold Broniewicz interesował się numizmatyką, co znalazło wyraz w wydaniu ilustrowanego katalogu zgromadzonej przez niego unikalnej kolekcji medali, monet i odznak uniwersyteckich (Łódź, 2002). Kolekcję tę Profesor ofiarował Uniwersytetowi Łódzkiemu. Stanowi ona znaczącą część zbiorów Muzeum Uniwersytetu Łódzkiego i jest na stałe eksponowana w Pałacu Biedermanna – siedzibie Muzeum. Profesor Witold Broniewicz utrzymywał stały kontakt z Wilnem oraz ze swoimi stronami rodzinnymi. Wyrazem tego było systematyczne zaopatrywanie polskiej Trockiej Szkoły Średniej w książki i kasety video z zakresu polonistyki oraz historii polskiej i powszechnej.

Przedstawiony zarys osiągnięć Profesora Witolda Broniewicza oraz wskazane dane biograficzne nie są w stanie oddać w pełni wybitnej osobowości Profesora oraz właściwego miejsca, jakie zajmuje on od wielu lat

w polskiej i światowej nauce postępowania cywilnego. Uchodzi za jednego z najwybitniejszych specjalistów prawa postępowania cywilnego o międzynarodowej sławie.

Andrzej Marciniak

Profesor Henryk Lewandowski (1933-2013)

Profesor Henryk Lewandowski całe swoje życie akademickie związał z Łodzią i Uniwersytetem Łódzkim. Tu ukończył w 1957 r. studia magisterskie na Wydziale Prawa. Przez krótki okres po studiach, po odbyciu aplikacji i asesurze, związał się z sądownictwem. Nominację sędziowską otrzymał w 1961 r. Już jednak w 1959 r. podjął pracę w Katedrze Prawa Pracy UŁ, początkowo na pół etatu, a od 1961 r. w pełnym wymiarze czasu pracy. Zdecydowanie się na karierę naukowo-dydaktyczną oznaczało konieczność zrzeczenia się stanowiska sędziowskiego. Uczyniwszy to przeszedł przez wszystkie szczeble tej kariery, której uwieńczeniem było uzyskanie w 1990 r. tytułu profesora zwyczajnego. Do końca był wierny Katedrze Prawa Pracy, to było najważniejsze miejsce Jego aktywności naukowej, choć swoją wielką wiedzę służył także innym ośrodkom, m.in. w latach 1975-1983 był zatrudniony jako pracownik naukowy w Instytucie Pracy i Spraw Socjalnych w Warszawie. Od roku 1981 był kierownikiem Zakładu Prawa Pracy, a od 1982 r., po przejściu profesora Wacława Szuberta na emeryturę, kierownikiem Katedry Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, przekształconej nieco później w Katedrę Prawa Pracy. Stanowisko to zajmował do 2004 r. Po tej dacie, już jako profesor emerytowany, kontynuował w Katedrze swoją działalność naukowo-dydaktyczną, prowadząc wykłady i seminaria doktoranckie. Dopiero w ostatnich miesiącach swojego życia, w związku z nasilającą się chorobą, formalnie zaprzestał tej działalności, ciągle jednak interesując się karierami swoich wychowanków i wspierając ich w miarę sił.

Sferą naukowego zainteresowania Profesora Henryka Lewandowskiego były zagadnienia prawa pracy. W tej właśnie dziedzinie stał się powszechnie uznawanym autorytetem, a Jego liczne opracowania (ponad 200) sprawiły, że znalazł się w gronie największych specjalistów polskiego prawa pracy, znanym zresztą także poza granicami naszego kraju. W swoich badaniach naukowych podejmował różnorodną problematykę.

W początkowym okresie skoncentrował swoją uwagę na kwestiach dotyczących nawiązania stosunku pracy. Znalazło to swój wyraz już w rozprawie doktorskiej, poświęconej instytucji próby w prawie pracy. Taki właśnie tytuł nosiła monografia podoktorska (Warszawa 1968), przedsięwzięcie niewątpliwie o pionierskim charakterze w tamtym czasie, ale i obecnie zachowujące miano jedynego opracowania monograficznego na ten temat. O zagadnieniach okresu próbnego, o formie umowy o pracę i rodzajach umów o pracę pisał również w wielu innych artykułach i studiach, zamieszczanych w renomowanych czasopiśmie. W późniejszym czasie zajął się zagadnieniem o fundamentalnym znaczeniu dla prawa pracy, a mianowicie uprawnieniami kierowniczymi podmiotu zatrudniającego. Poświęcił temu wiele tekstów o różnym charakterze, a podsumowaniem Jego przemyśleń w tym zakresie jest rozprawa habilitacyjna (*Uprawnienia kierownicze w stosunku pracy*, Łódź 1973), a następnie książka wydana w 1977 r. pt. *Uprawnienia kierownicze w umownym stosunku pracy*. Jest to dzieło, które jest zgodnie zaliczane do największych dokonań polskiego prawa pracy. Pomimo upływu lat tezy w nim zawarte nie straciły na aktualności i stanowią punkt odniesienia również dla współczesnych badaczy stosunków pracy. Inną płaszczyzną zainteresowań Profesora Henryka Lewandowskiego, zwłaszcza po okresie transformacji ustrojowej, było zbiorowe prawo pracy. Szczególnie wartościowe są Jego opracowania o partycypacji pracowniczej w zarządzaniu przedsiębiorstwem, o związkach zawodowych, układach zbiorowych pracy i sporach zbiorowych pracy. W rozważaniach swoich na te tematy chętnie sięgał do komparatystyki. Profesor aktywnie uczestniczył również w dyskusjach o potrzebie reformy prawa pracy, jakie toczyły się pod koniec lat osiemdziesiątych, a nieco później wiele razy wypowiadał się w kwestii celowości i zakresu nowelizacji kodeksu pracy w zmienionych uwarunkowaniach ustrojowych. Szczególnie doniosły w tej sprawie Jego głos został opublikowany na łamach „Pracy i Zabezpieczenia Społecznego” (*Tworzenie nowego modelu prawa pracy dostosowanego do warunków gospodarki rynkowej*”, nr 1992 z 1992 r.). Wiele uwagi poświęcił także skutkom, jakie dla polskiego prawa pracy przyniosła akcesja naszego kraju do struktur europejskich. Pisał o tym zarówno w polskich czasopiśmie naukowych, jak w opracowaniach obcojęzycznych. Ze szczególnym zainteresowaniem spotkało się opracowanie współredagowane przez Profesora pt. *Wpływ prawa wspólnotowego (Unii Europejskiej) na prawo wewnętrzne. Przykład Francji i Polski* (Warszawa 2003), które ukazało się również we francuskiej wersji językowej. W wielowątkowej twórczości Profesora Lewandowskiego znalazło się też wiele innych tematów. Pisał zatem m.in. o granicach liberalizacji prawa pracy, o przeciwdziałaniu stosowaniu umów cywilnoprawnych do zatrudnienia pracowniczego,

o roli prawa pracy w walce z bezrobociem, o implikacjach dla prawa pracy restrukturalizacji przedsiębiorstw, o zatrudnieniu w administracji publicznej. W ostatnich latach swojego życia napisał kilka znaczących tekstów zamieszczonych w księgach jubileuszowych swoich przyjaciół (m.in. profesorów W. Piotrowskiego, B. Wagner, W. Muszalskiego, A. Świątkowskiego, B. Matey-Tyrowicz, Y. Kravaritou).

W swojej koncepcji uprawiania nauki prawa pracy Profesor Henryk Lewandowski przywiązywał wielką wagę do studiów prawno-porównawczych. Nie może zatem dziwić, że często publikował swoje opracowania w czasopiśmie i książkach zagranicznych (kilkadziesiąt pozycji z Jego dorobku), wyjeżdżał na staże zagraniczne, prowadził wykłady w ośrodkach akademickich m.in. we Francji, Kanadzie, Hiszpanii, Niemczech i na Węgrzech, uczestniczył w wielu konferencjach międzynarodowych, w tym zwłaszcza w europejskich i światowych kongresach prawa pracy, gdzie prezentował raporty krajowe (Seul 1994) lub komunikaty naukowe. Na Jego zaproszenie w Katedrze Prawa Pracy często gościli profesorowie zagraniczni. Był również organizatorem lub współorganizatorem wielu międzynarodowych konferencji naukowych, cieszących się wielkim zainteresowaniem przedstawicieli nauki prawa pracy nie tylko z Polski. Do największych dokonań w tym zakresie należy zaliczyć konferencje: *Droit du travail dans l'entreprise* (1984), *Les accords d'entreprise* (1990), *Le syndicalisme contemporain et son avenir* (1995), *Influence de droit communautaire sur le droit interne. Cas de France et de Pologne* (2003). Organizował też z powodzeniem konferencje krajowe. Do dziś wspomniany jest w środowisku XIV Zjazd Katedr (Zakładów) Prawa Pracy i Ubezpieczeń Społecznych, jaki odbył się w 2003 r. w Łodzi. Wielokrotnie był redaktorem naukowym publikacji zbiorowych.

Znaczące są osiągnięcia Profesora w kształceniu młodej kadry naukowej. Przez wiele lat prowadził cieszące się wielkim uznaniem seminarium doktorskie. Wypromował 9 doktorów, był recenzentem w kilkunastu przewodach doktorskich, brał też wiele razy udział w przewodach habilitacyjnych i przewodach o nadanie tytułu profesora. Był uznanym dydaktykiem. Prowadził wykłady z prawa pracy, prawa urzędniczego, europejskiego prawa pracy. Pod Jego kierunkiem powstało ponad 200 prac magisterskich. Z Jego inicjatywy zostało utworzone Podyplomowe Studium Prawa Pracy, które do dziś przyciąga liczne rzesze słuchaczy.

W okresie pracy w Uniwersytecie Łódzkim był też bardzo aktywny w sferze organizacyjnej. Przez wiele lat pełnił funkcje członka stałych komisji senackich, był członkiem komisji dyscyplinarnych zarówno dla studentów, jak i pracowników naukowych. Kierował przez cztery lata Studium Zaocznym Prawa, a w latach 1987-1990 zajmował stanowisko dziekana Wydziału Prawa i Administracji. Należał do licznych organizacji,

m.in. do Sekcji Polskiej Międzynarodowego Stowarzyszenia Prawa Pracy i Zabezpieczenia Społecznego, do Association Henri Capitant des Amis de la Culture Juridique Française, w latach 1996 był członkiem Komitetu Nauk Prawnych PAN, pełnił funkcję stałego konsultanta Głównej Inspekcji Pracy. Za swoją działalność otrzymał wiele nagród, medali i odznaczeń.

Zbigniew Góral

Aleksander Swieżawski (1924-2013)

Aleksander Swieżawski urodził się 3 stycznia 1924 roku we Lwowie w rodzinie inteligenckiej. Jego rodzicami byli Tomasz i Maria z Kościeleckich. Do Szkoły Powszechnej chodził we Lwowie i Łaszczo-
wie, edukację na poziomie gimnazjum rozpoczął w Nowym Sączu w Gimnazjum im. Jana Długosza, w którym do wybuchu wojny zdążył ukończyć trzy klasy. W 1942 r. zdał maturę na tajnych kompletach w Hrubieszowie. Jako świeżo upieczony maturzysta zaangażował się w działalność konspiracyjną, początkowo pracując w prasie podziemnej, a od października 1943 r. biorąc udział w walkach partyzanckich na terenie Zamojszczyzny w oddziałach Armii Krajowej. Wziął udział w Powstaniu Warszawskim walcząc w plutonie radiowym na Żoliborzu. Po upadku powstania trafił do niewoli i internowany został w stalagu „A” w Neubrandenburgu, skąd został skierowany na tzw. komenderówki pracy w Stavenhagen, gdzie pracował w cukrowni, a następnie przy robotach ziemnych w Seestadt Rostock. Po uwolnieniu przez I Armię Kanadyjską został przewieziony do Wielkiej Brytanii, gdzie pracował jako urzędnik i robotnik w kilku firmach brytyjskich, m.in. w kopalni węgla w Crewe i przy połowach dalekomorskich na Atlantyku. Do Polski powrócił w końcu 1947 r. i podjął pracę w charakterze urzędnika w Fabryce Papieru w Jeziornej. Jesienią roku następnego zapisał się na Sekcję Historyczną ówczesnego Wydziału Humanistycznego Uniwersytetu Łódzkiego. Podczas studiów wziął udział w pracach nad bibliografią historii społeczno-gospodarczej pod kierunkiem prof. dr Natalii Gąsiorowskiej-Grabowskiej i w pracach nad bibliografią historii historiografii pod kierunkiem prof. dr. Henryka Serejskiego. Jednocześnie odbył roczną praktykę w Wojewódzkim Archiwum Państwowym w Łodzi

i miesięczną w Archiwum Głównym Akt Dawnych – Oddział w Wilanowie. W 1951 r. zdał ponownie maturę w Lublinie, bowiem nie uznano jego konspiracyjnego egzaminu maturalnego. Po zdaniu egzaminu magisterskiego 30 października 1952 r. na podstawie przedstawionej pracy pt. *Sprawa chłopska w pismach księdza Wincentego Skrzetuskiego*, napisanej pod kierunkiem prof. dr. Bohdana Baranowskiego, otrzymał dyplom magistra filozofii w zakresie nauk historycznych. Ze względu na zły stan zdrowia otrzymał odroczenie skierowania do pracy i pracował jedynie dorywczo nad bibliografią historii historiografii i jako wolontariusz przy porządkowaniu biblioteki Instytutu Historii UŁ. Skierowany do pracy do Politechniki Łódzkiej pracował od 1 sierpnia 1953 r. do 31 stycznia 1956 r. na stanowisku starszego asystenta w Bibliotece Głównej, a następnie od 1 lutego 1956 r. na własną prośbę przeniesiony został na równorzędne stanowisko do Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej. Równocześnie od 1 września 1953 r. pracował jako nauczyciel przedmiotu *Nauka o książce i bibliotece* w Państwowym Liceum Bibliotekarskim w Łodzi. W tym czasie podjął się w ramach prac zleconych Polskiej Akademii Nauk opracowania łacińskiej, niemieckiej i angielskiej terminologii przyrodniczej oraz ukończył praktykę biblioteczną w Bibliotece Głównej Politechniki Gdańskiej. Mimo tak licznych zajęć zawodowych uczęszczał na seminarium kandydackie prof. dr. Stefana M. Kuczyńskiego. W czerwcu 1957 r. – podówczas starszy asystent Studium Zaocznego przy Wydziale Operatorskim Państwowej Wyższej Szkoły Filmowej – rozpoczął starania o zatrudnienie w Uniwersytecie Łódzkim na etacie pomocniczego pracownika naukowego w Zakładzie Źródłoznawstwa Polskiego lub w projektowanej Katedrze Historii Europy Wschodniej pod kierownictwem prof. dr. S. M. Kuczyńskiego. I to w niej rozpoczął swoją właściwą karierę naukową, awansując 20 listopada 1958 r. na stanowisko asystenta i 1 października 1960 r. na starszego asystenta. Narastający konflikt między kierownikiem katedry i A. Świeżawskim zakończony został przeniesieniem Go wraz z etatem w listopadzie 1962 r. do Katedry Historii Polski do XV w. i Nauk Pomocniczych Historii (od 1970 r. Zakładu Historii Polski Średniowiecznej), kierowanej w tym czasie przez prof. dr. Stefana Krakowskiego. Tu dokończył pracę doktorską pt. *Ziemia belska w latach 1388-1462*, obronioną w 1964 r. (promotor prof. dr S. Krakowski, recenzenci: prof. dr hab. Aleksander Gieysztor i prof. dr hab. Stanisław Zajączkowski) i z dniem 1 października 1965 r. awansował na stanowisko adiunkta, którym pozostał do 30 października 1980 r. W tym czasie, w związku z reorganizacją Instytutu Historii, w 1973 r. przeszedł do Pracowni, następnie (od 1975 r.) Zakładu Nauk Pomocniczych Historii, kierowanego przez doc. dr. Ryszarda Rosina. Był dla Zakładu cennym nabytkiem, bowiem 19 czerwca 1975 r. odbyło się jego kolokwium habilitacyjne na podstawie pracy *Raw-*

skie *Księstwo Książąt Mazowieckich* (recenzenci: prof. dr hab. Aleksander Gieysztor, prof. dr hab. Józef Matuszewski, prof. dr hab. Wiesław Pałucki i prof. dr S. Krakowski). Dalsze swoje losy – od 1 października 1980 r. – Profesor związał z Wyższą Szkołą Pedagogiczną w Częstochowie, początkowo jako zastępca dyrektora Biblioteki Głównej WSP, następnie – od 1981 r. – pracował w Zakładzie Literatury i Języka Polskiego, a w 1983 r. został kierownikiem Zakładu Historii i Kultury Polski. Nie utracił wszakże kontaktu z Uniwersytetem Łódzkim, którego rektor powołał Go na pół etatu (1.10.1980-15.02.1981) na stanowisko adiunkta, następnie docenta (16.02.1981-30.09.1985) w Zakładzie Historii Powszechnej Starożytnej i Średniowiecznej w Instytucie Historii. W WSP w Częstochowie w latach 1984-1987 pełnił funkcję dziekana Wydziału Humanistyczno-Pedagogicznego. W związku ze zmianą struktury organizacyjnej WSP w 1990 r. kierowany przez niego zakład uległ likwidacji, ale został dziekanem powstałego Wydziału Filologiczno-Historycznego i kierownikiem Zakładu Historii Starożytnej i Średniowiecznej. Kierował nim na stanowisku profesora nadzwyczajnego WSP w Częstochowie do czasu przejścia na emeryturę w 1995 r. W tymże roku otrzymał tytuł profesora.

W bibliografii Profesora – liczącej ponad 100 pozycji, w tym 7 książek – wyróżnić można kilka wątków. Tematyka pracy magisterskiej niespecjalnie Go interesowała. Jak pisał z żalem: „nie mogłem pisać pracy z najbardziej mnie interesującego okresu XV wieku i zająć się zagadnieniami historii politycznej i heraldyki”. Swoje pasje zrealizował później. W kręgu Jego zainteresowań była historia polityczna średniowiecznej Polski, nauki pomocnicze historii, zwłaszcza wspomniana heraldyka, dzieje Rusi Czerwonej. Z młodzieńczych pasji genealogią wyrosły dojrzałe studia z biografistyki, poświęcone w większości Piastom mazowieckim i osobistościom z ich dworu. Stał się cenionym autorem Polskiego słownika biograficznego, w którym zamieścił 32 biogramy, w tym średniowiecznych Kościeleckich herbu Ogończyk, z których po kądzieli pochodził.

Wiodący nurt w jego naukowym dorobku stanowi historia Mazowsza. W dużym stopniu o wyborze kierunku badań zadecydowały sentymenty. Profesor uważał się za Mazowszanina z dziada-pradziada. Jego przodkowie osiedlili się w parafii Nabroź w ziemi bełskiej, której dziejom politycznym do 1462 r. poświęcił swój doktorat. Jeden z ostatnich artykułów także dotyczy Nabroża – powstania styczniowego w parafii w świetle ksiąg metrykalnych, spinając niejako kłamrą twórczość Profesora. Interesowała go problematyka wiecu, rady książęcej i sejmu na Mazowszu. W ostatniej swej monografii powrócił do wielkiej historii, rekonstruując pieczęłowicie panowanie Przemysła II, odnowiciela Królestwa Polskiego w 1295 r.

Szczególne jednak miejsce w jego twórczości zajęły dzieje Rawy i Ziemi Rawskiej. Badania zapoczątkował artykuł z 1962 r. powstały w związku z 500-rocznicą wcielenia ziemi rawskiej, gostynińskiej i bełskiej do Korony w 1462 r. Do problematyki powrotu Mazowsza do Korony wracał jeszcze wielokrotnie, przedstawiając polityczne i społeczne uwarunkowania sporu o sukcesję mazowiecką w latach 1462-1468, okoliczności wcielenia ziemi sochaczewskiej. Odrębne studia dotyczyły dziejów miast Rawy i Białej Rawskiej w średniowieczu. Ukoronowaniem badań były prace poświęcone księstwu rawskiemu Piastów mazowieckich, istniejącemu w latach 1313-1462. W dwóch monografiach Profesor Swieżawski przedstawił dzieje polityczne, administrację, gospodarkę i skarbowość księstwa. Pokłosem tych zainteresowań był także fragment w monografii poświęconej dziejom powiatu rawskiego do 1975 r.

Wszystkie prace Profesora odznaczają się wnikliwą kwerendą i szacunkiem dla źródeł. Te cechy Jego warsztatu badawczego zjednały Mu uznanie w środowisku historyków-mediewistów polskich. Działalność naukowa zyskała także aprobatę za granicą, czego wyrazem było nadanie Mu honorowego członkostwa Nowojorskiej Akademii Nauk.

Dydaktyka była pasją Profesora. Lubił zajęcia ze studentami – zwłaszcza zaocznymi – i prowadził ich wiele. Ćwiczenia i seminarium magisterskie (1974-1985) z Nauk pomocniczych historii; ćwiczenia z łaciny średniowiecznej, z historii średniowiecznej Polski. Różnorodne zajęcia angażowały Go w WSP w Częstochowie, a to: ćwiczenia z historii dla studentów socjologii, wykłady i ćwiczenia z historii średniowiecznej Polski, ćwiczenia z nauk pomocniczych historii, wykłady i ćwiczenia ze Wstępu do badań historycznych, z których powstał praktyczny podręcznik dla studentów, ćwiczenia z łaciny średniowiecznej, lektorat języka łacińskiego, wykłady z historii Niemiec (dla studentów germanistyki), wykłady z historii książki, drukarstwa i księgarstwa (dla studentów bibliotekarstwa), wykłady z historii Polski i historii kultury polskiej (dla studentów polonistyki i pedagogiki).

Profesor Aleksander Swieżawski był członkiem Polskiego Towarzystwa Historycznego. Jeszcze 2 lata temu przychodził na zebrania Oddziału Łódzkiego PTH, zawsze skory do dyskusji. Był członkiem-założycielem Polskiego Towarzystwa Heraldycznego, członkiem zwyczajnym od 27.10.1983 r., Łódzkiego Towarzystwa Naukowego i członkiem honorowym Towarzystwa Przyjaciół Rawy Mazowieckiej. Tuż przed śmiercią rozpoczęto starania o nadanie Mu godności Honorowego Obywatela Miasta Rawy Mazowieckiej!

Profesor odznaczony został Złotą Odznaką Uniwersytetu Łódzkiego (1975), Złotym Krzyżem Zasługi (1977). Posiadał również odznaczenie wojskowe: Medal Zwycięstwa i Wolności.

Profesor Aleksander Swieżawski zmarł 14 lutego 2013 r. Pochowany został na Cmentarzu Rakowieckim w Krakowie.

Alicja Szymczak

Profesor Władysław Welfe (1927-2013)

7 lutego 2013 roku łódzkie środowisko naukowe poniosło szczególnie dotkliwą stratę. Opuścił je bowiem, w pełni sił twórczych, prof. dr hab. Władysław Welfe, członek korespondent Polskiej Akademii Nauk.

Wymienienie wszystkich godności akademickich, form aktywności na forum publicznym, a w szczególności najważniejszych tylko pozycji w dorobku Profesora wymagałoby kilkudziesięciu stron. Zmarły był osobą zbyt wielowymiarową, aby Jego życie i działalność zmieścić na kilku stronach. W pewnym stopniu czuję się zwolniony z tego obowiązku, gdyż w ostatnich dniach życia Profesor ukończył autobiograficzny tekst *Moja Droga do Nauki*, który wkrótce ukaże się drukiem. Przypomnę więc tylko najważniejsze lub mniej znane fakty.

Profesor Władysław Welfe urodził się 20 maja 1927 r. w Kolbuszowej. Ojciec Profesora objął w 1934 roku kierownictwo Zakładu Radiologii w szpitalu im. Mościckiego w Łodzi, w związku z tym cała rodzina od tej chwili trwale związała się z Łodzią. Niestety, szczęśliwe dzieciństwo przyszłego profesora nie trwało długo. Po wybuchu wojny Ojciec został wzięty do niewoli przez Armię Czerwoną, przewieziony do obozu w Kozielsku, a w maju 1940 r. zamordowany w Katyniu. Również drugi z systemów totalitarnych odcisnął swoje piętno na życiu Profesora. We wrześniu 1939 r. zdążył jeszcze rozpocząć naukę w Gimnazjum Szkoły Zgromadzenia Kupców (warto dodać, że po remoncie jej gmach stanie się siedzibą Rektoratu UŁ), ale już pod koniec 1939 roku okupanci zamknęli wszystkie polskie szkoły. 15 marca 1940 roku Profesor wraz z Matką zostali wysiedleni z mieszkania przy Narutowicza 49 i zmuszeni zostali do przeniesienia się do lokalu o nieporównanie niższym standardzie w Rudzie Pabianickiej. Po ukończeniu 14 lat rozpoczyna pracę przymusową w nieistniejących dziś ZPW Karola Eiserta (ul. Żwirki 19). Jednocześnie kształci się na tajnych kompletach. Pracę w ZPW, nazwanych po

wojnie imieniem Norberta Barlickiego (który nb. stał się też patronem szpitala, w którym niegdyś pracował Ojciec) kontynuował w latach 1945-1948 tym razem na stanowiskach administracyjnych. Wiedzę tę Profesor wykorzystywał w późniejszych pracach naukowych poświęconych modelowaniu procesu produkcyjnego, ułatwiła Mu również kontakty ze studentami zaocznymi.

Równocześnie już w 1945 roku Profesor złożył egzamin maturalny i rozpoczął studia na Wydziale Prawno-Ekonomicznym UŁ. Po ich ukończeniu profesor W. Welfe został asystentem wolontariuszem w Katedrze Statystyki UŁ (1 października 1949 roku wraz z całą Katedrą przeniósł się do Wyższej Szkoły Ekonomicznej) kierowanej wówczas przez prof. Edwarda Rosseta. Już po roku awansował na stanowisko adiunkta. Wkrótce (po przejściowym epizodzie z SGPiS przerwany z powodu trudności mieszkaniowych), awansuje na istniejące wówczas stanowisko zastępcy profesora. W tym okresie poświęca się głównie statystyce ekonomiczno-społecznej, rozpoczynając trwającą wiele lat współpracę z prof. Kazimierzem Romaniukiem, pod którego opieką naukową uzyskuje w 1960 roku stopień doktora nauk. Pasją Profesora są indeksy produkcji. Pierwszym artykułem poświęconym tej tematyce było *Obliczanie indeksu fizycznych rozmiarów produktu społecznego* („Przegląd Statystyczny” 1954), a jej ukoronowaniem była fundamentalna monografia *Indeksy produkcji* z 1962 roku.

Wraz z poszerzaniem zainteresowań badawczych, indeksy produkcji zaczęły być traktowane nie jako samoistny cel, ale jako fragment całości, którą sukcesywnie stawały się makromodele ekonometryczne. To głównie w tej dziedzinie Profesor osiągnął mistrzostwo.

Początkowo modele gospodarki narodowej, tworzone pod wpływem prof. Richarda Stone’a, opierają się w dużej mierze na przepływach międzygałęziowych. Doświadczenia zdobyte w Wielkiej Brytanii wykorzystał też w rozprawie habilitacyjnej (1964). W kolejnych latach powstały pierwsze modele gospodarki polskiej serii W (dane o częstotliwości rocznej), a w późniejszym okresie: również ich kwartalne odpowiedniki serii WK. Łódź jest pionierskim w Polsce ośrodkiem w dziedzinie wdrażania symulacyjnych wersji modeli ekonometrycznych. Profesor kierował wieloma centralnymi programami badawczymi. Rozwinął owocną współpracę z kolejnym przyszłym Noblistą: prof. Lawrence Kleinem, w Jego monografii *Wykłady z ekonometrii* został on autorem rozdziału poświęconego modelowaniu gospodarek centralnie planowanych. Nie była to ostatnia wspólna książka z L. Kleinem.

Profesor pełnił wiele godności akademickich: był dziekanem Wydziału Handlu, dziekanem Wydziału Handlowo-Towaroznawczego ówczesnej WSE w Łodzi. Z powodzeniem pełnił obowiązki dziekana Wy-

działu Ekonomiczno-Socjologicznego UŁ, a następnie I prorektora UŁ odpowiadającego za sprawy nauki i współpracy międzynarodowej. W ciągu 6 lat pracy na tym stanowisku liczba współpracujących z UŁ uczelni wzrosła z 1 do ponad 40! Należy wspomnieć o takich wyróżnieniach, jak doktoraty *honoris causa* Uniwersytetu w Uppsali, Uniwersytetu Lyon 2 Lumiere, Uniwersytetu Ekonomicznego w Krakowie, czy wreszcie w 2005 roku macierzystego Uniwersytetu Łódzkiego, członkostwo w Polskiej Akademii Nauk oraz tytuł członka zagranicznego Ukraińskiej Akademii Nauk.

Jako opiekun młodej kadry naukowej wypromował ponad 200 magistrów i 34 doktorów, w tym 6 obcokrajowców. Był nieformalnym opiekunem, recenzentem w wielu przewodach habilitacyjnych. Wielu Jego uczniów jest profesorami tytułarnymi bądź uniwersyteckimi.

Nie tylko *pro domo sua* należy wspomnieć o tym, że członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego został już w 1957 roku, a w latach 1960-1965 był przewodniczącym Sekcji Ekonomicznej. Po śmierci prof. Jerzego Wróblewskiego został szefem Studiów *Prawno-Ekonomicznych*, którymi kierował do ostatnich dni.

Dla nas, Jego uczniów, pozostanie przede wszystkim twórcą i wieloletnim dyrektorem Instytutu Ekonometrii i Statystyki UŁ, którym z wielkimi sukcesami kierował aż do formalnego przejścia na emeryturę w 1997 roku. Stworzył łódzką szkołę ekonometrii i nie jest to przez nikogo kwestionowane. Do końca pozostał opiekunem naukowym stworzonego przez siebie Zespołu Naukowego Modelowania Gospodarki Narodowej, niezastąpionym mistrzem i wzorem. Do ostatnich dni imponował nie tylko rozległą wiedzą, ale i zdolnością błyskotliwego spuentowania każdego wystąpienia naukowego. Budził szacunek, ale nie lęk. Autorytet budował bowiem nie na szykanach, ale na perswazji. Wspomniane wyżej riposty i konkluzje były celne, niekiedy „cięte”, ale nigdy nie były złośliwe. Nikogo nie raniły, ani nie zniechęcały. Profesor, zaprzysięgły keynesista i zwolennik paradygmatu Kleina (modelowania w duchu LS-SEM, tj. wielkich strukturalnych modeli ekonometrycznych) nigdy nie utrudniał pracy osobom, które Jego przekonań nie podzielały. Przeciwnie, służył im swoją wiedzą, życzliwością i doświadczeniem. Pozwalał młodym pracownikom dostrzec, co naprawdę jest w ekonomii nowe, a co tylko za takowe uchodzi.

Profesor był przez całe życie bezpartyjny. Zarówno w poprzednim, jak i obecnym ustroju pragnął służyć swoją wiedzą gospodarce polskiej bez względu na to, kto w danej chwili nią rządzi. Nigdy nie wykorzystywał dla własnej kariery tragicznych kart z życiorysu. Był wyzbyty poczucia zemsty i jakiegokolwiek ksenofobii.

Mimo różnicy wieku miał do końca znakomity kontakt z młodzieżą, owocny dla obydwu stron. Widać było bowiem, że spotkania z młodymi ludźmi i akceptacja, zainteresowanie i sympatia z ich strony odmładzają Profesora.

Dnia 21 października br. rozpoczęła się w Warszawie jubileuszowa, 40 konferencja „MACROMODELS”, której Profesor był inicjatorem i która zdobyła sobie nie tylko w polskim, ale i międzynarodowym świecie zasłużoną renomę. Choć po przejściu na emeryturę Profesor przekazał organizowanie tej konferencji swojemu Synowi Aleksandrowi (obecnie też członkowi korespondentowi PAN), to do końca odgrywał kluczową rolę w Komitecie Programowym. Trudno pogodzić się z myślą, że Jego zabrakło podczas tej jubileuszowej konferencji.

Michał Majsterek

Wydział III Nauk Matematyczno-Przyrodniczych

Profesor Romuald Skowroński (1926-2013)

Dnia 15 sierpnia 2013 roku odszedł od nas na zawsze Pan Profesor Romuald Skowroński, uczony, humanista i menadżer nauki w jednej osobie. Urodził się 6 grudnia 1926 roku w Chocieszowie na Wołyniu. We wrześniu 1939 miał rozpocząć naukę w Państwowym Gimnazjum i Liceum im. Bolesława Chrobrego w Piotrkowie Trybunalskim. Ale najobrzydliwsze wydarzenie XX wieku, jakim była II Wojna Światowa spowodowało, iż Jego lata licealne to tajne komplety i działalność konspiracyjna w szeregach Armii Krajowej, za którą odznaczony został Krzyżem Partyzanckim. Tuż po wojnie, w roku 1946, rozpoczął studia na kierunku chemicznym Wydziału Matematyczno-Przyrodniczego nowo powstałego Uniwersytetu Łódzkiego i od tego momentu Pan Profesor Skowroński związał się nierozdzielnie z chemią i Uniwersytetem Łódzkim. Jako student III roku rozpoczął pracę jako zastępca asystenta, potem, w 1952, po uzyskaniu dyplomu magistra filozofii w zakresie chemii, awansował na stanowisko asystenta. Pracując pod kierunkiem profesor Anny Chrzęszczewskiej, słynnej „Babci” zajmował się chemią N-chloroamidów kwa-

sów arylosulfonowych oraz iperytów azotowych, które cieszyły się wówczas zainteresowaniem jako leki przeciwnowotworowe.

W roku 1957, profesor Romuald Skowroński wyruszył na Światowy Kongres Chemiczny do Paryża, gdzie poznał słynnego podówczas profesora Willemarta z Université de Paris-Sorbonne, od którego otrzymuje propozycję pracy w École Nationale Supérieure de Chimie jako „*stagiaire de recherche*” w CNRS. Profesor propozycję przyjął, wobec czego zaczął zajmować się acetylenowymi i propargilowymi pochodnymi antrachinonów.

W roku 1962, Romuald Skowroński obronił „*le Doctorat d'Etat*” uzyskując dyplom „*Docteur-es-Science*”, po czym wrócił do Polski. W roku 1968 przedstawił Radzie Wydziału Matematyki, Fizyki i Chemii UŁ pracę habilitacyjną pt. *Własności chemiczne, stereochemia i prototropia produktów addycji alfa i beta nienasyconych połączeń metaloorganicznych do chinonów*.

W latach siedemdziesiątych, już jako docent, rozpoczął nowy projekt obejmujący badania właściwości chemicznych grupy karbonylowej pochodnych piperydyny w reakcjach z nienasyconymi połączeniami metaloorganicznymi. W roku 1976 wykreował kolejny projekt badawczy, dotyczący stabilnych rodników nitroksylowych mających zastosowanie ich jako sondy paramagnetyczne, pułapki spinowe, stabilizatory odczynników oraz jako wydajne i selektywne utleniacze. Realizacja tego projektu pozwoliła na opracowanie nowych metod syntezy tychże rodników i zbadanie ich konfiguracji za pomocą metod spektralnych takich jak EPR, NMR i IR.

Profesor Skowroński koordynował także elektrochemiczny temat badawczy CPBP 01.15, który obejmował całe środowisko polskich elektrochemików i przy tej okazji utworzył pracownię organicznej elektrosyntezy preparatywnej, która zajmowała się między innymi, elektrosyntezą rodników nitroksylowych oraz selektywnym elektroutlenianiem alkoholi.

Nieco później, Profesor Skowroński zainteresował się chemią układów fosforoorganicznych. Tematyka ta, realizowana we współpracy z CBMiM PAN w Łodzi oraz z University of North London (prof. Harry Hudson) i z ENSCM w Montpellier (prof. Henri-Jean Cristau) zaowocowała szeregiem ciekawych wyników i odkryć. Równolegle, we współpracy z zespołem profesora Gerarda Descotesa z Université Claude Bernard Lyon 1, profesor Skowroński pracował nad syntezą i przemianami pochodnych furanu otrzymywanych z biomasy.

Działalność organizacyjna profesora Skowrońskiego była również znacząca, jak uprawiana przez Niego nauka. W roku 1975 został powołany na stanowisko Rektora Uniwersytetu Łódzkiego, którą to funkcję pełnił do sierpnia 1981 roku. Pod Jego kierownictwem Uniwersytet Łódz-

ki zyskał na znaczeniu i rozwinął się w znakomity sposób. Baza lokalowa, naukowa i dydaktyczna zwiększyła się o ponad 40%, liczba studentów osiągnęła 19000, a liczba pracowników wzrosła do blisko 4000.

Profesor Skowroński uznawał współpracę z uczelniami zagranicznymi za bardzo istotną sprawę, wobec czego, w czasie swojej kadencji nawiązał współpracę z różnymi ośrodkami w Polsce i na świecie. Ze znaczniejszych można wymienić Université Lyon 1, ENSCT w Tuluzie, ENSCM w Montpellier, Uniwersytet w Giessen lub University of North London. Pracownicy Uniwersytetu Łódzkiego odbywali staże naukowe w tych ośrodkach po wielokroć, co w znaczny sposób sprzyjało lepszemu rozwojowi młodej kadr naukowej.

Do szczególnych osiągnięć organizacyjnych profesora Skowrońskiego z tego okresu należy z pewnością nawiązanie współpracy z Université Claude Bernard Lyon 1 oraz podpisanie umowy o współpracy z Uniwersytetem Justusa Liebiga w Giessen, która to współpraca kontynuowana jest po dziś dzień. Był też współtwórcą Ośrodka Alliance Française przy Uniwersytecie Łódzkim.

Koniec kadencji rektorskiej nie należał do łatwych. Jak wszyscy wiemy, w lutym 1981 roku wybuchły strajki studenckie i Profesor Skowroński jako rektor musiał wykazać ogromne umiejętności dyplomatyczne. Wspominając te wydarzenia mówił, jak istotne było powstrzymanie młodzieży od wyjścia z protestami poza mury Uczelni.

Kiedy profesor Skowroński objął dyrekturę Instytutu Chemii, okazał się znakomitym menadżerem. Dzięki Jego staraniom w Instytucie Chemii pojawiły się najnowocześniejsza, na ówczesne czasy aparatura chemiczna. Pan Profesor koordynował kilka istotnych programów współpracy Uniwersytetu Łódzkiego z różnymi ośrodkami na świecie i potrafił znakomicie dbać o interes instytucji, którą reprezentował.

W latach dziewięćdziesiątych, profesor Skowroński koordynował europejski program TEMPUS JEP-2131 obejmujący 21 partnerskich ośrodków akademickich w Europie. Dało to możliwość zdobycia doświadczeń w tych ośrodkach całej rzeszy studentów i doktorantów z Uniwersytetu Łódzkiego. W tym też okresie, zorganizowana została, przy bardzo aktywnym udziale Profesora, międzynarodowa grupa badawcza „Ecophos – organophosphorus biomolecules”, w skład której wchodziły, oprócz Łodzi, następujące ośrodki akademickie: Londyn, Montpellier, Duesseldorf, Praga i Budapeszt.

Profesor Skowroński włączał się z dużą energią w organizację dużych konferencji, jak choćby zorganizowana w trudnych czasach, bo w roku 1983 „International School on Organic Nuclear Magnetic Resonance”. Odbyła się ona w Jachrance, a współorganizatorami był Uniwersytet w Nantes i Polska Akademia Nauk.

Profesor Romuald Skowroński jest twórcą pomysłu spotkań – kolokwium polsko-francuskich Lyon-Łódź organizowanych co dwa lata na przemian w Polsce i we Francji. Zorganizował dwa takie spotkania w Łodzi.

W roku 1990 był współorganizatorem dużej, międzynarodowej konferencji IUPAC „Organochemistry of Sulfur”. Było to duże przedsięwzięcie całego środowiska chemików łódzkich.

Profesor Skowroński nie ograniczał swej działalności tylko do murów Uniwersytetu Łódzkiego, działał na rzecz nauki polskiej na znacznie szerszym obszarze. Przez dwie kadencje był członkiem Rady Głównej Szkolnictwa Wyższego, przewodniczącym Komisji Nauk Ścisłych MEN oraz Kolegium Rektorów Łódzkich Uczelni, był członkiem Komitetu Nauk Chemicznych PAN oraz Rady Naukowej Oddziału PAN w Łodzi, a także wiceprzewodniczącym Rady naukowej CBMiM PAN w Łodzi. Był też przewodniczącym Rady Naukowej Instytutu Chemii Ogólnej Wydziału Farmacji AM w Łodzi.

Przejsie na emeryturę nie spowodowało zmniejszenia zawodowej aktywności Pana Profesora, była ona dla Niego jedynie naturalnym etapem w życiu, który niczego w zasadzie nie zmienił. Jak zwykle organizował, prowadził zajęcia i prowadził swój zespół badawczy. Będąc już na emeryturze, w roku 2000, był Przewodniczącym Komitetu Organizacyjnego Jubileuszowego Zjazdu PTChem i SITPChem. W Komitecie pracowali przedstawiciele całego środowiska chemicznego Łodzi, a Zjazd był dużym sukcesem organizacyjnym.

Dorobek naukowy Profesora liczy 155 pozycji obejmujących 71 artykułów oryginalnych, 37 patentów i 48 doniesień konferencyjnych. Wypromował 11 doktorów i ponad 130 magistrów. Doceniano Go w kraju i za granicą nadając rozliczne ordery i odznaczenia, spośród których najznaczniejsze to Medal Komisji Edukacji Narodowej i Krzyż Komandorski Orderu Odrodzenia Polski. Odznaczono Go również ważnymi dla nauczyciela akademickiego Medalem Justusa Liebiga i Medalem Alliance Française, otrzymał również francuską Palmes Academiques.

Ukoronowaniem kariery Profesora Romualda Skowrońskiego było nadanie Mu, dnia 6 grudnia 2006 roku tytułu Doktora *Honoris Causa* Uniwersytetu Łódzkiego.

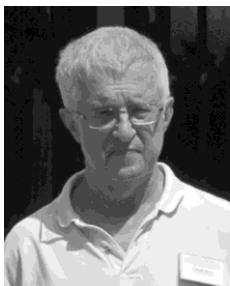
Pan Profesor pracował do końca, do końca aktywnie uczestniczył w życiu Wydziału Chemii. W czerwcu tego roku przewodniczył części obrad Rady Wydziału, był pełen zwykłego wigoru, optymizmu i planów na przyszłość.

Z odejściem Profesora Skowrońskiego środowisko akademickie poniosło ogromną stratę. Potrafił pogodzić pragmatyzm z romantyzmem, łączyć ogromną wiedzę ze skutecznym działaniem. Jego nienaganne ma-

niery sprawiały, że polecenie służbowe brzmiało w Jego ustach jak prośba, a krytyka – jak ojcowskie napomnienie. Na każdego człowieka umiał patrzeć z przyjazną przychylnością. Profesor Skowroński pozostawił jednak całą rzeszę uczniów, do których z dumą zalicza się piszący te słowa i którzy z pewnością będą kontynuować jego myśl i dzieło.

Jarosław Lewkowski

Profesor Claude Surry (1945-2013)

W dniu 19 grudnia 2013 r. zmarł w Saint Malo Professor dr hab. Claude Surry, zatrudniony w *Institut de Sciences et de Génie de Matériaux et Procédés, Centre National de la Recherche Scientifique (CNRS)*, Font Romeu-Odeillo, Hautes Pyrenées, oraz na Uniwersytecie w Rennes, a przedtem w *École National d'Ingenieurs de Saint Étienne*, wybitny uczony, ceniony nauczyciel akademicki, od roku 1993 członek zwyczajny Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Uroczystości pogrzebowe odbyły się w dniu 23 grudnia w *Église de Notre-Dame-des-Grèves* w Saint Malo i na cmentarzu *Cimetiére Nord* w Rennes.

Claude Surry urodził się 2 grudnia 1945 r. w Pamiers we Francji. W roku 1970 ukończył studia w zakresie mechaniki teoretycznej na Uniwersytecie im. Piotra i Marii Curie w Paryżu (*Paris VI*), a w roku 1974 uzyskał stopień doktora (*de 3ème Cycle*) w zakresie matematyki stosowanej na Uniwersytecie w Rennes (promotor prof. J.M. Aribert). Drugi doktorat (*des Sciences mathématiques*) również w Rennes, pod kierunkiem prof. A.L. Mignota, uzyskał w roku 1982, zaś habilitował się w roku 1985 na Uniwersytecie im. Claude'a Bernarda w Lyonie (*Lyon I*), uzyskując następnie nominację na profesora I klasy matematyki stosowanej w Politechnice w Saint Étienne.

Był żonaty – żona Yolande o korzeniach celtyckich, matematyczka; pozostawił dwóch synów¹ i troje wnucząt. Pomimo wielu obowiązków naukowych i pasji naukowca potrafił być wzorowym ojcem rodziny. Bogata współpraca naukowa Profesora obejmuje wspólne prace, seminaria i dyskusje naukowe w Uniwersytecie w Exeter, *École Polytechnique* w Montrealu, Uniwersytecie w Edynburgu, Uniwersytecie w Helsinkach i (od roku 1988) w Uniwersytecie Łódzkim. Działalność naukowa Profesora obejmuje około

---

¹ Frédéric i Gildas (celtyckie *Gilla-das* – sługa Pana), inżynierowie informatycy zatrudnieni w bankowości.

250 prac naukowych w zakresie rachunku wariacyjnego układów ograniczonych, deformacji i geometrycznego opisu ośrodków ciągłych, fizyki cienkich warstw i powierzchni, ich właściwości elastycznych, a także zachowań układów silnie nieliniowych. W szczególności Profesor jest uznanym autorytetem w zakresie metody elementów skończonych.

W ramach współpracy z naszym ośrodkiem, już w roku 1994 w wydawnictwie Kluwera w Holandii ukazał się 198-stronnicowy zbiór artykułów pt. *Surface Physics Structures* pod redakcją moją, Prof. Surry'ego i Prof. L. Wojtczaka jako druga część prawie 500-stronnicowego tomu *Deformations of Mathematical Structures*. Tom ten powstał przy współpracy Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, a Prof. Surry czynnie, osobiście uczestniczył w sesji ŁTN na ten temat, która odbyła się w lutym 1993 r. i była poświęcona zreferowaniu prac wchodzących w skład tomu. Zawiera on m.in. część materiałów o rok wcześniejszego sympozjum polsko-francuskiego w Malince koło Mikołajek oraz fundamentalną pracę Profesora, *Étude mono-dimensionnelle d'une barre vibrante avec contacts unilatéraux*.

Ważnymi wydarzeniami w awansie naukowym Biuletynu ŁTN: *Bulletin de la Société des Sciences et des Lettres de Łódź*, serii *Recherches sur les déformations (Rech. Déform.)*, było opublikowanie w tomie **15** (1993) pracy Profesora *A new hybrid mixed integral to evaluate the strain energy release rate in brittle fracture* oraz w tomach **17** (1994), **20** (1995) i **21** (1996) cyklu trzech prac wspólnych z jego Nauczycielem, Prof. A.L. Mignotem, pt. *Méthodes d'éléments finis mixtes pour des problèmes d'élasticité I-III*. Publikując swe prace w najlepszych czasopismach o międzynarodowym standardzie, część istotnych wyników Profesor zamieścił celowo w Biuletynie ŁTN dla ułatwienia wejścia tego czasopisma na forum międzynarodowe. W roku 1995 Prof. Surry został powołany na członka Komitetu Redakcyjnego i Rady Programowej Biuletynu ŁTN i w tymże roku był współredaktorem tomu **20** w części pt. *Direct Physical Applications*, s. 91-163.

W roku 1994 Profesor uczestniczył w Centrum Banacha w Warszawie w Seminarium na temat Zastosowań w Fizyce Deformacji Struktur Matematycznych, którego pokłosiem był opublikowany dwa lata później w Banach Center Publications, tom 37, 123-stronnicowy zbiór artykułów pt. *Deformations of Mathematical Structures Applied in Physics* pod redakcją moją, Prof. Waldyra A. Rodriguesa Jr. z Campinas, SP (São Paulo) w Brazylii (również członka zwyczajnego ŁTN) i Prof. Surry'ego, jako trzecia część prawie 400-stronnicowego tomu *Generalizations of Complex Analysis and their Applications in Physics*. Tom ten zawiera ważną pracę Profesora *Mixed formulation for elastic problems – existence, approximation, and applications to Poisson structures*.

W kolejnych tomach Biuletynu ŁTN, serii *Rech. Déform.* **22** (1996) – **63**, no. 1 (2013) Profesor Surry był autorem lub współautorem 26 prac oryginalnych.

nalnych – ograniczam się do zacytowania ważnych doniesień *Variational methods and some remarks concerning elasticity* z tomu **50** (2006) i *Developments of computing of the inhomogeneous Dirichlet problem* z tomu **63**, no. 1 (2013). Profesor był redaktorem tomu **46** (2005), pt. *Thin Films Characterization. The Use of Finite Elements Method for Thin Films Description*, stron 203, ze starannie dobranymi 10 pracami oryginalnymi¹, będącymi w pewnym sensie rozdziałami monografii na temat metody elementów skończonych w zastosowaniu do fizyki cienkich warstw.

W okresie dwudziestolecia 1993-2013 Profesor Surry przedstawił lub zarekomendował do druku w Biuletynie ŁTN względnie zrecenzował kilkadziesiąt prac oraz niezmordowanie zabiegał o rozszerzenie prenumeraty i wymiany czasopisma we Francji, Belgii, Hiszpanii i Szwajcarii. Profesor był naukowcem i nauczycielem akademickim w najwyższym tego słowa znaczeniu. Aktywnie uczestniczył w niemal wszystkich tygodniowych szkołach letnich *Hypercomplex Seminar 1998-2013*, z których pierwsza odbyła się w Kazimierzu n. Wisłą, a następne w Będlewie (Wielkopolski Park Narodowy). Gościł nas w Pirenejach w *Laboratoire Félix Trombe CNRS* usytuowanym w Font Romeu-Odeillo niedaleko Andorry oraz zorganizował niezapomniane tygodniowe spotkanie dyskusyjne w XI-wiecznym opactwie benedyktynów-oliwetanów w le Bec-Hellouin (założonym 1034) koło Lisieux i Brionne.

Profesor był autorytetem nie tylko w dziedzinie matematyki i fizyki, lecz także wielkim autorytetem moralnym. W roku 2011 wzbogacił konferencję *Nauka – Etyka – Wiara 2011* Chrześcijańskiego Forum Pracowników w Dobieszkowie k. Łodzi referatem *The dignity of Abraham in the Light of Genesis*, opublikowanym jako artykuł wspólny z Prof. L. Wojtczakiem w tomie konferencyjnym. W naszej pamięci Profesor Claude Surry pozostanie jako matematyk i fizyk o twórczej intuicji uczonego, człowiek skromny, wielki duchem, o wrażliwym sercu. Odszedł nasz wielki Przyjaciel.

Julian Lawrynowicz

---

¹ Autorami tych prac, poza Prof. Surrym, byli L. Wojtczak, J. Rutkowski, I. Zasada i G. Wiatrowski z Łodzi oraz H. Zahouani z Font Romeu-Odeillo.

**Profesor Włodzimierz Waliszewski
(1934-2013)**

Włodzimierz Waliszewski urodził się w roku 1934 we wsi Ostrołęka w powiecie łowickim. W roku 1951 uzyskał maturę w Liceum Ogólnokształcącym w Łowiczu. W latach 1951-1955 studiował matematykę na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Łódzkiego. Po uzyskaniu stopnia magistra pracował jako asystent i starszy asystent na Politechnice Łódzkiej. W roku 1960 przeniósł się na Uniwersytet Łódzki, gdzie uzyskał stopień doktora na podstawie napisanej pod kierunkiem prof. Zygmunta Charzyńskiego rozprawy pt. *Sur une condition suffisante d'existence de solution d'un système de équations algébriques non linéaires, Condition nécessaire et suffisante pour qu'un certain système de deux équations a deux inconnues ait des solutions*. Pięć lat później, w efekcie trzyletniego uczestniczenia w seminarium naukowym prof. Stanisława Gołęba na Uniwersytecie Jagiellońskim, dr Waliszewski uzyskał stopień naukowy docenta. Od tego roku kierował Zakładem Geometrii na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii UŁ. W roku 1969 przeniósł się do Instytutu Matematycznego PAN, w którym pracował do roku 1994. Na wniosek Rady Naukowej IM PAN w 1976 r. otrzymał tytuł profesora. Od roku 1994 do emerytury ponownie pracował na Uniwersytecie Łódzkim w Katedrze Geometrii na Wydziale Matematyki i Informatyki. W 2010 roku, uchwałą Senatu Uniwersytetu Łódzkiego, prof. Waliszewski został uhonorowany odnowieniem doktoratu po pięćdziesięciu latach.

Problematyka rozprawy doktorskiej Włodzimierza Waliszewskiego leży na pograniczu algebry i teorii funkcji analitycznych, ale lwia część dorobku naukowego Profesora dotyczyła geometrii różniczkowej, której poświęcona była m.in. Jego rozprawa habilitacyjna: *Categories, groupoids, pseudogroups and analytic structures*. Wyniki tej rozprawy stanowią najważniejszy ze składników Jego dorobku naukowego. W swojej rozprawie habilitacyjnej zdefiniował procedurę generowania tzw. pseudogrup Gołęba przez dowolny zbiór homeomorfizmów lokalnych, co stanowiło istotną korektę jednego ze stwierdzeń Gołęba. Kategoria pseudogrup (i związanych z nimi grupoidów) odgrywa istotną rolę we współczesnej geometrii różniczkowej, w tym w teorii foliacji, która jest jednym z głównych kierunków badań w Katedrze Geometrii UŁ.

Wiele prac Profesora Waliszewskiego dotyczyło tzw. przestrzeni różniczkowych, będących pewnymi uogólnieniami powierzchni, hiperpowierzchni i różniczkowości różniczkowych. Będąc zawsze zainteresowany pod-

stawami kilku teorii matematycznych (w tym geometrii), Profesor doprowadził aksjomatykę tych przestrzeni do perfekcji, czyniąc ją prostą, zwięzłą i elegancką. Badanie rozmaitych aspektów teorii przestrzeni różniczkowych doprowadziło wiele osób do stopnia doktora.

Cały dorobek naukowy Profesora Waliszewskiego to blisko 50 oryginalnych prac naukowych, podręcznik *Geometria różniczkowa w zadaniach* (PWN, Warszawa 1981), ponad 20 artykułów o charakterze dydaktycznym. Profesor był również redaktorem tomu *Differential Geometry* w serii Banach Center Publications (PWN, Warszawa 1984) i encyklopedii szkolnej *Matematyka* (WSiP, Warszawa 1988 i 1997).

Dorobek w kształceniu młodej kadry to wielu magistrantów i 20 doktorów rozrzuconych po Polsce i świecie. Trzech z wypromowanych przez Profesora Waliszewskiego doktorów zrobiło habilitację, a dwóch z nich uzyskało tytuł profesora.

Aktywność zawodowa Profesora Włodzimierza Waliszewskiego przejawiała się również na polu dydaktycznym i organizacyjnym. W latach 70. ubiegłego stulecia przewodniczył komisji ds. programów nauczania matematyki w szkołach podstawowych i średnich przy Ministerstwie Edukacji Narodowej. Przez wiele lat (1973-1991) był redaktorem naczelnym miesięcznika *Matematyka – Czasopismo dla Nauczycieli*. Kilkakrotnie organizował międzynarodowe konferencje naukowe, zorganizował też semestr geometrii różniczkowej w Międzynarodowym Centrum Banacha w Warszawie. Bez wątpienia najważniejszym efektem pracy zawodowej Profesora Waliszewskiego było powstanie w Łodzi szkoły geometrii różniczkowej. Przed Jego habilitacją ta dyscyplina naukowa nie była w Łodzi uprawiana w ogóle, a obecnie zajmuje się nią kilkanaście osób skupionych w Katedrze Geometrii UŁ oraz na Wydziale Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej Politechniki Łódzkiej.

Od roku 1966 był członkiem Polskiego Towarzystwa Matematycznego, gdzie w latach 1995-1997 pełnił funkcję prezesa Oddziału Łódzkiego. Od roku 1992 był też członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Profesor Włodzimierz Waliszewski zmarł w Łodzi, 14 października 2013 roku, w Dniu Edukacji Narodowej.

Paweł Walczak

Wydział IV Nauk Medycznych

Profesor Stanisław Barcikowski (1927-2013)

Profesor Stanisław Barcikowski urodził się 1 stycznia 1927 roku w Wolborzu, w rodzinie lekarskiej. Studia rozpoczął na Wydziale Lekarskim Uniwersytetu Poznańskiego, a ukończył w Akademii Medycznej w Łodzi uzyskując dyplom lekarza w 1952 roku. Już podczas studiów, realizując swoje powołanie, rozpoczął pracę jako wolontariusz w III Klinice Chirurgicznej AM w Łodzi, gdzie bezinteresownie oddany był ludziom i ich ważnym sprawom. W 1950 roku został asystentem I Kliniki Chirurgicznej AM w Łodzi, podnosząc swoje kwalifikacje ukończył kurs anestezjologii, a rok później przeniósł się do Oddziału Chirurgicznego w Skierniewicach. W 1954 roku uzyskał tam specjalizację I stopnia z chirurgii ogólnej. Służbę w Wojsku Polskim rozpoczął w 1955 roku na stanowisku ordynatora Oddziału Chirurgicznego w 102 Wojskowym Szpitalu Garnizonowym w Pisu. Po jednorocznym okresie pracy, w 1957 roku został przeniesiony do tworzącej się Wojskowej Akademii Medycznej w Łodzi, gdzie podjął pracę na Oddziale Chirurgii Ogólnej 1 CSK a potem w II i I Klinice Chirurgicznej WAM. W 1959 roku uzyskał specjalizację II stopnia z zakresu chirurgii, a w 1964 roku stopień doktora medycyny. W 1973 roku uzyskał stopień doktora habilitowanego nauk medycznych. Od 1974 roku mianowany został na kierownika I Kliniki Chirurgicznej i zastępcę dyrektora Instytutu Chirurgii a w 1980 roku powołany na dyrektora Instytutu Chirurgii WAM. W 1981 roku uzyskał tytuł profesora nadzwyczajnego a w 1989 roku profesora zwyczajnego. W latach 1987-1994 pełnił funkcję Naczelnego Chirurga Wojska Polskiego.

Zainteresowania naukowe Profesora Barcikowskiego skupiały się głównie na chirurgii klatki piersiowej a zwłaszcza kardiochirurgii, chirurgii płuc i przełyku, chirurgii jamy brzusznej, chirurgii tarczycy, chirurgii naczyniowej oraz chirurgii obrażeń narządów klatki piersiowej i jamy brzusznej. Owocem tego był znakomity dorobek naukowy, na który składa się 251 referatów wygłoszonych na konferencjach, zjazdach i kongresach w kraju i za granicą, 437 prac naukowych, w tym 350 wydruko-

wanych publikacji w czasopismach krajowych i zagranicznych, oraz 88 nie publikowanych różnych opracowań służbowych. Profesor był wybitnym klinicystą, dynamicznym pracownikiem nauki, wyjątkowym, zręcznym i wszechstronnym chirurgiem, zaangażowanym dydaktykiem oraz precyzyjnym organizatorem. Przez swoją otwartą postawę wobec ludzi, dzięki swemu nieskazitelnemu charakterowi i chętnie przekazywanej wiedzy stał się wzorem dla wielu młodych lekarzy. Trzech jego wychowanków uzyskało tytuł profesora zwyczajnego a dwóch profesora nadzwyczajnego. Wyszkolił pokolenie torakochirurgów i chirurgów ogólnych, którzy odważnie szerzyli jego naukę, pomagając tysiącom ludzi.

W uhonorowaniu swoich zasług został Członkiem Honorowym Towarzystwa Chirurgów Polskich, Prezesem Honorowym Sekcji Chirurgii Wojskowej T.CH.P., a także Członkiem Honorowym Towarzystwa Chirurgów Bułgarskich. Od 1986 roku był aktywnym członkiem Łódzkiego Towarzystwa Naukowego.

Dnia 15 lipca 2013 roku odszedł człowiek wielkiej uczciwości i wrażliwości serca, kochający swych bliskich i szanujący przyjaciół, współpracowników, uczniów. Wielka postać polskiej medycyny. Wszystko, co robił dla rodziny, pacjentów, swoich uczniów płynęło z serca, bez oczekiwania na pochwały, wdzięczność, nagrody.
Cześć Jego Pamięci.

Marian Brocki

Wydział V Nauk Technicznych

Profesor Zdzisław Orzechowski (1919-2013)

Prof. dr inż. Zdzisław Orzechowski urodził się 18 sierpnia 1919 r. w Lubartowie. W roku 1938 zdał maturę w Państwowym Gimnazjum im. Hetmana J. Zamoyskiego w Lublinie (typu matematyczno-przyrodniczego). W roku szkolnym 1938/39, tj. do wybuchu wojny, studiował na Wydziale Mechanicznym Politechniki Lwowskiej. Po wojnie studiował na Politechnice Łódzkiej, w której w 1948 roku otrzymał dyplom magistra inżyniera na Wydziale Mechanicznym.

Tytuł naukowy docenta przyznała Mu w 1955 r. Centralna Komisja Kwalifikacyjna dla Pracowników Nauki. Stopień doktora nauk technicznych uzyskał na Politechnice Śląskiej w Gliwicach w 1960 r. na podstawie dysertacji pt. *Analiza porównawcza pracy i charakterystyk komór spalania turbin gazowych*. Tytuł profesora nadzwyczajnego nadano Mu w 1968 r., a profesora zwyczajnego w 1978 r.

Profesor Z. Orzechowski pracę zawodową rozpoczął w roku 1949, jednocześnie jako starszy asystent w Politechnice Łódzkiej i jako pracownik naukowo-techniczny w Instytucie Techniki Ciepłej Ministerstwa Przemysłu Ciężkiego w Łodzi. Pracę w Politechnice Łódzkiej przerwał w 1951 r., zaś w Instytucie Techniki Ciepłej zatrudniony był do 1959 r. W latach 1950-1953 prowadził zajęcia z fizyki w ramach pół etatu w Państwowej Wyższej Szkole Pedagogicznej w Łodzi na studiach zaocznych, natomiast w latach 1953-1955 pracował w wymiarze pół etatu w Miejskim Biurze Projektów w Łodzi jako starszy projektant różnych urządzeń przepływowych.

W czasie pracy w Instytucie Techniki Ciepłej współuczestniczył w budowie i badaniach prototypowej turbiny gazowej typu przemysłowego o mocy 1 MW, zajmując się zagadnieniami przepływowymi i cieplnymi (rozpylaniem paliwa, spalaniem oraz wymianą ciepła). W 1958 r. powrócił do pracy w Politechnice Łódzkiej. W latach 1958-1966 w Katedrze Ciepłych Maszyn Przepływowych zajmował się podobną tematyką związaną z budową prototypu silnika turbospalinowego, wchodzącego w skład pożarniczego zespołu pompowego.

W 1966 r. w Katedrze Mechaniki Politechniki Łódzkiej utworzył Zakład Mechaniki Płynów, który po usamodzielnieniu się – w 1970 r. w ramach zmian struktury organizacyjnej Politechniki Łódzkiej – włączony został do Instytutu Maszyn Przepływowych. Prof. Z. Orzechowski kierował tym zakładem do przejścia na emeryturę w 1989 r. W czasie swej wieloletniej pracy dydaktycznej prowadził zajęcia z mechaniki płynów w sumie dla wielu tysięcy studentów Wydziału Mechanicznego oraz Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska.

Zainteresowania naukowe prof. Z. Orzechowskiego koncentrowały się głównie wokół zagadnień związanych z przepływami dwufazowymi, a w szczególności z procesami rozpylania cieczy i przepływami rozpylonej strugi cieczy. Wykorzystując swą wiedzę w tej dziedzinie wykonał wiele prac konstrukcyjnych i badawczych dla potrzeb gospodarki narodowej (energetyki, inżynierii procesowej oraz ochrony środowiska). Jako autorytet naukowy z dziedziny rozpylania cieczy był zapraszany do współpracy z zagranicznymi ośrodkami naukowymi. W wyniku tej współpracy powstała monografia *Liquid atomization*, która została wydana w USA w 1993 r.

Prof. Zdzisław Orzechowski jest autorem i współautorem 16 skryptów, książek i monografii, przy czym monografie na temat rozpylania cieczy i przepływów dwufazowych były wówczas jedynymi w Polsce. Na Jego dorobek naukowy składają się poza tym 33 publikacje w czasopismach krajowych, zagranicznych i materiałach konferencyjnych oraz 71 prac niepublikowanych. Był promotorem 9 prac doktorskich oraz recenzentem 19 rozpraw habilitacyjnych i 50 dysertacji doktorskich. Za swą działalność otrzymał pięć nagród państwowych (Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki oraz Ministra Edukacji Narodowej).

Przez wiele lat był członkiem Sekcji Mechaniki Płynów Komitetu Mechaniki PAN, Łódzkiego Towarzystwa Naukowego oraz Sekcji Spalania Komitetu Termodynamiki i Spalania PAN. Założył Podsekcję Mechaniki Płynów Wielofazowych w Komitecie Mechaniki PAN. Pełnił też wiele funkcji organizacyjnych na Wydziale Mechanicznym Politechniki Łódzkiej oraz w komisjach ogólnouczelnianych.

Profesor Zdzisław Orzechowski otrzymał wiele odznaczeń, w tym Medal za Udział w Walkach o Berlin, Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, Złoty Krzyż Zasługi, Medal Komisji Edukacji Narodowej, Zasłużony Nauczyciel PRL, Honorową Odznakę Miasta Łodzi oraz za Zasługi dla Województwa Łódzkiego. Został wyróżniony też różnymi odznaczeniami okolicznościowymi Politechniki Łódzkiej, Instytutu Techniki Ciepłej MPC w Łodzi i organizacji sportowych.

Jerzy Prywer

Profesor Marian Suchar (1930-2012)

Profesor dr hab. Marian Suchar urodził się 31 października 1930 roku. Studia podjął na Wydziale Matematyki, Fizyki i Chemii Uniwersytetu Warszawskiego na kierunku Mechanika, w specjalności Zastosowania Techniczne Matematyki i w 1954 roku uzyskał dyplom magistra matematyki. Bezpośrednio po studiach podjął pracę w Instytucie Podstawowych Problemów Techniki PAN w Pracowni Teorii Sprężystości. Stopień naukowy doktora nauk technicznych otrzymał w 1959 roku. Był dyplomantem i doktorantem prof. dr. hab. inż. Witolda Nowackiego. Stopień doktora habilitowanego w zakresie mechaniki teoretycznej i stosowanej uzyskał w 1964 roku, a 9 lat

później, w wieku 43 lat, otrzymał tytuł naukowy profesora nauk technicznych.

Badania naukowe prof. M. Suchara koncentrowały się na matematycznej teorii sprężystości i termosprężystości. Tematyka Jego prac naukowych obejmuje teorię sprężystości ciał anizotropowych, mikropolarną teorię sprężystości, teorię anizotropowych dźwigarów powierzchniowych, mechanikę ośrodków niejednorodnych oraz termo-mechanikę. Jego dorobek stanowi kilkadziesiąt rozpraw, artykułów i komunikatów oraz opracowań naukowych. Był promotorem pięciu rozpraw doktorskich.

Od roku 1960 związany był z Politechniką Łódzką. Na ówczesnym Wydziale Budownictwa zorganizował Katedrę Mechaniki Teoretycznej i od 1966 roku pełnił funkcję jej kierownika, aż do przejścia na emeryturę w roku 2001. W Katedrze tej Profesor z grupy ludzi stworzył zespół, w którym każdy mógł w sposób swobodny rozwijać swoje pasje naukowe i badawcze. Był przełożonym sprawiedliwym, obiektywnym w ocenach, wymagającym od innych, ale przede wszystkim od siebie. Relacja między Profesorem a pracownikami Katedry była niesymetryczna – miała charakter ojcowski. Pracownicy często zawierzali Profesorowi swoje kłopoty, nie tylko zawodowe, natomiast Profesor nigdy nie obciążał ich swoimi problemami. A przecież wiadomo było, że przed laty musiał stoczyć trudną walkę o powrót do zdrowia po tragicznym wypadku samochodowym, a później walkę z ciężką chorobą.

Pasją Profesora była praca z młodzieżą. Nauczanie studentów traktował nie jak pracę, ale jak swoją misję. Na kierunku budownictwo wykładał mechanikę ogólną, wytrzymałość materiałów, teorię sprężystości i plastyczności (również dla studentów Wydziału Fizyki Technicznej i Matematyki Stosowanej). Wykłady Profesora do dziś są wzorem precyzji, czytelności i rzetelności przekazywania wiedzy. Przez ponad 50 lat pracy dydaktycznej Profesor był szanowanym nauczycielem i wychowawcą kilku pokoleń studentów Politechniki Łódzkiej.

Nie do przecenienia jest działalność organizacyjna Profesora w macierzystej uczelni. W kolejnych kadencjach, w latach 1970-1973, 1976-1979 i 1986-1989 Profesor był dyrektorem Instytutu Inżynierii Budowlanej na Wydziale Budownictwa Politechniki Łódzkiej. W kadencji 1965-1968 był prodziekanem ds. nauki, a w latach 1968-1973 i 1987-1993 dziekanem obecnego Wydziału Budownictwa, Architektury i Inżynierii Środowiska PŁ. W kadencji 1978-1981 sprawował funkcję prorektora ds. nauki Politechniki Łódzkiej.

Jako Dziekan Wydziału był organizatorem Konferencji Naukowej KI-LiW PAN i KN PZITB w Krynicy w latach 1991 i 1992.

Profesor Marian Suchar był członkiem Polskiego Towarzystwa Mechaniki Teoretycznej i Stosowanej od 1958 roku. Pełnił wiele funkcji, których

ukoronowaniem była funkcja przewodniczącego Oddziału Łódzkiego przez trzy kadencje w latach 1973-1976 i 1988-1992. Doceniając Jego wkład w rozwój mechaniki i działalność na rzecz Towarzystwa XXXII Zjazd Delegatów PTMTS w 2007 roku nadał Profesorowi Marianowi Sucharowi godność Członka Honorowego.

Od 1980 roku był członkiem zwyczajnym Łódzkiego Towarzystwa Naukowego. Ponadto był członkiem Komitetu Mechaniki PAN, Komisji Nauk Technicznych przy Prezydium Oddziału Łódzkiego PAN, Rady Naukowej przy Prezydium WRN w Łodzi.

Działalność naukowa, dydaktyczna i organizacyjna Profesora znalazła uznanie w postaci wielu nagród i odznaczeń. Dwukrotnie uzyskał nagrodę Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Odznaczony został Krzyżami: Kawalerskim, Oficerskim i Komandorskim Orderu Odrodzenia Polski, Medalem Komisji Edukacji Narodowej i odznaką *Zasłużony dla Politechniki Łódzkiej*.

Profesor Marian Suchar był człowiekiem wielkiego formatu o niebywalej skromności i wrażliwości. Jego ogromny autorytet w środowisku akademickim zbudowany był na wiedzy, szlachetności, prawości i pracowitości. Zmarł 20 sierpnia 2012 roku w Łodzi.

Irena Wagner

Wydział VI Sztuki i Nauk o Sztuce

**Profesor Ewa Marxen-Wolska
(1928-2013)**

**Profesor Jerzy Wolski
(1924-2013)**

Ewa i Jerzy Wolscy. Nierozdzielni, bo zawsze razem. Nie tylko w życiu osobistym, ale także, a może przede wszystkim – w swojej twórczej pracy uwiecznionym trwałym śladem w narodowej kulturze Polski.

Należeli niewątpliwie do najwyższej klasy konserwatorów

dzieł sztuki w naszej historii. Ojciec Ewy, Jan Marxen (po którym przejęła dwuczłonowość swojego nazwiska – Ewa Marxen-Wolska) był wybitnym konserwatorem, któremu nasze miasto – Łódź zawdzięcza przebudowę i doskonale przystosowanie wnętrza pałacowych przedwojennej siedziby Poznańskiego, dla potrzeb do dziś istniejącego Muzeum Sztuki przy ulicy Więckowskiego 36.

Córka jego, Ewa, po burzliwych przejściach wojennego dzieciństwa (urodzona wszak w 1928 roku), nie wstąpiła w ślady matki – a także jej ojca – lekarzy-medyków, ale włączyła się w tradycję ojca, którego przodek, Leonard Lepszy jako historyk sztuki i konserwator był współzałożycielem Grona Konserwatorów Galicji Zachodniej.

Ewa zatem w 1947 roku rozpoczęła studia w Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie, łącząc je ze studiami historii sztuki w Uniwersytecie Jagiellońskim.

A w tym samym czasie w Akademii Sztuk Plastycznych studiował Jerzy Wolski (urodzony w 1924 roku) i wówczas los połączył tych dwoje ludzi na długie, wspaniałe, wspólne życie, które ukończyli także prawie w tym samym czasie, bo z różnicą zaledwie jednego tygodnia.

Droga zawodowa Ewy i Jerzego od początku ich działalności była drogą twórczą. Oni nie tylko bowiem „naprawiali”, uzupełniali, czy nawet „ratowali od zapomnienia” dawne obiekty, oni je „przywracali do życia”, odkrywając sobie tylko znanymi sposobami ukryte szarością nagromadzoną przez wieki ich piękno, odejmując niejednokrotnie przypisywaną im anonimowość, ujawniając ich niezwykłość, barwę i blask.

Ewa i Jerzy Wolscy należą zatem do twórców, a ich pozycja i sława sięgnęła daleko poza granice naszego kraju – byli autorytetami międzynarodowymi.

A zaczęło się skromnie. Ale wszak nieprzypadkowo, bo przecież – w Krakowie, Kolebce naszej kultury i sztuki. Z tego właśnie miasta „wyszli oboje”. Z dyplomami ukończenia Wydziału Konserwacji Zabytków i Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Plastycznych u początku lat pięćdziesiątych, wzbogaceni jeszcze dyplomem uniwersyteckich studiów Ewy w zakresie historii sztuki.

Ten zapoczątkowany wówczas przez Ewę Marxen-Wolską tok uniwersyteckich studiów z historii sztuki uwieńczony został bowiem w 1973 roku tytułem doktora nauk humanistycznych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu.

Drogę naukową Ewy i Jerzego Wolskich nakreślić można w następującym skrócie, rozpoczynając od Pani profesor Ewy Marxen-Wolskiej.

Dyplom Wydziału Konserwacji Zabytków i Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Plastycznych otrzymała w 1950 roku, a w 1952 zakończyła studia na Uniwersytecie Jagiellońskim. Przewód kwalifikacyjny I stopnia ASP

w Krakowie odbył się w 1967 roku, zaś przewód kwalifikacyjny II stopnia ASP w Warszawie w 1972 roku. Stopień doktora nauk humanistycznych z zakresu historii sztuki uzyskała w 1973 roku w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a tytuł profesora w 1997 roku już jako profesor nadzwyczajny zatrudniona w 1992 roku w ówczesnym Zakładzie obecnie Katedrze Historii Sztuki Uniwersytetu Łódzkiego reaktywowanym po 40 letniej przerwie.

Po ukończeniu studiów w latach 1951-1961 była kierownikiem Pracowni Konserwacji Zabytków w Krakowie i w Toruniu, w okresie 1961-1966 była zatrudniona jako asystent w Katedrze Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa na Wydziale Sztuk Pięknych w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu, a w latach 1966-1974 została adiunktem.

Odbyła w tym czasie staże i wyjeżdżała na stypendia – do Istituto Centrale del Restauro w Rzymie w latach 1965-1966 (stypendium rządu włoskiego), do Lovanium w Belgii w 1966 r. (stypendium uniwersytetu w Lovanium). Pracowała też we Florencji, w ramach pomocy Rządu Polskiego dla ratowania uszkodzonych przez powódź obrazów tablicowych z XIV i XV wieku (w latach 1967-1970). Prowadziła wykłady i seminaria na uniwersytecie w Ferrarze (1974-1975). Jako konsultant UNESCO pracowała w Ekwadorze (1980-1984). W latach 1974-1990 była członkiem Kolegium Redakcyjnego kwartalnika „Maltechnik Restauro Callwey verlag München”. Podkreślić tu trzeba bezprecedensowe wykorzystanie przez Panią Profesor reologii drewna (zdolność płynięcia komórek drewna) do nieinwazyjnego prostowania spaczonych desek w malarstwie tablicowym. W latach 1987-2004 (po zdelegalizowaniu w 1983 roku Związku Polskich Artystów Plastyków) była współorganizatorką wraz z pomysłodawcą – doc. Jerzym Wolskim – Ogólnopolskich Spotkań Warsztatowych Konserwatorów Dzieł Sztuki; 15 z nich odbyło się w Łodzi, 16 w Muzeum Narodowym w Warszawie. Spuściznę dokumentacji całokształtu pracy naukowej i zawodowej przejęło Archiwum Państwowe w Łodzi przy placu Wolności 1.

Opublikowała kilkanaście artykułów, trzy książki, wypromowała jednego doktora. Brała udział w następujących wystawach konserwatorskich zbiorowych: Toruń (1958, 1966, 1975), Florencja („FirenzeRestauro”), II Laboratorio Nel suo Quarantennio (1972); Gdańsk (1973); Warszawa – Muzeum Narodowe (1979), Łódź (1981, 1998), a także wraz z mężem organizowała nowatorskie indywidualne wystawy konserwatorskie: Toruń (1976); Łódź (1977, 1987), 2000 – Związek Polskich Artystów Plastyków.

W 1967 roku przyznano jej nagrodę pieniężną za rozwiązanie problemów zamoczonego drewna obrazów tablicowych podczas powodzi we Florencji w roku 1966 – Soprintendenza Alle Gallerie, w 1972 roku

otrzymała Złotą Odznakę Ministerstwa Kultury i Sztuki „Za opiekę nad zabytkami”, w 1986 Medal „za udział w pracach Komisji Nadzoru Konserwatorskiego na rzecz Panoramy Raławickiej”, a w 1999 Medal Komisji Edukacji Narodowej. W roku 2000 otrzymała Medal RP „Za długoletnie pożycie małżeńskie”, a także osobiście została uhonorowana Złotym Krzyżem Bene de Ecclesia Lodziensi Merito. W 2001 roku Rektor Uniwersytetu Łódzkiego wręczył jej nagrodę zespołową II stopnia Rektora za publikację *Konserwacja i restauracja dzieł sztuki. Katalog dokumentacji prac Ewy i Jerzego Wolskich wykonanych w latach 1948-1999*, opublikowaną w trzech częściach (cz. I – 1998, cz. II – 1999, cz. III – 2000) przez Wydawnictwo Konserwatorów Dzieł Sztuki w Łodzi. W tym samym roku otrzymała Złoty Krzyż Papieski „Pro Ecclesia et Pontifice Joannes Paulus II PP”.

Jerzy Wolski otrzymał tytuł magistra po ukończeniu w 1952 roku studiów na Wydziale Konserwacji Dzieł Sztuki Akademii Sztuk Plastycznych w Krakowie, a jego przewód kwalifikacyjny II stopnia odbył się w 1966 roku i uzyskał wówczas stanowisko docenta.

Po ukończeniu studiów był zatrudniony w Pracowni Konserwacji Zabytków w Toruniu jako główny konserwator i kierownik Pracowni Konserwacji Malarstwa (w latach 1952-1958) i jednocześnie w Uniwersytecie Mikołaja Kopernika w Toruniu (1956-1966), najpierw jako starszy asystent, później adiunkt w Katedrze Technologii i Techniki Malarstwa. W latach 1969-1974 był kierownikiem Zakładu Konserwacji Zabytków Ruchomych; w tym czasie (1971-1974) pełnił funkcję kierownika Studium Podyplomowego w Instytucie Zabytkoznawstwa i Konserwatorstwa. Był też rzeczoznawcą: Ministerstwa Kultury i Sztuki, Zarządu Muzeów i Ochrony Zabytków, Pracowni Konserwacji Zabytków, Pracowni Sztuk Plastycznych (1954-1977) oraz konsultantem UNESCO w Ekwadorze i Peru (1981-1982).

Był autorem wielu publikacji i trzech książek. Miał zorganizowane wystawy indywidualne w Toruniu (1976), Łodzi (1977 i 1987), a jego prace uczestniczyły w wystawach zbiorowych prac konserwatorskich – w Toruniu (1958, 1966 i 1975), Warszawie (1979) i Łodzi (1981, 1996).

Państwo Wolscy mieli wspólnie zorganizowaną wystawę twórczości w 1998 roku pod nazwą „Wystawa Jubileuszowa Ewy i Jerzego Wolskich z okazji 50-lecia ich pracy”.

Docent Jerzy Wolski był również honorowany odznaczeniami i wyróżnieniami, czasami wspólnie z żoną. W 1972 roku otrzymał Złotą Odznakę Ministerstwa Kultury i Sztuki „Za opiekę nad zabytkami”, dostał dwa medale upamiętniające 500 rocznicę urodzin M. Kopernika (1973), w 1974 roku Krzyż Kawalerski Orderu Odrodzenia Polski, w 1976 roku Złotą Odznakę ZPAP, a w 1985 medal „Za udział w pracach Komisji

Nadzoru Konserwatorskiego na rzecz Panoramy Raclawickiej” oraz w 2000 roku Medal RP „Za długoletnie pożycie małżeńskie”, a także Złoty Krzyż Bene de Ecclesia Lodziensi Merito i w 2001 roku Złoty Krzyż Papieski „Pro Ecclesia et Pontifice Joannes Paulus II PP”.

Droga zawodowa Ewy i Jerzego Wolskich prowadziła przez dwa miasta: Toruń i Łódź. Z tymi właśnie miejscami wiąże się cała ich działalność konserwatorska, dydaktyczna i społeczna, ich sukcesy i satysfakcje.

W czasie całego swojego życia zawodowego obydwójce państwo Wolscy udzielali się też w stowarzyszeniach i organizacjach służących zachowaniu w jak najlepszym stanie dóbr kultury i sztuki. Profesor Ewa Marxen-Wolska od 1952 roku była członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków, w latach 1970-1972 sekretarzem Sekcji Konserwacji ZPAP w Toruniu, była założycielką i przewodniczącą przez dwie kadencje Sekcji Konserwacji w Łodzi (od 1975 r.) oraz opiekunką Koła Absolwentów przy okręgu ZPAP w Łodzi. Należała przez wiele lat do Stowarzyszenia Historyków Sztuki, wielokrotnie pełniąc funkcję w zarządach Okręgów w Toruniu i Łodzi; od 2003 roku była członkiem honorowym tego stowarzyszenia. Od 1967 roku była członkiem Institute for Conservation (IIC) London, a od 1976 roku Międzynarodowego Association Internationale des Arsts Plastiques pod patronatem UNESCO. Udzielała się również w Stowarzyszeniu Polaków Poszkodowanych przez III Rzeszę, w Oddziale Łódzkim, którego była członkiem od 1991 roku. Od 1996 roku była także członkiem Wydziału VI – Sztuki i Nauk o Sztuce Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, otrzymując godność członka honorowego w 2013 roku.

Docent Jerzy Wolski od 1952 r. był członkiem Związku Polskich Artystów Plastyków, później współorganizatorem Sekcji Konserwacji Zabytków i prezesem Okręgu Toruńskiego (1972-1974) oraz prezesem Okręgu Łódzkiego (1983 r.), członkiem Rady Artystycznej Zarządu Głównego (1974-1997). Od 1954 roku był członkiem Stowarzyszenia Historyków Sztuki. W latach 1956-1958 Frontu Jedności Narodu w Toruniu, a w 1975 roku pełnił funkcję prezesa polskiej International Institute for Conservation. W Oddziale Łódzkim SHS pełnił funkcję wiceprezesa, a godność członka honorowego otrzymał w 2004 r. W roku 1996 został członkiem Wydziału VI – Sztuki i Nauk o Sztuce Łódzkiego Towarzystwa Naukowego, otrzymując godność członka honorowego w 2013 r.

Po przeniesieniu się na stałe do Łodzi w latach 1970-1974 docent Jerzy Wolski był (1970-1974) konsultantem Muzeum Sztuki w Łodzi. Od 1974 do 1977 roku piastował stanowisko kierownika Pracowni Konserwatorskiej. Po otrzymaniu emerytury prowadził wraz z żoną własną pracownię konserwatorską, w której organizowane były zebrania naukowe Wydziału VI – Sztuki i Nauk o Sztuce ŁTN i Stowarzyszenia Historyków Sztuki. Wykłady z zakresu konserwacji zabytków Ewa i Jerzy Wolscy

wyglaszali także wielokrotnie w Łódzkim Uniwersytecie Trzeciego Wieku, gdzie cieszyły się one wielkim powodzeniem.

Podsumowaniem działalności twórczej Ewy i Jerzego Wolskich, a zarazem świadectwem ich osiągnięć jest niewątpliwie trzytomowa publikacja „Konserwacja i restauracja dzieł sztuki. Katalog dokumentacji Ewy i Jerzego Wolskich wykonanych w latach 1948-1998”. Księga pięćdziesięciolecia, składająca się z trzech części. Pierwsza obejmuje malarstwo tablicowe, druga – Malarstwo na płótnie, trzecia – Malarstwo ścienne. Publikacja wyróżniona nagrodą rektora Uniwersytetu Łódzkiego w 2001 roku. Ilustrująca nie tylko przez opis i słowo, ale przede wszystkim unaczyniająca zdjęciami (barwnymi także) koronkowość prowadzonej pracy, uważność, staranność i cierpliwość jej wykonawców, odwagę stawiania pytań i zaskakującą trafność przewidywania „odpowiedzi” analizowanego materiału.

Nic dziwnego zatem, że sława łódzkich konserwatorów sięgnęła za ocean, że wezwano ich na pomoc w ratowaniu zabytków Ekwadoru i Peru, aby „ocalić je od zapomnienia”.

W tym bowiem tkwi istota przedsięwzięć zawodowych Ewy i Jerzego Wolskich – w „ocalaniu od zapomnienia”, a nawet więcej – przywracaniu życia Przeszłości – narodowej, czy szerzej ujmując – światowej, po prostu – ludzkiej.

A właśnie – jakimi byli ludźmi?

Serdeczni, otwarci, gościnni. Zawsze prowadzili „dom otwarty”, traktując przybysza świeżo parzoną herbatą czy kawą i własnoręcznie pieczonym ciastem.

Pięćdziesiąt przeszło lat wspólnego życia i pracy stanowi jakże wyraźne świadectwo o niezwykłości tej pary, przedłużonej o ziemskie bytowanie w postaci córki – Agnieszki – dziedziczącej także zawód po rodzicach oraz o dwoje wnuków – Oscara i Klaudynę z dwojgiem prawnuków po linii męskiej.

Obok pracowni zamieszkała – aż do końca – młodziutka studentka pierwszego roku nowo powstałego kierunku historii sztuki na Uniwersytecie Łódzkim – Jowita Jagła. Była pierwszą, która uzyskała tytuł magistra po czterdziestu latach nieobecności w Łodzi tej specjalności, praca jej powstała właśnie pod kierunkiem Pani Profesor Ewy Marxen-Wolskiej, jak również jej doktorat. Obecnie czeka już tylko na colloquium habilitacyjne.

W pracowni Ewy i Jerzego Wolskich odbywały się zajęcia dydaktyczne Pani Profesor i to było najlepszą gwarancją ich najwyższego poziomu.

Pani Profesor zaangażowała też swoich studentów podczas zajęć prowadzonych jeszcze w czasie pracy nad adaptacją przyznanego kierunkowi historii sztuki przez rektora Michała Seweryńskiego zabytkowego

lokalu przy alei Kościuszki 17, co przyczyniło się do nadania wnętrzem większego blasku.

Pani Profesor Ewa Marxen-Wolska od początku zresztą swojej pracy w łódzkiej Katedrze Historii Sztuki w roku 1992 włączyła się z właściwą sobie energią w proces kształtowania się nowego kierunku, wspierając wszystkie poczynania organizacyjne i naukowo-dydaktyczne a także personalne kierownika Katedry (wraz z nieżyjącą już także Panią Profesor Ireną Popławską), co było niezwykle ważne w trudnych niekiedy momentach dla podejmującej ważne decyzje a odpowiedzialnej za całość tego wówczas uznanego „za szalone” przedsięwzięcia kierownika Katedry, czyli po prostu piszącej te słowa.

Oboje Państwo Wolscy uczestniczyli zawsze w uroczystościach, sesjach naukowych oraz balach organizowanych w Katedrze (co utrwaliły liczne zdjęcia wykładowcy – fotografika mgra Janusza Frenkla).

Tak ich zapamiętajmy.

Wanda Nowakowska

CZEŚĆ III
JUBILEUSZE

**SPRAWOZDANIE
Z UROCZYSTEGO POSIEDZENIA ZARZĄDU
W 77. ROCZNICĘ POWOŁANIA
TOWARZYSTWA PRZYJACIÓŁ NAUK
– ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO
18 LISTOPADA 2013 ROKU**

Wzorem lat ubiegłych, dla uczczenia rocznicy powołania Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Łodzi, którego kontynuatorem jest Łódzkie Towarzystwo Naukowe zwołano uroczyste posiedzenie Zarządu Towarzystwa z okazji 77. rocznicy tego wydarzenia. Posiedzenie odbyło się 18 listopada 2013 r. w siedzibie Towarzystwa.

Program tego posiedzenia był bardzo bogaty i obejmował sześć punktów merytorycznych. Posiedzenie otworzył Prezes ŁTN, Profesor Stanisław Liszewski, który powitał przybyłych członków korporacji oraz zaproszonych gości. Tradycyjnie już we wprowadzeniu do obrad uroczystego posiedzenia prezes zasygnalizował problem, który można uznać za motto działalności Towarzystwa w najbliższym roku. Zwrócił się do zebranych z propozycją podjęcia szerszej dyskusji nad modelem profesora i jego odbiorem społecznym. Podjęcie tego tematu uzasadnił kilkoma przesłankami.

Od dłuższego już czasu Łódzkie Towarzystwo Naukowe organizuje spotkania, ale również publikacje opracowania dotyczące życia i działalności zasłużonych profesorów, członków Towarzystwa w dwóch regularnie ukazujących się seriach: *Sylwetki Łódzkich Uczonych* (ponad 115 zeszytów) oraz *Moja Droga do Nauki* (siedem tomów). Niezależnie od naszych inicjatyw coraz częściej ukazują się drukiem lub są w opracowaniu redakcyjnym obszernie pamiętniki czy wspomnienie łódzkich profesorów (m.in. prof. Skwarczyńska, prof. Olszewska, prof. A. Abramowicz, prof. T. Szymczak, prof. T. E. Pawlikowski i inni). Wszystkie te opracowania składają się na pewien dość czytelny obraz profesora i to nie tylko jako uczonego, ale głównie jako człowieka o określonych postawach etycznych i wrażliwości społecznej choć różnych poglądach politycznych i światopoglądowych. Czytając zarówno wymienione tu opracowania jak i szereg innych, nie trudno znaleźć uzasadnienie, dlaczego w rankingach społecznych w Polsce profesor zajmuje wciąż wysoką pozycję.

Z drugiej jednak strony codzienna prasa i inne media pełne są od pewnego czasu doniesień o plagiatach w działalności naukowej (również profesorów), niesolidnym wykonywaniu obowiązków dydaktycznych,

a nawet o nierzetelnych opiniach wyrażanych publicznie czy zwykłym hochsztaplerstwie.

Aby wzbogacić przedstawiony tu obraz profesora, należy pamiętać, że w związku ze zmianą ustawy o stopniach i tytule naukowym, w 2012 roku, ale zwłaszcza w pierwszej połowie 2013, habilituje się w naszym kraju kilka tysięcy młodych i w średnim wieku samodzielnych pracowników nauki, co w wielu uczelniach w Polsce jest jednoznaczne z objęciem stanowiska profesora nadzwyczajnego. Ten ogromny „wysyp” nowych profesorów rodzi pytania: jaką postawę będą reprezentować, czy wybiorą drogę postaw etycznych i społecznych, nawiązując do tych najstarszych, często już nieżyjących, czy też pójdą „na skróty”, walcząc o zajęcie jak najlepszej pozycji zawodowej za wszelką cenę, co prowadzi do zmiany postaw?

Zarysowując ten ważny społecznie, ale również środowiskowo problem, Prezes ŁTN zapowiedział zorganizowanie forum dyskusyjnego na temat postaw i modelu (modeli) profesorów różnych pokoleń.

W drugim punkcie uroczystego posiedzenia odbyło się wręczenie nominacji nowym członkom Towarzystwa. Nominacje otrzymali: z Wydziału I – dr hab. Ewa Szkudlarek-Śmiechowicz i dr hab. Rafał Zarębski, z Wydziału IV – dr hab. Jakub Fichna i prof. dr hab. Tomasz Kostka i z Wydziału VI – dr hab. Wojciech Leder. Akty nominacyjne wręczali Prezes ŁTN oraz Przewodniczący odpowiednich wydziałów Towarzystwa.

W punkcie trzecim tradycyjnie już, bo od 8 lat, wręczono Nagrody Naukowe im. Profesor Ireny Lepalczyk w konkursie na najlepszą pracę badawczą z pedagogiki specjalnej. Spośród ośmiu kandydatów z różnych ośrodków naukowych w Polsce nagrodę za rok 2012 otrzymał dr Bohdan Cyrański z Uniwersytetu Łódzkiego. Nagrodzona praca nosi tytuł *Aksjologiczne postawy pedagogiki społecznej Heleny Radlińskiej. Przykład zastosowania interpretacji hermeneutycznej*. Nagroda składa się z dyplomu oraz nagrody pieniężnej w wysokości odpowiadającej 1000 USD. Nagrodę finansową od początku istnienia konkursu ufundowała Pani Zofia Brodowska, siostra Profesor Ireny Lepalczyk.

Wręczenie nagrody poprzedziło krótkie wystąpienie sekretarza Kapituły Nagrody prof. dr hab. Ewy Marynowicz-Hetki. Nagrodę wręczyli: Prezes Profesor S. Liszewski, fundatorka Pani Zofia Brodowska i Profesor Ewa Marynowicz-Hetka.

W kolejnym punkcie obrad odbyła się prezentacja VII tomu wydawnictwa ŁTN pt. *Moja Droga do Nauki*. Zawartość tomu omówił jego redaktor prof. dr hab. inż. Maciej Pawlik (Wiceprezes ŁTN). Po prezentacji odbyło się wręczenie tomu obecnym autorom i krótka dyskusja.

Autorami tekstów w VII tomie *Mojej Drogi do Nauki* byli profesorowie: K. S. Jędrzejewski, J. Kmieciński, A. Koszmider, L. Mikołajczyk, E. Nurczyńska-Fidelska, T. Robak, W. Welfe, M. Wichowa i R. Zarzycki.

Na zakończenie posiedzenia zebrani wysłuchali wykładu dr. Bohdana Cyrańskiego, laureata tegorocznej nagrody im. prof. Ireny Lepalczyk pt. *Pedagogika społeczna jako środowisko formacji*. Po wykładzie odbyła się długa, bardzo interesująca dyskusja dotycząca poglądów zaprezentowanych przez referenta.

Zebranie zakończył Prezes ŁTN, dziękując za przybycie i aktywny udział w dyskusji.

Prezes ŁTN
Prof. dr hab. Stanisław Liszewski

CZEŚĆ IV
MERYTORYCZNA

IMPLIKACJA TREŚCIOWA A DEFINICJA PRAWDY ALFREDA TARSKIEGO

Piotr Łukowski

Zakład Kogniistyki, Instytut Psychologii UŁ

W roku 1933, w serii „Prace Towarzystwa Naukowego Warszawskiego, Wydział III Nauk Matematyczno-Fizycznych” z numerem 34 ukazał się sławny tekst Alfreda Tarskiego zatytułowany „Pojęcie prawdy w językach nauk dedukcyjnych”¹. W publikacji tej autor zaproponował pewien konkretny sposób definiowania prawdy w językach formalnych, który obowiązuje aż do chwili obecnej. Już wcześniej – dał temu wyraz np. podczas swojego pierwszego pobytu w Wiedniu w 1930 – zdawał sobie sprawę z tego, iż pewne kwestie takie jak niesprzeczność aksjomatów, czy dowiedliwość twierdzeń w systemach dedukcyjnych nie dają się wyrazić w tym samym języku, co wspomniane aksjomaty, czy twierdzenia². Podkreślał ogromną wagę, jaką dla języka przedmiotowego ma jego metajęzyk. Do problemów wymagających wykorzystania metajęzyka należy także zdefiniowanie prawdy, czyli podanie sposobu rozstrzygnięcia o prawdziwości zdań. Jeśli więc mamy określić warunki prawdziwości zdania wyrażonego w jakimś języku, to z konieczności musimy sformułować zdanie w metajęzyku dla tego języka. Sławne stwierdzenie „Zdanie „Śnieg jest biały” jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy śnieg jest biały” od przeszło 80-ciu już lat ilustruje tzw. *konwencję Tarskiego* określającą metodę definiowania prawdziwości zdań

---

¹ A. Tarski, *Pojęcie prawdy w językach nauk dedukcyjnych*, [w:] *Pisma logiczno-filozoficzne*, T. 1, *Prawda*, przeł. i oprac. J. Zygmunt, Warszawa 1995, s. 13-172.

² J. Zygmunt, *Alfred Tarski szkic biograficzny*, s. XI, [w:] *Pisma logiczno-filozoficzne*, T. 1, *Prawda*, przeł. i oprac. J. Zygmunt, Warszawa 1995, s. VII-XX.

„ x jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy p ”.

Metajęzykowy charakter powyższej formuły nie może budzić wątpliwości. Zgodnie z wyjaśnieniem Tarskiego, w miejsce „ p ” można podstawić dowolne zdanie danego języka, zaś w miejsce „ x ”, dowolną nazwę indywidualną tego właśnie zdania. Jak widać, orzekanie o prawdziwości jakiegoś zdania wymaga, w opinii Tarskiego, użycia nazwy indywidualnej tego zdania, czyli nazwy oznaczającej wyłącznie to jedno zdanie. Nie trudno zauważyć, że definicja prawdy Tarskiego odwołuje się do kryterium klasycznego prawdziwości zdań, zgodnie z którym, zdanie jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy jest tak, jak ono orzeka. Jeśli więc symbol „ a ” jest nazwą zdania „Woda jest mokra”, zaś „ b ” zdania „Słońce świeci”, to stosując konwencję Tarskiego powiemy, że a jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy woda jest mokra, zaś b jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy słońce świeci. Niestety, konwencja ta, wbrew intencjom swojego twórcy, nie daje się stosować we wszystkich przypadkach. Granice jej stosowalności wyznacza bowiem zdanie kłamcy. Skoro „ L ” jest nazwą zdania „Zdanie „ L ” jest fałszywe (nie jest prawdziwe)”, to powinniśmy stwierdzić, że „ L ” jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy „ L ” jest fałszywe (nie jest prawdziwe). Ta, zdaniem Tarskiego, nieusuwalna antynomialność zdania kłamcy sprawiła, iż uznał on za konieczne oddzielenie każdego języka (tj. języka kolejnego stopnia) od jego metajęzyka. To „rozkrojenie” na warstwy języka uniwersalnego sprawia, iż zdanie kłamcy nie daje się już wyrazić. Zasada obowiązująca w konwencji Tarskiego jest prosta. Zdanie, które ustala wartość logiczną zdania będącego wyrażeniem języka stopnia n , jest wyrażeniem stopnia $n+1$. Tymczasem, zdanie kłamcy nie jest z poziomu $n+1$, lecz n , co uniemożliwia określenie jego wartości logicznej, gdyż żadne zdanie języka stopnia n nie może orzekać o prawdziwości zdania języka tego właśnie stopnia.

Wyrażająca się w podziale języka na stopnie rezygnacja z formalnego języka uniwersalnego jest więc, w opinii Tarskiego, koniecznością. Przepuszczał on bowiem, iż w każdym formalnym języku zdanie kłamcy będzie generowało sprzeczność. Jednak to, co dla Tarskiego było jeszcze przypuszczeniem, wraz z upływem czasu stało się dla świata logiki oczywistością, niestety, nieopartą żadnym dowodem.

Bez wątplenia, pogląd ten jest słuszny, jeśli tylko jedynymi spójnikami języka formalnego są spójniki prawdziwościami, czyli ekstensjonalne. Przypomnijmy, że spójnik jest ekstensjonalny, jeśli wartość logiczna zdania, którego jest on głównym funktorem zależy wyłącznie od wartości logicznych zdań będących argumentami tego spójnika. Tak więc, spójniki ekstensjonalne redukują każde zdanie, którego są głównym funk-

torem, do wartości logicznej. Jest to dość duże uproszczenie, które sprawia, że zdanie kłamcy jest postrzegane, jako takie, dla którego prawdą jest równoważność $L \leftrightarrow \neg L$. Tymczasem, trafne wyrażenie zdania kłamcy powinno odwoływać się nie tyle do jego wartości logicznej, którą przecież należy dopiero ustalić, lecz do treści tego zdania. Fałszywość zdania kłamcy nie jest przecież wartością logiczną tego zdania, lecz jest właśnie treścią tego zdania, która nie daje się wyrazić przy pomocy zbyt „grubych” spójników ekstensjonalnych.

W *An approach to the liar paradox*³ został zdefiniowany spójnik intensjonalny (tj. nie-eksensjonalny), zwany *implikacją treściową* i symbolizowany przez dwukropek, a umożliwiający wyrażenie w każdym języku wzmocnionym o ten spójnik zdań orzekających o innych zdaniach. Zdanie $p : q$ należy więc rozumieć, jako wyrażające fakt, iż zdanie p mówi to, co zdanie q – krócej „ p mówi, że q ”. W przypadku poszerzenia języka klasycznej logiki zdaniowej do postaci $\mathcal{L}_U = (For, \neg, \wedge, \vee, \rightarrow, \leftrightarrow, :)$, spójnik ten jest dany następującym zbiorem aksjomatów

$$Ax_1. ((\alpha : \beta) \wedge (\beta : \delta)) \rightarrow (\alpha : \delta)$$

$$Ax_2. (\alpha \wedge \beta) : \alpha$$

$$Ax_3. (\alpha \wedge \beta) : (\beta \wedge \alpha)$$

$$Ax_4. \alpha : (\alpha \wedge \alpha)$$

$$Ax_5. ((\alpha : \beta) \wedge (\beta : \alpha)) \rightarrow ((\neg\alpha : \neg\beta) \wedge (\neg\beta : \neg\alpha))$$

$$Ax_6. ((\alpha : \beta) \wedge (\beta : \alpha) \wedge (\delta : \gamma) \wedge (\gamma : \delta)) \rightarrow (((\alpha \S \delta) : (\beta \S \gamma)) \wedge ((\beta \S \gamma) : (\alpha \S \delta))),$$

dla $\S \in \{\rightarrow, \leftrightarrow, :\}$

$$Ax_7. ((\alpha : \beta) \wedge (\delta : \gamma)) \rightarrow ((\alpha \S \delta) : (\beta \S \gamma)), \text{ dla } \S \in \{\wedge, \vee\}$$

$$Ax_8. (\alpha : \beta) \rightarrow (\alpha \rightarrow \beta)$$

które dodane do standardowej aksjomatyki klasycznej logiki zdaniowej definiują *Uniwersalną Klasyczną Logikę Zdaniową* (w skrócie *UCI*). Podstawową i filozoficznie niezwykle ważną tezą tej logiki wyprowadzalną z Ax_1 , Ax_2 i Ax_4 jest formuła $\alpha : \alpha$. Naturalnie, $\mathcal{L}_U$ jest językiem uniwersalnym, gdyż formułą poprawnie zbudowaną w tym języku jest każde zdanie, które wyraża fakt, iż jakieś (dowolnie wybrane) zdanie orzeka o innym (dowolnie wybranym) zdaniu. Dla przykładu, formułami $\mathcal{L}_U$ są $p : (\neg t : (s \vee \neg r))$ oraz $(p : \neg q) : (\neg p : (s \wedge r))$. Jak widać, możliwości konstrukcji zdań wyrażających orzekanie jednych zdań o innych są tu nieograniczone.

³ P. Łukowski, *An approach to the liar paradox*, [w:] *New Aspects in Non-Classical Logics and Their Kripke Semantics*, RIMS, Kyoto University 1997, s. 68-80. Także: *Paradoxy*, Łódź 2006, oraz wyd. ang. *Paradoxes*, Springer: Dordrecht-Heidelberg-London-New York 2011.

Semantykę adekwatną dla *UCl* stanowi klasa wszystkich *UCl*-modeli, czyli takich matryc $M = (A, D)$, w których $A = (A, -, \cap, \cup, \Rightarrow, \Leftrightarrow, \supset)$ jest algebrą podobną do języka $\mathcal{L}_U$, zaś D jest niepustym podzbiorem zbioru A , zwanym zbiorem wartości wyróżnionych, a ponadto, dla dowolnych $a, b \in A$,

1. $a = a \cap a$
2. $a \cap b = b \cap a$
3. $\neg a \in D$ wtw $a \notin D$
4. $a \cap b \in D$ wtw $a \in D$ i $b \in D$
5. $a \cup b \in D$ wtw $a \in D$ lub $b \in D$
6. $a \Rightarrow b \in D$ wtw $a \notin D$ lub $b \in D$
7. $a \supset b \in D$ wtw $a = b \cap c$, dla pewnego $c \in A$

Semantyczna inferencja jest zdefiniowana standardowo: $X \vdash_{UCl} \alpha$ wtedy i tylko wtedy, gdy dla każdego *UCl*-modelu $M = (A, D)$ i $v \in \text{Hom}(\mathcal{L}_U, A)$ (jeśli dla dowolnej $\beta \in X$, $v(\beta) \in D$, to $v(\alpha) \in D$). Zgodnie z warunkiem siódmym, prawdą jest, że zdanie p orzeka o zdaniu q , jeśli treść zdania q jest częścią (w sensie koniunkcji) treści zdania p .

Najważniejsze jest jednak to, że mimo uniwersalności języka, zdanie kłamcy nie jest już antynominalne. Proste sprawdzenie pokazuje, że zdanie L , orzekające o swojej fałszywości, a więc takie, dla którego prawdą jest $L : \neg L$, nie generuje paradoksalności, lecz jest zwykłym fałszem. Istotnie, stosując aksjomaty Ax_1, Ax_2, Ax_4 nietrudno wykazać, że skoro $L : \neg L$, więc także $L : (L \wedge \neg L)$.⁴ Na mocy warunku 7, L jest więc koniunkcją, której jednym z członów jest $L \wedge \neg L$. Oznacza to, że treść bez wątpienia fałszywego przeciwieństwa zdania $L \wedge \neg L$ jest częścią, w sensie koniunkcji, treści zdania L . Zatem, L musi być zdaniem fałszywym, skoro (między innymi) orzeka o fałszu. Należy tu podkreślić, że o braku antynominalności zdania L świadczy to, że będąc zdaniem fałszywym, L nie jest przy tym zdaniem prawdziwym. Istotnie, skoro $L = (\dots \wedge (L \wedge \neg L) \wedge \dots)$, więc $\neg L = (\dots \vee \neg(L \wedge \neg L) \vee \dots)$. Gwarantuje to prawdziwość $\neg L$. Tak, jak L jest koniunkcją zdań, wśród których jest zdanie sprzeczne, a zatem fałszywe, tak $\neg L$ jest alternatywą zdań, wśród których jest zdanie tautologiczne, czyli prawdziwe. Ostatecznie, zdanie kłamcy jest fałszywe nie będąc prawdziwym, zaś jego negacja jest zdaniem prawdziwym nie będąc fałszywym.

Rozwiązanie to ułatwia zrozumienie intuicyjnego sensu nowego spójnika i jego związku z prawdziwością lub fałszywością zdań. Skoro

⁴ Ponieważ formuła $\alpha : \alpha$ jest tezą *UCl*, więc zdanie $L : L$ jest prawdą logiczną *UCl*. Zatem, zdanie kłamcy „mówi” zarówno, że $\neg L$, jak i to, że L . Stąd, w świetle wskazanych aksjomatów mamy, $L : (L \wedge \neg L)$.

jakieś zdanie jest koniunkcją innych zdań, to jest prawdziwe tylko wtedy, gdy wszystkie jego „zдания składowe”, czyli zdania składające się na tę koniunkcję, są prawdziwe. Wystarczy zatem, aby jedno z nich było fałszem, a cała koniunkcja będzie fałszem. Fałszywym jest więc zdanie, które orzeka coś prawdziwego, jeśli tylko orzeka też coś fałszywego. Zdanie nie jest fałszywe dopiero wówczas, gdy orzeka wyłącznie o fałszu. Fałszywe zdanie może przecież orzekać „między innymi” o czymś, co jest prawdą – jego fałszywość wynika wtedy z tego, że nie orzeka tylko o tym, co jest prawdą, ale także o czymś fałszywym. Prosty przykładem ilustrującym tę oczywistą zasadę jest zdanie „Juliusz Cezar został podstępnie zamordowany 15 marca 44 roku p.n.e. przez kilku napastników, do których należeli Brutus, Kasjusz i Marek Antoniusz”. Zdanie to jest fałszywe mimo, iż wszystko, z wyjątkiem tego, że w zbrodni uczestniczył Marek Antoniusz jest w nim prawdą. Podobnie, zdanie kłamcy jest fałszem, chociaż orzeka o swojej fałszywości, gdyż, jak każde zdanie orzeka też o swojej prawdziwości. Gdybyśmy nie rozumieli tego zdania, jako prawdziwego, lecz jako fałszywe, musielibyśmy uznać, iż orzeka ono o swojej prawdziwości. Nie można zrozumieć zdania bez założenia, czy jest ono prawdziwe, czy fałszywe. Ponieważ każdego dnia posługujemy się logiką prawdziwościową, nakazującą każde zdanie rozumieć tak, jakby było prawdziwe, problem założonej prawdziwości zdania kłamcy wydaje się być zaskakujący. Wystarczy jednak zastanowić się, co znaczy zdanie „Mleko jest zdrowe dla dziecka” w oddzieleniu od wartości logicznej. Czy ze zdania tego wynika, że należy dzieci karmić mlekiem, czy nie? Zdanie to zaczniemy rozumieć dopiero wtedy, gdy założymy, że zdanie to posiada którąś z wartości logicznych. Jeśli zdanie to rozumiemy jako prawdziwe, to wynika z niego, że należy podawać dzieciom mleko. Jeśli jednak rozumiemy je, jako fałszywe, to wywnioskujemy, że nie należy zmuszać dzieci do picia mleka. Podobnie jest ze zdaniem kłamcy. Tylko wówczas, gdy rozumiemy je, jako prawdziwe, możemy powiedzieć, że orzeka ono o swojej fałszywości. Jeśli zinterpretujemy je, jako fałszywe, to będziemy musieli stwierdzić, że orzeka o swojej prawdziwości.

To, wykorzystujące implikację treściową, proste rozwiązanie antynomii kłamcy różni się od innych propozycji⁵ tym, że jest naturalną częścią pewnego szerszego kontekstu, którego inną cechą jest możliwość zdefiniowania prawdy. Innymi słowy, zaproponowane tu rozwiązanie nie jest jedynie sztuczką techniczną, która poza uwolnieniem zdania kłamcy od paradoksalności, faktycznie nie odnosi się szerzej do problemu prawdy. Przeciwnie, rozwiązanie antynomii kłamcy jest tu niejako testem na nie-

---

⁵ Wszystkie istniejące w literaturze logicznej propozycje rozwiązania antynomii kłamcy są dużo bardziej skomplikowane.

sprzeczność $\mathcal{L}_U$ – uniwersalnego, choć formalnego języka systemu dedukcyjnego (np. *UCL*). W tym też sensie, rozwiązanie to jest naturalne, gdyż jest częścią ogólniejszej konstrukcji, której celem jest *de facto* zdefiniowanie prawdy. Takie postawienie problemu jest w pełni zgodne z podejściem Tarskiego, który przede wszystkim chciał zdefiniować prawdę w formalnym języku nauki dedukcyjnej, a nie rozwiązać antynomię kłamcy. Antynomia ta pokazała ograniczoność w stosowaniu zaproponowanej przez niego definicji prawdy – wartość logiczna zdania kłamcy nie daje się ustalić przy pomocy tej definicji. Doprowadziło to Tarskiego do przyjęcia rozwiązania połowicznego, w którym definicja prawdy jest określona jedynie na języku podzielonym na stopnie⁶. Takim sposobem, Tarski, ani nie rozwiązał antynomii kłamcy, ani nie zamierzał tego uczynić. Jego celem była konstrukcja semantycznej definicji prawdy. W naszym przypadku udało się zbudować uniwersalny język formalny, gdyż testujące ten język zdanie kłamcy jest nie tylko w nim wyrażalne, ale również jest nie-antynomialne. W konsekwencji, język $\mathcal{L}_U$ okazał się dobrym narzędziem dla wyrażenia wszelkich zdań, w tym kłopotliwych zdań samozwrotnych.

Po tym teście pozostaje więc już tylko zdefiniować prawdę w logice *UCL*. W tym celu wzbogaćmy język $\mathcal{L}_U$ o nową stałą logiczną **1**, zadaną dwoma dodatkowymi aksjomatami

$$\mathbf{1} \leftrightarrow (p \rightarrow p)$$

$$p \leftrightarrow (\mathbf{1} : p)$$

Naturalnie, stała „**1**” symbolizuje prawdę. Aksjomat pierwszy wymusza jedynie to, że **1** jest zdaniem prawdziwym – jako równoważne prawdziwej logicznej *UCL*. Aksjomat drugi to faktyczna definicja prawdy, zgodnie z którą, prawda jest rozumiana, jako koniunkcja wszystkich zdań prawdziwych

Zdanie p jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy jest częścią **1**⁷.

Wszystkie zdania równoważne prawdom logicznym *UCL* połączone spójnikiem „i” tworzą koniunkcję będącą prawdą. Podejście to jest zgodne z tym, co faktycznie rozumiemy pod pojęciem prawdy. Interpretacje, a więc np. treści wszystkich zdań prawdziwych w *UCL*-modelu tworzą

⁶ Dzieląc język na stopnie, Tarski zablokował nie tylko wyrażalność zdania kłamcy, lecz również uniemożliwił wyrażenie wszystkich innych zdań samozwrotnych, wśród których wiele nie generuje żadnych antynomii, tak jak np. zdanie prawdomowcy „To zdanie jest prawdziwe”.

⁷ Innymi słowy, zdanie p jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy jest częścią prawdy.

zbiór *D*. Jego iloczyn jest zatem interpretacją **1**. Oznacza to, że prawda zależy z jednej strony od interpretującego ją modelu z drugiej zaś od tego, jakie zdania zostaną uznane za prawdziwe. Taka definicja prawdy wyjaśnia, czemu kiedyś za prawdziwe uznawano zdania, które później uznawano za fałszywe. To człowiek odkrywa prawdę tworząc językowe interpretacje rzeczywistości. Nie dysponujemy prawdą daną raz na zawsze. Przeczy temu historia rozwoju nauk. Tymczasem, zaproponowana tu definicja prawdy jest w pełni zgodna z naszą wiedzą na temat rozwoju nauk. Odkrywając świat, wciąż modyfikujemy nasz pogląd na jego temat, zastępując obowiązującą wykładnię prawdy, nową, lepiej uzasadnioną. Tym samym, nieustająco zmieniamy opinię na temat prawdziwości zdań. To, które zdanie jest prawdziwe zależy od tego, jaka prawda (naukowa) aktualnie obowiązuje. Co więcej, często zdarza się i tak, że jednocześnie istnieją dwie (a nawet więcej) alternatywne, niedające się wzajemnie pogodzić naukowe interpretacje danego fragmentu rzeczywistości. Także i te przypadki są w *UCl* wyrażalne – każdemu alternatywnemu rozumieniu rzeczywistości odpowiada inny zbiór zdań, które są uznane za prawdziwe oraz inny interpretujący tę rzeczywistość *UCl*-model.

Na zakończenie warto zauważyć, że „idealistyczne” podejście Tarskiego do prawdy jest szczególnym przypadkiem tu zaproponowanego. Wystarczy przyjąć pewną *UCl*-teorię a więc i pewien interpretujący ją *UCl*-model za wyrażające jedną jedyną, niezmienną prawdę o świecie. Zapominając o tym, że mogą istnieć inne modele i inne zbiory zdań równoważnych prawdom logicznym *UCl* zauważymy, że zaproponowana tu definicja prawdy

$$p \leftrightarrow (\mathbf{1} : p)$$

jest dokładnie tym samym, co definicja prawdy Tarskiego

x jest prawdziwe wtedy i tylko wtedy, gdy *p*,

w której *x* jest nazwą zdania *p*.

„DRUGI OBIEG” WYDAWNICZY (1976-1989) I JEGO ZNACZENIE DLA KULTURY POLSKIEJ

Konrad W. Tatarowski

Katedra Dziennikarstwa i Komunikacji Społecznej UŁ

Uwagi wstępne

Pojęcie „drugiego obiegu” we wskazanym w tytule okresie oznaczało szeroko pojęty **ruch społeczno-kulturalny**, organizowany niezależnie od władz PRL, obejmujący zarówno

– działalność o charakterze kulturalnym i artystycznym, (różnego rodzaju spotkania literackie, spektakle teatralne, wystawy plastyczne, organizowane w kościołach lub mieszkaniach prywatnych);

– działalność naukowo-dydaktyczną (np. wykłady Towarzystwa Kursów Naukowych), jak i

– działalność w sferze mediów elektronicznych (audycje „Radia Solidarność”, nagrywanie i kolportowanie kaset dźwiękowych i kaset video).

Składnikiem tak rozumianego „drugiego obiegu” był również **niezależny ruch wydawniczy**. Jego początki wiążą się z powstaniem i wyrazistym zaakcentowaniem swojej obecności przez Komitet Obrony Robotników, Konfederację Polski Niepodległej i inne ugrupowania pozostające najczęściej w jawnej (choć nielegalnej) opozycji wobec reżimu komunistycznego w PRL. Równolegle mieliśmy do czynienia z zorganizowanym (i zakonspirowanym) ruchem wydawniczym poza zasięgiem cenzury – powstają niezależne czasopisma, biuletyny, prasa informacyjna, oficyny wydawnicze. Wszystko to działo się w 1976 roku i trwało aż do odzyskania przez Polskę suwerenności i zniesienia cenzury prewencyjnej; za umowną datę początku niezależnego ruchu wydawniczego w Polsce można przyjąć **29 września 1976 roku** – dzień wydania pierwszego „Komu-

nikatu” KOR-u, który dał początek „Biuletynowi Informacyjnemu”, pierwszej niezależnej gazecie kolportowanej na znacznym obszarze kraju.

Zakres i zasięg oddziaływania „drugiego obiegu”

Ogólnopolski zasięg (mam tu na myśli duże miasta i centra przemysłowe – do mniejszych miejscowości pasa podziemna docierała rzadko i nieregularnie) miało też utworzone na początku istnienia „drugiego obiegu” informacyjno-interwencyjne pismo „Robotnik”, nawiązujące w tytule do tradycji PPS-u, równocześnie albo nieco później powstały inne gazety podziemne o zasięgu ponadregionalnym. Na początku 1977 r. ukazał się pierwszy numer literackiego czasopisma „Zapis”, lubelskiego pisma młodych katolików „Spotkania” i szereg innych opiniotwórczych kwartalników o profilu literackim, publicystyczno-społecznym, bądź politycznym. Do sierpnia 1980 roku ukazywało się prawie **200 tytułów** niezależnych czasopism i opublikowano około **300** książek i broszur.

W okresie legalnej działalności NSZZ „Solidarność” – między końcem sierpnia a 13 grudnia 1981 roku – nastąpił prawdziwy zalew wydawnictw poza cenzuralnych. Różne ogniwa niezależnego związku zawodowego wydały w tym okresie na terenie całego kraju około **3200 tytułów** biuletynów, gazet i czasopism (jedynie nieliczne, jak ogólnopolski „Tygodnik „Solidarność”, posiadały tak zwany „debit” wydawniczy i podlegały cenzurze, zdecydowana większość ukazywała się na zasadzie wewnętrznej prasy związkowej i nie była kontrolowana przez państwo). W tym czasie bez zezwolenia cenzury opublikowano też ponad **2500** książek i broszur¹.

Po wprowadzeniu w Polsce stanu wojennego 13 grudnia 1981 do połowy 1986 roku w przywołanej tutaj *Bibliografii publikacji podziemnych* zarejestrowano niemal 1400 tytułów prasy konspiracyjnej (w tym wiele tytułów o zasięgu międzyzakładowym lub ponadlokalnym, ukazujących się w sposób ciągły i nakładzie sięgającym kilku tysięcy egzemplarzy), działały też nadal oficyny wydawnicze, publikujące utwory autorów krajowych, emigracyjnych oraz przekłady dzieł twórców z innych państw.

Przytoczone tu liczby wskazują na zakres tego zjawiska. Nie ma pewnych i precyzyjnych danych dotyczących jego społecznego zasięgu i oddziaływania, przyjmuje się, że prasa podziemna docierała (poza okresem legalnego działania „Solidarności”, kiedy była dobrem ogólnie dostępnym) do około 10% społeczeństwa, a jej oddziaływanie na opinię publiczną (nie tylko zresztą w kraju) na szerszą skalę możliwe było dzięki

---

¹ Dane te podaję za: J. Kamińska [W. i W. Chojnaccy], *Wprowadzenie* [do:] *Bibliografia publikacji podziemnych w Polsce (13 XII 1981 – V 1976)*, Paryż, 1988.

działalności Rozgłośni Polskiej Radia Wolna Europa, która przytaczała na antenie i szeroko omawiała publikacje ukazujące się w „drugim obiegu” (podobnie zresztą jak, na mniejszą skalę, polskie serwisy BBC i „Głosu Ameryki”).

Spoleczno-polityczne konsekwencje działalności niezależnej prasy i wydawnictw w PRL

„Drugi obieg” wydawniczy burzył stabilność leninowskiego modelu funkcjonowania prasy w PRL². Można by powiedzieć, że stanowił **wolno-rynkowy element w niedemokratycznym systemie**. Był całkowicie niezależny od dyrektyw państwowego monopolisty i pomimo stałego zagrożenia represjami, ubogiej bazy produkcyjnej i trudności w zdobyciu podstawowych materiałów (od papieru poczynając) stworzył alternatywny model obiegu informacji i wartości ideowych, artystycznych i społeczno-politycznych. Działał na zasadach rynkowych w wymiarze ekonomicznym, pojawiały się elementy konkurencji i rywalizacji między wydawcami i poszczególnymi środowiskami.

Destabilizował zatem monopolistyczny model usytuowania mediów w PRL-u w wymiarze *kultury politycznej*³ i – przywołując określenie Stefana Żółkiewskiego – *kultury literackiej*⁴.

U źródeł demokracji: pluralizm i wielogłosowość

Na te aspekty działalności „drugiego obiegu” zwrócił uwagę poznański filozof, Leszek Nowak, w artykule „Dwie tezy o drugim obiegu”, opubli-

² O systemie medialnym w Polsce przed 1989 r. pisali m.in. B. Dobek-Ostrowska, *Komunikowanie masowe a demokratyzacja systemu politycznego* [w:] *Współczesne systemy komunikowania* (red. B. Dobek-Ostrowska), Wrocław, 1997; J. Drygalski, J. Kwaśniewski, *(Nie)realny socjalizm*, Warszawa 1988, wyd. oficjalne: Warszawa, 1992; W. Adamczyk, *Media masowe w procesie budowania demokracji w Polsce* (1989-1995), Poznań 1999.

³ O różnych znaczeniach i historii tego pojęcia zob.: F. Ryszka, *Kultura polityczna* [w:] *Nauka o polityce. Rozważania metodologiczne*, Warszawa, 1984, s. 204-247. „Kultura towarzyszy działaniom perswazyjnym i grze politycznej (...) ideologia może zakładać walkę (...) Ideologia popycha ludzi, by zająć się polityką. Kultura każe im przynajmniej zastanowić się, jak mają to robić”, *op. cit.* s. 246.

⁴ W rozumieniu tego terminu przez S. Żółkiewskiego: „Badacza kultury literackiej mniej interesują indywidualizowane wypowiedzi artystyczne (...) a bardziej wspólny system semiotyczny, „język” literatury, kody znane odbiorcom i użytkowane przez nadawców, dla których stanowią ramy i podstawę własnych, twórczych pomysłów, indywidualnych ekspresji, oryginalnych naruszeń społecznych systemów semiotycznych, narzędzi komunikacji zbiorowej” – S. Żółkiewski, *Główne tendencje rozwoju polskiej kultury literackiej 1918-1939* [w:] *Kultura. Socjologia. Semiotyka literacka.*, Warszawa, 1979, s. 5.

kowanym w podziemnym piśmie „Obraz” (nr 3 z 1986 r.): *To, co nosi skromne miano „drugiego obiegu”, jest jednym z podstawowych zjawisk późnego socjalizmu. Jest to bowiem ni mniej ni więcej, proces pozbawiania trój-panów jednej z ich władz – władzy duchowej, zakotwiczonej w monopolu na środki indoktrynacji. Najpierw przez przewyciężenie samego tego monopolu, a więc na płaszczyźnie rzeczowej. A na tej podstawie (...) polegającej na tworzeniu się nowych ośrodków decyzyjnych, zawiadujących alternatywnymi środkami przekazu treści kulturowych – odbywa się proces przeobrażenia warstwy inteligencji twórczej.*

W przytoczonej definicji zwraca uwagę wyeksponowanie politycznego aspektu istnienia „drugiego obiegu” wydawniczego (jego uczestnictwo w procesie pozbawiania Partii-Państwa monopolu na środki indoktrynacji, a tym samym odebranie jej ważnej dziedziny władzy). Przejawiało się to w powstawaniu niezależnych ośrodków informacyjnych, oświatowych, kulturalnych, twórczych. A ponieważ powstały one *niezależnie*, mogły reprezentować interesy i poglądy różnych zespołów, grup i pojedynczych osób, mogły artykułować odmienne stanowiska polityczne i społeczno-gospodarcze. Jednym słowem, „drugi obieg” stworzył możliwość uczynienia polskiej kultury pluralistyczną i wielogłosową.

Leszek Nowak zwracał również uwagę na „duchowy” (kulturowy) aspekt istnienia niezależnego ruchu wydawniczego, ściśle zresztą związanego w jego ujęciu z aspektem politycznym. Spróbujemy spojrzeć na ten aspekt zagadnienia nieco szerzej w drugiej części tej wypowiedzi.

Rozpocznę od przypomnienia niektórych inicjatyw, które tworzyły załączki demokratycznej **kultury politycznej** w Polsce. Po 1976 roku powstało wiele ugrupowań i czasopism reprezentujących różne odcienie myśli liberalnej, konserwatywnej, narodowej, socjaldemokratycznej. Od Konfederacji Polski Niepodległej, poprzez wiele nurtowy światopoglądowo Komitet Obrony Robotników, bardziej jednolity ideowo, choć skłócony wewnątrz Ruch Obrony Praw Człowieka i Obywatela, Ruch Młodej Polski z czasopismem „Bratniak”, liberałów ze Stefanem Kisielewskim, Piotrem Wierzbickim, Januszem Korwinem-Mikke i Mirosławem Dzielskim, zakonspirowane (w odróżnieniu od wcześniej wymienionych) Polskie Porozumienia Niepodległościowe – aż po ukonstytuowane po 13 grudnia 1981 roku takie ugrupowania jak „Solidarność Walcząca”, socjaldemokratyczne grupy polityczne „Robotnik” i „Wola”, ruch „Wolność – Sprawiedliwość – Niepodległość”, „Wyzwolenie”, czy liberalno-demokratyczne ugrupowanie „Niepodległość”.

We wszystkich tych ośrodkach działalności opozycyjnej i myśli polityczno-społecznej wydawano czasopisma i książki – wśród nich również przekłady klasyków ekonomii i politologii, a także nowszej myśli społeczno-filozoficznej. Szczególnie duże zasługi w tej dziedzinie mają libe-

rałowie, z oficyną wydawniczą Korwina-Mikkego. Wszystkie te ugrupowania, wraz z licznymi środowiskami związanymi z „Solidarnością” (zarówno w legalnym okresie jej działalności, jak i po 13 grudnia 1981 r.) tworzyły barwną społeczno-polityczną paletę różnorodnych programów, postaw, recept społecznych i politycznych na dziś i na jutro. Tworzyły załączek pluralistycznego społeczeństwa.

Na łamach prasy podziemnej toczyło się wiele autentycznych polemik i dyskusji, zarówno politycznych, jak i literackich – od tygodników i dwutygodników poczynając („Tygodnik Mazowsze”, KOS, „Wola”, prasa wrocławska), po miesięczniki i kwartalniki („Arka”, „Vacat”, „Kultura Niezależna”, „Obecność”, „Spectator” i wiele innych); polemik merytorycznych i odsłaniających zasadniczo odmienne postawy i różne punkty widzenia spraw podstawowych.

Ich zasięg nie przekraczał górnych paru procent społeczeństwa – ale dla osób zainteresowanych były one dostępne. Problem polega zresztą nie tyle na zasięgu myśli politycznej – ile na możliwości swobodnego dostępu do niej. W demokratycznych państwach Zachodu procent ludzi czytających poważne artykuły publicystyczno-polityczne był zapewne nie większy, niż w Polsce. Tyle, że tam czytał ten, kto chce – w Polsce czytał ten, kto miał dostęp do zakazanej literatury. Tam obywatel dokonywał swobodnego wyboru nie grożącego żadnymi negatywnymi konsekwencjami prawnymi – w Polsce, biorąc do ręki „bibułę”, dokonywał opcji o charakterze politycznym i ideologicznym, wchodził w kolizję z prawem.

Podziemna prasa kulturalna – początki pluralistycznej kultury literackiej w PRL

Rozwijając zaczerpniętą od Leszka Nowaka myśl o „duchowym” (kulturowym) aspekcie istnienia niezależnego ruchu wydawniczego, proponuję spojrzeć na ten aspekt zagadnienia nieco szerzej. Co oznaczało owo przewyciężenie monopolu totalistycznego państwa w sferze kultury dla jej twórców, ale także użytkowników (odbiorców)?

Rozpocznijmy od przypomnienia pierwszych literackich inicjatyw wydawniczych. „Zapis” zaczął się ukazywać na początku 1977 roku w Warszawie. Początkowo był w przeważającej mierze almanachem tekstów odrzuconych przez cenzurę – niektóre jego numery w całości poświęcone były publikacjom takich pozycji, jak „Kompleks Polski”, „Mała Apokalipsa” i „Wschody i zachody Księżyca” Tadeusza Konwickiego, „Nierzeczywistość” i „Miesiące” Kazimierza Brandysa, „Wielki strach” Juliana Strykowskiego (nawiasem mówiąc, należą one do tych prozatorskich propozycji niezależnego ruchu wydawniczego, które skutecznie bronią się przed upływem czasu) – później stał się pismem o własnej linii

programowo-artystycznej (na jego łamach debiutował w 1978 roku poeta Jan Polkowski).

Kilka miesięcy później w Łodzi ukazał się pierwszy numer „Pulsu” – pisma w znacznej mierze prekursorskiego wobec tej formuły, jaką przyjęły inne czasopisma „drugiego obiegu”, takie jak „Arka”, „Obecność” czy „Kultura Niezależna”. Od pierwszego numeru prowadził określoną politykę redakcyjną: zamawiał teksty u autorów, starał się świadomie sterować pismem, nie zdając się na drukowanie tego, co odrzuciła cenzura. Na łamach „Pulsu” publikowali między innymi Jacek Bierezin, Antoni Pawlak, Leszek Szaruga, Janusz Anderman, Tomasz Jastrun, Marek Nowakowski.

Pierwsza „Nieocenzurowana Oficyna Wydawnicza”, która wydawała literaturę piękną została założona w Lublinie, zaś od drugiej połowy 1977 roku rozwijała szeroką działalność w Warszawie jako NOWA (Niezależna Oficyna Wydawnicza). Potem pojawiły się inne niezależne wydawnictwa, drukujące literaturę, ze szczególnie zasłużonymi na tym polu krakowską Oficyną Literacką i Warszawską Niezależną Oficyną Poetów i Malarzy.

Istotnym aspektem działalności niezależnych oficyn wydawniczych było przybliżenie odbiorcom w kraju literatury emigracyjnej, oraz przekładów tekstów autorów zachodnich, a także rosyjskich, czeskich czy węgierskich.

Wracając do pytania postawionego na początku tej części wykładu – pytania o kulturowy (duchowy) wymiar zaangażowania twórców i odbiorców kultury niezależnej, pragnę zwrócić uwagę na:

Ideowy i moralny wymiar tego zjawiska

W sferze myśli nastąpiło tu oderwanie się twórców od monopolistycznego programisty, Partii-Państwa, od wytwórcy kulturowego stylu – monologu, zunifikowanego myślenia. Oznaczało to wybór – bądź skazanie się – na niezależność. Wybór ten miał charakter aksjologiczny, a zarazem etyczny. I, jako taki, wymagał pewnej odwagi. Wymagał jej w 1976 roku, kiedy „drugi obieg” się tworzył, wymagał jej po 13 grudnia 1981 r., w pierwszych latach stanu wojennego, kiedy za uprawianie i rozpowszechnianie niezależnej twórczości groziły poważne kary. Konsekwencją tego wyboru niezależności była dla twórców utrata statusu hołubionego przez władze, mniej lub bardziej posłusznego partnera i degradacja do roli osoby prześladowanej, napiętnowanej stygmatem „wroga”. Chociaż, jak pisał Zbigniew Herbert w wierszu „Potęga smaku”:

*To wcale nie wymagało wielkiego charakteru
nasza odmowa niezgoda i upór*

*mieliśmy odrobinę koniecznej odwagi
lecz w gruncie rzeczy była to sprawa smaku
Tak smaku
w którym są włókna duszy i chrząstki sumienia*

Między twórcami i odbiorcami prasy i kultury niezależnej wytwarzają się też nowe relacje komunikacyjne. Można tu mówić o

Modyfikacji ról nadawcy i odbiorcy przekazów „drugiego obiegu”

Jeżeli jednym z konstytutywnych warunków funkcjonowania prasy, mediów elektronicznych i przekazów kulturalno-artystycznych w systemie totalistycznym była „blokada artykulacji oddolnej”⁵, to zasługą prasy podziemnej i niezależnych inicjatyw kulturalnych było uaktywnienie się odbiorcy – czytelnika prasy podziemnej, widza spektakli teatralnych, filmowych, wystaw plastycznych. Odbiorca współkształtował charakter „drugiego obiegu” wydawniczego. Zmieniał się charakter więzi między artystą a odbiorcą widowiska teatralnego, czy wystawy plastycznej.

Mówił na ten temat jeden z uczestników ankiety na temat niezależnych form działalności artystycznej po 13 grudnia, rozpisanej przez „Ognik” (organ Ogólnopolskiego Głosu Nauki i Kultury) w 4 numerze tego pisma z 1984 r.: *Pokazy, organizowane przez samych twórców w pracowniach czy innych miejscach uznanych za godne przez środowisko, mają charakter pewnej prywatności, czy intymności (...) Nowy sposób prezentacji stwarza także możliwości zbliżenia między artystą a publicznością. (...) Powstała okazja do bezpośrednich spotkań. Świadomość zarówno artystów, jak i publiczności, celu i formy takich spotkań, wytwarza stan wzajemnej akceptacji, dodaje poczucia bliskości i więzi.*

Tworzył się w ten sposób nowy typ odbiorcy dzieł sztuki. Jak mówił uczestnik dyskusji zorganizowanej przez „Kulturę Niezależną” na temat „Końca kultury PRL” w 1984 r.: *Jeśli chodzi na przykład o wystawy, to ja miałem właśnie spotkanie z robotniczym środowiskiem, gdzie nagle, jak się dowiedzieli o niezależnych wystawach po domach prywatnych, to się zgłosili, że chcą 300-400 osób przyprowadzać grupami. Prawdopodobnie nikt z tamtych osób nie był nigdy i nie czuł potrzeby pójścia na wystawę, natomiast tu chce przyjechać z Ursusa do mieszkania na Ursynowie.*

Zmieniały się też wzajemne wyobrażenia artystów o odbiorcach ich sztuki i „zwyczajnych” ludzi o artystach. Na ten aspekt sprawy zwróciła

---

⁵ Według określenia Jerzego Drygalskiego i Jacka Kwaśniewskiego w książce *(Nie)realny socjalizm*, Warszawa, 1988, wyd. oficjalne Warszawa, 1992.

uwagę Halina Mikołajska w liście do Kazimierza Deymka, opublikowanym w „Pulsie” (nr 22/23 z 1984 r.): *Nie wiem, czy istnieje w Polsce druga aktorka, która ma na koncie tyle setek wyjazdów do peryferyjnych teatrów, domów kultury, domów parafialnych i kościołów. (...) Znam więc polską publiczność nie z wyobraźni, i nie ze sprawozdawczości ministerialnej, często mylącej, albo wręcz fikcyjnej. Znam ją niejako osobiście. Wiem, gdzie i jak jest naprawdę. Widzę własnymi oczyma, jak się zmieniła i jak się nadal zmienia. Mogę Pana zapewnić, że istnieje zupełnie rewelacyjna «trzecia Polska», jakiej nigdy nie było, albo nie była aż tak liczebna. Polska zmęczona, ale nie poddająca się. Gromadzi się tysiącami i tłoczy na wykładach i koncertach, w kościołach i nie tylko w kościołach, chłonna i spragniona jak nigdy.*

Jak widać z tych przykładów przemiany duchowe, przemiany w skali wartości i postaw w gronie elit twórczych łączyły się z analogicznymi przemianami w świadomości społecznej. Można by więc powiedzieć, że niezależne inicjatywy wydawnicze i artystyczne przyczyniły się do budowy założeń nie tylko pluralistycznego, ale również zdemokratyzowanego modelu **kultury literackiej**, alternatywnego, ale podlegającego tym samym kryteriom wartości i ocen, co „kultura oficjalna”, podlegająca cenzurze, mecenatowi Partii-Państwa, planowaniu, subwencjonowaniu, etc.

Uwagi końcowe

Interesującym zjawiskiem w omawianym okresie (a zwłaszcza w czasie legalnego działania „Solidarności”) był **modelujący** wpływ „drugiego obiegu” na oficjalną politykę wydawniczą. Cenzura łagodniała, w procesie „detotalizacji” polityki kulturalnej władz uczestniczyły całe grupy społeczne. Wystarczy przypomnieć, że dopuszczenie na ekrany filmu „Robotnicy 80” było jednym z postulatów studentów strajkujących w Łodzi zimą 1981 roku.

O tym, jak to wyglądało w praktyce redakcyjnej państwowych pism, mówił jeden z dyskutantów „Kultury Niezależnej” w rozmowie na temat „Koniec kultury PRL” w 1984 roku: *No, ja to widziałem wspaniale na przykładzie Mieczysława Rakowskiego i jego «Polityki», kiedy on nieszczęsny siedział nad tekstem, wiedział, że ten tekst powinien wrzucić do kosza i wiedział jednocześnie, że jeżeli to zrobi, to ten tekst ukaże się w prasie podziemnej. I w związku z tym zaczynał kombinować, czy nie lepiej jednak, narażając się i prowadząc rozmaite chytre gry – opublikować go w «Polityce», szukając takiego, czy innego poparcia. Ten **modelujący** wpływ „drugiego obiegu” był widoczny również przed Sierpniem 1980r., odgrywał też znaczącą rolę w procesach „liberalizacyjnych” wi-*

docznych w kulturze poddanej państwowemu mecenatowi w drugiej połowie lat osiemdziesiątych.

Wśród twórców „drugiego obiegu” można było wyróżnić dwa generalne stanowiska, mówiące o jego zakresie i charakterze. Zdaniem „fundamentalistów” należało dążyć do tego, by „drugi obieg” objął całość życia kulturalnego i naukowego, żeby, na przykład, w wydawnictwach nieocenzurowanych ukazywały się rozprawy z fizyki jądrowej. Zdaniem „realistów” „drugi obieg” spełniał swoje funkcje kulturowe i istniał wyłącznie dlatego, że taka a nie inna była sytuacja społeczno-polityczna. Zwolennicy tej orientacji skłonni byli dostrzegać modelujące funkcje „drugiego obiegu”, jego wpływ na liberalizację polityki kulturalnej. Mówił o tym jeden z uczestników dyskusji o literaturze na łamach 8 numeru „Wezwania” w 1984 roku:

Nie można dzielić literatury na oficjalną i nieoficjalną, nie ma bowiem różnic substancjalnych, są jedynie funkcjonalne: jakości druku, rodzaju kolportażu i w stopniu na szczęście nie najważniejszym – różnice w poruszaniu problematyki. (...) Trudno kreślić granice autentyczności tego, co mówi J. M. Rymkiewicz w «Wielkim księciu» – PIW-u i w «Rozmowach polskich latem 1983 roku» – która to książka ukazała się w podziemiu. Obieg nieoficjalny uzupełnia niejako obieg oficjalny, a jednocześnie wymusza na wszystkich mówienie pełnym głosem – na oficjalnych wydawnictwach, które wiedzą, że jest konkurencja i na pisarzach, którzy pisząc książkę czują się wolniejsi i mogą pisać to, co naprawdę myślą.

Już pięć lat później ten punkt widzenia okazał się słuszny – wtedy jednak, kiedy dyskutowano o charakterze i roli „drugiego obiegu” nie było to tak oczywiste.

Nie jest to zresztą oczywiste dla wszystkich i dziś – skoro w narracji publicystów związanych z prawą stroną sceny politycznej coraz częściej powraca pojęcie „drugiego obiegu”. Joanna Lichočka⁶, w artykule, który zainicjował szereg wypowiedzi polemicznych na łamach „Rzeczpospolitej” i „Uważam Rze”, pisała: *Od kilku lat czuję się jak w stanie wojennym – dwie różne Polski, dwa obiegi, dwa kanały kolportażu (...) Sama jestem uczestnikiem i świadkiem rozwijania się swoistego drugiego obiegu*⁷.

Ów „drugi obieg” (rozwijany głównie w Internecie) ma być odpowiedzią na opanowanie mediów elektronicznych (przede wszystkim telewizji) przez środowiska związane z rządzącą partią, a także na administracyjnym blokowaniu inicjatyw zmierzających do rozwoju telewizji

---

⁶ J. Lichočka, *Prawo do pamięci*, „Rzeczpospolita” z 5.04.2011.

o bardziej konserwatywnym obliczu (odmowa przyznania Telewizji „Trwam” prawa do nadawania na multipleksie).

Kwestie te wymagają bardziej szczegółowego rozwinięcia – tutaj jedynie je sygnalizuję, stawiając na koniec pytanie: Czy w Polsce ad. 2012 nadal istnieje „drugi obieg” wydawniczy?

PRZEJAWY TABU PIERWOTNEGO I MAGII JĘZYKOWEJ W DAWNEJ I WSPÓŁCZESNEJ POLSZCZYŹNIE

Rafał Zarębski

Katedra Historii Języka Polskiego UŁ

Przeciętny użytkownik polszczyzny nie ma problemów z rozumieniem wyrazu *tabu*. Każdy człowiek, który chce poprawnie funkcjonować w społeczeństwie, zdaje sobie sprawę, że istnieją tematy, których się unika, ponieważ należą one do sfery tabu. A jednak wszyscy dookoła wciąż mówią o jakimś *tabu*. O tym, jak popularny jest współcześnie ten leksem, świadczy chociażby internetowa wyszukiwarka *Google*. Po wpisaniu w pole wyszukiwania rzeczownika *tabu* pojawia się prawie 25 i pół miliona wyników. Okazuje się, że *tabu* stanowi bardzo chwytliwą ze względów marketingowych nazwę wszelakich obiektów użyteczności publicznej i zjawisk zwłaszcza z obszaru popkultury. Mamy wśród nich między innymi zespół muzyczny „Tabu”, filmy, książki, hurtownię bielizny i rajstop, Tarnowską Akademię Brydżowych Umiejętności, a nawet Poradnię Zdrowia Psychoseksualnego „Bez Tabu”.

Wyraz *tabu* pochodzi z języków polinezyjskich i znaczy ‘święty’, ‘zakazany’. W językoznawstwie termin ten jest stosowany w odniesieniu do zjawiska zakazu używania pewnych słów nie tylko w społecznościach prymitywnych, ale również wśród społeczeństw cywilizowanych. Zjawisko to znajduje psychologiczne uzasadnienie w fakcie podświadomego identyfikowania nazwy z desygnatem, co silnie się wiąże z zagadnieniem magii językowej. W przeświadczeniu mówiących, zwłaszcza wśród ludów pierwotnych, użycie wyrazu lub wyrażenia ze sfery tabu może mieć przykre konsekwencje. Trzeba podkreślić, iż będące przedmiotem naszego zainteresowania zjawisko obejmuje nie tylko kod językowy, ale również gesty lub mimikę (zob. EJO; STJ).

Zagadnienia związane z tabu mieszczą się w obszarze różnych nauk (psychologia, socjologia, językoznawstwo, antropologia kultury, etnologia itd.) i silnie się wiąże z szeroko rozumianą kulturą. Na płaszczyźnie lingwistycznej, najbardziej nas tu interesującej, tabu realizuje się w planie treści, który sprowadza się do zakreślenia obszarów objętych tabuizacją (te rzecz jasna mogą być różne w zależności od uwarunkowań kulturowych) oraz w planie wyrażania, dotyczącym leksyki, której się unika. Istotny jest fakt, że uznanie danej jednostki leksykalnej za objętą sferą tabu, nie musi koniecznie oznaczać rezygnacji z tematu, którego ona dotyczy. Użytkownicy posługujący się danym językiem dysponują bowiem szeroką, niekiedy nawet bardzo szeroką, gamą środków zastępczych, czyli *eufemizmów* (zob. Leszczyński 1988, s. 29-37).

Tabu związane z planem treści jest zjawiskiem złożonym i wielopłaszczyznowym, co wynika z różnego rodzaju przyczyn. Do najważniejszych należą uwarunkowania psychologiczno-mentalne, kulturowe i cywilizacyjne. Zwłaszcza te ostatnie decydują o wyodrębnieniu tabu tzw. pierwotnego i nowożytnego (zob. Widłak 1963), choć obszary ich występowania mogą na siebie niekiedy nachodzić.

W badaniach nad istotą tabu podkreśla się, uwarunkowaną przemianami mentalnymi, obyczajowymi i społecznymi, jego zmienność w czasie. Niektórzy językoznawcy dostrzegają pewną dynamikę tych zmian nawet na przestrzeni dość krótkich odcinków w historii społeczeństw. A. Dąbrowska na podstawie obserwacji obszarów podległych tabuizacji w obrębie polszczyzny dokonała weryfikacji pewnych ustaleń w tym zakresie zaledwie po kilkunastu latach. W 1993 roku badaczka wydała obszernie opracowanie na temat eufemizmów współczesnego języka polskiego, w którym wyodrębniła kilkanaście sfer, w których obowiązuje tabu (zob. Dąbrowska 1993, s. 63-72). Perspektywa piętnastu lat wpłynęła na przeformułowanie pewnych wniosków autorki, co zaowocowało tekstem o znamienym tytule *Zmiany obszarów podlegających tabu we współczesnej kulturze* (zob. Dąbrowska 2008). Wskazano tu dziedziny współczesnego życia, wobec których dochodzi do złagodzenia tabuizacji, a także takie, które wciąż są objęte tego typu zakazami oraz te, które dopiero wchodzą do sfery tabu.

W niniejszym artykule interesować nas będzie zjawisko pierwotnego tabu i mocno z nim związanej magii językowej oraz eufemizacji w dawnym i współczesnym języku polskim. Językoznawstwo polskie dysponuje co prawda obszernymi opracowaniami w zakresie interesującej nas tematyki, ale są one ukierunkowane przede wszystkim na stan współczesny (zob. Dąbrowska 1993) albo operują tylko materiałem z zakresu pewnych odmian języka polskiego (zob. Krawczyk-Tyrpa 2001). Prace dotyczące tabuizacji w historii polszczyzny są nieliczne i mają na ogół dość szki-

cowy charakter (zob. Cybulski 2001-2002, 2013; Leszczyński 2008). Celem naszego opracowania jest przyjrzenie się omawianemu zjawisku w szerszej perspektywie, bo uwzględniającej nie tylko stan współczesny, ale także dawne i najdawniejsze dzieje polszczyzny. Na potrzeby artykułu wykorzystano materiał językowy z różnych dostępnych polskich opracowań językoznawczych, a także przykłady pochodzące z własnej kwerendy. W celu pokazania złożoności zjawiska, pewnych różnic, a także miejsc wspólnych, posłużono się w miarę różnorodną materią językową (historyczną i współczesną, ogólną i posiadającą ograniczony zasięg, apelatywną i proprjalną).

Podstawowym jednak zadaniem, jakie postawiono sobie na wstępie prac nad poruszaną tu problematyką, jest próba odniesienia się do spostrzeżeń A. Dąbrowskiej, która podkreśla odbywającą się na naszych oczach zmienność tabu i kurczenie się obszarów nim objętych (zob. Dąbrowska 2008, s. 194). Już tylko pobieżna obserwacja materiału językowego pochodzącego z różnych okresów w dziejach polszczyzny (także tych najodleglejszych, sięgających do czasów prasłowiańskich) oraz sfer, w jakich tabu obowiązuje, pozwala wyciągnąć nieco odmienne wnioski. Omawiane zjawisko charakteryzuje się jednak dużym stopniem niezmienności na przestrzeni dziejów.

Występowanie tabu pierwotnego jest związane ze wspólnotami prymitywnymi, które wykazują niekiedy tendencję do myślenia magicznego. Funkcjonowanie i ewentualne zmniejszanie się tej odmiany tabu pozostaje w ścisłym związku z rozwojem cywilizacji, gdyż dotyczy ono tych aspektów życia, które są bardzo podatne na przemiany kulturowe: wierzenia i praktyki religijne, uczucia i życie duchowe, magia, zabobony, otaczający świat, fauna i flora (zob. Szewcow-Szewczyk 1974). Znane i często przytaczane w opracowaniach przykłady eufemizacji nazw niektórych desygnatów w różnych, mniej lub bardziej od siebie odległych pod względem genetycznym językach mają źródło właśnie w tabu pierwotnym (zob. Widlak 1963, s. 22). Jego funkcjonowanie w różnych językach bywa często ilustrowane leksyką z pola nazw Boga i Istoty Najwyższej, śmierci oraz świata zwierzęcego¹ (zob. Szewcow-Szewczyk 1974, s. 286-287).

---

¹ W językach germańskich, słowiańskich i bałtyckich zginęła pierwotna nazwa *niedźwiedzia*, zachowana w grece i łacinie (por. łac. *ursus*). Zamiast starych nazw funkcjonują w tych językach określenia zastępcze, peryfrastyczne lub metaforyczne, np. polskie *niedźwiedź* z dawnego *miedźwiedz* 'ten, który je miód', litewskie *lokys* (por. lit. *klokis* 'kudłaty'), niemieckie *der Bär* 'brunatne zwierzę' (zob. Szewcow-Szewczyk 1974, s. 287).

Rola magii językowej w nadawaniu imion

W kontekście tabu pierwotnego szczególnie ciekawie przedstawiają się kwestie z zakresu antroponimii. Nadanie imienia jest aktem illokucyjnym, który zgodnie z najstarszymi wierzeniami ludów należących do rozmaitych grup etnicznych może wpływać na osobowość i los osoby nazwanej. Filologiczne dowody świadczące o bardzo wysokiej randze nazw osobowych w kulturze i obyczajowości semito-chamickiej można znaleźć w *Biblii*. Jednym z najbardziej znanych przykładów tabuizowania pewnych nazw jest zjawisko zastępowania w kulturze żydowskiej imienia Boga Jahwe przez określenia typu *Adonai* 'Mój Pan' czy *Elohim* 'Bóg Bogów' (por. też polskie *Wszchemogący, Stwórca, Pan, Najwyższy* itd.) (zob. Walczak 1988, s. 54). W założeniach myślenia magicznego imię nie tylko charakteryzuje osobowość człowieka, ale pełni także funkcje symboliczne. Określa stosunek nazwanego do otaczającej rzeczywistości i świata nadprzyrodzonego, a także może go chronić przed niebezpieczeństwem i demonami².

Z tabu pierwotnym wiąże się kwestia funkcjonowania imion nowotestamentowych *Jezus* i *Maryja*. Wiadomo, że w wielu krajach europejskich imię *Jezus* jest objęte tabu. Podobna sytuacja przez wiele wieków miała miejsce w odniesieniu do antroponimu *Maria*, który w Polsce popularność zdobył dopiero w XX wieku. Wcześniej w jego miejsce używano imion *Marianna* lub *Maryna* (zob. Malec 2001, s. 29). W Hiszpanii jeszcze do niedawna zamiast antroponimu *Maria* wykorzystywano eufemistyczne *Dolores* lub *Carmen* (zob. Walczak 1988, s. 55).

O kwestiach związanych z tabu pierwotnym w dawnym imiennictwie słowiańskim i polskim pisano wielokrotnie (zob. Malec 2001, s. 72-75; Dudek 2008)³. Zwróćmy uwagę na kilka najważniejszych i najciekawszych spostrzeżeń. Nie dysponujemy bezpośrednimi świadectwami na temat motywacji słowiańskich życzących imion dwuczłonowych, ale o ich ochronnym charakterze możemy wnioskować na podstawie znaczenia poszczególnych członów. Z dobrą wróżbą na przyszłość wiązała się liczna grupa ówczesnych antroponimów. Nawet współczesny przeciętny użytkownik polszczyzny, niewyposażony w wiedzę historycznojęzykową może bez większych problemów odczytać pozytywne treści, jakie niosły imiona typu *Bronisław, Stanisław, Boguchwał, Bogumił, Więcemił, Miłorad, Modliboga, Dobrosława* itd. (zob. Malec 2001, s. 36-41). Są one nie

² Por. na ten temat interesujące uwagi, jakie można znaleźć w artykule M. Szwecow-Szewczyk (zob. Szwecow-Szewczyk 1974, s. 286) i B. Walczaka (zob. Walczak 1988, s. 54-55).

³ Przykłady przytoczone we fragmencie dotyczącym tabu w antroponimii staropolskiej przytaczam za: Malec 2001, s. 72-75 i Dudek 2008. Tam też szczegółowa bibliografia.

tylko najlepszym dowodem szacunku, z jakim odnoszono się do aktu nominacji, ale świadczą także o głęboko zakorzenionym myśleniu magicznym.

W słowiańskim i staropolskim zasobie imienniczym funkcjonowały jednak antroponimy, które miały negatywne konotacje. U źródeł tego typu imion leżało przekonanie mające oparcie w pierwotnej świadomości, że za pomocą sprytnych zabiegów słownych można oszukać przeznaczenie i czyhające na człowieka złowrogie siły. Była to swego rodzaju gra słowna, której najciekawsza wersja sprowadzała się do wykorzystywania w celach imienniczych nazw z kręgu leksyki nacechowanej negatywnie pod względem ekspresywnym. Dawne źródła przynoszą liczne przykłady tego typu. Należały tu przede wszystkim nazwy wywodzące się z wyrazów ujemnie charakteryzujących człowieka pod względem mentalnym, por. *Głupień, Matuł, Wółkuń*, jak i fizycznym, por. *Krostawc*, lub wskazujących na jego małą wartość, por. *Sirota, Trup* (zob. Malec 2001, s. 75).

Podobny charakter mają dawne antroponimy z partykułą przeczącą *nie-*: *Niedych, Nieudał, Niemironieg, Niemir, Niedoma, Nieustęp, Nieudasz, Niemoj, Niemil, Niedan, Niedaniec, Nidasz* (zob. Malec 2001, s. 73), w których negacja stanowi przykład zręcznej próby oszukania fatum.

Z innych zjawisk związanych z tabuizacją dawnego imiennictwa warto wspomnieć o nadawaniu imion pochodzących od wyrazów objętych zakazem używania z pola leksyki zwierzęcej, np. *Wilk, Wilczan, Wilczęta, Niedźwiedź, Niedźwiadek, Miedźwiedź, Baran, Kozieł, Jeź, Kobyłka, Nietopyrz, Osieł, Świnka* itd. Tu ciekawe są antroponimy od nazw zwierząt, które miały szczególnie negatywne konotacje kulturowe, tj. *wilk* i *niedźwiedź*. Akt sięgania do tak mocno tabuizowanej sfery jest doskonałym świadectwem podstępów, do jakich się kiedyś uciekano w celu oszukania sił nadprzyrodzonych. W związku z poruszaną problematyką językoznawcy przytaczają również przykłady popularnych zwłaszcza u Słowian południowych imion typu *Najden, Naleziony, Nalezionek, Kupiony* (zob. Budziszewska 1989, s. 237-244; Dudek 2008), które w celach ochronnych odwołują się do zaaranżowanego scenariusza odnalezienia dziecka⁴. W kontekście działania tabu językowego interpretuje się także dość hermetyczną listę imion męskich w dynastii piastowskiej, które miały zdecydowanie słowiański charakter. Wśród męskich przedstawicieli dynastii imię *Bolesław* nosiło aż 44 członków, *Władysław* – 20, *Kazimierz* – 19, *Mieszko* – 9, a *Leszek* – 6. Imiona te prawdopodobnie były zarezerwowane dla panujących, o czym świadczy dość niska frekwencja tych antroponimów w środowiskach nieksiążęcych (zob. Malec 2001, s. 85-86).

---

⁴ U Słowian południowych znany był zwyczaj sprzedawania, podrzucania lub wynoszenia dzieci poza dom (zob. Budziszewska 1989).

Jak można zauważyć na podstawie przytoczonych powyżej uwag, tabu pierwotne było niegdyś mocno sprzężone z aktem nadawania nazw. Zjawisko to jest bardzo stare, o czym przekonują chociażby wyniki badań T. Milewskiego przeprowadzonych na imienniczym materiale indoeuropejskim (zob. Milewski 1969).

Anna Dąbrowska w monografii poświęconej eufemizmom współczesnej polszczyzny uwzględniła kilkanaście dziedzin aktywności ludzkiej, w których przejawia się działanie tabu (zob. Dąbrowska 1993). Pozostawiając na marginesie kwestię rozróżnienia tabu pierwotnego od nowożytnego, badaczka wymieniła wśród nich takie sfery życia, jak wierzenia religijne, nazwy niebezpiecznych zwierząt, śmierć i choroby. Ich miejsca należałoby upatrywać właśnie w strefie tabu pierwotnego. Autorka nie wspomina o działaniu tabu w odniesieniu do współcześnie funkcjonujących nazw własnych⁵, co być może wynika z oparcia się na materiale apelatywnym, choć niektóre z analizowanych przez nią eufemizmów należą do kategorii *nomina propria*, np. *Michał* jako środek zastępczy wobec leksemu *niedźwiedź* (zob. Dąbrowska 1993, s. 81). Nie pisze też o ewentualnych przemianach, jakie miałyby zajść w obszarze pierwotnego tabu – nazwijmy je – antroponimicznego, w artykule na temat zmian obszarów tabuizowanych w polskiej kulturze najnowszej (zob. Dąbrowska 2008).

Wydaje się jednak, że bardziej szczegółowa obserwacja problematyki nazewnictwa osobowego na szerszym tle historycznym z jednej strony, a pozostająca w ścisłym związku ze współczesnością z drugiej, może zaowocować ciekawymi spostrzeżeniami w zakresie problematyki tabu pierwotnego. Warto tu zwrócić uwagę na takie kwestie, jak motywacja wyboru imion dla nowo narodzonych dzieci, obiegowe, potoczne opinie na temat niektórych imion, a także zmiany imion i nazwisk.

Wyniki badań zaprezentowanych w pracy E. Umińskiej-Tytoń dowodzą niezbicie, iż ogromna część Polaków żyjących w czasach współczesnych stroni od imion nielubianych i nieszanowanych członków rodziny, znajomych lub polityków. Silne też jest poczucie zakazu sięgania w celach nominacyjnych do imion cieszących się złą sławą postaci historycznych, jak np. *Adolf*, *Józef* (zob. Umińska-Tytoń 2000, s. 139-140). Taki stan rzeczy wskazuje na silne działanie tabu pierwotnego w świadomości językowej mówiących w obszarze omawianej tu części leksyki.

---

⁵Autorka operuje przykładami tabuizowanych nazw etnicznych z obszaru poprawności politycznej, np. *Rom* zamiast *Cygan*, *Afrykańczyk* zamiast *Murzyn* (zob. Dąbrowska 2008, s. 175-176).

Zmiany imion i nazwisk jako przejaw myślenia magicznego

Dowodów na wciąż utrzymujące się myślenie magiczne w sferze nazewnictwa osobowego dostarczają współczesne zmiany imion i nazwisk⁶. O symbolicznym charakterze takich przekształceń przekonuje lektura *Pisma św.* (por. zmiany typu *Jakub* → *Izrael*, *Saraj* → *Sara*, *Szymon* → *Piotr*, *Józef* → *Barnabas*). Tabu pierwotnego o swego rodzaju podłożu ideologicznym można się dopatrywać w powojennych zmianach, jakie miały miejsce wśród ludności pochodzenia żydowskiego czy niemieckiego. Porzucano wówczas ze względów politycznych (w celu ułatwienia sobie funkcjonowania w powojennym społeczeństwie polskim) stare miana na rzecz tradycyjnych, powszechnych wśród Polaków, np. żydowskie *Zenek Gudesman* → *Zenon Gudecki*, *Ita Blima Kagan* → *Irena Kochanowska* lub niemieckie *Hoffman* → *Liwiński*, *Janz* → *Janicki*, *Günter* → *Grzegorz*, *Jürgen* → *Jerzy*. Co ciekawe, można w tych przekształceniach dostrzec także ślady magii językowej. W przeważającej części przykładów zmian imion i nazwisk obserwujemy chęć zachowania związku z poprzednią formą. To nawiązanie do wcześniejszej postaci nazwy przejawia się na płaszczyźnie fonetycznej, np. zachowanie początkowej głoski czy sylaby (por. wcześniejsze przykłady, a także *Borys* → *Bogusław*, *Teodora* → *Teodozja*, *Pośladek* → *Polarski*, *Bemben* → *Bemowski*), a niekiedy pozostawienie prawie całej formy dawnego nazwiska (por. *Bula* → *Bułowski*, *Koza* → *Kozakiewicz*) i leksykalnej (np. tłumaczenie nazwisk, *Czarnecki* → *Black*, *Kamiński* → *Stone*, *Piekarczyk* → *Baker*, *Wilk* → *Wolf*). Z tym drugim przypadkiem mamy do czynienia wśród Polaków mieszkających za granicą (Stany Zjednoczone), którzy unikają nazwisk rodzimych ze względu na negatywny stereotyp Polaka, funkcjonujący w kulturze niektórych społeczeństw zachodnich (zob. Kaleta 1998, s. 174-179).

O ile niegdyś w celach magiczno-ochronnych uciekano się do imion, u podłoża których leżały objęte zakazem nazwy dzikich zwierząt czy rozmaitych ludzkich ułomności, o tyle na podstawie oglądu współcześnie dokonujących się aktów zmian imion i nazwisk można zauważyć zjawisko odwrotne. Otóż wśród zmienianych nazwisk przeważają te, które zostały przeniesione z leksyki apelatywnej odnoszącej się do świata zwierząt, np. *Byk*, *Jałocha*, *Kozioł*, *Kret*, *Wilk*, *Macióra*, *Zajac*, *Dudek*, *Kura*, *Bąk*, *Mucha*, *Pająk* i negatywnych cech ludzkich, tak psychicznych, jak i fizycznych, np. *Biedak*, *Mizera*, *Ofiara*, *Cudak*, *Gamoń*, *Brudny*, *Goły*, *Lysy*, *Mizerny*. Owszem wiele tych zmian polega wyłącznie na dodaniu

⁶ Przywołane w tej części pracy pochodzą z kwerendy własnej oraz opracowań: Belchnerowska 1998; Bubak 1982; Dacewicz 1998; Jakus-Borkowa 1998; Miniak 1995, 1998; Łobodzińska 1991; Tomaszewska 1998.

przyrostka *-ski* (niekiedy w postaci rozszerzonej), np. *Baran* → *Barański*, *Wrona* → *Wroński*, wskutek czego można, co najwyżej, mówić o osłabieniu ekspresji. Widać tu silne działanie stereotypu nazewniczego, przejawiające się w pozytywnym wartościowaniu nazwisk na *-ski* w kulturze polskiej. Zmieniający nazwisko zachowuje związek z poprzednią formą i jednocześnie łagodzi w pewnej mierze jej negatywne konotacje. Wydaje się, iż takie postępowanie stanowi świadectwo pierwotnego myślenia magicznego. Trzeba tu równocześnie podkreślić, że akty te dla wnioskujących o zmianę mają zazwyczaj wymiar symboliczny. Wnioskodawcy często bowiem motywują pragnienie posiadania innego miana względami bardzo osobistymi: przykrymi wspomnieniami i okolicznościami, na jakie byli narażeni z powodu ośmieszających nazwisk w przeszłości lub złościwością ze strony innych.

Wydaje się, że procesy zmian imion i nazwisk są mocno związane z zagadnieniem językowego tabu pierwotnego, gdyż można w nich dostrzec obecne wciąż ślady myślenia magicznego, którego celem jest zaklęcie rzeczywistości. Zmiana antroponimu ma zaowocować lepszą przyszłością. Należałoby przypuszczać, iż w dobie tak rozwiniętych technologii, w jakiej żyjemy, nie sposób w naszej cywilizacji doszukiwać się pewnych schematów myślenia, jakimi posługiwali się nasi dawni przodkowie. A jednak ten obszar tabuizacji wciąż nie podlega radykalnym przeobrażeniom i wydaje się być odporny na przemiany społeczne i obyczajowe.

Tabu pierwotne a tematyka dotycząca śmierci

Z obszarem tabu pierwotnego silnie związane są nie tylko wierzenia religijne czy przekonanie o nadprzyrodzonej mocy przyrody i rzeczywistości otaczającej, ale także problematyka chorób i śmierci. Tematyka związana ze śmiercią towarzyszy człowiekowi od zawsze. Nazwy śmierć unikano w starożytnej gracie tak konsekwentnie, że została ona całkowicie wyparta z języka i zastąpiona przez metaforyczne określenie *θανατος* ‘śmierć, uosobienie śmierci’ (zob. Szewcow-Szewczyk 1974, s. 286).

W przywoływanej tu kilkakrotnie monografii na temat eufemizmów współczesnego języka polskiego A. Dąbrowska poświęciła sporo miejsca śmierci i sposobom niemówienia o niej *explicite* (por. zam. *śmierć – kostusia*, zam. *umrzeć – odejść, zasnąć, skończyć swoje dni, opuścić grono* itd.) (zob. Dąbrowska 1993, s. 90-108). Obserwacje przemian kultury współczesnej sprowokowały badaczkę do uznania rzeczownika *śmierć* i leksemów z nim semantycznie związanych za wychodzące ze sfery tabu. Nie sposób się z tym nie zgodzić, wzięwszy pod uwagę to, jak często i w jaki sposób mówi się w mediach o sprawach ostatecznych. Trzeba jednak podkreślić, że to, co przestaje być tabu w sferze publicznej, wciąż

pozostaje objęte zakazem w przeżyciu indywidualnym. Tu zazwyczaj dochodzą do głosu względy powodowane bólem, rozpaczą czy taktem wobec tych, których śmierć bezpośrednio dotyka. W tym wymiarze umieranie jako sfera tabu jest niezmiennie. Temat nie ulega detabuizacji, natomiast przeobrażenia dokonują się w sposobie jego wyrażania. Plan treści pozostaje niezmienny. W tych przykrych sytuacjach mówimy, że ktoś *przechodzi do rzeczywistości o innym wymiarze*, że ktoś *odchodzi, odchodzi z tego świata (w zaświaty, do lepszego świata), odchodzi na zawsze z tego świata, rozstaje się z nami, ze światem, odchodzi od nas i rusza w kolejną podróż, śmierć* zaś zastępujemy takimi eufemizmami jak *odejście, koniec życia, kres naszych dni, kolejna podróż czy najdłuższy rejs*.

Tematyka spraw ostatecznych podlegała tabuizacji także w polszczyźnie wieków minionych. M. Cybulski przytacza wiele eufemizmów stosowanych zastępczo w stosunku do leksemów *śmierć* i *umrzeć* w XVII wieku, por. metaforyczne określenia *śmierci* typu *śmiertelności trąba, śmierci kosa trupem położyła* (kogo), czy eufemizmy czasownika *umrzeć*: *Bogu ducha oddać, zasnąć (spoczywać) w Panu, wieku dochować, odejść z tego świata, pożegnać się z tym światem* itd. Co ciekawe, jak zauważa badacz, kontekst pragmatyczny mógł niegdyś decydować o poszanowaniu pamięci zmarłych. Otóż w pamiętnikach siedemnastowiecznych, które z założenia nie były przeznaczone do publikacji, dochodziło niekiedy do obrażania tej pamięci, por. „życia swego niezbożnego dokonała, plugawie umarła” (o królowej Marii Ludwice) (za: Cybulski 2001-2002).

Podsumowanie

Podsumowując nasze obserwacje dotyczące tematyki poruszanej w niniejszym tekście, trzeba zwrócić uwagę na kilka czynników. W różnego rodzaju opracowaniach poświęconych polszczyźnie współczesnej podkreśla się rolę i moc przeobrażeń językowych, niekiedy nawet przypisując im znaczenie rewolucyjne. Obserwacja zjawiska tabu w szerszej perspektywie czasowej dowodzi, że jest to fenomen językowy i kulturowy o wysokim stopniu stałości i niezmienności. Bardzo mocno trzyma się zakotwiczone od wieków w ludzkiej mentalności zwłaszcza tabu pierwotne. Świadczy o tym fragmentaryczne tylko przyjrzenie się działaniu zakazów mownych w polskiej antroponimii czy tematyce z obszaru śmierci i umierania. Ten rodzaj tabu jest równie mocno zakorzeniony w świadomości użytkowników polszczyzny także w odniesieniu do innych dziedzin życia. Wystarczy tylko przywołać obszar wierzeń religijnych i związane z nimi nazwy diabła. Próby osławiania zła w postaci używania zastępczych środków językowych znane są zarówno dawnej polszczyźnie, por. *nikt, nic, Walenty, Korfanty, zły duch, diasek* (zob. Cybulski

2013), odmianom gwarowym, por. *kudłacz, kusy, pan Rokicki* (zob. Krawczyk-Tyrpa 2001, s. 44-58), jak i językowi współczesnemu, por. *coś z piekła rodem, Pan Ciemności, Władca Piekieł, upadły anioł, upadły archanioł, ciemne siły, siły nieczyste, siły zła, zły duch, złe duchy* (przykłady z prasy).

Mechanizmy eufemizowania pozostają niezmiennie od wieków, choć – co jest rzeczą naturalną – inny bywa repertuar środków językowych służących mówieniu nie wprost. Ponadto z jednej strony pewne obszary działania tabu ulegają kurczeniu się, np. współczesne łamanie zasad etykiety językowej, przy czym wydaje się, że dotyczy to przede wszystkim tabu nowożytnego. Z drugiej zaś strony obserwujemy zjawisko obejmowania przez tabu kolejnych sfer życia. Wśród tych ostatnich A. Dąbrowska wymienia błędy w sztuce lekarskiej lub modne dziś operacje plastyczne (zob. Dąbrowska 2008). W kontekście myślenia magicznego trzeba by tłumaczyć niektóre zachowania z zakresu manipulacji językowej, która manifestuje się chociażby w nazwaniu osiedla domków jednorodzinnych *Słonecznym Wzgórzem* czy *Oazą Brzozową*, salonu fryzjerskiego *Pracownią Urody*, a gabinetu kosmetycznego *Kaszmierowym Dotykiem*⁷. Wydaje się, że te dyktowane sprytem współczesne zabiegi językowe o podłożu marketingowym mają źródło w mocno zakorzenionych w ludzkiej mentalności mechanizmach samoobronnych i odwiecznej chęci zysku. Badania zakrojone na większą skalę, z uwzględnieniem szerokiego tła historycznego, pokazałyby zapewne poruszaną tu problematykę w pełniejszym świetle. Prawdopodobnie dowiodłyby, jak w istocie przedstawia się problem trwałości i zmienności tabu w planie treści i wyrażania.

Bibliografia

- Belchnerowska A. 1998. *Zmiany nazwisk mieszkańców Pomorza Zachodniego w ostatnim pięćdziesięcioleciu XX w.* [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik, Warszawa, s. 89-92.
- Bubak J. 1982. *Socjolingwistyczny i prawny aspekt zmiany nazwiska w Polsce*, „Onomastica” XXVII, s. 91-108.
- Budziszewska W. 1989. *Imiona ochronne Słowian bałkańskich*, „Onomastica” XXXIV, s. 237-244.
- Cybulski M. 2001-2002. *O dwóch zakresach działania tabu językowego w Polsce epoki baroku*, „Roczniki Humanistyczne KUL”, t. XLIX-L, z. 6, s. 83-95.
- Cybulski M. 2013. *Diabeł jako przedmiot tabuizacji językowej i eufemizacji w dawnej Polsce*, [w:] *Cum reverentia, gratia, amicitia... Księga jubileuszowa dedykowana Profesorowi Bogdanowi Walczakowi*, t. I, red. J. Migdał, A. Piotrowska-Wojaczyk, Poznań 2013, s. 295-302.

⁷ Przykłady z terenu Łodzi.

- Dacewicz L. 1998. *Socjoonomastyczne uwarunkowania zmiany nazwisk i imion w Białymstoku w latach 1994-1996*. [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik, Warszawa, s. 83-87.
- Dąbrowska A. 1993. *Eufemizmy współczesnego języka polskiego*, Wrocław.
- Dąbrowska A. 2008. *Zmiany obszarów podlegających tabu we współczesnej kulturze*, „Język a kultura”, 20, s. 173-196.
- Dudek P. 2008. *Tabu pierwotne a staropolskie nazwy osobowe*, [w:] *Tabu językowe i eufemizacja w dialektach słowiańskich*, red. F. Czyżewski, A. Tyrpa, Lublin, s. 101-107.
- EJO: *Encyklopedia językoznawstwa ogólnego*, 1993, red. K. Polański, Wrocław-Warszawa-Kraków.
- Jakus-Borkowa E. 1998. *Zmiany nazwisk ośmieszających w powojennej praktyce administracyjnej*. [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik, Warszawa, s. 93-101.
- Kaleta Z. 1998. *Nazwisko w kulturze polskiej*, Warszawa.
- Krawczyk-Tyrpa A. 2001. *Tabu w dialektach polskich*, Bydgoszcz.
- Leszczyński L. 2008. *O eufemizmach i quasi-eufemizmach w Trylogii (szczególnie w wypowiedziach Zagłoby)*. [w:] *Tabu językowe i eufemizacja w dialektach słowiańskich*, red. F. Czyżewski, A. Tyrpa, Lublin, s. 169-180.
- Leszczyński Z. 1988. *Szkice o tabu językowym*, Lublin.
- Łobodzińska R. 1991. *Zmiany imion i nazwisk we Wrocławiu w latach 1945-1950 (zarys problematyki)*. „Rozprawy Komisji Językowej Wrocławskiego Towarzystwa Naukowego”, t. 17, s. 173-178.
- Malec M. 2001. *Imię w polskiej antroponimii i kulturze*, Kraków.
- Milewski T. 1969. *Indoeuropejskie imiona osobowe*, Wrocław.
- Miniak R. 1998. *Nacechowanie ekspresywne w nazwiskach łodzian*, „Acta Universitatis Lodzensis. Folia Linguistica”, 37, s. 133-141.
- Miniak R. 1995. *Współczesne zmiany nazwisk. Powiązania strukturalne między formami pierwotnymi i wtórnymi*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”, XL, s. 197-206.
- STJ: Gołąb Z., Heinz A., Polański K. 1968. *Słownik terminologii językoznawczej*, Warszawa.
- Szwecow-Szewczyk M. 1974. *Tabu i eufemizmy językowe dawniej i dziś*, „Poradnik Językowy”, z. 6, s. 285-293.
- Tomaszewska S. 1998. *Współczesne zmiany imion mieszkańców Łodzi*. [w:] *Najnowsze przemiany nazewnicze*, red. E. Jakus-Borkowa, K. Nowik, Warszawa, s. 73-81.
- Umińska-Tytoń E. 2000. *Imiona w Polsce używane na tle tradycji kulturowych*, „Rozprawy Komisji Językowej Łódzkiego Towarzystwa Naukowego”, XLV, s. 129-201.
- Walczak B. 1988. *Magia językowa dawniej i dziś*. [w:] *Język zwierciadłem kultury czyli nasza codzienna polszczyzna*, red. H. Żgółkowska, Poznań, s. 54-68.
- Widłak S. 1963. *Tabu i eufemizm w językach nowożytnych*, „Biuletyn Polskiego Towarzystwa Językowego”, z. 22, s. 89-102.